

คู่มือส่งเสริมความสามารถการอ่าน การเขียน การคิด และคณิตศาสตร์ ระดับปฐมวัยและประถมศึกษา

unicef
unite for children

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

คู่มือจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อส่งเสริม
ความสามารถด้านการอ่าน การเขียน การคิด และคณิตศาสตร์
โดยใช้ชุดการอ่านตามระดับความสามารถ
และสื่อเสริมหลักสูตรคณิตศาสตร์

unicef
unite for children

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพัฒนาวัตกรรมการจัดการเรียนรู้คณะชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้คณะชั้นที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเริ่มใช้ในโรงเรียนขนาดเล็กทั่วประเทศตั้งแต่ ปี 2552 เป็นต้นมา

สำหรับปีการศึกษา 2554 สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาได้จัดทำโครงการส่งเสริมการอ่าน การเขียน และการคิดในโรงเรียนขนาดเล็กโดยพัฒนาวัตกรรมการเรียนการสอนจำนวน 2 ชุด

1. ชุดการอ่านตามระดับความสามารถ (Reading Level Kit) ระดับปฐมวัย-ประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 180 เล่ม
2. สื่อเสริมหลักสูตรคณิตศาสตร์ (Mathematics Curriculum Support) ระดับปฐมวัย-ประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 60 เล่ม

วัตถุประสงค์ในการจัดทำนวัตกรรมทั้ง 2 ชุด คือ การพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคลด้านการอ่าน การเขียน การคิดและคณิตศาสตร์ เนื่องจากชุดการอ่านตามระดับความสามารถ และสื่อเสริมหลักสูตรคณิตศาสตร์ จัดทำโดยวิเคราะห์ความสามารถของนักเรียน เรียงลำดับจากระดับปฐมวัย-ประถมศึกษาปีที่ 6 ทำให้ครูผู้สอนสามารถประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนแต่ละคน รวมทั้งวางแผนการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับศักยภาพ ของนักเรียนได้ ดังนั้นนวัตกรรมทั้ง 2 ชุดนี้จึงเป็นประโยชน์ต่อทุกโรงเรียนไม่ได้จำกัดเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กเท่านั้น

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

เมษายน 2554

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	
โครงการพัฒนาคุณภาพในโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้ชุดการอ่านตามระดับความสามารถ (Reading Level Kit) และสื่อเสริมหลักสูตรคณิตศาสตร์ (Mathematic Curriculum Support)	1
ลักษณะชุดการอ่านตามระดับความสามารถ	3
แนวทางจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่าน การเขียน และการคิดโดยใช้ชุดการอ่านปฐมวัย	8
การส่งเสริมความพร้อมในการเขียนสำหรับเด็กปฐมวัย	15
ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมการอ่านแบบชี้แนะสำหรับเด็กปฐมวัยที่อยู่ในระดับแรกเริ่ม	17
ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมแบบชี้แนะ สำหรับเด็กปฐมวัยที่อยู่ในระดับขั้นต้น	18
ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมแบบชี้แนะ สำหรับเด็กปฐมวัยที่อยู่ในระดับก้าวหน้า	20
แบบวัดและประเมินผลเด็กปฐมวัยตามโครงการพัฒนาคุณภาพ ในโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้ชุดการอ่านตามระดับความสามารถ	28
ลักษณะชุดการอ่านตามระดับความสามารถ เพื่อส่งเสริมการอ่าน การเขียน และการคิดระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2-3	52
ภาคผนวก	
- แนวคิดการสอนอ่านโดยใช้ชุดการอ่านตามระดับความสามารถสำหรับเด็กปฐมวัย	75
- หลักการเรียนรู้ภาษาตามระดับความสามารถสำหรับเด็กปฐมวัย	79
- ทำอย่างไรจึงจะสอนภาษาให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ของสมอง	95
- การสอนภาษาสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้หนังสือเล่มใหญ่	115
- เทคนิคการส่งเสริมกระบวนการคิดโดยใช้หนังสือเล่มใหญ่	141
บรรณานุกรม	165
แนวทางการใช้สื่อเสริมหลักสูตรคณิตศาสตร์	167
คณะทำงาน	197

โครงการพัฒนาคุณภาพในโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้ชุดการอ่านตามระดับความสามารถ (Reading Level Kit) และสื่อเสริมหลักสูตรคณิตศาสตร์ (Mathematics Curriculum Support)

คู่มือพัฒนาคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้ชุดการอ่านตามระดับความสามารถ (Reading Level Kit) และสื่อเสริมหลักสูตรคณิตศาสตร์ (Mathematics Curriculum Support)

ปัจจุบันโรงเรียนขนาดเล็กในประเทศไทยมีจำนวนมากถึง 14,397 โรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 45.82 ของจำนวนโรงเรียนทั้งประเทศ (ข้อมูล 10 มิถุนายน 2553) ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการและมาตรการควบรวมตลอดจนการพัฒนาในลักษณะเครือข่ายโรงเรียนจะมีผลต่อประสิทธิภาพ การบริหารจัดการบุคลากรและทรัพยากรทางการศึกษา สำหรับการพัฒนาด้านคุณภาพนักเรียน ซึ่งเป็นหัวใจของการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง จำเป็นต้องมุ่งเน้นที่กระบวนการจัดการเรียนรู้และสื่อการสอนที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้พัฒนาวัตกรรมการจัดการเรียนรู้คละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่ใช้สอนนักเรียนได้ต่อเนื่องกันตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ซึ่งครูผู้สอนในแต่ละโรงเรียนสามารถนำมาจัดให้เหมาะสมกับชั้นเรียนของตน ไม่ว่าจะเป็นชั้นเรียนเดี่ยวหรือชั้นเรียนแบบคละชั้น โรงเรียนขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้นได้ใช้แผนการจัดการเรียนรู้ แบบคละชั้นมาตั้งแต่ พ.ศ. 2551 โดยมีแผนการจัดการเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ

สำหรับปีการศึกษา 2554 สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาได้พัฒนาสื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่าน การเขียน การคิดและคณิตศาสตร์ โดยจัดทำชุดการอ่านตามระดับความสามารถ (Reading Level Kit) และสื่อเสริมหลักสูตรคณิตศาสตร์ (Mathematics Curriculum Support) ซึ่งมีเป้าหมายในการพัฒนาความสามารถของนักเรียนเป็นรายบุคคล สอดคล้องกับศักยภาพของแต่ละคนและบันทึกความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างเป็นรูปแบบ ทำให้สามารถพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลได้อย่างแท้จริง

การจัดทำชุดการอ่านตามระดับความสามารถ แบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ

1. ระดับปฐมวัย
2. ระดับปฐมวัยเชื่อมต่อกับประถมศึกษาปีที่ 1
3. ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 2 – 3
4. ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 5 – 6

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาพัฒนาชุดการอ่านตามระดับความสามารถ โดยเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 4 ท่าน มาให้ความรู้แก่คณะทำงาน ได้แก่

1. ศาสตราจารย์ ดร. อารี สัตถหจวี ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตบางนา วิทยากรเรื่องการสอนแบบสมดุลภาษา (Balance Literacy)

2. รศ.กุลวรา ชูพงศ์ไพโรจน์ ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยากรเรื่อง การสร้างหนังสือสำหรับเด็ก

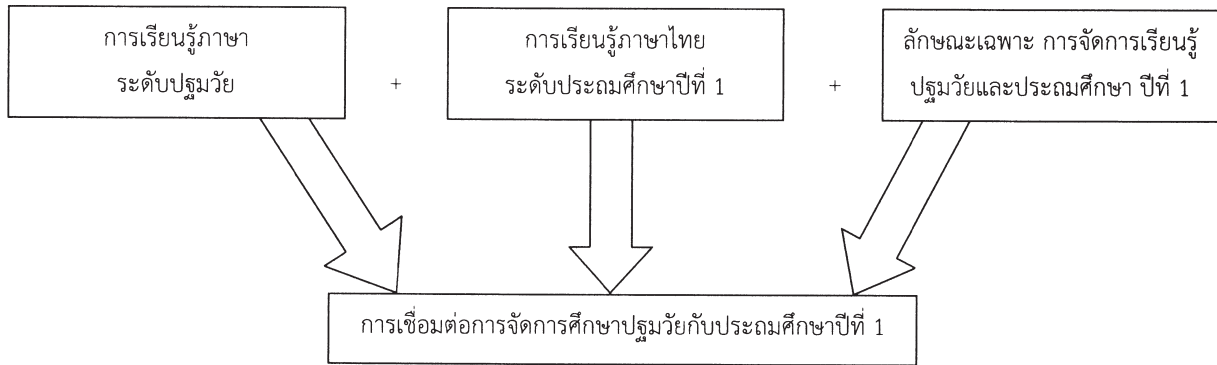
3. ดร.อัญญมณี บุญเชื้อ อาจารย์ภาควิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วิทยากรเรื่องแนวคิดในการพัฒนาชุดการเรียนรู้ภาษาไทย

4. นางสาวนิจสุตา อภินันทาภรณ์ หัวหน้ากลุ่มสถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐาน
การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

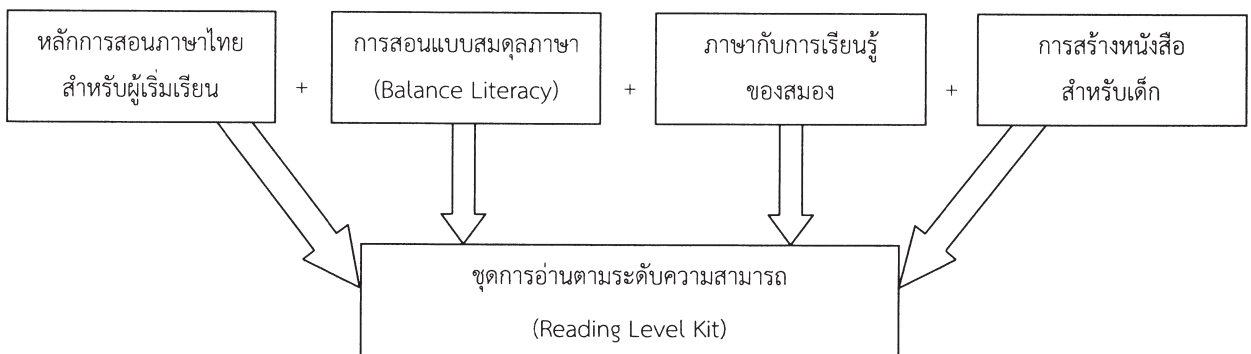
จากนั้นจึงกำหนดกรอบแนวคิดการสร้างชุดการอ่าน โดยเริ่มต้นจากระดับปฐมวัย และระดับปฐมวัย และ
ระดับปฐมวัยเชื่อมต่อกับประถมศึกษาปีที่ 1 ดังนี้

กรอบแนวคิดการสร้างชุดการอ่าน

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์การเรียนรู้ภาษาและการเชื่อมต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยกับประถมศึกษาปีที่ 1

ขั้นที่ 2 ออกแบบการสร้างชุดการอ่านตามระดับความสามารถ เพื่อเชื่อมต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย
กับระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ตามแนวทางการเรียนรู้ของสมอง

ลักษณะชุดการอ่านตามระดับความสามารถ (Reading Level Kit)

ชุดการอ่านตามระดับความสามารถจัดทำขึ้นโดยวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละชั้น ในโรงเรียนขนาดเล็ก จุดมุ่งหมายในการจัดทำชุดการอ่านตามระดับความสามารถ (Reading Level Kit) คือ สร้างสื่อนวัตกรรมสำหรับพัฒนาศักยภาพด้านการอ่าน การเขียน ของเด็กปฐมวัยและประถมศึกษาปีที่ 1-6 เนื่องจากชุดการอ่านนี้เรียงลำดับคำและข้อความจากง่ายจนถึงยาก โดยใช้คำและเรื่องราวที่สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละชั้น นักเรียนจึงสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ ครูผู้สอนสามารถพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านการอ่าน การเขียนเป็นรายบุคคล รวมทั้งบันทึกความก้าวหน้าเพื่อวางแผนพัฒนานักเรียน ได้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม

องค์ประกอบของชุดการอ่านตามระดับความสามารถ ประกอบด้วย

1. ชุดการอ่านระดับปฐมวัย จำนวน 30 เล่ม แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

1.1 ระดับแรกเริ่ม (Emergent Reading) หมายถึง หนังสือชุดการอ่านสำหรับเด็กปฐมวัย ที่เริ่มเรียนรู้ด้านภาษา มีความสามารถทางการอ่านในระยะแรกเริ่มคือ รู้จักตัวอักษรและคำศัพท์ที่พบหรือได้ยินบ่อย เข้าใจการลำดับเรื่องราวที่ง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน มักเป็นเรื่องราวบุคคล หรือสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว ชุดการอ่านปฐมวัย ระดับแรกเริ่มเป็นหนังสือชุดสี่เหลี่ยมมี 10 เล่ม คือ

1) หนูทำได้	6) ฉันมีปีก
2) รถไฟ	7) เจ้าหนูขี้ไม้
3) เราจะโต	8) ลูกกระต่ายแสนซน
4) ที่อยู่ของฉัน ที่อยู่ของเธอ	9) หนูเห็นอะไรเอ่ย
5) ดอกไม้หลากสี	10) จ๊ะจ๋า แต่งตัว

1.2 ระดับขั้นต้น (Early Reading) หมายถึง หนังสือชุดการอ่านสำหรับเด็กปฐมวัยที่มีความสามารถทางการอ่านในระดับขั้นต้น คือ อ่านประโยคสั้น ๆ ได้เข้าใจเรื่องราวที่มีการลำดับเหตุการณ์ โดยมีต้นเรื่อง กลางเรื่อง ตอนจบ มีเค้าโครงเรื่องที่ซับซ้อนมากกว่าระดับแรกเริ่ม สอดแทรกการคิดและการให้เหตุผลมากขึ้น ชุดการอ่านปฐมวัยระดับขั้นต้น เป็นหนังสือชุดสี่เหลี่ยม จำนวน 10 เล่ม คือ

1) เป่าปี่จอมตะกละ	6) ไข่เจียว 7 สี
2) รองเท้า	7) ตัวอะไรกำลังมา
3) นมจากเต้า	8) แมวขี้เซา
4) อะไรอยู่บนฟ้า	9) เล่นดนตรีไทยกันเถอะ
5) อะไรอยู่ในน้ำ	10) ตักแตนกระโดด

1.3 ระดับก้าวหน้า (Advanced Reading) หมายถึง หนังสือชุดการอ่านสำหรับเด็กปฐมวัยที่มีความสามารถทางการอ่านในระดับก้าวหน้า คือ อ่านประโยคต่อเนื่องเป็นเรื่องราวได้ เข้าใจการเชื่อมโยงความคิดและการเปรียบเทียบ รู้จักคาดเดาคำและประโยคที่ไม่คุ้นเคย ชุดการอ่านปฐมวัยระดับก้าวหน้ามีสี่เขียว จำนวน 10 เล่ม

1) เป่าปี่กับปี่กบฏ	6) เวลารอบโลก
2) น้ำพุของฉัน	7) เราเป็นคนไทย
3) แปรงฟันให้เสือ	8) เพื่อนเราชาวอาเซียน
4) ยีราฟกับกระรอก	9) สองลำโขง
5) โลกของเรา	10) สวัสดิ์ 4 ภาษา

ชุดการอ่านระดับปฐมวัย 30 เล่ม

ลำดับที่	ชื่อหนังสือ	หน่วยการเรียนรู้	สอนเด็กอายุ
1	หนูทำได้	การดูแลตนเอง	3 - 4 ขวบ
2	รถไฟ	คณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน	3 - 4 ขวบ
3	เราจะโต	ประโยชน์ของอาหาร (อาหารดีมีประโยชน์)	3 - 4 ขวบ
4	ที่อยู่ของฉัน ที่อยู่ของเธอ	สัตว์ และธรรมชาติ	3 - 4 ขวบ
5	ดอกไม้หลากสี	สี / ธรรมชาติแวดล้อม	3 - 4 ขวบ
6	ฉันมีปีก	สัตว์	3 - 4 ขวบ
7	เจ้าหมูขี้ไม้	สัตว์ และกระบวนการคิด	3 - 4 ขวบ
8	ลูกกระต่ายแสนซน	การดูแลความปลอดภัย	3 - 4 ขวบ
9	หนูเห็นอะไรเอ๋ย	ส่วนต่าง ๆ ของสัตว์	3 - 4 ขวบ
10	จ๊ะจ๋า แต่งตัว	ตัวเรา	3 - 4 ขวบ
11	เป่าปี่จอมตะกละ	อาหารที่มีประโยชน์	5 ขวบ
12	รองเท้า	คณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน	5 ขวบ
13	นมจากเต้า	วันแม่แห่งชาติ	5 ขวบ
14	อะไรอยู่บนฟ้า	ธรรมชาติและกระบวนการดูแลความปลอดภัย	5 ขวบ
15	อะไรอยู่ในน้ำ	สัตว์น้ำ, การอนุรักษ์	5 ขวบ
16	ไข่เจียว 7 สี	สี	5 ขวบ

ชุดการอ่านระดับปฐมวัย 30 เล่ม

ลำดับ ที่	ชื่อหนังสือ	หน่วยการเรียนรู้	สอนเด็ก อายุ
17	ตัวอะไรกำลังมา	สัตว์	5 ขวบ
18	แมวขี้เซา	คณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน	5 ขวบ
19	เล่นดนตรีไทยกันเถอะ	เมืองไทยที่รัก	5 ขวบ
20	ตึกแตกกระโดด	อุบัติเหตุ และการป้องกัน	5 ขวบ
21	เป่าปี่กับปูก๊าก	เพื่อนของเรา	5 ขวบ
22	น้ำพุของฉัน	คุณธรรม จริยธรรม / เพื่อนของเรา	5 ขวบ
23	แปรงฟันให้เสื่อ	สุขนิสัย และการคิด	5 ขวบ
24	ยีราฟกับกระรอก	คณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน / คุณธรรม จริยธรรม	5 ขวบ
25	โลกของเรา	สิ่งแวดล้อมรอบตัว	5 - 6 ขวบ
26	เวลารอบโลก	เวลา	5 - 6 ขวบ
27	เราเป็นคนไทย	สิ่งแวดล้อมใกล้ตัว	5 - 6 ขวบ
28	เพื่อนเราชาวอาเซียน	สิ่งแวดล้อมรอบตัว (เพื่อนบ้านของเรา) อาเซียน	5 - 6 ขวบ
29	ส่องลำโขง	สิ่งแวดล้อมรอบตัว (เพื่อนบ้านของเรา) อาเซียน	5 - 6 ขวบ
30	สวัสดิ์ 4 ภาษา	สิ่งแวดล้อมรอบตัว (เพื่อนบ้านของเรา) อาเซียน	5 - 6 ขวบ

1.4 ชุดการอ่านเชื่อมต่อดระดับปฐมวัย และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หมายถึง ชุดการอ่านที่จัดทำสำหรับเด็กปฐมวัยที่มีความสามารถในการอ่านระดับก้าวหน้า เริ่มมีพื้นความรู้ภาษาไทย รู้จักพยัญชนะและสระที่พบบ่อย สามารถประสมคำหรือแจกลูกได้บ้างชุดการอ่านเชื่อมต่อดระดับปฐมวัยและระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีสีเสด จำนวน 14 เล่ม คือ

1) ชุมชนของเรา	8) ใครทำดี
2) ลูกไก่เปลี่ยนรูป	9) ตาของหนูนา
3) หนูดีรักการอ่าน	10) ช้างน้อยซุกซน (ข ช ซ)
4) ฮาเฮทะเลเมืองไทย	11) ห่านน้อยหาแม่ (ท, ห)
5) ดอกไม้ริมบึง	12) ลูกหมู อี้ อี้ อี้ (-? -? -? -อ?)
6) ต้นไม้	13) อู อู กับ อู อู
7) ผีงน้อยไปเที่ยว	14) กินมะระ (ะ า)

โครงการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนเชื่อมต่อมหัศจรรย์และชั้นป.1

ส่งเสริมการอ่าน	จำนวน	มาตรฐาน/ตัวบ่งชี้	ชุดการอ่าน	หลักการ/ทฤษฎี	รายละเอียด
อ่านรูปอักษร (จดจำรูป/เสียง)	11 เล่ม	มาตรฐานที่ 1 – 12 ทุกตัวบ่งชี้	- นิทานพยัญชนะ ก ก ก - นิทานพยัญชนะ ด ต ค ศ - นิทานพยัญชนะ บ ป ษ - นิทานพยัญชนะ พ ฟ ผ ฝ - นิทานพยัญชนะ จ ล ส - นิทานพยัญชนะ ร ฐ ว - นิทานพยัญชนะ อ ย - นิทานพยัญชนะ น ม จ - นิทานพยัญชนะ ท ษ - นิทานพยัญชนะ ข ช ฅ - นิทานพยัญชนะ ง ผสมด้วยสระ อะ อา อิ อี อื อู ุ อู แอ เอา โอ ไอ เอ โท ตรี จัตวา โดยตามสระ สามัญ เอก โท ตรี จัตวา โดยตามสระ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เกี่ยวกับบุคคล และ สถานที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติ รอบตัว และ สิ่งรอบตัวเด็ก	- เรียง Letter team - ตามรูปร่างและการเขียนหัวพยัญชนะ - แนวสมุดภาษา - BBL	1. สร้างเนื้อหาในลักษณะของนิทาน / คำคล้องจอง / ปริศนาคำทาย / เพลง / บทร้องเล่นตามสาระที่ควรรู้ในระดับปฐมวัย 2. สร้างกิจกรรมท้ายเล่ม ดังนี้ - การอ่านร่วมกันระหว่างครู และนักเรียนโดยอ่านแบบกลุ่ม กลุ่มย่อย จับคู่ และกลุ่มเดี่ยว - การเขียนพยัญชนะตามรอยประ - โยงเส้น วงกลม กากบาท ตัวอักษร ภาพกับตัวอักษร คำกับคำ - เติมตัวพยัญชนะ แทน รูปภาพ - เติมตัวพยัญชนะให้เป็นคำที่สมบูรณ์ - อ่านคำที่มีพยัญชนะตามชุดการอ่าน - อ่านคำที่มีพยัญชนะตามชุดการอ่าน - อ่านคำที่ใช้พยัญชนะและคำตามชุดการอ่าน 3. สร้างแบบประเมิน

ส่งเสริมการอ่าน	จำนวน	มาตรฐาน/ตัวบ่งชี้	ชุดการอ่าน	หลักการ/ทฤษฎี	รายละเอียด
	5 เล่ม		- นิทานสระเดี่ยว อะ อา ออ - นิทานสระเดี่ยว อิ อี อื อ้อ - นิทานสระเดี่ยว เอ แอ เอา - นิทานสระเดี่ยว โอ ไอ โอ - นิทานสระเดี่ยว อ้า อัว		- จำแนกคำที่มีพยัญชนะตามชุดการอ่าน

แนวทางจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถ ด้านการอ่าน การเขียน และการคิดโดยใช้ชุดการอ่านปฐมวัย

เป้าหมายการเรียนรู้ตามระดับความสามารถ

ในการส่งเสริมการรู้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย (Emergent Literacy) มีเป้าหมายการพัฒนาเด็กปฐมวัย อยู่ 2 เรื่อง คือ เรียนรู้ด้านการใช้ภาษา และกระบวนการคิดและรับรู้ภาษา

การเรียนรู้ด้านการใช้ภาษา

ภาษาพูด - การฟังและการพูด

การใช้ภาษา : ใช้ภาษาเพื่อสื่อสารและส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถดังนี้

- เข้าใจเรื่องที่ฟังและเชื่อมโยงกับประสบการณ์แวดล้อมได้
- เข้าใจเรื่องที่ฟังและทบทวนแนวคิดหลักได้
- พูดคุยเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนรู้
- เล่าเรื่องย้อนกลับได้
- ทบทวนข้อมูลจากเรื่องที่อ่านได้

ภาษาเขียน - การอ่านและการเขียน

การอ่าน : ส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถดังนี้

- เข้าใจความหมายของเรื่องที่อ่าน นำมาเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมของตน
- ใช้ลักษณะโครงสร้างภาษา ตัวหนังสือ และคำเพื่อเป็นข้อชี้แนะในการทำความเข้าใจความหมาย

การเขียน : การแสดงออกทางความเข้าใจภาษา เด็กมีความสามารถดังนี้

- เขียนบันทึกประสบการณ์ส่วนตัวและบันทึกการสังเกตต่าง ๆ (บันทึกเป็นภาพวาดบอกให้ครูเขียนตามการบรรยายของเด็ก หรือเด็กลองเขียนโดยทดลองใช้คำที่เด็กคิดสะกดเอง)
- เขียนบรรยายภาพได้
- เขียนจากบริบทแวดล้อมของตน

การเรียนรู้ภาษาจากรูปภาพ - การนำเสนอ

นักเรียนมีความสามารถดังนี้

- เข้าใจความหมายและแนวคิดของภาพประกอบในเรื่อง
- จำแนกและอธิบายคำและภาพที่ปรากฏ
- นำเสนอแนวคิดและความเข้าใจเนื้อเรื่องโดยใช้การวาดภาพ ออกแบบและบทบาทสมมติ

กระบวนการคิดและรับรู้ภาษา

กระบวนการคิดและรับรู้ภาษาเป็นเรื่องจำเป็นในการพัฒนาภาษา กระบวนการดังกล่าวประกอบด้วย : การคิดวิเคราะห์ การสำรวจภาษา และการรวบรวมข้อมูลโดยคาดหวังว่านักเรียนจะมีความสามารถดังนี้

- วิเคราะห์และแสดงความเข้าใจความหมายของเรื่อง โดยเชื่อมโยงจากประสบการณ์เดิม
- วิเคราะห์การเขียนตามรูปแบบ
- จำแนก บันทึก และนำเสนอข้อมูลจากเรื่องที่อ่าน (บันทึกเป็นภาษาที่เด็กเขียนสะกดเอง Invented Spelling)
- เข้าใจลักษณะการสื่อสารว่าต้องเกี่ยวข้องกับคำและภาพ
- ใช้เนื้อเรื่องและรูปภาพเพื่อรับรู้และรวบรวมข้อมูล

เป้าหมายการเรียนรู้ของนักเรียน

เป้าหมายการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นเป้าหมายเฉพาะ กำหนดเป็นแต่ละด้านเช่น ด้านภาษาพูด ภาษาเขียน (การอ่านและการเขียน) โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับแรกเริ่ม (Emergent) ระดับขั้นต้น (Early) และระดับก้าวหน้า (Advance)

ภาษาพูด : เป้าหมายการเรียนรู้ของนักเรียน คือ

ระดับแรกเริ่ม (Emergent)	ระดับขั้นต้น (Early)	ระดับก้าวหน้า (Advance)
▪ เล่าเรื่องย้อนกลับ ▪ พูดคุยเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน ▪ ทบทวนข้อเท็จจริงบางอย่างจากเรื่องที่ฟัง ▪ แสดงความคิดเห็น ▪ เพิ่มขยายคำศัพท์ภาษาพูด	▪ ฟังและตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน ▪ เล่ารายละเอียดของเรื่อง ▪ ทบทวนข้อมูลจากเรื่องที่ฟัง ▪ อ่านออกเสียง ▪ แสดงความคิดเห็นและถามคำถาม ▪ เพิ่มขยายคำศัพท์ภาษาพูด	▪ อธิบายแนวคิดได้ชัดเจน ▪ แสดงความคิดเห็นและให้เหตุผลหลากหลาย ▪ ฟังเหตุผลและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น ▪ อ่านออกเสียง และเพิ่มเติมลีลาน้ำเสียง ▪ ขยายและใช้คำศัพท์สูงขึ้น

ภาษาเขียน : การอ่าน

เป้าหมายการเรียนรู้ของนักเรียน คือ

ระดับแรกเริ่ม (Emergent)	ระดับขั้นต้น (Early)	ระดับก้าวหน้า (Advance)
▪ เล่าเรื่องย้อนกลับ ▪ พุดคุยเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน ▪ ทบทวนฟง เล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ ▪ ทบทวนลักษณะตัวละครตามที่บรรยายในเนื้อเรื่อง ▪ ระบุฉากของเรื่อง ▪ ตีความภาพประกอบและใช้ภาพประกอบคาดเดาเนื้อเรื่อง ▪ บอกส่วนประกอบของหนังสือ (หน้า หลัง สันปก) ▪ เปิด/อ่านหนังสือตามทิศทางที่ถูกต้อง ▪ บอกส่วนต้นและส่วนท้ายของเรื่อง ▪ บอกความแตกต่างระหว่างตัวอักษรและคำ ▪ บอกคำที่พบบ่อยได้ ▪ บอกความคล้ายคลึงของคำอ่านย้อนกลับเพื่อหาความหมายคำที่อ่าน	▪ ใช้บริบทของเรื่องเพื่อคาดคะเน ▪ คาดเดาเรื่องได้ใกล้เคียง ▪ มั่นใจในการอ่าน ▪ ใช้ทั้งเนื้อเรื่องและภาพเพื่อคาดเดา และยืนยันเรื่อง ▪ เริ่มใช้เป็นตัวชี้แนะในการอ่าน ▪ เริ่มต้นอาจเรื่องหลากหลายขึ้น ▪ เพิ่มพูนคำศัพท์ที่พบบ่อย ▪ รู้จักตัวหนังสือรูปแบบต่าง ๆ ▪ ทบทวนเนื้อเรื่อง ตัวละครจาก และแก่นเรื่องตามที่บรรยายในเรื่องได้	▪ ใช้วิธีการต่าง ๆ ในการคาดคะเนยืนยันและแก้ไขคำผิดด้วยตนเองอย่างมั่นใจ ▪ เชื่อมโยงเรื่องราวและภาพวาด ▪ เปรียบเทียบรูปแบบเรื่องราวที่อ่านและรูปแบบตัวอักษร ▪ แยกแยะระหว่างเรื่องราวที่เป็นเรื่องแต่งและเรื่องจริง ▪ อ่านในใจได้ ▪ สรุปเรื่องราวที่อ่านได้ ▪ รู้จักใช้ตารางแผนภูมิ ▪ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านในเชิงคติวิเคราะห์ ▪ ระบุเนื้อเรื่อง ตัวละครจากและแก่นเรื่องในหนังสือตามที่บรรยาย

การเขียน เป้าหมายการเรียนรู้ของเด็ก คือ

ระดับแรกเริ่ม (Emergent)	ระดับขั้นต้น (Early)	ระดับก้าวหน้า (Advance)
▪ เขียนตัวอักษรได้ถูกทิศทาง ▪ เว้นช่องไฟระหว่างคำ ▪ ถ่ายทอดแนวคิดที่จะเขียนได้	▪ เริ่มเข้าใจว่าคำมีความหมายหลากหลาย ▪ เริ่มจดบันทึกและนำเสนอข้อมูลผ่านการเขียนที่แตกต่างกัน ▪ รู้จักการเขียนต้องสมเหตุสมผล	▪ จดบันทึกและนำเสนอข้อมูลผ่านการเขียนที่หลากหลาย ▪ สืบรวจทางเลือกที่ปรากฏในเรื่องและประยุกต์ใช้ในการเขียนของตน ▪ เข้าใจจุดประสงค์ของการเขียน

ภาษาภาพ เป้าหมายการเรียนรู้ของเด็ก คือ

ระดับแรกเริ่ม (Emergent)	ระดับขั้นต้น (Early)	ระดับก้าวหน้า (Advance)
■ มองดูและพูดคุยเกี่ยวกับขนาดของตัวอักษรบนหน้าปกและในเล่ม ■ ดูข้อมูลที่เป็นภาพในเรื่องและพูดคุยเกี่ยวกับความหมายของภาพนั้น ■ บันทึกและนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการที่หลากหลายและพูดคุยถึงการสื่อความหมายด้วยภาพนี้	■ มองดูและอภิปรายเกี่ยวกับตัวพิมพ์ ดัชนี เลขหน้า และองค์ประกอบของเล่ม ■ บันทึกและนำเสนอข้อมูลที่เป็นภาพด้วยวิธีการที่หลากหลายและอภิปรายเกี่ยวกับความหมายของภาพ ■ แปลความและตอบสนองข้อมูลภาพที่นำเสนอในหนังสือ	■ อภิปรายเชิงลึกเกี่ยวกับข้อมูลภาพที่นำเสนอในหนังสือ ■ ขยายรูปแบบวิธีการบันทึกและนำเสนอข้อมูลภาพโดยวิธีที่หลากหลาย ■ แปลความข้อมูลภาพที่นำเสนอในหนังสืออย่างต่อเนื่อง

รูปแบบของตัวอักษร เป้าหมายการเรียนรู้ของเด็ก คือ

ระดับแรกเริ่ม (Emergent)	ระดับขั้นต้น (Early)	ระดับก้าวหน้า (Advance)
■ มองเห็นความคล้ายคลึงของคำบางคำและจับคู่ตัวอักษรและคำได้ ■ รู้จักชื่อสระทุกตัว ■ รู้จักเสียงคำที่เป็นพยัญชนะต้น ■ จำแนกความแตกต่างระหว่างตัวอักษรและคำ ■ เปลี่ยนพยัญชนะต้นของคำง่ายๆที่รู้จักเพื่อสร้างคำใหม่ ■ ระบุคำสัมผัสได้ ■ ฟังเสียงพยางค์ในคำได้และพูดพยางค์ได้	■ ระบุเสียงผสมและอักษรควบ ■ ระบุคำผสมได้ ■ ระบุตัวย่อได้ ■ ระบุคำลงท้าย ■ ระบุคำง่าย ๆ ที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน ■ ฟังและออกเสียงพยางค์ในคำได้	■ ระบุสระเสียงสั้น-ยาว ■ ระบุเสียงท้ายคำ ■ มีความเข้าใจคำพื้นฐานตัวย่อ คำพ้อง คำที่มีความหมายเหมือนกัน ■ เพิ่มพูนความเข้าใจวงคำศัพท์ ■ ระบุหลักการสะกดคำ

องค์ประกอบของการอ่าน

ในการจัดกิจกรรมการอ่านให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก จำเป็นต้องใช้แนวทางการสอนอ่านที่หลากหลาย ประกอบด้วย

- ครูอ่านให้เด็กฟัง
- เด็กอ่านเอง
- เด็กอ่านด้วยกันกับเพื่อน

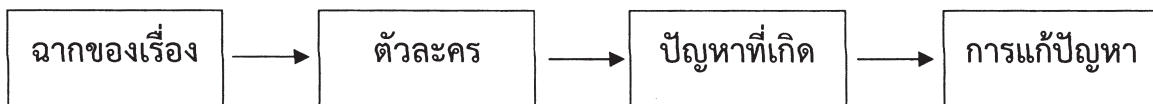
จากแนวทางการสอนอ่านนี้ นำมาจัดองค์ประกอบหลักในการสอนอ่าน แบ่งเป็น 3 กิจกรรม คือ

- กิจกรรมการอ่านร่วมกัน
- กิจกรรมการอ่านแบบชี้แนะ
- กิจกรรมการอ่านอิสระ

กิจกรรมการอ่านร่วมกัน

การอ่านร่วมกันในระดับอนุบาลประกอบด้วยกิจกรรมหลากหลาย เช่นอ่านตามครู (Echo reading) อ่านพร้อมกันกับครู (Choral reading) อ่านแบบเติมคำในช่องว่างโดยครูเป็นผู้อ่านเกือบทั้งหมดแต่เว้นคำที่เด็กจำได้ เพื่อให้เด็กเติมคำ หรือเว้นคำที่เด็กเดาได้ให้เด็กพูดเติมคำ การอ่านลักษณะนี้เป็นกระตุ้นให้กำลังใจเด็กในระยะเริ่มต้นหัดอ่านทำให้เด็กสนุกสนานและรู้สึกประสบความสำเร็จ เป็นระดับการอ่านที่ครูมีส่วนช่วยเหลือเด็กสูงมาก

ระหว่างที่เด็กอ่านในช่วงกิจกรรมการอ่านร่วมกัน เด็กจะมุ่งความสนใจไปที่รูปภาพและคำเพื่อคาดเดา และทำความเข้าใจความหมายของเรื่อง ดังนั้นในการสอนอ่านร่วมกันครูจึงมักจะเริ่มต้นโดยให้เด็กดูภาพร่วมกัน จนจบเรื่อง (picture walk) เป็นการสร้างความเข้าใจเนื้อเรื่องร่วมกัน ครูจะตั้งคำถามเพื่อให้เด็กคุ้นชินกับคำ และวลีที่ใช้ในเรื่อง จากนั้นครูจึงอ่านเรื่องให้เด็กฟัง พร้อมทั้งถามคำถามกระตุ้นให้เด็กคาดเดาเรื่อง การอ่านร่วมกันนี้ครูจะใช้เวลาอ่านทบทวนหลายวันโดยทำกิจกรรมเสริมความเข้าใจประกอบ เช่น พูดคุยซักถามเกี่ยวกับรูปและคำในหนังสือ เล่นบทบาทสมมติทำหุ่นกระดาษเรียงลำดับภาพเหตุการณ์ในเรื่อง และทำผังความคิดเพื่อทบทวนเรื่องที่เด็กอ่าน ครูทำแถบกระดาษผังความคิดให้เด็กลองเขียนตามความคิดเด็ก

เมื่อเด็กคุ้นเคยกับเรื่องแล้ว จึงจะสอนให้เด็กสังเกตตัวหนังสือมากขึ้นโดยใช้แถบกระดาษปิดตัวอักษรหรือคำที่เด็กคุ้นเคย ทำกิจกรรม “ล่าคำ” ที่เด็กพบบ่อยในเรื่อง หรือฝึกให้เด็กฟังเสียงคำ ครูอ่านเรื่องให้เด็กฟังซ้ำ ๆ เด็กจะวงกลมรอบคำที่คล้องจองกัน หรือคำที่ขึ้นต้นด้วยเสียงต่าง ๆ ตามที่ครูเลือกให้เด็กสังเกต นอกจากนี้ครูใช้กิจกรรมการเล่นตบมือเป็นจังหวะช่วยให้เด็กรู้จักพยัญชนะในคำนั้น เช่น กระ-ดาษ (ตบมือเป็นจังหวะ 2 ครั้ง) มะ-ละ-กอ (ตบมือ 3 ครั้ง) หรือตบตามเสียงสะกดของค เช่น ก - ิ - น (กิน)

ระหว่างช่วงกิจกรรมอ่านด้วยกันเด็กได้เรียนรู้เรื่องการอ่าน หลายประการ เช่น

- การกวาดสายตาดูตัวหนังสือจากซ้ายไปขวา และดูคำทีละคำ
- คาดเดาเรื่องและเชื่อมโยงไปสู่ประสบการณ์เดิม
- สนุกสนานและมีส่วนร่วมในการอ่านโดยครูเป็นผู้สนับสนุน
- สร้างความคุ้นเคยกับลักษณะการดำเนินเรื่องของนิทานหรือเรื่องราวต่าง ๆ
- เพิ่มขยายวงคำศัพท์
- ฝึกค้นหาพยัญชนะและสระจากเนื้อเรื่อง
- รับรู้ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือ (การเว้นช่องไฟ การเว้นวรรคเครื่องหมายต่าง ๆ ที่ใช้ในเรื่อง)
- การเรียงลำดับเหตุการณ์
- สนใจองค์ประกอบของเรื่อง (ตัวละคร ฉาก เหตุการณ์ตอนต้นเรื่อง กลางเรื่อง และตอนจบ)

แนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็กปฐมวัย

1. คัดเลือกหนังสือนิทานหรือหนังสือที่มีเรื่องราวเหมาะสมกับเด็ก เป็นเรื่องที่เด็กสนใจสนุกสนาน ส่งเสริมจินตนาการ และสอดแทรกการปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีแต่ไม่สั่งสอนโดยตรง เด็กในวัย 3-5 ขวบ ชอบเรื่องราวสนุกสนานผจญภัย ชำช้น ตัวละครมักเป็นเด็กในวัยเดียวกัน มีนางฟ้า ยักษ์ สัตว์ต่าง ๆ
2. อ่านนิทานหรือหนังสือสำหรับเด็กให้เด็กฟังทุกวัน (**Reading To**) ในการอ่านแต่ละครั้งใช้เวลาประมาณ 10-15 นาที โดยเลือกช่วงเวลาที่เหมาะสมและอ่านตามเวลานั้นจนเป็นกิจวัตร เช่น ใน 1 วันถ้าครูอ่านหนังสือให้เด็กฟัง 2 ครั้ง คือ ช่วงเช้านก่อนเริ่มกิจกรรมตามตารางประจำวัน และช่วงบ่ายหลังจากเด็กตื่นนอน ครูควรอ่านเป็นเวลาทุกวัน
3. กิจกรรมการอ่านร่วมกัน (**Reading With/Shared Reading**) เกิดขึ้นได้ในหลายลักษณะ เช่น ในช่วงการอ่านหนังสือเล่มใหญ่ระหว่างที่ครูชี้คำเด็กและครูอ่านพร้อมกัน การร้องเพลงโดยครูชี้คำที่แผนภูมิเพลง และร้องเพลงพร้อมกับเด็กหรือกิจกรรมการอ่านข่าวยามเช้าที่ครูและนักเรียนช่วยกันวงรอบตัวอักษรหรือคำบางคำที่พบบ่อยในข่าว
4. หนังสือที่เหมาะสมสำหรับการอ่านร่วมกัน ควรเป็นหนังสือที่มีเรื่องราวซึ่งเด็กสามารถคาดเดาเหตุการณ์ได้ ใช้คำคล้องจองหรือคำซ้ำ ๆ โดยครูอ่านร่วมกับเด็กสัปดาห์ละ 1 เล่ม ดังนี้

- วันจันทร์** : สํารวจหนังสือ ดูภาพตั้งแต่หน้าปกจนจบเรื่อง และครูอ่านให้ฟังตลอดเรื่อง เป็นการอ่านครั้งที่ 1
- วันอังคาร** : อ่านครั้งที่ 2 พุดคุยเกี่ยวกับหนังสือเล่มที่อ่าน ทำแผนภูมิโครงเรื่อง (ตัวละคร ฉาก ชื่อผู้แต่งฯลฯ)
- วันพุธและวันพฤหัสบดี** : เด็กอ่านพร้อมครู เรียนรู้คำ เสียงของคำจากหนังสือ เช่น เขียนคำที่คล้องจองกัน ลงบนแถบกระดาษ และเสียบไว้ที่กระเป๋าดัง จากนั้นจึงให้เด็กสังเกตเปรียบเทียบ การสะกดตัวของคำนั้น หรือพุดคุยกับเด็กเกี่ยวกับคำตรงข้าม คำที่พบบ่อย คำที่เด็กสะดุดตา
- วันศุกร์** : กิจกรรมการแสดงตามเรื่องจากหนังสือ

5. การอ่านอิสระ (Reading By Children)

หลังกิจกรรมอ่านข่าวตอนเช้า จะเป็นช่วงเวลาอ่านอิสระของเด็ก เด็กจะเลือกหนังสือจากมุมหนังสือ มาอ่านเอง ครูควรจัดมุมหนังสือให้น่าสนใจ มีที่นั่ง-นอนอ่านหนังสือเลือกและจัดหนังสือที่หลากหลาย เช่น จัดหนังสือที่มีตัวละครหรือเรื่องคล้ายคลึงกันใส่ไว้ในตะกร้าเดียว เรียงหนังสือไว้ในชั้นหนังสือโดยถ่ายสำเนาปก ติดไว้ที่ชั้นหนังสือเมื่อช่วยให้นำมาคืนที่เดิมได้ง่ายขึ้น ถ้าครูมีหนังสือจำนวนมากอาจใช้วิธีติดสติ๊กเกอร์เป็น แถบสีตามชื่อหนังสือ หรือชื่อผู้แต่งจะทำให้เด็กรู้จักสังเกตหมวดหมู่การจัดหนังสือ

2. การอ่านชี้แนะ (Guided Reading)

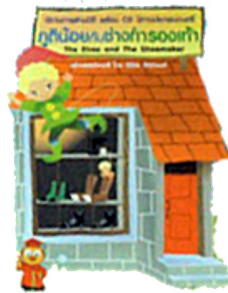
การอ่านชี้แนะ ครูจะจัดเด็กเป็นกลุ่มย่อยประมาณ 3-5 คน โดยพิจารณาจากระดับความพร้อมในการอ่านของเด็ก ในช่วงการอ่านชี้แนะเด็กจะทำงานเป็นกลุ่มย่อยโดยเรียนรู้เรื่องตัวอักษร เสียงสระ และทักษะพื้นฐานในการอ่าน การเรียนรู้สำหรับเด็กแต่ละกลุ่มจะไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับระดับความพร้อมในการอ่านของเด็ก กลุ่มนั้น โดยครูเป็นผู้เลือกหนังสือ และกิจกรรมที่เหมาะสมกับกลุ่มเด็ก

การส่งเสริมความพร้อมในการเขียนสำหรับเด็กปฐมวัย

การส่งเสริมความพร้อมในการเขียนสำหรับเด็กปฐมวัยมีอยู่หลายวิธี ซึ่งครูปฐมวัยสามารถจัดกิจกรรมควบคู่กับการส่งเสริมการอ่าน เช่น กิจกรรมเดาคำ โดยครูเขียนประโยคจากหนังสือที่นำมาอ่านร่วมกับเด็กในสัปดาห์นั้น เว้นคำหรือชื่อให้เด็กคาดเดาไว้ 1 คำ เพื่อให้เด็กเขียนเติมคำเสียบไว้ในกระเป่าผ่อง กิจกรรมนี้ทำเป็นกลุ่มย่อย บางครั้งครูอาจเริ่มต้นโดยเขียนคำเสียบไว้ในกระเป่าผ่อง 1 คำ เด็กจะสังเกตตัวอักษรหรือคำที่เหมือนกันจากหนังสือ หรือสังเกตตัวอักษรที่มีอยู่ในชื่อของเด็ก ครูให้เด็กหาคำที่มีตัวอักษรเหมือนคำที่ครูเขียน และเขียนคำเหล่านั้นเสียบไว้ในกระเป่าผ่อง

การทำกิจกรรมการเขียนเช่นนี้ ช่วยให้เด็กคุ้นเคยกับรูปประโยคที่ซ้ำ ๆ นอกจากนี้ในช่วงที่ครูเขียนคำแต่ละคำ ครูจะออกเสียงสะกดตัวพยัญชนะในคำนั้น พร้อมทั้งให้เด็กสะกดคำตามครู จะช่วยในการเขียนสำหรับเด็ก กิจกรรมการเขียนที่สนุกสนานจะทำให้เด็กรักการเขียน เช่น ให้เด็กเลือกคำที่สนใจจากกล่องขนมกระป๋องสินค้า แล้วลอกคำนั้นลงในแถบกระดาษเสียบไว้ในกระเป่าผ่อง เป็นการทำคลังคำที่เด็กสนใจ กิจกรรมทายชื่อช่วยให้เด็กสนใจตัวพยัญชนะต่าง ๆ ครูใช้วิธีเขียนชื่อเด็กแล้วตัดตัวอักษรแยกออกเป็นส่วน ๆ ให้เด็กทายว่าเป็นชื่อใครโดยเด็กแต่ละคนจะมีกระดาษแผ่นเล็ก ๆ ที่มีตัวอักษรอยู่ เด็กจะช่วยกันเรียงให้รวมกันเป็นชื่อเพื่อนที่ถูกต้อง ครูพูดคุยกับเด็กเกี่ยวกับสิ่งที่เห็นในชื่อนั้น เล่นตบมือ ตบจังหวะให้เข้ากับจำนวนพยางค์ในชื่อ เปรียบเทียบชื่อเพื่อนที่มีตัวอักษรเหมือนกัน

กิจกรรมที่เด็กสนใจซึ่งช่วยส่งเสริมการเขียนของเด็ก คือ การทำหนังสือภาพ เช่น หนังสือรูปรถยนต์ หนังสือรูปขวด หนังสือสุนัข เด็กจะหาภาพที่ตรงกับลักษณะรูปร่างหนังสือและเขียนคำบรรยายโดยเด็กหัดสะกดคำเอง

กิจกรรมการเขียนที่สอดแทรกในตารางประจำวัน คือ การให้เด็กทุกคนลงลายมือชื่อหรือเซ็นชื่อทุกเช้าเมื่อมาถึงโรงเรียน และการทำจุลสารของห้องร่วมกันโดยเด็กจะช่วยกันเขียนจุลสารลงในกระดาษเปล่าที่ครูให้ เด็กจะวาดภาพและทดลองสะกดคำตามเสียงอ่านที่เด็กเคยฝึกมาแล้ว ในระยะแรกเด็กจะเขียนไม่ถูก อาจเขียน

ได้เพียงตัวอักษร 2-3 ตัวต่อไปจะพัฒนาการเขียนได้ดีขึ้น ครูควรเก็บจุดสสารของห้องไว้ศึกษาพัฒนาการของเด็ก เมื่อเด็กเริ่มสังเกตบรรทัดและเขียนเป็นแถว ๆ ครูควรเริ่มขีดเส้นบรรทัดลงในกระดาษเปล่าเพื่อให้เด็กฝึกเขียนบนเส้นบรรทัด

นอกจากนี้ครูควรจัดมุมเขียนเพื่อส่งเสริมการเขียนของเด็ก มีโต๊ะ-เก้าอี้ที่ขนาดเหมาะสมกับสรีระของเด็กปฐมวัย และอุปกรณ์ในการฝึกเขียน เช่น ดินสอ ปากกา ลูกกลิ้งเส้นใหญ่ ตรายาง ปุ่มตัวหนังสือ ร่องอักษร สำหรับทาบเขียนตัวอักษร กระดาษเขียนจดหมาย และซองจดหมายสวย ๆ อุปกรณ์สำหรับทำหนังสือ ฯลฯ

(ตัวอย่าง) ตารางกิจกรรมประจำวันเพื่อส่งเสริมการอ่าน-เขียน สำหรับเด็กปฐมวัย

เวลา	กิจกรรมประจำ
08.30-08.45 น.	รับเด็ก ตรวจสอบสภาพ ไปห้องน้ำ
08.45-09.00 น.	ดูปฏิทินประจำวัน สภาพอากาศ วันเกิด เลือกผู้ช่วยครูประจำวัน อารมณ์ของหนูในวันนี้
09.00-09.15 น.	การอ่านข่าวยามเช้า / การอ่านให้ฟัง
09.15-09.25 น.	เคลื่อนไหว และจังหวะ
09.25-09.45 น.	กิจกรรมการอ่านร่วมกัน การเขียนร่วมกัน ร้องเพลงประกอบแผนภูมิเพลง
09.45-10.00 น.	กิจกรรมเสริมประสบการณ์ ทักษะพื้นฐานคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์
10.00-10.45 น.	กิจกรรมสร้างสรรค์ : ศิลปะ ดนตรี เล่นตามมุม
10.45-11.15 น.	กิจกรรมกลางแจ้ง และพลศึกษาพื้นฐาน
11.15-12.15 น.	ล้างมือ/พักรับประทานอาหารกลางวัน
12.15-14.00 น.	เตรียมตัวพักผ่อน-นอน
14.00-14.15 น.	กิจกรรมการอ่านให้ฟัง : อ่านนิทาน/หนังสือเล่มใหญ่
14.15-14.30 น.	กิจกรรมการอ่านอิสระ / การเขียนอิสระ / คัดลายมือตามความสนใจ
14.30-14.45 น.	เกมการศึกษา
14.45-15.30 น.	พักผ่อน – กิจกรรมอิสระ
15.30 น.	กลับบ้าน

แนวทางการจัดกิจกรรมการอ่านแบบชี้แนะ (Guided Reading)

1. การเลือกหนังสือเพื่อนำมาใช้ในกิจกรรมการอ่านแบบชี้แนะ ควรเลือกหนังสือให้ครบ 2 ประเภท คือ

1.1 หนังสือที่เป็นเรื่องแต่ง (Fiction Books) เช่น นิทาน เรื่องเล่าประเภทต่าง ๆ ครูควรเลือกหนังสือที่ตัวละครมีเอกลักษณ์ เนื้อเรื่องและการเดินเรื่องเข้าใจง่าย เปิดโอกาสให้เด็กคาดเดาและคิดวิเคราะห์ได้

ตัวหนังสือมีลักษณะถูกต้องตามมาตรฐานใช้คำซ้ำ มีคำศัพท์ที่เด็กควรรู้ รูปแบบการใช้ภาษาและการพิมพ์ถูกต้องตามหลักภาษาไทย

1.2 หนังสือที่ไม่ใช่เรื่องแต่ง (Non-Fiction Books) เป็นหนังสือที่ให้ข้อมูลเรื่องราวต่าง ๆ ที่เสริมประสบการณ์เด็ก คำศัพท์ที่ใช้ต้องเข้าใจง่าย เป็นเรื่องราวที่แวดล้อมตัวเด็ก และมีลักษณะเด่น คือ การนำเสนอให้เด็กรู้จักสืบค้น รวบรวมข้อมูล

ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมการอ่านแบบชี้แนะสำหรับเด็กปฐมวัย ที่อยู่ในระดับแรกเริ่ม (Emergent Stage)

การสอนโดยใช้หนังสือที่เป็นเรื่องแต่งหรือนิทาน

สำหรับเด็กปฐมวัยที่อยู่ในระดับแรกเริ่ม ครูต้องวางพื้นฐานการอ่านก่อนในระยะแรกครูจะฝึกเด็กให้เกิดความคุ้นเคยกับการเดินเรื่องของนิทาน และเรื่องราวต่าง ๆ เด็กจะมีข้อมูลและเรียนรู้ โดยสังเกตจากคำและภาพในหนังสือ ครูควรจัดลำดับขั้นตอนการวางพื้นฐานการอ่านให้กับเด็กดังนี้

ขั้นที่ 1

- ➔ ฝึกให้เด็กสังเกตปกหน้าของหนังสือ พูดคุยกับเด็กเกี่ยวกับเนื้อเรื่องในหนังสือตามที่เด็กเห็นจากปกหน้า
- ➔ อ่านชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง และผู้วาดภาพประกอบ
- ➔ เปิดหนังสือให้เด็กดูทีละหน้า ฝึกให้เด็กเกิดสมาธิติดตามเรื่องราวโดยดูจากภาพประกอบ พูดคุยกับเด็กเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่อง
- ➔ เว้นหน้าสุดท้ายไว้ให้เด็กคาดเดาตอนจบของเรื่อง

ขั้นที่ 2

- ➔ อ่านเรื่องพร้อมกันกับเด็ก

ขั้นที่ 3

➔ ถามคำถามให้เด็กคิดวิเคราะห์ ประมาณ 2-3 คำถาม เช่น เด็ก ๆ มีความคิดอย่างไรเกี่ยวกับ.....? ทำไมจึงคิดเช่นนั้น? เด็ก ๆ คิดว่าจะเกิดอะไรขึ้นถ้า

ขั้นที่ 4

- ➔ ให้เด็กเล่าเรื่องราวในนิทานตั้งแต่ต้นจนจบ
- ➔ พูดคุยเกี่ยวกับตัวละคร ถามความคิดเห็นเด็กเกี่ยวกับตัวละคร
- ➔ พูดคุยเกี่ยวกับฉากในเรื่องนั้น
- ➔ กระตุ้นให้เด็กเชื่อมโยงเรื่องราวจากนิทานหรือเรื่องเล่ากับประสบการณ์ที่เด็กมีอยู่

ขั้นที่ 5

- ➔ ใช้เนื้อหาจากเรื่องที่อ่านเพื่อฝึกภาษา โดยดูความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาภาษาของเด็กในระยะแรกเริ่ม ฝึกให้เด็กคุ้นเคยกับคำศัพท์ รูปร่างตัวอักษร ลักษณะการออกเสียง การเรียงคำเป็นประโยค

ชั้นที่ 6

- ➔ สนับสนุนให้เด็กฝึกเขียนโดยใช้หนังสือที่อ่านในแต่ละสัปดาห์เป็นแกน เด็กจะสะสมคำเป็นคลังคำลงในสมุดบันทึกเล่มเล็กของเด็ก หรือเขียนลงในสมุดภาพของกลุ่ม ทั้งนี้เด็กจะใช้สมุดบันทึกและสมุดภาพ เพื่อการอ่านอิสระในระยะต่อไป

ชั้นที่ 7

- ➔ เปิดโอกาสให้เด็กมีช่วงเวลาอ่านอย่างอิสระ

ชั้นที่ 8

- ➔ ใช้หนังสือที่เด็กเรียนรู้ร่วมกันในแต่ละสัปดาห์ให้เป็นหนังสืออ่านอิสระ เพื่อให้เด็กเกิดพัฒนาการทางภาษาด้านการอ่าน-เขียน ตามระดับและความสามารถของเด็ก

สำหรับหนังสือที่ไม่ใช่หนังสือนิทานหรือเรื่องราวที่แต่งขึ้น ครูสามารถใช้กระบวนการเตรียมความพร้อมด้านการอ่านทั้ง 8 ขั้นตอน แต่ปรับในบางส่วน เช่น เวลาเปิดหนังสือให้เด็กดูทีละหน้า ครูควรฝึกให้เด็กสังเกตภาพถ่าย หรือภาพวาดและพูดคุยข้อมูลเกี่ยวกับภาพที่เด็กเห็น ในส่วนของชั้นที่ 4 ให้ครูถามเด็กว่าได้เรียนรู้อะไรบ้างจากการอ่านหนังสือเล่มนี้ และเปิดโอกาสให้เด็กทบทวนข้อมูลที่เด็กได้รับจากหนังสือ

ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมการอ่านแบบชี้แนะ สำหรับเด็กปฐมวัยที่อยู่ในระดับขั้นต้น (Early Stage)

การสอนโดยใช้หนังสือที่เป็นเรื่องแต่งหรือนิทาน

ครูจัดกลุ่มเด็กที่มีความสามารถในการอ่านใกล้เคียงกันไว้ด้วยกัน ในการฝึกอ่านแต่ละครั้งเด็กจะใช้หนังสือเหมือนกัน ระยะเวลาในการฝึกความพร้อมในการอ่าน ประมาณ 10-15 นาที

ชั้นที่ 1

- ➔ ครูแนะนำหนังสือให้เด็กสังเกตปกหนังสือ
- ➔ ให้เด็กคิดวิเคราะห์โดยคาดเดาจากปกหนังสือว่าเรื่องราวในหนังสือน่าจะเป็นอย่างไร
- ➔ ใช้ศัพท์เฉพาะสำหรับหนังสือให้เด็กคุ้นเคย เช่น ชื่อเรื่อง ผู้แต่ง ผู้วาดภาพประกอบ
- ➔ เปิดหนังสือทีละหน้า ฝึกให้เด็กสังเกตภาพประกอบ และตั้งคำถามให้เด็กแสดงความคิดเห็น เช่น เด็ก ๆ คิดอย่างไร.....? ทำไมจึงคิดว่า.....?

ชั้นที่ 2

- ➔ ให้เด็กอ่านออกเสียงพร้อมกัน ถ้าเด็กอ่านคำใดไม่ได้ ให้ฝึกโดยใช้ยุทธศาสตร์การอ่านจากการดูตัวชี้แนะต่าง ๆ เช่น ให้เด็กสังเกตว่าคำนั้นน่าจะหมายถึงอะไร การสะกดคำเป็นอย่างไร เทียบเคียงความคล้ายคลึงของตัวอักษรกับคำที่ผ่านมา เป็นต้น

ชั้นที่ 3

- ➔ เมื่ออ่านจบให้เด็กฝึกทบทวนเรื่องที่อ่าน
- ➔ พูดคุยเกี่ยวกับ “เค้าโครงเรื่อง”
- ➔ ให้เด็กแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวละครในเรื่องที่อ่าน
- ➔ พูดคุยเกี่ยวกับสถานที่/ฉาก
- ➔ กระตุ้นให้เด็กคิดว่าผู้แต่งต้องการสื่อสารอะไร แก่นเรื่องหลักคืออะไร
- ➔ ฝึกให้เด็กเทียบเคียงเชื่อมโยงเรื่องในนิทานกับประสบการณ์ของเด็กเอง

ชั้นที่ 4

- ➔ ให้เด็กสังเกตและเรียนรู้คำศัพท์ ลักษณะตัวอักษร ลักษณะการพิมพ์ที่เรียงจากซ้ายไปขวา รูปแบบการเรียงคำในประโยค และการสังเกตรับรู้ข้อมูลจากภาพ

ชั้นที่ 5

- ➔ เปิดโอกาสให้เด็กอ่านหนังสือนิทานเล่มนั้นอย่างอิสระ

ชั้นที่ 6

- ➔ ฝึกให้เด็กจัดระบบข้อมูลที่ได้รับจากการอ่านผ่านการฝึกทักษะทางภาษา 3 ด้านคือ การพูดคุย อภิปราย การอ่าน การเขียน และการใช้ภาษาประกอบเพื่อสื่อสารข้อมูล
- ➔ ประเมินผลการอ่านเป็นระยะ

ชั้นที่ 7

- ➔ ใช้หนังสือที่ฝึกอ่านสำหรับให้เด็กอ่าน-เขียนอิสระ

สำหรับหนังสือที่ไม่ใช่นิทาน**ชั้นที่ 1**

- ➔ ให้เด็กดูชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง ผู้ถ่ายภาพ ถามเด็กว่าหนังสือเล่มนี้น่าจะเกี่ยวกับอะไร
- ➔ ถามเด็กว่าใครมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องนี้บ้าง

ชั้นที่ 2

- ➔ ฝึกให้เด็กรู้จัก “สารบัญ” ของหนังสือ ถามเด็กว่าถ้าเราต้องการดูเรื่อง..... เราควรดูที่หน้าไหน?

ชั้นที่ 3

- ➔ ดูภาพถ่ายในเรื่องที่ต่อเนื่องกัน 2-3 หน้า แล้วตั้งคำถามให้เด็กคิดเกี่ยวกับภาพที่เห็น
- ➔ อ่านเรื่องพร้อมกัน ถ้าเด็กอ่านคำใดไม่ได้ ให้ใช้ยุทธศาสตร์การฝึกอ่าน โดยใช้การคาดเดา ความหมายของคำ การสะกดคำและใช้ภาพประกอบเพื่อช่วยชี้แนะ ฝึกให้เด็กแก้ปัญหา คำที่อ่านไม่ได้โดยใช้ยุทธศาสตร์จากตัวชี้แนะต่าง ๆ

ชั้นที่ 4

- ➔ เมื่ออ่านจบเรื่อง ถามเด็กว่าได้เรียนรู้ข้อมูลใหม่เรื่องใดบ้าง

ชั้นที่ 5, 6, 7, 8

- ➔ เหมือนกันกับการสอนหนังสือนิทาน

**ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมการอ่านแบบชี้แนะสำหรับเด็กปฐมวัยที่อยู่ในระดับก้าวหน้า
(Advance Stage)**

การสอนโดยใช้หนังสือที่เป็นเรื่องแต่งหรือนิทาน

ขั้นที่ 1

- ➔ ครูแนะนำหนังสือ อภิปรายเกี่ยวกับชื่อเรื่อง ผู้แต่งและภาพประกอบในหน้าปก
- ➔ สัมภาษณ์ภาพประกอบให้เด็กอภิปรายเกี่ยวกับเรื่องในหนังสือว่าน่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร

ขั้นที่ 2

- ➔ ให้เด็กอ่านอิสระ

ขั้นที่ 3

- ➔ เด็กรวมกลุ่มพูดคุยเกี่ยวกับเค้าโครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก และแนวคิดหลักของเรื่อง

ขั้นที่ 4

- ➔ เสริมประสบการณ์ภาษาโดยเรียนรู้คำศัพท์ การสะกดคำ การเรียงคำ การอ่าน และการศึกษาข้อมูลจากภาพ

ขั้นที่ 5

- ➔ รวบรวม เรียบเรียงข้อมูล เขียนและวาดภาพเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน (ใช้ภาษาและสะกดคำตามที่เด็กคิดเอง)

การสอนโดยใช้หนังสือที่ไม่ใช่เรื่องแต่ง

ขั้นที่ 1

- ➔ ศึกษาชื่อเรื่อง ผู้แต่ง ผู้ถ่ายภาพ ถามความคิดเด็กว่าเรื่องนี้ น่าจะเกี่ยวกับอะไร
- ➔ ถามความรู้เดิมของเด็กเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่าน

ขั้นที่ 2

- ➔ พูดคุยเกี่ยวกับเรื่องย่อในหนังสือ ถามเด็กว่าจะหาข้อมูลเรื่องนั้น ๆ จากหนังสือได้อย่างไร

ขั้นที่ 3

- ➔ ค้นหน้าที่เกี่ยวกับเรื่องนั้นโดยแสดงให้เด็กเห็นวิธีใช้สารบัญค่นเรื่อง

ขั้นที่ 4 การเรียบเรียงข้อมูล

- ➔ เด็ก ๆ สามารถเรียบเรียงข้อมูลได้หลายวิธี เช่น
 - ครูอ่านเรื่องให้เด็กฟังทีละ 2-3 หน้า ให้เด็กฝึกทบทวนประเด็นสำคัญ หรือแนวคิดหลัก
 - ให้เวลาเด็กอ่านอิสระ และเปิดโอกาสให้เด็กพูดคุยเกี่ยวกับข้อมูลที่อ่าน

ขั้นที่ 5

- ➔ ค้นหาคำศัพท์จากหนังสือ ฝึกอ่าน-เขียน คำที่สนใจ การเรียบเรียงคำในประโยค และการเรียนรู้ข้อมูลจากภาพ แผนภูมิ แผนผังต่าง ๆ

ขั้นที่ 6

- ➔ เด็กปฐมวัยสามารถใช้ข้อมูลได้หลายวิธี ขึ้นอยู่กับเนื้อหาในเรื่องที่อ่าน เช่น
 - อาจค้นดูหนังสืออื่นที่มีเรื่องคล้ายคลึงกับเรื่องที่อ่าน และเปรียบเทียบข้อมูลของเนื้อหาในเรื่องนำเสนอข้อมูลแก่เพื่อนในห้อง

การอ่านอิสระ (Independent Reading)

การอ่านอิสระเป็นกิจกรรมสำคัญที่ครูปฐมวัยต้องเปิดโอกาสให้เด็กทุกคน เพื่อพัฒนาการอ่าน ดังนั้นในห้องอนุบาลจึงควรมีหนังสือและสิ่งพิมพ์หลากหลายเพื่อสนองความสนใจของเด็ก ทำให้เด็กมีความสุขในการอ่านและได้ฝึกทักษะการอ่าน

สำหรับเด็กที่อยู่ในระยะแรกเริ่มอ่าน และเริ่มต้นอ่าน ครูควรใช้หนังสือเล่มที่ฝึกในกิจกรรมการอ่านร่วมกัน และการอ่านแบบชี้แนะมาเป็นส่วนหนึ่งของการอ่านอิสระ เด็กจะเกิดความคุ้นเคยและความมั่นใจ รู้สึกประสบความสำเร็จเนื่องจาก รู้จักหนังสือเหล่านั้นมาก่อนแล้ว

เมื่อเด็กผ่านขั้นเริ่มต้นอ่านไประยะหนึ่งและพัฒนาไปถึงขั้นคล่องแคล่วครูจึงจะนำหนังสือที่เด็กไม่เคยอ่านมาให้เด็กทดลองอ่าน แต่หนังสือดังกล่าวต้องมีความยากง่ายในระดับเดียวกับระดับความสามารถในการอ่านของเด็ก หรือต่ำกว่าระดับที่เด็กอ่านได้เล็กน้อย เพื่อช่วยให้เด็กมีกำลังใจ และมีความท้าทายที่จะอ่านต่อไป

ลักษณะสำคัญของหนังสือชุดการอ่านตามระดับความสามารถ

หนังสือชุดการอ่านตามระดับความสามารถ เพื่อเชื่อมต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ตามแนวทางการเรียนรู้ของสมอง มีลักษณะสำคัญดังนี้

1. คำศัพท์ที่ใช้

คำศัพท์ที่เลือกมาใช้แต่งเรื่องในหนังสือชุดการอ่าน เป็นคำศัพท์พื้นฐานที่เด็กรู้จักและใช้ในภาษาพูดจากชีวิตประจำวัน การเรียนรู้คำโดยวิธีธรรมชาตินี้จะทำให้เด็กคุ้นเคยกับตัวหนังสือและอ่านได้เร็วขึ้น คำศัพท์พื้นฐานที่เด็กปฐมวัยรู้จักคัดเลือกมาจากบัญชีคำศัพท์ของกรมวิชาการ จำนวน 275 คำ คำเหล่านี้เด็กจะพบบ่อย เป็นคำซ้ำที่ปรากฏในเรื่อง หนังสือชุดการอ่านนี้จะเพิ่มคำศัพท์ใหม่และความยาวของเนื้อเรื่องตามระดับความสามารถในการอ่านของเด็ก ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับคือ

- 1) ระดับแรกเริ่ม (Emergent Stage)
- 2) ระดับเริ่มต้น (Early Stage)
- 3) ระดับก้าวหน้า (Advance Stage)

เด็กจะเห็นคำศัพท์เดิมจากเรื่องราวและบริบทที่แตกต่างกัน เช่น จากแถบข้อความเครื่องหมายสัญลักษณ์ ภาพโฆษณา กราฟ ตาราง แผนภูมิ รายการชื่อ ฯลฯ

คำศัพท์พื้นฐานสำหรับเด็กปฐมวัย
แบ่งเป็น 13 หมวด รวม 275 คำ

หมวดคำพื้นฐาน	ถ้	หมวดคำพื้นฐาน	ถ้	หมวดคำพื้นฐาน	ถ้
1. หมวดคำพื้นฐานที่เกี่ยวกับตำแหน่ง – อาชีพ	19	2. หมวดคำพื้นฐานที่เกี่ยวกับเครือญาติ		3. หมวดคำศัพท์พื้นฐานเกี่ยวกับอวัยวะ	
(1) หมอ	14	(1) พ่อ	12	(1) มือ	10
(2) คน	14	(2) แม่	14	(2) ขา	8
(3) ตำรวจ	19	(3) พี่	10	(3) ปาก	7
(4) พระ	16	(4) น้อง	7	(4) ตัว	6
(5) ครู	15	(5) ตา	18	(5) ตา	10
(6) เด็ก	16	(6) เพื่อน	15	(6) จมูก	13
(7) นักเรียน	14	(7) ลุง	16	(7) นม	-
(8) แม่ค้า	12	(8) ปู่	14	(8) หน้า	14
(9) ทหาร	14	(9) หน้า	16	(9) เท้า	17
(10) ชาวนา	15	(10) ยาย	15	(10) หู	16
(11) ในหลวง	15	(11) ลูก	11	(11) ฟัน	17
(12) พระราชินี	14	(12) ย่า	11	(12) นิ้ว	13
(13) พระเจ้าอยู่หัว	13	(13) อา	12	(13) คิ้ว	12
(14) ผู้ชาย	12	(14) ป้า	10	(14) คอ	11
(15) ผู้หญิง	13	(15) ครอบครัว	7	(15) แขน	10
(16) รัฐบาล	12	(16) ญาติ	17	(16) ตีน	15
(17) ลูกจ้าง	4	(17) ผู้ปกครอง	16	(17) หลัง	15
อื่น ๆ ช่างตัดผม	20	อื่น ๆ สะเก็ด	1	(18) หัวเข่า	13
บุรุษไปรษณีย์				(19) ตับ	9
				(20) หัว	11
				(21) ผม	8
				(22) ศีรษะ	15
				(23) ลำตัว	13
				(24) อวัยวะ	9
				อื่น ๆ	

หมวดคำพื้นฐาน	ถ้	หมวดคำพื้นฐาน	ถ้	หมวดคำพื้นฐาน	ถ้
4. หมวดคำพื้นฐานที่เกี่ยวกับเครื่องแต่งกาย		5. หมวดคำพื้นฐานที่เกี่ยวกับดอกไม้		6. หมวดคำศัพท์พื้นฐานเกี่ยวกับผลไม้	
(1) กางเกง	10	(1) ดอกไม้	15	(1) กัล้วย	9
(2) เสื้อ	16	(2) ดอกเข็ม	13	(2) แดงโม	10
(3) เสื้อผ้า	15	(3) กุหลาบ	19	(3) มะพร้าว	11
(4) หมวก	16	(4) มะลิ	18	(4) ส้ม	12
(5) เสื้อกันหนาว	16	อื่น ๆ - จำปี	4	(5) เงาะ	14
(6) หมอน	17	- จำปา	5	(6) มะละกอ	16
(7) ผ้าห่ม	14	- กัล้วยไม้	8	(7) ชมพู	18
(8) มุ้ง	18	- พุทธรักษา	1	(8) น้อยหน่า	20
(9) เตี๋ยง	14	- ดอกบัว	1	(9) ฝรั่ง	17
(10) ที่นอน	10	- ชวนชม		(10) มะม่วง	14
(11) เครื่องแต่งกาย	7	- บานไม่รู้โรย		(11) ลำไย	11
(12) เครื่องประดับ	9	- บานชื่น		(12) ละมุด	12
อื่น ๆ ถูงเท้า	2	- ดาวเรือง		(13) ส้มโอ	13
ถูงมือ+	4	- ทานตะวัน		(14) ขนุน	20
มุ้งลวด	1	- ดอกกรัก		(15) มะขามกลางสาต	12
		- อัญชัน			11
				(16) องุ่น	10
				(17) มะยม	9
				อื่น ๆ - มะไฟจีน	2
				- แอปเปิ้ล	
				- มังคุด	
				- สั้ประรด	
				- สตอบอริ	

หมวดคำพื้นฐาน	ถ้	หมวดคำพื้นฐาน	ถ้	หมวดคำพื้นฐาน	ถ้
7. หมวดคำพื้นฐานที่เกี่ยวกับผัก		8. หมวดคำพื้นฐานที่เกี่ยวกับอาหาร		9. หมวดคำศัพท์พื้นฐานเกี่ยวกับสัตว์	
(1) ผัก	10	(1) ไข่	19	(1) ไก่	18
(2) พริก	9	(2) ข้าว	16	(2) หมู	19
(3) มะเขือ	8	(3) น้ำ	-	(3) กระต่าย	16
(4) ผักกาด	11	(4) ขนมปัง	8	(4) ปลา	14
(5) หนุ่ย	7	(5) น้ำตาล	16	(5) นก	13
(6) ผักบุ้ง	4	(6) น้ำปลา	14	(6) แมว	10
(7) กระหน่ำ	5	(7) นม	15	(7) เต่า	11
(8) กะหล่ำปลี	18	(8) ก๋วยเตี๋ยว	9	(8) หมี	17
(9) ผักชี	11	(9) ข้าวสาร	8	(9) ปู	9
(10) ถั้วผักยาว	9	(10) น้ำส้ม	6	(10) ปลาทุ	8
(11) แดงกวา		(11) ขนม	11	(11) เป็ด	16
(12) แครอท		(12) แกง	10	(12) ช้าง	14
(13) ข้าโพดอ่อน		อื่น ๆ ต้มจืด		(13) เสือ	11
(14) เห็ด				(14) ลิง	6
(15) หัวผักกาด				(15) วัว	7
(16) ต้นหอม				(16) งู	10
(17) มะเขือเทศ				(17) จระเข้	18
อื่น ๆ				(18) ควาย	14
				(19) นกแก้ว	13
				(20) ม้า	12
				(21) สิงโต	14
				(22) กวาง	11
				(23) หมาป่า	12
				(24) กุ้ง	15
				(25) หมา	14
				(26) สัตว์บก	13
				(27) สัตว์เลี้ยง	11
				(28) สัตว์น้ำ	10
				(29) หมีแพนด้า	
				(30) นกเพนกวิน	
				(31) ยีราฟ	
				(32) อีบโป	
				(33) ผึ้ง	
				อื่น ๆ	

หมวดคำพื้นฐาน	ถ้	หมวดคำพื้นฐาน	ถ้	หมวดคำพื้นฐาน	ถ้
10. หมวดคำพื้นฐานที่เกี่ยวกับสิ่งของ		11. หมวดคำพื้นฐานที่เกี่ยวกับ ยานพาหนะ		12. หมวดคำศัพท์พื้นฐานเกี่ยวกับสถานที่	
(1) หนังสือ	16	(1) รถ	17	(1) โรงเรียน	17
(2) แปรง	14	(2) เรือ	14	(2) บ้าน	9
(3) ช้อน	15	(3) รถไฟ	20	(3) วัด	10
(4) จาน	13	(4) รถยนต์	19	(4) ตลาด	18
(5) ชาม	11	(5) เครื่องบิน	17	(5) ครัว	11
(6) โทรศัพท์	9	อื่น ๆ จักรยาน		(6) ห้อง	13
(7) โต๊ะ	14	มอเตอร์ไซด์		(7) โรงพยาบาล	14
(8) ของเล่น	11	สามล้อ		(8) ถนน	15
(9) ตุ๊กตา	12			(9) สวนสัตว์	16
(10) ร่ม	10			(10) นา	11
(11) ประตู	14			(11) ดิน	12
(12) กระเป๋า	15			(12) ป่า	11
(13) ตู้	11			อื่น ๆ โรงแรม	2
(14) ถ้วย	11			ศาลา	1
(15) วิทยุ	16			ที่พักผู้โดยสาร	4
(16) กระป๋อง	14				
(17) หม้อ	15				
(18) ชั้น	12				
(19) เต่า	14				
(20) การ์ตูน	13				
(21) รูป	4				
(22) ตู้เย็น	17				
(23) สมุด	16				
(24) ทัพพี	11				
(25) ถุง	12				
(26) ตะหลิว	15				
(27) มีด	14				
(28) สิ่งของ	12				
(29) ของใช้	14				
(30) เครื่องมือ	-				
(31) เต่าแก๊ส	20				
(32) โทรศัพท์					
อื่น ๆ					

หมวดคำพื้นฐาน	ถี่	หมวดคำพื้นฐาน	ถี่	หมวดคำพื้นฐาน	ถี่
13. หมวดคำพื้นฐานที่เกี่ยวกับกริยา		(29) ไม่	-	(59) ติด	1
		(30) เก็บ	1	(60) รู้	1
(1) วิ่ง	-	(31) กัด	2	อื่น ๆ หัวเราะ	1
(2) มี	-	(32) พาย	5		
(3) ไป	-	(33) ร้อน	3		
(4) ก็	-	(34) หยิบ	7		
(5) กิน	6	(35) ไหว้	10		
(6) ใส่	1	(36) เห็น	7		
(7) ขาย	8	(37) บิน	2		
(8) เล่น	7	(38) เทียว	6		
(9) ให้	6	(39) รู้จัก	-		
(10) ชอบ	2	(40) ดี	-		
(11) มา	3	(41) สอน	4		
(12) ล้าง	4	(42) ตัด	5		
(13) ซื่อ	5	(43) ยิง	10		
(14) อยู่	4	(44) ต้ม	2		
(15) ได้	3	(45) อ่าน	1		
(16) นอน	2	(46) กวาด	-		
(17) เลี้ยง	1	(47) ไล่	-		
(18) ดู	-	(48) เปิด	1		
(19) เดิน	-	(49) มัด	-		
(20) รัก	10	(50) ตก	-		
(21) อาบน้ำ	3	(51) กราบ	4		
(22) ฟัง	2	(52) จับ	-		
(23) นั่ง	1	(53) ปลุก	1		
(24) ต้ม	8	(54) หา	-		
(25) ร้องให้	-	(55) ชี้	-		
(26) นิดยา	6	(56) พา	1		
(27) เขียน	1	(57) ชูด	3		
(28) กระโดด	4	(58) เจอ	2		

2. ลักษณะตัวหนังสือ

ตัวอักษรหรือตัวหนังสือที่ปรากฏในหนังสือชุดการอ่าน จะใช้ลักษณะตัวหนังสือไทยมาตรฐาน เพื่อให้เด็กเห็นตัวอย่างที่ถูกต้อง ทำให้เด็กจดจำคำได้ง่ายขึ้น เนื่องจากเด็กเรียนรู้คำโดยเปรียบเทียบและจำลักษณะ 3 ประการ คือ

1. รูปร่างตัวอักษรและคำ
2. เสียงของคำ
3. ความหมายของคำเปรียบเทียบกับรูปภาพที่เห็น

นอกจากรูปร่างตัวอักษรและคำ หนังสือชุดการอ่านตามระดับความสามารถจะมีเครื่องหมายต่าง ๆ ที่ใช้ในการเขียน เช่น เครื่องหมายัญญประกาศ เครื่องหมายอัศเจรีย์ เครื่องหมายคำถาม ฯลฯ ในการอ่าน เขียน และพูด เด็กจะพัฒนาความสามารถทางภาษาโดยทำความเข้าใจเทียบเคียงการออกเสียงคำกับรูปร่างของคำ ดังนั้นหนังสือชุดการอ่านจึงใช้คำคล้องจองและคำซ้ำเพื่อช่วยให้เด็กเทียบเคียงเสียงของคำได้ง่ายขึ้น

ในการเสริมสร้างทักษะพื้นฐานการอ่าน ครูจะฝึกให้เด็กสังเกตภาพและคำที่ปรากฏในหนังสือ ให้เด็กคาดคะเนความหมายของคำโดยเทียบกับรูปภาพและสัญลักษณ์ต่าง ๆ เช่น ป้ายสัญลักษณ์ แผนผังคำประกอบภาพ รูปถ่าย ตาราง ผังความคิด เกมภาษา เช่น เกมตามรอย ฯลฯ

3. การวัดและประเมินผล

หนังสือชุดการอ่านตามระดับความสามารถจะมีเกมส์เสริมประสบการณ์ภาษาอยู่ท้ายเล่ม เพื่อสนับสนุนให้เด็กมีความสามารถทางภาษาและการรู้หนังสือทั้งด้านการอ่านและการเขียน รวมทั้งเป็นการวัดและประเมินผลที่บูรณาการเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ภาษา จุดประสงค์สำคัญ คือ เพื่อประเมินความสามารถทางภาษาของเด็กว่าอยู่ในระดับใด พร้อมทั้งจะพัฒนาขึ้นไปสู่อีกระดับหนึ่งหรือไม่

กิจกรรมที่ใช้ในการวัดและประเมินผลระดับความสามารถในการเรียนรู้ภาษา ประกอบด้วย

1. **การสังเกต** ในช่วงกิจกรรมการอ่านรูปแบบต่าง ๆ ครูจะสังเกตและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความสนใจ ทศนคติ หนังสือที่เด็กเลือกในการอ่าน-เขียนอิสระ และการพูดคุยของเด็กเกี่ยวกับหนังสือที่ตนสนใจ

2. **บันทึกพฤติกรรมกรรมการอ่าน** การบันทึกพฤติกรรมกรรมการอ่านเป็นการสังเกตเชิงลึกของครู เพื่อวิเคราะห์ลักษณะการอ่านของเด็ก เพื่อปรับกลยุทธ์การสอนและจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็ก แบบบันทึกพฤติกรรมกรรมการอ่านจะปรากฏอยู่ในท้ายเล่มของหนังสือชุดการอ่าน

3. **การตรวจสอบเป้าหมายการเรียนรู้** ครูจำเป็นต้องตรวจสอบความสามารถในการอ่านของเด็ก โดยเทียบกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายการเรียนรู้ของการอ่านแต่ละระดับ จะทำให้รู้ขั้นพัฒนาการในการอ่านของเด็กและส่งเสริมให้เด็กเกิดความก้าวหน้าไปตามลำดับ การตรวจสอบผลการเรียนรู้นี้ทำได้ทั้งแบบปากเปล่า การเขียน และการใช้คำประกอบภาพ

4. **การเลือกตัวอย่างอย่างงานของเด็ก** ครูจะคัดเลือกตัวอย่างงานของเด็กที่แสดงถึงการรู้หนังสือ และให้เด็กรวบรวมเป็นผลงานตัวอย่างรายบุคคล

แบบวัดและประเมินผลเด็กปฐมวัย ตามโครงการพัฒนาคุณภาพในโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้ชุดการอ่านตามระดับความสามารถ

แบบประเมินความสามารถด้านการอ่าน การเขียนและการคิดสำหรับนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กเป็นรายบุคคล มีอยู่ 3 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 สำหรับเด็กแรกเข้า เป็นแบบประเมินความสามารถเมื่อเริ่มเรียน ใช้ประเมินความสามารถพื้นฐานตั้งแต่รับเด็กเข้าเรียน โดยประเมิน 6 รายการ คือ

1. การจำแนกตัวอักษร
2. ความรู้เกี่ยวกับตัวอักษรและเสียงอ่าน
3. ความรู้เกี่ยวกับจำนวนตัวเลข
4. การวาดภาพตนเอง
5. การใช้กล้ามเนื้อเล็กและความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา
6. ความรู้เกี่ยวกับตนเอง

ชุดที่ 2 สำหรับเด็กอนุบาลปีที่ 1 และอนุบาลปีที่ 2 (อายุ 4 – 5 ขวบ) ใช้ประเมินความพัฒนาการด้านการอ่านและการเขียนในระดับแรกเริ่ม ระดับขั้นต้น และระดับก้าวหน้า โดยประเมิน 6 รายการ คือ

1. พัฒนาการทางภาษา
2. ทักษะคิดด้านการอ่านและพฤติกรรมที่แสดงนิสัยรักการอ่าน
3. ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับหนังสือ
4. ความเข้าใจเนื้อเรื่อง
5. ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือ
6. พัฒนาการด้านการเขียน

(ตัวอย่าง) แบบประเมินความสามารถเมื่อเริ่มเรียน

แบบประเมินความสามารถเมื่อเริ่มเรียน

1. การจำแนกตัวอักษร

ก	จ	อ	ม	ร
ว	บ	ค	ง	ข
ย	ป	ฮ	น	ส

สรุปการรู้จักตัวอักษร

☐	ไม่รู้จักตัวอักษร	= น้อยที่สุด
☐	ระบุตัวอักษรได้ถูกต้อง 1-5 ตัว	= น้อย
☐	ระบุตัวอักษรได้ถูกต้อง 6-10 ตัว	= ปานกลาง
☐	ระบุตัวอักษรได้ถูกต้องมากกว่า 10 ตัว	= มาก

2. ความรู้เกี่ยวกับจำนวนตัวเลข

1	12	8	10	19
16	7	2	9	20
11	3	5	14	18
4	17	13	15	6

สรุปการรู้จักตัวอักษร

- ไม่รู้จักตัวอักษร = น้อยที่สุด
- ระบุดตัวอักษรได้ถูกต้อง 1-5 ตัว = น้อย
- ระบุดตัวอักษรได้ถูกต้อง 6-10 ตัว = ปานกลาง
- ระบุดตัวอักษรได้ถูกต้องมากกว่า 10 ตัว = มาก

3. ความรู้เกี่ยวกับตัวอักษรและเสียงอ่าน

ก	ข	ม	ค	ล
ว	ง	จ	ฉ	ช
ซ	ย	ญ	ส	บ

สรุปการรู้จักตัวอักษร

- อ่านออกเสียงตัวอักษรไม่ได้เลย = น้อยที่สุด
- อ่านออกเสียงตัวอักษรได้ถูกต้อง 1-5 ตัว = น้อย
- อ่านออกเสียงตัวอักษรได้ถูกต้อง 6-10 ตัว = ปานกลาง
- อ่านออกเสียงตัวอักษรได้ถูกต้องมากกว่า 10 ตัว = มาก

4. การวาดภาพตัวเอง

ความคิดเห็นของคุณ :

.....

.....

.....

5. ตัดกระดาษตามรอย จำนวน 1 รูป

6. ความรู้เกี่ยวกับตนเอง

	ได้	ไม่ได้
1. ระบุเพศตนเองได้	☐	☐
2. บอกชื่อเล่นได้	☐	☐
3. บอกชื่อจริงได้	☐	☐
4. บอกนามสกุลได้	☐	☐
5. บอกชื่อพ่อได้	☐	☐
6. บอกชื่อแม่ได้	☐	☐

สรุปความรู้เกี่ยวกับตนเอง

- บอกได้ 1 – 2 ข้อ = น้อย
- บอกได้ 3 – 4 ข้อ = ปานกลาง
- บอกได้ 5 – 6 ข้อ = มาก

**แบบประเมินพัฒนาการด้านการอ่านและการเขียน
สำหรับชั้นอนุบาลปีที่ 1 (ระดับแรกเริ่ม และระดับขั้นต้น)**

พัฒนาการทางภาษา	พบสม่ำเสมอ	พบเป็นบางครั้ง	ไม่พบเลย
● ออกเสียงพยัญชนะได้			
● พุดประโยคที่มี 1 คำ			
● พุดประโยคที่มี 2 คำ			
● ระบุเสียงที่คุ้นเคยได้			
● จำแนกเสียงที่คล้ายคลึงได้			
● เข้าใจภาษาที่คนอื่นพูดด้วย			
● ทำตามคำแนะนำได้			

ทัศนคติด้านการอ่านและพฤติกรรมที่แสดง นิสัยรักการอ่าน	พบสม่ำเสมอ	พบเป็นบางครั้ง	ไม่พบเลย
● หยิบหนังสือมาอ่านเอง			
● ขอให้ครูอ่านหนังสือให้ฟัง			

ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับหนังสือ	พบสม่ำเสมอ	พบเป็นบางครั้ง	ไม่พบเลย
● รู้ว่าหนังสือมีไว้สำหรับอ่าน			
● ระบุส่วนต่าง ๆ ของหนังสือได้ เช่น ด้านหน้า ด้านหลัง ด้านบน และด้านล่าง			
● พลิกหน้าหนังสือได้ถูกต้อง			
● รู้ความแตกต่างระหว่างตัวหนังสือและ ภาพวาด			
● รู้ว่าภาพในหนังสือแต่ละหน้าจะสัมพันธ์กับ ตัวหนังสือ			

ความเข้าใจเนื้อเรื่อง	พบสม่ำเสมอ	พบเป็นบางครั้ง	ไม่พบเลย
● เล่าเรื่องที่คุ้นเคยย้อนกลับได้ โดยใช้รูปภาพ ในหนังสือช่วยในการเล่าเรื่อง			
● เล่าเรื่องย้อนกลับได้โดยไม่ใช้รูปภาพช่วย			
● เล่าเรื่องย้อนกลับได้โดยใช้น้ำเสียงเหมือน การอ่าน			
● เล่าเรื่องโดยมีองค์ประกอบของเรื่อง - ฉาก / เหตุการณ์ (เริ่มต้นเรื่อง เวลา สถานที่ ตัวละคร) - แก่นเรื่อง (ปัญหาหรือเป้าหมายของ ตัว ละครหลัก)			

ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือ	พบสม่ำเสมอ	พบเป็นบางครั้ง	ไม่พบเลย
● รู้ว่าต้องอ่านตัวหนังสือจากซ้ายไปขวา			
● รู้ว่าภาษาพูด นำไปเขียนเป็นตัวหนังสือ เพื่อให้อ่านได้			
● รู้จักตัวอักษรและชี้ตัวอักษรที่ปรากฏ ในหน้าหนังสือได้			
● รู้จักคำและชี้คำที่ปรากฏในหน้าหนังสือได้			
● รู้จักสังเกตตัวหนังสือหรือข้อความใน สภาพแวดล้อมและสามารถอ่านป้ายสัญลักษณ์ และเครื่องหมายบางอย่างได้			
● จำคำบางคำที่เคยเห็นในหนังสือได้			

พัฒนาการด้านการเขียน	พบสม่ำเสมอ	พบเป็นบางครั้ง	ไม่พบเลย
● สนใจสำรวจอุปกรณ์ที่ใช้เขียนด้วยตัวเอง			
● พยายามเขียนเพื่อสื่อสารความหมาย โดยไม่คำนึงถึงการเขียนที่ถูกต้อง			
● บอกเนื้อเรื่องหรือประโยคที่ต้องการให้ครู เขียนได้			

พัฒนาการด้านการเขียน	พบสม่ำเสมอ	พบเป็นบางครั้ง	ไม่พบเลย
● คัดลอกตัวหนังสือหรือคำ			
● เขียนตัวอักษรได้คล้ายคลึงกับตัวพยัญชนะ			
● เขียนจากซ้ายไปขวา			
● ใช้ภาพวาดแทนการเขียนและการวาด			

**แบบประเมินพัฒนาการด้านการอ่านและการเขียน
สำหรับชั้นอนุบาลปีที่ 2 (ระดับก้าวหน้า)**

พัฒนาการทางภาษา	พบสม่ำเสมอ	พบเป็นบางครั้ง	ไม่พบเลย
● พูดสื่อสารกับคนอื่นได้อย่างอิสระ			
● ออกเสียงคำได้ถูกต้อง			
● รู้จักคำศัพท์ในระดับที่เหมาะสมกับวุฒิภาวะ			
● พูดประโยคที่สมบูรณ์ได้			
● ใช้ประโยคที่มีโครงสร้างภาษาหลากหลาย			
● พูดสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้			

ทัศนคติด้านการอ่านและพฤติกรรมที่แสดง นิสัยรักการอ่าน	พบสม่ำเสมอ	พบเป็นบางครั้ง	ไม่พบเลย
● ฟังอย่างตั้งใจเมื่อครูอ่านหนังสือให้ฟัง			
● ถามคำถามและพูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ เรื่องที่ครูอ่านให้ฟัง			

ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับหนังสือ	พบสม่ำเสมอ	พบเป็นบางครั้ง	ไม่พบเลย
● รู้ชื่อเรื่องหนังสือ			
● รู้ชื่อผู้แต่ง			
● รู้ชื่อผู้วาดภาพประกอบ			

ความเข้าใจเนื้อเรื่อง	พบสม่ำเสมอ	พบเป็นบางครั้ง	ไม่พบเลย
● การลำดับเนื้อเรื่อง (เหตุการณ์ที่นำไปสู่การแก้ปัญหาของตัวละครหลัก หรือการที่ตัวละครหลักบรรลุเป้าหมายที่ตั้งใจ)			
● ผลที่ปรากฏ (การแก้ปัญหา การบรรลุเป้าหมาย การสิ้นสุดเรื่อง)			
● ตอบสนองต่อเรื่องทีอ่านโดยตั้งคำถามหรือแสดงความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทีอ่าน			
● มีส่วนร่วมในการอ่านโดยอ่านตามหรืออ่านพร้อมครู เมื่อครูอ่านเรื่องให้ฟัง			
● เมื่ออ่านร่วมกัน สามารถเติมคำในนิทานที่สอดคล้องกับบริบทได้			

ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือ	พบสม่ำเสมอ	พบเป็นบางครั้ง	ไม่พบเลย
● ระบุชื่อพยัญชนะได้			
● จับคู่เสียงและตัวพยัญชนะได้			
● ถามคำถามเกี่ยวกับชื่อพยัญชนะ คำ และเสียงอ่าน			
● พยายามอ่านโดยทำทำอ่านจากภาพ			
● พยายามอ่านโดยทำทำอ่านจากตัวหนังสือ			
● เริ่มต้นใช้บริบทของเรื่อง รูปประโยค และโครงสร้างภาษาเพื่อคาดคะเนคำ			

กาเครื่องหมาย ✓ หน้ารายการที่ตรงกับการเขียนของเด็ก	พบสม่ำเสมอ	พบเป็นบางครั้ง	ไม่พบเลย
● แสดงความแตกต่างระหว่างภาพวาดและการเขียน			
● เขียนขีดเขียน			
● ใช้รูปแบบคล้ายตัวอักษรในการเขียน			

กาเครื่องหมาย ✓ หน้ารายการ ที่ตรงกับการเขียนของเด็ก	พบสม่ำเสมอ	พบเป็นบางครั้ง	ไม่พบเลย
● ใช้ตัวอักษรที่รู้จักนำมาเขียนเรียงกันเป็นบรรทัด			
● ใช้การสะกดคำที่คิดขึ้นเองในการเขียน			
● ใช้การสะกดคำที่ถูกต้องในการเขียน			

ชุดที่ 3 แบบบันทึกความสามารถในการอ่านรายบุคคล ใช้สำหรับนักเรียนระดับปฐมวัยต่อเนื่องจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นแบบบันทึกความก้าวหน้าในการอ่านของนักเรียนตั้งแต่ปฐมวัยเริ่มต้นจากระดับแรกเริ่ม ระดับขั้นต้น ระดับก้าวหน้า ระดับเชื่อมต่อกับประถมศึกษาปีที่ 1 และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ครูผู้สอนสามารถออกแบบการเรียนรู้และดูแลด้านการอ่านของนักเรียนแต่ละคนให้เหมาะสมกับศักยภาพของนักเรียน

แบบบันทึกความสามารถในการอ่านรายบุคคล

ระดับแรกเริ่ม

อายุ การ อ่าน	ระดับ หนังสือ ที่อ่าน	ชื่อหนังสือ	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน
3-4 ปี	1	ดอกไม้หลากสี				
	2	ฉันมีปีก				
	3	ที่อยู่ของฉัน ที่อยู่ของเธอ				
	4	เราจะโต				
	5	ลูกกระต่ายแสนซน				
	6	เจ้าหมูขี้ไม้				
	7	หนูทำได้				
	8	รถไฟ				
	9	หนูเห็นอะไรเอ๋ย				
	10	จ๊ะจ๋า แต่งตัว				

ระดับชั้นต้น

อายุ การ อ่าน	ระดับ หนังสือ ที่อ่าน	ชื่อหนังสือ	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน
5 ปี	11	เป่าปี่จอมตะกละ				
	12	รองเท้าน้ำ				
	13	นมจากเต้า				
	14	อะไรอยู่บนฟ้า				
	15	อะไรอยู่ในน้ำ				
	16	ไข่เจียว 7 สี				
	17	ตัวอะไรกำลังมา				
	18	แมวขี้เซา				
	19	เล่นดนตรีไทยกันเถอะ				
	20	ตึกแตงกระโดด				

ระดับก้าวหน้า

อายุ การ อ่าน	ระดับ หนังสือ ที่อ่าน	ชื่อหนังสือ	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน
5-6 ปี	21	เป่าปี่กับปูกปึก				
	22	น้ำพุของฉัน				
	23	แปรงฟันให้เสือ				
	24	ยี่ราฟกับกระรอก				
	25	โลกของเรา				
	26	เวลารอบโลก				
	27	เราเป็นคนไทย				
	28	เพื่อนเราชาวอาเซียน				
	29	ล่องลำโขง				
	30	สวัสดิ์ 4 ภาษา				

เชื่อมต่อดัชนีปฐมวัย และประถมศึกษาปีที่ 1

อายุ การ อ่าน	ระดับ หนังสือ ที่อ่าน	ชื่อหนังสือ	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน
6-7 ปี	1	ชุมชนของเรา				
	2	ลูกไก่เปลี่ยนรูป				
	3	หนูดีรักการอ่าน				
	4	ฮาเฮทะเลเมืองไทย				
	5	ดอกไม้ริมบึง				
	6	ต้นไม้				
	7	ผีน้อยไปเที่ยว				
	8	ใครทำดี				
	9	ตาของหนูนา				
	10	ช้างน้อยซุกซน (ข ช ซ)				
	11	ห่านน้อยหาแม่ (ท ห)				
	12	ลูกหมู อี อี อี อี				
	13	อู๋ กับ อู๋				
	14	กินมะระ (อะ อา)				

ประถมศึกษาปีที่ 1

อายุ การ อ่าน	ระดับ หนังสือ ที่อ่าน	ชื่อหนังสือ	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน
7 ปี	1	มิตรภาพต่างสายพันธุ์				
	2	เจ้าปาน				
	3	ตัวน้อยร้อยขา				
	4	หัวใจแห่งมหาสมุทร				
	5	เพื่อนของป่าแฉ่ง				
	6	ไซเค็ม				
	7	มะลิเด็กดี				
	8	น้ำ มือสะอาด				

ประถมศึกษาปีที่ 1

อายุ การ อ่าน	ระดับ หนังสือ ที่อ่าน	ชื่อหนังสือ	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน
7 ปี	9	เด็กหญิงพอใจ				
	10	มะลิไปทะเล				
	11	วิวของใบบัว				
	12	สวนของนางฟ้า				
	13	งูน้อยตกใจ				
	14	ครอบครัวของลูกหมี				
	15	กระถินชวนไปวัด				
	16	ชวนน้องอ่านคำคล้องจอง การประวิสรรชนีย์				
	17	แม่ไต่กับใบกะเพรา				
	18	กระต่ายแสนซน				
	19	พินสอยด้วย..ผัก				

ประถมศึกษาปีที่ 2

อายุ การ อ่าน	ระดับ หนังสือ ที่อ่าน	ชื่อหนังสือ	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน
8 ปี	1	อุบาสกสร้างถนน				
	2	ช้างน้อย				
	3	หมาป่าผู้ใจบุญ				
	4	มดยอดกตัญญู				
	5	สระ ไอ ไอ				
	6	แม่มดจอมซน				
	7	เลขคู่เลขคี่				
	8	หมู่บ้านแสนสุข				
	9	ลูกเปิดเป็นหวัด				
	10	นกกระจาบ				

ประถมศึกษาปีที่ 2

อายุ การ อ่าน	ระดับ หนังสือ ที่อ่าน	ชื่อหนังสือ	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน
8 ปี	11	เต่ากับปูม้า				
	12	สัตว์เลี้ยงบ้านลุงชัย				
	13	กริยาพาเพลิน				
	14	การใช้บรรณและบัน				
	15	คิดเล่น ๆ เป็นคำ ๆ				
	16	ฝึกสมอง ลองปัญญา				
	17	ลูกไก่ไม่เชื่อพ่อ				
	18	วันหยุดสุดแสนสนุก				
	19	กระต่ายอยากมีเพื่อน				
	20	ฉันเป็นแม่ ก.กา				
	21	สระแปลงกาย				
	22	อย่าแข่งฉันนะ				
	23	เสียงอะไรเอ๋ย				
	24	ฉันคืออะไร				
	25	นางฟ้าใจดี				

ประถมศึกษาปีที่ 3

อายุ การ อ่าน	ระดับ หนังสือ ที่อ่าน	ชื่อหนังสือ	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน
9 ปี	1	ครองแครงเที่ยวป่า				
	2	ชีวิตปีกและป่อง				
	3	คำราชาศัพท์กับหนูยิ้ม				
	4	เที่ยวไปกับพญาวานร				
	5	สัตว์ป่าพาสุข				
	6	ข้าวเหนียวกับข้าวเจ้า				
	7	เที่ยวตลาดน้ำ				

ประถมศึกษาปีที่ 3

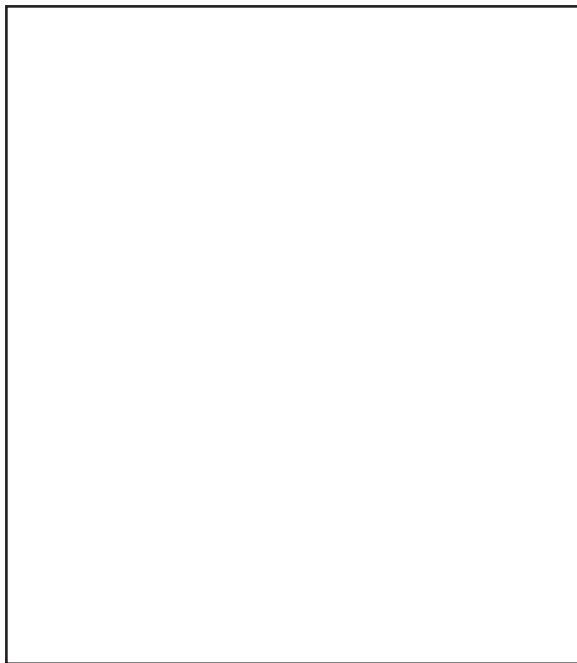
อายุ การ อ่าน	ระดับ หนังสือ ที่อ่าน	ชื่อหนังสือ	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน
9 ปี	8	เพชรพลอยไปวัด				
	9	เพื่อนรักสี่ขา				
	10	การผจญภัยของปูน้อย				

การบันทึกข้อมูลด้านความสามารถในการอ่าน การเขียน การคิด และคณิตศาสตร์ของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กใช้แบบบันทึกประจำตัวของนักเรียนที่สรุปความสามารถในการอ่าน และคณิตศาสตร์ มีลักษณะดังนี้

โครงการพัฒนาคุณภาพในโรงเรียนขนาดเล็ก
โดยใช้ชุดการอ่านตามระดับความสามารถ
และสื่อเสริมหลักสูตรคณิตศาสตร์

โรงเรียน..... สพป.
อำเภอ..... จังหวัด.....
เด็กชาย/เด็กหญิง.....นามสกุล.....
วันที่รับเข้าเรียน.....

การประเมินความสามารถเมื่อแรกเข้า..... วันที่.....

การจำแนกตัวอักษร.....

ความรู้เกี่ยวกับตัวอักษรและเสียงอ่าน.....

ความรู้เกี่ยวกับจำนวนตัวเลข.....

การวาดภาพตนเอง.....

การใช้กล้ำมเนื้อเล็ก

ความรู้เกี่ยวกับตนเอง.....

ความคิดเห็น :

.....

แบบบันทึกความสามารถในการอ่านรายบุคคล

ระดับแรกเริ่ม

อายุ การ อ่าน	ระดับ หนังสือ ที่อ่าน	ชื่อหนังสือ	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน
3-4 ปี	1	ดอกไม้หลากสี				
	2	ฉันมีปีก				
	3	ที่อยู่ของฉัน ที่อยู่ของเธอ				
	4	เราจะโต				
	5	ลูกกระต่ายแสนซน				
	6	เจ้าหมูขี้ไม้				
	7	หนูทำได้				
	8	รถไฟ				
	9	หนูเห็นอะไรเอ่ย				
	10	จ๊ะจ๋า แต่งตัว				

ระดับขั้นต้น

อายุ การ อ่าน	ระดับ หนังสือ ที่อ่าน	ชื่อหนังสือ	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน
5 ปี	11	เป่าปี่จอมตะกละ				
	12	รองเท้า				
	13	นมจากเต้า				
	14	อะไรอยู่บนฟ้า				
	15	อะไรอยู่ในน้ำ				
	16	ไซ้เจียว 7 สี				
	17	ตัวอะไรกำลังมา				
	18	แมวซีซ่า				
	19	เล่นดนตรีไทยกันเถอะ				
	20	ตึกแตงกระโดด				

ระดับก้าวหน้า

อายุ การ อ่าน	ระดับ หนังสือ ที่อ่าน	ชื่อหนังสือ	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน
5-6 ปี	21	เป่าปี่กับปูกปึก				
	22	น้ำพุของฉัน				
	23	แปร่งพันให้เสือ				
	24	ยี่ราฟกับกระรอก				
	25	โลกของเรา				
	26	เวลารอบโลก				
	27	เราเป็นคนไทย				
	28	เพื่อนเราชาวอาเซียน				
	29	ล่องลำโขง				
	30	สวัสดี 4 ภาษา				

เชื่อมต่อดัชนีปฐมวัย และประถมศึกษาปีที่ 1

อายุ การ อ่าน	ระดับ หนังสือ ที่อ่าน	ชื่อหนังสือ	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน
6-7 ปี	1	ชุมชนของเรา				
	2	ลูกไก่เปลี่ยนรูป				
	3	หนูดีรักการอ่าน				
	4	ฮาเฮทะเลเมืองไทย				
	5	ดอกไม้ริมบึง				
	6	ต้นไม้				
	7	ผีน้อยไปเที่ยว				
	8	ใครทำดี				
	9	ตาของหนูนา				
	10	ช้างน้อยซุกซน (ข ช ซ)				
	11	ห่านน้อยหาแม่ (ท ห)				
	12	ลูกหมู อี อี อี				
	13	อู๋ กับ อู๋				
	14	กินมะระ (อะ อา)				

ประถมศึกษาปีที่ 1

อายุ การ อ่าน	ระดับ หนังสือ ที่อ่าน	ชื่อหนังสือ	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน
7 ปี	1	มิตรภาพต่างสายพันธุ์				
	2	เจ้าปาน				
	3	ตัวน้อยร้อยขา				
	4	หัวใจแห่งมหาสมุทร				
	5	เพื่อนของป่าแฉ่ง				
	6	ไซเค็ม				
	7	มะลิเด็กดี				
	8	น้ำมือสะอาด				

ประถมศึกษาปีที่ 1

อายุ การ อ่าน	ระดับ หนังสือ ที่อ่าน	ชื่อหนังสือ	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน
7 ปี	9	เด็กหญิงพอใจ				
	10	มะลิไปทะเล				
	11	วิวของใบบัว				
	12	สวนของนางฟ้า				
	13	งูน้อยตกใจ				
	14	ครอบครัวของลูกหมี				
	15	กระถินชวนไปวัด				
	16	ชวนน้องอ่านคำคล้องจอง การประวิสรรชนีย์				
	17	แม่ไต่กับใบกะเพรา				
	18	กระต่ายแสนซน				
	19	ฟันสวยด้วย..ผัก				

ประถมศึกษาปีที่ 2

อายุ การ อ่าน	ระดับ หนังสือ ที่อ่าน	ชื่อหนังสือ	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน
8 ปี	1	อุบาสกสร้างถนน				
	2	ช้างน้อย				
	3	หมาป่าผู้ใจบุญ				
	4	มดยอดกตัญญู				
	5	สระ ไอ ไอ				
	6	แม่มดจอมซน				
	7	เลขคู่เลขคี่				
	8	หมู่บ้านแสนสุข				
	9	ลูกเปิดเป็นหวัด				
	10	นกกระจาบ				

ประถมศึกษาปีที่ 2

อายุ การ อ่าน	ระดับ หนังสือ ที่อ่าน	ชื่อหนังสือ	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน
8 ปี	11	เต๋ากับปุม้า				
	12	สัตว์เลี้ยงบ้านลุงชัย				
	13	กริยาพาเพลิน				
	14	การใช้บรรณและบัน				
	15	คิดเล่น ๆ เป็นคำ ๆ				
	16	ฝึกสมอง ลองปัญญา				
	17	ลูกไก่ไม่เชื่อพ่อ				
	18	วันหยุดสุดแสนสนุก				
	19	กระต่ายอยากมีเพื่อน				
	20	ฉันเป็นแม่ ก.กา				
	21	สระแปลงกาย				
	22	อย่าแข่งฉันนะ				
	23	เสียงอะไรเอ๋ย				
	24	ฉันคืออะไร				
	25	นางฟ้าใจดี				

ประถมศึกษาปีที่ 3

อายุ การ อ่าน	ระดับ หนังสือ ที่อ่าน	ชื่อหนังสือ	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน
9 ปี	1	ครองแครงเที่ยวป่า				
	2	ชีวิตปีกและป่อง				
	3	คำราชาศัพท์กับหนูยิ้ม				
	4	เที่ยวไปกับพญาวานร				
	5	สัตว์ป่าพาสุข				
	6	ข้าวเหนียวกับข้าวเจ้า				
	7	เที่ยวตลาดน้ำ				

**ลักษณะของชุดการอ่านตามระดับความสามารถ (Reading Level Kit)
เพื่อส่งเสริมการอ่าน การเขียน การคิด ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2-3**

ชุดการอ่านตามระดับความสามารถ (Reading Level Kit) เพื่อส่งเสริมการอ่าน การเขียน การคิด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สีฟ้า มี 19 เล่ม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สีม่วง มี 24 เล่ม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สีแดง มี 10 เล่ม หนังสือแต่ละเล่มประกอบด้วยเนื้อหา 2 ส่วน คือ ส่วนแรก เป็น นิทาน คำคล้องจอง และเรื่องประกอบภาพ เนื้อหาส่วนหลังเป็น แบบฝึก และกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะช่วยให้นักเรียน ฝึกการอ่าน การเขียน การคิดจินตนาการและสร้างสรรค์องค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

หนังสือชุดนี้เป็นเครื่องมือช่วยฝึกทักษะการอ่าน การเขียน การคิดจินตนาการและการสร้างสรรค์องค์ความรู้ได้ด้วยตนเองของผู้เรียน ซึ่งได้วิเคราะห์โครงสร้างเนื้อหาสาระการเรียนรู้จากหน่วยการเรียนรู้กลุ่มสาระภาษาไทยของโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนี้

**ชุดฝึกการอ่าน การเขียน การคิด ในโรงเรียนขนาดเล็ก ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
ชุดสีฟ้า จำนวน 19 เล่ม**

ลำดับ	เรื่องหนังสือ	สาระการเรียนรู้	ช่วงชั้น
1.	มิตรภาพต่างสายพันธุ์	ภาษาไทย	ป.1
2.	เจ้าปาน	ภาษาไทย	ป.1
3.	ตัวน้อยร้อยขา	ภาษาไทย	ป.1
4.	หัวใจแห่งมหาสมุทร	ภาษาไทย	ป.1
5.	เพื่อนของป่าแฉ่ง	ภาษาไทย	ป.1
6.	ไข่เค็ม	ภาษาไทย	ป.1
7.	มะลิเด็กดี	ภาษาไทย	ป.1
8.	น้ำ มือสะอาด	ภาษาไทย	ป.1
9.	เด็กหญิงพอใจ	ภาษาไทย	ป.1
10.	มะลิไปทะเล	ภาษาไทย	ป.1
11.	วิวของใบบัว	ภาษาไทย	ป.1
12.	สวนของนางฟ้า	ภาษาไทย	ป.1
13.	งูน้อยตกใจ	ภาษาไทย	ป.1
14.	ครอบครัวของลูกหมี	ภาษาไทย	ป.1
15.	กระถินชวนไปวัด	ภาษาไทย	ป.1
16.	ชวนน้องอ่านคำคล้องจอง การประวิสรรชนีย์	ภาษาไทย	ป.1
17.	แม่ไก่อกับใบกะเพรา	ภาษาไทย	ป.1
18.	เพื่อนใหม่ของลิงน้อย	ภาษาไทย	ป.1
19.	ฟันสวยด้วย..ผัก	ภาษาไทย	ป.1

ชุดฝึกการอ่าน การเขียน การคิด ในโรงเรียนขนาดเล็ก ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
ชุดสีม่วง จำนวน 25 เล่ม

ลำดับ	เรื่องหนังสือ	สาระการเรียนรู้	ช่วงชั้น
1.	อุบาสกสร้างถนน	ภาษาไทย	ป.2
2.	ช้างน้อย	ภาษาไทย	ป.2
3.	หมาป่าผู้ใจบุญ	ภาษาไทย	ป.2
4.	มดยอดกตัญญู	ภาษาไทย	ป.2
5.	สระ ไอ ไอ	ภาษาไทย	ป.2
6.	แม่มดจอมชน	ภาษาไทย	ป.2
7.	เลขคู่เลขคี่	ภาษาไทย	ป.2
8.	หมู่บ้านแสนสุข	ภาษาไทย	ป.2
9.	ลูกเปิดเป็นหวัด	ภาษาไทย	ป.2
10.	นกกระจาบ	ภาษาไทย	ป.2
11.	เต่ากับปูม้า	ภาษาไทย	ป.2
12.	สัตว์เลี้ยงบ้านลุงชัย	ภาษาไทย	ป.2
13.	กริยาพาเพลิน	ภาษาไทย	ป.2
14.	การใช้บรรณและบัน	ภาษาไทย	ป.2
15.	คิดเล่น ๆ เป็นคำ ๆ	ภาษาไทย	ป.2
16.	ฝึกสมอง ลองปัญญา	ภาษาไทย	ป.2
17.	ลูกไก่ไม่เชื่อพ่อ	ภาษาไทย	ป.2
18.	วันหยุดสุดแสนสนุก	ภาษาไทย	ป.2
19.	กระต่ายอยากมีเพื่อน	ภาษาไทย	ป.2
20.	ฉันเป็นแม่ ก.กา	ภาษาไทย	ป.2
21.	สระแปลงกาย	ภาษาไทย	ป.2
22.	อย่าแข่งฉันนะ	ภาษาไทย	ป.2
23.	เสียงอะไรเอ่ย	ภาษาไทย	ป.2
24.	ฉันคืออะไร	ภาษาไทย	ป.2
25.	นางฟ้าใจดี	ภาษาไทย	ป.2

ชุดฝึกการอ่าน การเขียน การคิด ในโรงเรียนขนาดเล็ก ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
ชุดสีแดง จำนวน 10 เล่ม

ลำดับ	เรื่องหนังสือ	สาระการเรียนรู้	ช่วงชั้น
1.	ครองแครงเที่ยวป่า	ภาษาไทย	ป.3
2.	ชีวิตปีกและป่อง	ภาษาไทย	ป.3
3.	คำราชาศัพท์กับหนูยิ้ม	ภาษาไทย	ป.3
4.	เที่ยวไปกับพญาวานร	ภาษาไทย	ป.3
5.	สัตว์ป่าพาสุข	ภาษาไทย	ป.3
6.	ข้าวเหนียวกับข้าวเจ้า	ภาษาไทย	ป.3
7.	เที่ยวตลาดน้ำ	ภาษาไทย	ป.3
8.	เพชรพลอยไปวัด	ภาษาไทย	ป.3
9.	เพื่อนรักสี่ขา	ภาษาไทย	ป.3
10.	การผจญภัยของปูน้อย	ภาษาไทย	ป.3

โครงสร้างชุดการอ่าน ชั้น ป.1

หน่วยที่	ชื่อหน่วย	มฐ./ตัวชี้วัด	สาระ	ชุดการอ่าน	หลักการ/ทฤษฎี	รายละเอียด
1	รักษ์ความเป็นไทย เวลา 15 ชม.	มฐ ท1.1 ตชว.1,2,8 มฐ ท4.1 ตชว.1,2 มฐ ท5.1 ตชว.1	- คำที่ประสม สระอา สระอุ - พยัญชนะ ต ถ ฟ ร ม - เลขไทย ๑-๑๐	นิทานเรื่อง งูน้อยตกใจ นิทานเรื่อง สวนของนางฟ้า	Visual, BBL Visual, BBL	อ่านคำ/ ประโยคที่มีคำที่ประสมด้วยสระอา/สระอุ และพยัญชนะ ต ถ ฟ ร ม รู้จักเลขไทย ๑ - ๑๐
2	คุณค่าแห่งชีวิต	มฐ ท 1.1 ตัวชี้วัด 1, 2, 3, 7 มฐ ท 2.1 ตัวชี้วัด 1,2,3 มฐ ท 3.1 ตัวชี้วัด 2, 3 มฐ ท 4.1 ตัวชี้วัด 1, 2, 3 มฐ ท 5.1 ตัวชี้วัด 1	- พยัญชนะ ก ด ต บ อ ห ช น ฟ ม ร ล ว - สระ อา อุ ไอ, ไอ, อี, ไอ	- ชุดการอ่านคำที่ผสมด้วยสระ อา อี ไอ กับพยัญชนะพยัญชนะ ก ด บ อ - ชุดการอ่านคำที่ผสมด้วยสระ อา อี ไอ กับพยัญชนะพยัญชนะ ข ห ฐ น ล ว	- แนวสมดุภาษา - BBL	- สร้างนิทาน / คำคล้องจอง / บทร้องเล่น ที่ประสมด้วยพยัญชนะ และสระที่กำหนด ตามชุดการอ่าน - แบบฝึกทำยเล่ม - แบบประเมินทำยเล่ม สร้างนิทาน / คำคล้องจอง / บทร้องเล่น ที่ประสมด้วยพยัญชนะ และสระที่กำหนด ตามชุดการอ่าน - แบบฝึกทำยเล่ม - แบบประเมินทำยเล่ม

หน่วยที่	ชื่อหน่วย	มฐ./ตัวชี้วัด	สาระ	ชุดการอ่าน	หลักการ/ทฤษฎี	รายละเอียด
2 (ต่อ)	คุณค่าแห่งชีวิต	มฐ ท 1.1 ตัวชี้วัด 1, 2, 3, 7 มฐ ท 2.1 ตัวชี้วัด 1,2,3 มฐ ท 3.1 ตัวชี้วัด 2, 3 มฐ ท 4.1 ตัวชี้วัด 1, 2, 3 มฐ ท 5.1 ตัวชี้วัด 1	- พยัญชนะ ก ด ต บ อ ถ ห ช น ฟ ม ร ล ว - สระ อา อู ใ, โอ, -อี, ไอ	- ชุดการอ่านคำที่ผสมด้วยสระ อู ไอ ใ กับพยัญชนะพยัญชนะ ก ด บ อ - ชุดการอ่านคำที่ผสมด้วยสระ อู ไอ ใ กับพยัญชนะพยัญชนะ ข ห ฐ น ล ว	- แนวสมมูลภาษา - BBL	- สร้างนิทาน / คำคล้องจอง / บทร้องเล่น ที่ประสมด้วย พยัญชนะและสระที่กำหนด ตามชุดการอ่าน - แบบฝึกทำเล่ม - แบบประเมินทำเล่ม - สร้างนิทาน / คำคล้องจอง / บทร้องเล่น ที่ประสมด้วย พยัญชนะและสระที่กำหนด ตามชุดการอ่าน - แบบฝึกทำเล่ม - แบบประเมินทำเล่ม

หน่วยที่	ชื่อหน่วย	มฐ./ตัวชี้วัด	สาระ	ชุดการอ่าน	หลักการ/ทฤษฎี	รายละเอียด
3	ประโยชน์ใกล้ตัว	มฐ ท 1.1 ตัวชี้วัด 1, 2, 3, 4 มฐ ท 2.1 ตัวชี้วัด 1, 2 มฐ ท 3.1 ตัวชี้วัด 2, 3 มฐ ท 4.1 ตัวชี้วัด 1, 2, 3 มฐ ท 5.1 ตัวชี้วัด 1	- พยัญชนะ ส , ง , ล , ห , ย - สระ อะ , ะ , อ , - คำที่ประและ ไม่ประวิสรรชนีย์	- ชุดการอ่านคำที่ผสมด้วยสระ อะ , ะ , อ , อ่า กับพยัญชนะ ส ง ห ย - ชุดการอ่านคำที่ประวิสรรชนีย์ และ ไม่ประวิสรรชนีย์	- แนวสมมูลภาษา - BBL	- สร้างนิทานฝึกอ่านคำที่ประสม ด้วยพยัญชนะและสระ - แบบฝึกทำยเล่ม - แบบประเมิพท์ทำยเล่ม - สร้างนิทานฝึกอ่านคำที่ประสม ด้วยพยัญชนะและสระ - แบบฝึกทำยเล่ม - แบบประเมิพท์ทำยเล่ม
4		มฐ ท1.1 ตชว.1,2,8 มฐ ท4.1 ตชว.1,2 มฐ ท5.1 ตชว.1	- อ่านออกเสียงพยัญชนะ สะกดคำ แจกคู่คำที่ ประสมสระอิ สระเอ - อ่านออกเสียงคำที่ ประสมสระอิ สระเอ	นิทานมะลิไปทะเล	Visual, BBL	อ่านคำ/ ประโยคที่มีคำที่ประสม ด้วยสระอิ/สระเอ และพยัญชนะ พยัญชนะ ก จ ด ต บ ป อ ข ฉ ถ ศ ษ, ง ฐ ท น พ ม ย ร ล ว

หน่วยที่	ชื่อหน่วย	มฐ/ตัวชี้วัด	สาระ	ชุดการอ่าน	หลักการ/ทฤษฎี	รายละเอียด
			- พยัญชนะ ก จ ด ต บ ป อ. ข ฉ ถ ส ห, ง ฐ ท น ฟ ม ย ร ล ว - อ่านออกเสียงคำที่ประสม สระอัว สระออ - ฝึกอ่านคำคล้องจอง	นิทาน เด็กหญิงพอใจ คำคล้องจอง วิวของเมบัว	Visual, BBL	
			- คำควบล้ำ	ภาพยนตร์ 11 กระถินชวนไปวัด	Visual, BBL	
			- อักษรนำ (ห นำ อ นำ	คำคล้องจอง ครอบครัวของลูกหมี	Visual, BBL	
			- คำที่มีการันต์	นิทาน มะลิเด็กดี	Visual, BBL	
5	รักกันไว้เถิด (10 ชั่วโมง) (2) ตชว 1, 2, 3	มฐ ท 1.1 ตชว 1, 2, 3, 4, 8 มฐ ท 2.1	สระอิ สระเอ สระอัว แม่กน	แทนคุณ	- การใช้พจนานุกรม - การรับรู้ของสมอง BBL - ทักษะการคิด	กลอนสี่ฝักการอ่าน การสังเกตสระ บทร้อยแก้ว คำมาตราตัวสะกด

หน่วยที่	ชื่อหน่วย	มฐ./ตัวชี้วัด	สาระ	ชุดการอ่าน	หลักการ/ทฤษฎี	รายละเอียด
6	ทันโลกทันตน (10 ชั่วโมง) (2)	มฐ ท 1.1 ตชว 1 ,2 ,8 มฐ ท 2.1 ตชว 2 ,3	สระเอือ สระเออ สระเอา แม่เกอว แม่กง การผันวรรณยุกต์			
7	ธรรมชาติที่รัก (10 ชั่วโมง) (2)	มฐ ท 1.1 ตชว 1 ,2 ,6 ,8 มฐ ท 2.1 ตชว 2 ,3	สระแอ สระแอะ สระเออะ แม่กต(สะกดไม่ตรงมาตรา)	มิตรภาพต่างสายพันธุ์		
8	ด้วยแรงแห่งรัก (10 ชั่วโมง) (2)	มฐ ท 1.1 ตชว 3 ,6 ,8 มฐ ท 2.1 ตชว 2 ,3	สระเอือ สระเออะ แม่กบแม่กแมกแม่กมแม่กย คำคล้องจอง			
9	ชีวิตเป็นสุข (10 ชั่วโมง)	มฐ ท 1.1 ตชว 1 ,2 ,3 ,4 ,8 มฐ ท 2.1 ตชว 1 ,2 ,3	แม่ กน สระอะ อี มีตัว สะกด คำที่ประและ ไม่ประ-วิสรรชนีย์ คำคล้องจอง ปริศนาคำทาย			

หน่วยที่	ชื่อหน่วย	มฐ/ตัวชี้วัด	สาระ	ชุดการอ่าน	หลักการ/ทฤษฎี	รายละเอียด
10	พลังปริศนา (10 ชั่วโมง)	มฐ ท 1.1 ตขว 1 ,2 ,8 มฐ ท 2.1 ตขว 2 ,3	สระเอ การใช้พจนานุกรม			
11	แดนดินถิ่นคนดี (10 ชั่วโมง)	มฐ ท 1.1 ตขว 1 ,2 ,6 ,8 มฐ ท 2.1 ตขว 2 ,3	แม่กม อักษรนำ สระแเอ และ มีตัวสะกด			
12	ภาษาสร้างสรรค์ (10 ชั่วโมง)	มฐ ท 1.1 ตขว 3 ,6 ,8 มฐ ท 2.1 ตขว 2 ,3	พจนานุกรม การทำบัญชีคำ			
13	บันทึกคนดี (15 ชั่วโมง)	มฐ ท 1.1 ตขว 1 ,2 ,3 ,4 ,8 มฐ ท 2.1 ตขว 1 ,2 ,3	อ่านออกเสียง อ่านจับใจความสำคัญ			

หน่วยที่	ชื่อหน่วย	มฐ/ตัวชี้วัด	สาระ	ชุดการอ่าน	หลักการ/ทฤษฎี	รายละเอียด
14	สืบค้นจากเทคโนโลยี (15 ชั่วโมง)	มฐ ท 1.1 ตชว 1 ,2 ,8 มฐ ท 2.1 ตชว 2 ,3	อ่านออกเสียง			
15	ยอดปรารถนา (15 ชั่วโมง)	มฐ ท 1.1 ตชว 1 ,2 ,6 ,8 มฐ ท 2.1 ตชว 2 ,3	อ่านออกเสียง			
16	หลักชัยแห่งชีวิต (15 ชั่วโมง)	มฐ ท 1.1 ตชว 3 ,6 ,8 มฐ ท 2.1 ตชว 2 ,3	คำคล้องจอง บทร้อยกรอง			

หนังสือชุดการอ่านตามระดับความสามารถ (Reading Level Kit)
เพื่อส่งเสริมการอ่าน การเขียน การคิด สำหรับนักเรียนชั้น ป.2

ลำดับที่	ชื่อหนังสือ	หน่วยการเรียนรู้	สอนเด็กอายุ
1 - 6	1. ฉันเป็นแม่ ก กา (แม่ ก กา) 2. ชุดปริศนาคำทาย 4 เล่ม เล่ม 1 ฉันคืออะไร เล่ม 2 เสียงอะไรเอ๋ย(คำคล้องจอง) เล่ม 3 คิดเล่น ๆ เป็นคำ ๆ เล่ม 4 ฝึกสมอง ลองปัญญา 3. กริยาพาเพลิน (คำกริยา)	1. รักษ์ความเป็นไทย,	7 ปี
7 - 10	4. ชุดมาตราตัวสะกด 3 เล่ม เล่ม 1 ช่างน้อย (แม่ กน, แม่กต ไม่ตรงมาตรา) เล่ม 2 ลูกเปิดเป็นหวัด (แม่กก, แม่กน) เล่ม 3 มดกตัญญู(แม่กน, แม่เกย, แม่กก, แม่กต, แม่กบ) 5. อย่าแข่งฉันนะ(พจนานุกรม)	2. คุณค่าแห่งชีวิต, 10. พลังปริศนา	7 ปี
11 - 13	6. ชุดสระ ไอ โอ 3 เล่ม เล่ม 1 ลูกไก่ไม่เชื่อพ่อ เล่ม 2 สระ ไอ โอ เล่ม 3 วันหยุดสุดแสนสนุก	3. ประโยชน์ใกล้ตัว	7 ปี
14 - 16	7. ชุดการอ่านคำอักษรนำ คำควบกล้า 3 เล่ม เล่ม 1 กระต่ายอยากมีเพื่อน เล่ม 2 เต่ากับปูม้า เล่ม 3 สัตว์เลี้ยงบ้านลุงชัย (ตัวสะกด, อักษรนำ, คำควบกล้า) จ๊ะเอ๋ อยู่ที่นี่	4. มรดกกล้า 11. แดนดินถิ่นคนดี	7 ปี
17	8. อุบาสกสร้างถนน (ตัวการ์นต์)	5. รักกันไว้เถิด	7 ปี
18	9. สระแปลงกาย (สระเปลี่ยนรูป ลดรูป)	6. ทันโลกทันคน	7 ปี

ลำดับที่	ชื่อหนังสือ	หน่วยการเรียนรู้	สอนเด็กอายุ
19	10. การใช้บรรและบัน	7. ธรรมชาติที่รัก	7 ปี
20 - 22	11. ชุดการอ่านคำที่ประและ ไม่ประวิสรรชนีย์ 3 เล่ม เล่ม 1 หมูบ้านแสนสุข เล่ม 2 นกกระจาบ เล่ม 3 หมาป่าผู้ใจบุญ (คำที่ประและ ไม่ประวิสรรชนีย์, ตัวการ์นต์) อะไรอยู่ที่นี้	8. ด้วยแรงแห่งรัก, 9. ชีวิตเป็นสุข	7 ปี
23 - 24	ชุดภาษาสร้างสรรค์ 2 เล่ม เล่ม 1 นางฟ้าใจดี เล่ม 2 แม่มดจอมชน	12. ภาษาสร้างสรรค์	7 ปี
รวม 24 เล่ม			

หมายเหตุ หน่วยการเรียนรู้ที่ 13- 15 เน้นการฝึกทักษะการอ่านออกเสียง อ่านจับใจความสำคัญ
หน่วยที่ 16 คำคล้องจอง บทร้อยกรอง ฝึกอ่านจาก ชุดนิทานคำกลอน จำนวน 10 เรื่อง
ได้แก่ 1. ลูกเปิดเป็นหวัด 2. มดกตัญญู 3. หมาป่าผู้ใจบุญ 4. นกกระจาบ 5. ช้างน้อย
6. เต่ากับปูม้า 7. สัตว์เลี้ยงบ้านลุงชัย 8. อุบาสกสร้างถนน 9. กระต่ายอยากมีเพื่อน และ
10. เสียงอะไรเอ่ย

โครงสร้างการวิเคราะห์เนื้อหาของชุดการอ่านตามระดับความสามารถ (Reading Level Kit) เพื่อส่งเสริมการอ่าน การเขียน การคิด ชั้น ป.2

หน่วยที่	ชื่อหน่วย	มฐ./ตัวชี้วัด	สาระ	ชุดการอ่าน	หลักการ/ทฤษฎี	รายละเอียด
1	รักษ์ความ เป็นไทย 15 ข.ม.	มฐ ท 1.1 ตชว. 1,2,4,5,6,8 มฐ ท 2.1 ตชว. 1,2,3,4 มฐ ท 3.1 ตชว. 2,4,5,6 มฐ ท 4.1 ตชว. 1,2,3 มฐ ท 5.1 ตชว. 1	แม่ ก ก แม่ ก ก คำกริยา คำคล้องจอง	1. ฉันเป็นแม่ ก ก (แม่ ก ก) 2. ชุดปริศนาคำทาย 4 เล่ม เล่ม 1 ฉันคือใคร เล่ม 2 เสียงอะไรเอ๋ย เล่ม 3 คิดเล่น ๆ เป็นคำ ๆ เล่ม 4 ฝึกสมอง ลองปัญญา 3. กิริยาพาเพลิน (คำกริยา)	BBL, Visual BBL, Auditory BBL, Visual	- อ่านคำอ่านประโยคคำที่มีคำแม่กกา - ภาพยานีย์ 11 ภาพสัตว์ที่มี เสียงร้องคำคล้องจอง - อ่านคำอ่านประโยคคำที่มีคำกริยา
2	คุณค่าแห่งชีวิต 15 ข.ม.	มฐ ท 1.1 ตชว. 1, 2,3,4,6,8 มฐ ท 2.1 ตชว. 1,2,3,4 มฐ ท 3.1 ตชว. 2,3,6 มฐ ท 4.1 ตชว. 2,3,4,5 มฐ ท 5.1 ตชว. 1,2,3	พจนานุกรม แม่ก คำควบบกล้ำ	4. ชุดมาตราตัวสะกด 3 เล่ม เล่ม 1 ช่างน้อย (แม่ กน, แม่กด ไม่ตรงมาตรา) เล่ม 2 ลูกเบ็ดเป็นหวัด (แม่กก, แม่กน) เล่ม 3 มดกตั๊กมู(แม่กน, แม่เกย, แม่กก, แม่กด, แม่กบ) 5. อย่างแรงจันนะ(พจนานุกรม)	BBL, Visual	- อ่านคำ อ่านประโยคคำที่มีคำ ตัวสะกด จากนิทานคำกลอนแฝงคุณธรรม - ฝึกสังเกตการเรียง พยัญชนะ ตามพจนานุกรม

หน่วยที่	ชื่อหน่วย	มฐ./ตัวชี้วัด	สาระ	ชุดการอ่าน	หลักการ/ทฤษฎี	รายละเอียด
3	ประโยชน์ใกล้ตัว 15 ข.ม.	มฐ ท 1.1 ตชว. 1,2,4,5,6,8 มฐ ท 2.1 ตชว. 1,2,3,4 มฐ ท 3.1 ตชว. 2,3,6 มฐ ท 4.1 ตชว. 1,2,3,4,5 มฐ ท 5.1 ตชว. 1	สระไอ, ไอ ไม่ยมก แม่กบ คำที่ประและ ไม่ประ-วิสรรชนีย์	6. ชุดสระ ไอ ไอ 3 เล่ม เล่ม 1 ลูกไก่ไม่เชื่อพ่อ เล่ม 2 สระไอ, ไอ เล่ม 3 วันหยุดสุดแสนสนุก 7. การใช้บรรและะบัน	BBL, Visual	- อ่านคำ อ่านประโยคคำที่มีคำ ตัวสะกด จากนิทานแฝงคุณธรรม - อ่านคำ อ่านประโยคคำที่มีคำใช้ บรรและะบัน
4	มรดกล้ำ 15 ข.ม.	มฐ ท 1.1 ตชว. 1,2,3,4,5,8 มฐ ท 2.1 ตชว. 1,2,3 มฐ ท 3.1 ตชว. 1,2,3,4,5,6 มฐ ท 4.1 ตชว. 1,2,3,4,5 มฐ ท 5.1 ตชว. 1	อักษรนำ คำควบกล้ำ ปริศนาคำทาย	8. ชุดการอ่านคำอักษรนำ คำควบกล้ำ 3 เล่ม เล่ม 1 กระต่ายอยากมีเพื่อน เล่ม 2 เต่ากับปูม้า เล่ม 3 สัตว์เลี้ยงบ้านลุงชัย (ตัวสะกด, อักษรนำ, คำควบกล้ำ)	BBL, Visual	- ฝึกอ่านคำที่มีตัวสะกด อักษรนำ คำควบกล้ำจากนิทานคำกลอน แฝงคุณธรรมความเมตตา ปราณี - ฝึกอ่านคำควบกล้ำ คำอักษรนำ จากนิทานคำกลอนแฝง คุณธรรมความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

หน่วยที่	ชื่อหน่วย	มฐ./ตัวชี้วัด	สาระ	ชุดการอ่าน	หลักการ/ทฤษฎี	รายละเอียด
6	ทันโลกทันคน 10 ช.ม.	มฐ ท 1.1 ตชว. 1,2,3,5,8 มฐ ท 2.1 ตชว. 1,2,3,4 มฐ ท 3.1 ตชว. 2,4,5,7 มฐ ท 4.1 ตชว. 2,3 มฐ ท 5.1 ตชว. 1	สระ เออะ ออ โอะ โอ เออะ เอีย เอือ (สระเสียงสั้น เสียงยาว) แม่แกย อักษรนำ ปริศนาคำทาย	10. สระแปลงกาย (สระเปลี่ยนรูป ลจรูป)	BBL Visual Visual, การอ่านสะกดคำ	- ฝึกอ่าน สะกดคำ ที่ประสมสระ เปลี่ยนรูป ลจรูป
7	ธรรมชาติที่รัก 10 ช.ม.	มฐ ท 1.1 ตชว. 2,3,6,8 มฐ ท 2.1 ตชว. 1,2,3,4 มฐ ท 3.1 ตชว. 4,5,7 มฐ ท 4.1 ตชว. 2,3,4 มฐ ท 5.1 ตชว. 1,3	แม่กต แม่กบ ปริศนาคำทาย คำ ร หัน คำที่ใช้บัน	7. การใช้บรรทัด 2. ชุดปริศนาคำทาย 4 เล่ม เล่ม 1 ฉันทอ์ไตร เล่ม 2 เสียงอะไรเอ๋ย เล่ม 3 คิดเล่น ๆ เป็นคำ ๆ เล่ม 4 ฝึกสมอง ลองปัญญา	BBL, Visual	- ฝึกอ่านคำ ที่ใช้ ร หัน และ บัน - ฝึกอ่าน คิด ปริศนาคำทาย

หน่วยที่	ชื่อหน่วย	มฐ./ตัวชี้วัด	สาระ	ชุดการอ่าน	หลักการ/ทฤษฎี	รายละเอียด
8	ด้วยแรงแห่งรัก 10 ข.ม.	มฐ ท 1.1 ตชว. 3,4,8 มฐ ท 2.1 ตชว. 1,3,4 มฐ ท 3.1 ตชว. 5,7 มฐ ท 4.1 ตชว. 3,4 มฐ ท 5.1 ตชว. 1,2	แม่กับ คำที่ประและ ไม่ประวัติสรชนีย ปริตนาคำททาย คำค้ล้องจง บทร้อยกรอง บทร้องเล่น	11. ชุดการอ่านคำที่ประและ ไม่ประวัติสรชนีย 3 เล่ม เล่ม 1 หมู่บ้านแสนสุข เล่ม 2 นกกระจาบ เล่ม 3 หม่าป่าผู้เจบุญ (คำที่ประและ ไม่ประวัติสรชนีย, ตัวยกรันต์)	BBL, Visual	- ฝึกอ่านคำที่ประและ ไม่ประวัติสรชนียจากนิทาน แฝงคุณธรรมความสามัคคี
9	ชีวีเป็นสุข 10 ข.ม.	มฐ ท 1.1 ตชว. 1,2,3,4,6,8 มฐ ท 2.1 ตชว. 1,3,4 มฐ ท 3.1 ตชว. 2,3,6,7 มฐ ท 4.1 ตชว. 1,3,4,5 มฐ ท 5.1 ตชว. 1	แม่ กน สระอะ อี มีตัวสะกด คำที่ประและ ไม่ประวัติสรชนีย คำค้ล้องจง ปริตนาคำททาย	8. ชุดการอ่านคำอักษรนำ คำควบกล้ำ 3 เล่ม เล่ม 1 กระต่ายอยากมีเพื่อน เล่ม 2 เต่ากับปูม้า เล่ม 3 สัตว์เลี้ยงบ้านลุงชัย 2. ชุดปริตนาคำททาย 4 เล่ม เล่ม 1 จันดีไอกร เล่ม 2 เสียงอะไรเอ่ย เล่ม 3 คิดเล่น ๆ เป็นคำ ๆ เล่ม 4 ฝึกสมอง ลองปัญญา	BBL, Visual	- ฝึกอ่านคำควบกล้ำ คำอักษรนำ จากนิทานคำกลอนแฝง คุณธรรมความเอื้อเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ - ฝึกอ่าน คิด ปริตนาคำททาย ประกอบภาพ

หน่วยที่	ชื่อหน่วย	มฐ./ตัวชี้วัด	สาระ	ชุดการอ่าน	หลักการ/ทฤษฎี	รายละเอียด
10	พลังปริศนา 10 ข.ม.	มฐ ท 1.1 ตชว. 1,2,3,6,8 มฐ ท 2.1 ตชว. 1,3,4 มฐ ท 3.1 ตชว. 1,2,3,5,7 มฐ ท 4.1 ตชว. 1,2,3,4,5 มฐ ท 5.1 ตชว. 1,3	สระเอ การใช้พจนานุกรม	5. อยะแซงฉินะ (พจนานุกรม)	BBL, Visual	- ฝึกสังเกตการผันเรียง พยัญชนะ ตามพจนานุกรม
11	แดนดินถิ่นคนดี 10 ข.ม.	มฐ ท 1.1 ตชว. 1,2,3,4,5,6,8 มฐ ท 2.1 ตชว. 1,2,4 มฐ ท 3.1 ตชว. 2,3,5,6,7 มฐ ท 4.1 ตชว. 1,2,3,4 มฐ ท 5.1 ตชว. 1	แม่กม อักษรนำ สระแอะ อะ แอะ มีตัวสะกด	8. ชุดการอ่านคำอักษรนำ คำความกล้า 3 เล่ม เล่ม 1 กระต่ายอยากมีเพื่อน เล่ม 2 เต่ากับปูม้า เล่ม 3 สัตว์เลี้ยงบ้านลูขัย (ตัวสะกด, อักษรนำ, คำความกล้า)	BBL, Visual	- ฝึกอ่านคำความกล้า คำอักษรนำ จากนิทานคำกลอนแต่ง คุณธรรม

หน่วยที่	ชื่อหน่วย	มฐ./ตัวชี้วัด	สาระ	ชุดการอ่าน	หลักการ/ทฤษฎี	รายละเอียด
12	ภาษาสร้างสรรค์ 10 ข.ม.	มฐ ท 1.1 ตชว. 1,2,3,4,8 มฐ ท 2.1 ตชว. 1,2,3,4 มฐ ท 3.1 ตชว. 1,2,3,4,6,7 มฐ ท 4.1 ตชว. 1,3,4 มฐ ท 5.1 ตชว. 1	พจนานุกรม การทำบัญชีค่า	12. ชุดการอ่าน-เขียนส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์ 2 เล่ม เล่ม 1 นางฟ้าใจดี เล่ม 2 แม่มดจอมซน 5. อย่างแข็งขัน(พจนานุกรม)	BBL, Visual ฝึกปฏิบัติ	- ฝึกอ่าน คิด เขียน เพื่อส่งเสริม ความคิดสร้างสรรค์ - ฝึกสังเกตการณ์เรียง พยัญชนะ ตามพจนานุกรม
13	บันทึกคนดี 10 ข.ม.	มฐ ท 1.1 ตชว. 1,2,3,4,8 มฐ ท 2.1 ตชว. 1,2,3,4 มฐ ท 3.1 ตชว. 1,2,3,4,5,7 มฐ ท 4.1 ตชว. 1,2,3,4 มฐ ท 5.1 ตชว. 1	อ่านออกเสียง อ่านจับใจความสำคัญ			สาระหน่วยที่ 13-15 บูรณาการอยู่ ในชุดการอ่านทั้งหมด

หน่วยที่	ชื่อหน่วย	มฐ./ตัวชี้วัด	สาระ	ชุดการอ่าน	หลักการ/ทฤษฎี	รายละเอียด
14	สินค้าจาก แดนไกล 15 ข.ม.	มฐ ท 1.1 ตชว. 1,2,3,4,7,8 มฐ ท 2.1 ตชว. 1,2,3,4 มฐ ท 3.1 ตชว. 1,2,3,4,5,6,7 มฐ ท 4.1 ตชว. 1,2,3,4 มฐ ท 5.1 ตชว. 1,3	อ่านออกเสียง			
15	ยอดปรารถนา 15 ข.ม.	มฐ ท 1.1 ตชว. 1,2,3,6,8 มฐ ท 2.1 ตชว. 1,2,4 มฐ ท 3.1 ตชว. 1,2,3,5,7 มฐ ท 4.1 ตชว. 1,3,4,5 มฐ ท 5.1 ตชว. 1,3	อ่านออกเสียง		BBL, Auditory, Visual	

หน่วยที่	ชื่อหน่วย	มฐ./ตัวชี้วัด	สาระ	ชุดการอ่าน	หลักการ/ทฤษฎี	รายละเอียด
16	หลักชัยแห่งชีวิต 15 ข.ม.	มฐ ท 1.1 ตชว. 1,2,3,6,8 มฐ ท 2.1 ตชว. 1,2,4 มฐ ท 3.1 ตชว. 1,2,3,5,7 มฐ ท 4.1 ตชว. 1,2,3,4,5 มฐ ท 5.1 ตชว. 1,3	คำคล้องจอง บทร้อยกรอง	ชุดนิทานคำกลอน 10 เล่ม 1. ลูกเบ็ดเป็นหวัด 2. มดกตัญญู 3. หม่าป้าผู้ใจบุญ 4. นกกระจาบ 5. ช้างน้อย 6. เต่ากับปูม้า 7. สัตว์เลี้ยงบ้านลุงชัย 8. อุบาสกสร้างถนน 9. กระต่ายอยากมีเพื่อน 10. เสียงอะไรเอ่ย	BBL, Auditory	

หมายเหตุ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 13- 15 เน้นการฝึกทักษะการอ่านออกเสียง อ่านจับใจความสำคัญ
หน่วยที่ 16 คำคล้องจอง บทร้อยกรอง ฝึกอ่านจาก ชุดนิทานคำกลอน จำนวน 10 เรื่อง
ได้แก่ 1. ลูกเบ็ดเป็นหวัด 2. มดกตัญญู 3. หม่าป้าผู้ใจบุญ 4. นกกระจาบ 5. ช้างน้อย
6. เต่ากับปูม้า 7. สัตว์เลี้ยงบ้านลุงชัย 8. อุบาสกสร้างถนน 9. กระต่ายอยากมีเพื่อน และ
10. เสียงอะไรเอ่ย

ระดับความยากง่ายของหนังสือ

ชุดการอ่านตามระดับความสามารถ (Reading Level Kit) เพื่อส่งเสริมการอ่าน การเขียน การคิด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จัดลำดับจากง่ายไปหายาก ดังนี้

1. ฉันเป็นแม่ ก กา
2. ฉันคือใคร
3. เสียงอะไรเอ่ย
4. กริยาพาเพลิน
5. ช่างน้อย
6. ลูกเบ็ดเป็นหวัด
7. มดกตัญญู
8. อย่าแข่งฉันนะ
9. ลูกไก่ไม่เชื่อพ่อ
10. สระไอ , ไอ
11. วันหยุดสุดแสนสนุก
12. กระจายอยากมีเพื่อน
13. เต่ากับปูม้า
14. สัตว์เลี้ยงบ้านลุงชัย
15. หมูบ้านแสนสุข
16. นกกระจาบ
17. หมาป่าผู้ใจบุญ
18. คิดเล่น ๆ เป็นคำ
19. ฝึกสมอง ลองปัญญา
20. นางฟ้าใจดี
21. แม่มดจอมชน
22. สระแปลงกาย
23. การใช้บรรและบัน
24. อุบาสกสร้างถนน

คุณค่าของหนังสือ

1. ชุดการอ่านตามระดับความสามารถ (Reading Level Kit) เพื่อส่งเสริมการอ่าน การเขียน การคิด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 นี้ มุ่งเน้นการเรียนรู้ภาษาไทยจากคำพื้นฐาน และ คำคุ้นเคยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
2. เนื้อหาส่งเสริมการคิด และแฝงคติธรรมซึ่งนอกจากใช้เป็นสื่อเพื่อฝึกทักษะการอ่าน การเขียนแล้วยังช่วยส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี
3. นอกจากนี้เนื้อหาส่วนหลังยังเป็น แบบฝึก และกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะช่วยให้นักเรียน ฝึกอ่าน คิดจินตนาการและสร้างสรรค์องค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง
4. นักเรียนสามารถย้อนกลับไปอ่านเรื่องราวได้อีกหลาย ๆ ครั้ง เพื่อทบทวนเรื่อง คำศัพท์และความหมายซึ่งทำให้เด็กเพลิดเพลินและเกิดความเข้าใจในภาษา

แนวทางการใช้ชุดการอ่านตามระดับความสามารถ (Reading Level Kit)

ส่งเสริมการอ่าน การเขียน การคิด

ในการใช้ชุดการอ่านตามระดับความสามารถ (Reading Level Kit) ส่งเสริม การอ่าน การเขียน การคิด ครูควรเตรียมตัว ดังนี้

1. ศึกษาหน่วยการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย แผนการจัดการเรียนรู้ตามระดับชั้นเรียน ให้เข้าใจ และวางแผนการใช้สื่อชุดการอ่านตามระดับความสามารถของนักเรียน ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบคละชั้น เช่น ใช้กับนักเรียนตามกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มย่อย จับคู่ หรือเดี่ยว ตามที่ครูได้จัดกลุ่มนักเรียนไว้แล้ว
2. ศึกษาคู่มือการใช้สื่อชุดการอ่านตามระดับความสามารถ (Reading Level Kit) ส่งเสริม การอ่าน การเขียน การคิด นี้ให้เข้าใจโดยละเอียดก่อน
3. ศึกษาแนวทางการใช้หนังสือชุดการอ่านตามระดับความสามารถ (Reading Level- Kit) ส่งเสริม การอ่าน การเขียน การคิด จากคำแนะนำการใช้และอ่านหนังสือทั้งเล่มก่อนทุกเรื่อง
4. ครูวางแผนการอ่านให้นักเรียน โดยเตรียมสื่อชุดการอ่านให้นักเรียน อ่านกับครู จับคู่ อ่านเดี่ยว อ่านเป็นกลุ่ม ตามระดับความสามารถของนักเรียน
5. ครูควรดูแลการอ่านของนักเรียน คอยช่วยเหลือให้กำลังใจและนัดหมายให้นักเรียนอ่านอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ
6. หลังจากอ่านแล้วดูแลให้นักเรียนทำกิจกรรมท้ายเล่ม โดยครูคอยช่วยเหลือและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน
7. ครูควรจัดชั้นสำหรับจัดเก็บหนังสือไว้สำหรับให้นักเรียนได้หยิบอ่านได้สะดวกและอ่านได้นอกเหนือจากเวลาเรียนได้ตลอดเวลาตามความสนใจ โดยครูชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจว่าเมื่ออ่านจบแล้วให้นำหนังสือไปวางที่ชั้นหนังสือให้เรียบร้อยและ เพื่อเผื่อแผ่ให้แก่เพื่อน ๆ คนอื่น และยังเป็นการฝึกวินัยในตนเองให้กับนักเรียนด้วย

ภาคผนวก
ความรู้สำหรับครูผู้สอน

- แนวคิดการสอนอ่านโดยใช้ชุดการอ่าน
ตามระดับความสามารถ สำหรับเด็กปฐมวัย

แนวคิดการสอนอ่านโดยใช้ชุดการอ่านตามระดับความสามารถ (Reading Level Kit) สำหรับเด็กปฐมวัย

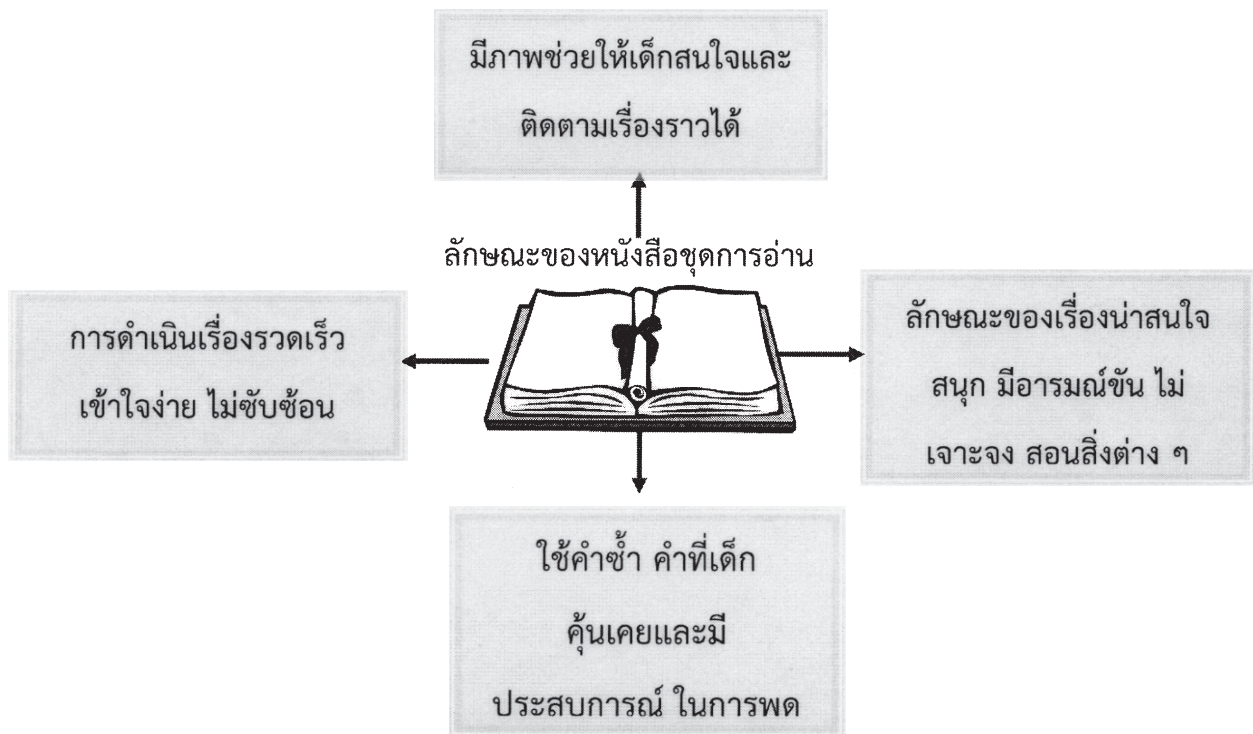
การสอนอ่านสำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นช่วงเตรียมความพร้อมและเสริมสร้างทักษะพื้นฐานในการอ่าน มีอยู่หลายวิธี โดยจัดเป็นกลุ่มได้ 3 รูปแบบ คือ

1. การสอนทักษะพื้นฐานโดยตรง เริ่มจากสอนให้เด็กรู้จักพยัญชนะ สระ ตัวสะกด คำ การประสมคำ โดยสอนเรียงลำดับจากรูปร่างและเสียงของพยัญชนะ จากนั้นจึงให้เด็กรู้เรื่องเสียงสระ และตัวสะกดตามลำดับ การสอนทักษะพื้นฐานนี้สอนตามลำดับความยากง่ายและซับซ้อน เมื่อเด็กสามารถอ่านประสมคำได้แล้ว จึงนำไปสู่การอ่านประโยคและเรื่องราวต่อไป

2. การสอนภาษาแบบองค์รวม เป็นการเรียนรู้ภาษาแบบซึมซับหรือรับรู้ภาษาตามธรรมชาติ เหมือนกับเด็กเรียนรู้วิธีพูด โดยสอนให้เด็กเข้าใจเรื่องทั้งหมดก่อน จนเด็กเกิดแนวความคิดการเรียนรู้วิธีอ่านหรือคาดคะเนการอ่านได้ จึงจะเริ่มสอนอ่านและประสมคำในภายหลัง

3. การสอนแบบผสมผสาน หรือสมดุลภาษา การสอนรูปแบบนี้เป็นการผสมผสานการสอนทักษะพื้นฐานโดยตรงกับการสอนภาษาแบบองค์รวม คือสอนให้เด็กรู้จักวิธีการคาดคะเน การใช้บริบทจากเรื่องราวในการเทียบเคียงและฝึกอ่านคำ การสังเกตคำซ้ำ รูปแบบวลี-ประโยคซ้ำ เมื่อเด็กมีประสบการณ์มากขึ้น จึงเพิ่มการฝึกทักษะพื้นฐานในการอ่านและการสะกดคำ วิธีการนี้ทำให้เด็กเรียนรู้ภาษาโดยไม่เบื่อหน่าย และไม่ใช้เพียงการท่องจำอย่างเดียว ข้อสำคัญเด็กจะพยายามฝึกฝนจนสามารถอ่านได้ตามระดับความสามารถของตน สอดคล้องกับหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ เครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการสอนแบบผสมผสาน คือ **หนังสือชุดการอ่าน (Reading Level Kit)**

หนังสือชุดการอ่าน ใช้ลักษณะการสอนอ่านแบบองค์รวม เพื่อฝึกให้เด็กคุ้นเคยกับหนังสือและการอ่าน-เขียน ในลักษณะที่เป็นการเรียนรู้โดยวิธีธรรมชาติ แต่ชุดหนังสือชุดการอ่านเรียงลำดับตามระดับพัฒนาการด้านการอ่านของเด็กปฐมวัย โดยใช้นิทานและเรื่องราวที่สนุกสนานเป็นสื่อ จัดเรียงลำดับจากง่ายไปยาก สอดคล้องกับระดับความสามารถในการอ่านของเด็ก เริ่มต้นจากคำง่าย ๆ และเรื่องราวที่เด็กพบในชีวิตประจำวัน

ข้อคิดสำหรับครูปฐมวัย

- การเสริมสร้างความสามารถในการอ่านของเด็กปฐมวัย ขึ้นอยู่กับการที่ครูเลือกหนังสือที่เรียงลำดับตามทักษะพื้นฐานในการอ่าน เหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็ก
- การวางแผนฝึกความพร้อมในการอ่านให้เด็ก ต้องวางแผนล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ คือ ให้เด็กทำความเข้าใจและความคุ้นเคยกับคำ โครงสร้างคำ ประโยคง่าย ๆ การสื่อสารทางภาษา จนเกิดความเข้าใจในการอ่าน
- องค์ประกอบสำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านการรู้หนังสือ ประกอบด้วย
 - ❖ การเชื่อมโยงประสบการณ์ความรู้เดิมของเด็กกับคำศัพท์ที่อ่าน
 - ❖ การจัดช่วงเวลาให้เด็กอ่านอิสระ
 - ❖ จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้ครอบคลุมเป็นประจำทุกวัน : กิจกรรมการอ่านให้ฟัง กิจกรรมอ่านร่วมกัน กิจกรรมการอ่านแบบชี้แนะ

แผนภูมิการสอนโดยใช้หนังสือชุดการอ่าน

ภาคผนวก
ความรู้สำหรับครูผู้สอน

- หลักการเรียนรู้ภาษาตามระดับความสามารถ
สำหรับเด็กปฐมวัย

หลักการเรียนรู้ภาษาตามระดับความสามารถสำหรับเด็กปฐมวัย

ความสามารถทางภาษา

- ความสามารถทางภาษา (Literacy) หมายถึง ความสามารถในการทำความเข้าใจ ตอบสนองและใช้ภาษาในรูปแบบต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับสังคมของผู้เรียน
- การรู้จักความสามารถทางภาษาของผู้เรียน หมายถึง ครูรู้รูปแบบการเรียนรู้ภาษาของเด็กแต่ละคน สามารถวิเคราะห์ระดับความก้าวหน้าของเด็กโดยรวมและเฉพาะราย

ครูควรทำอะไร ?

เด็กปฐมวัยเมื่อมาโรงเรียนมีประสบการณ์ทางภาษาแตกต่างกัน ครูจึงควรศึกษาข้อมูลการเรียนรู้ภาษาของเด็ก เช่น ความคุ้นเคยกับหนังสือภาพ การที่พ่อแม่ ผู้ปกครองอ่านหนังสือนิทานให้ฟัง เด็กรู้จักสังเกตตัวอักษร หรือรู้ความแตกต่างของตัวอักษรกับสัญลักษณ์ ฯลฯ

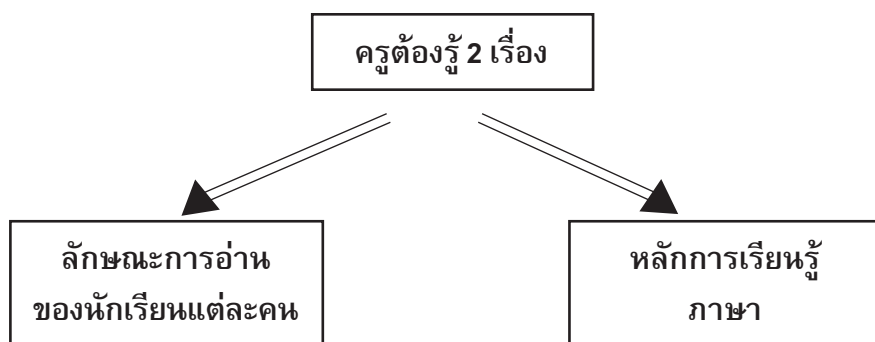
③ วิเคราะห์อัตราความก้าวหน้าในการเรียนภาษาของนักเรียน

② นำข้อมูลไปออกแบบการสอนภาษาให้เด็กแต่ละคน

① ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาของเด็กเป็นรายบุคคล

วิธีรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาของเด็กปฐมวัย และ ป.1

1. วางแผนรวบรวมข้อมูลจากหลายแหล่งทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ
2. วิเคราะห์ข้อมูลและใช้ในการฝึกสำหรับเด็กรายคน
3. คัดเลือกหนังสือที่สอดคล้องกับเด็กรายคนโดยดูทั้งความสนใจและอัตราความก้าวหน้าของเด็ก

ขั้นตอนการสอนแบบสมดุลภาษา (Balance Literacy)

1. อ่านให้นักเรียนฟัง (Reading To students)
2. อ่านโดยครูชี้แนะ (Guided Reading)
3. อ่านร่วมกัน (Shared Reading)
4. อ่านอิสระ (Independent reading)
5. อ่านในบริบทต่าง ๆ (อ่านแบบแลกเปลี่ยนความคิดเห็น/ให้นักเรียนปฐมวัย-ป.1 พูดคุยเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน)

ครูจัดสมดุลภาษาโดยจัดการอ่านแบบประสมประสาน

สิ่งที่ช่วยสนับสนุนการอ่าน

- การตั้งความคาดหวังร่วมกันระหว่าง ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อมุ่งหวังให้นักเรียนรักการอ่าน มีความชำนาญก้าวหน้าตามระดับความสามารถของแต่ละคน
- ความคาดหวังที่ตั้งนี้ควรอยู่ในระดับสูงแต่เหมาะสมกับนักเรียน และครูต้องทำความเข้าใจกับเด็กให้ชัดเจน ทบทวนความก้าวหน้าอยู่เสมอ
- การสนับสนุนจากครอบครัว ในลักษณะเครือข่ายระหว่างครู เพื่อนๆ ครอบครัวและครูที่มีความชำนาญพิเศษด้านการสอนอ่าน กลุ่มเครือข่ายนี้จะช่วยกันสนับสนุนให้กำลังใจนักเรียน แบ่งบทบาทและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน

ทฤษฎีการเรียนรู้ที่ส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา

แนวคิดหลักที่ใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษามี 3 ประการคือ

1. แนวคิดด้านพัฒนาการทางภาษา (developmental perspective)
2. การเรียนรู้ภาษาจากบริบทในสังคม (socialization model)
3. ลักษณะการเรียนรู้ภาษาเฉพาะตัวบุคคล

1. พัฒนาการทางภาษา

เด็กปฐมวัยและประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นวัยที่ต้องปรับตัวอย่างมาก เด็กต้องออกจากบ้านมาสู่สังคมโรงเรียน ต้องพยายามควบคุมร่างกายหลายด้านเพื่อให้เข้ากับกฎระเบียบของโรงเรียน ต้องรู้จักปรับอารมณ์ให้เข้ากับเพื่อน ๆ และสังคมปฐมวัย สำหรับเด็กปฐมวัยที่เลื่อนชั้นไปอยู่ประถมศึกษาปีที่ 1 มีการปรับตัวมากทั้งในด้านวิธีเรียนและปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ซึ่งแตกต่างกับการอยู่ในชั้นอนุบาล

หน้าที่ของโรงเรียน คือ ต้องสนับสนุนพัฒนาการของเด็กปฐมวัยและประถมศึกษาปีที่ 1 สนับสนุนให้เด็กปฐมวัยมีความพร้อมทางภาษา ช่วยให้เด็กคุ้นเคยกับตัวหนังสือ หนังสือภาพ รู้จักความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือ การใช้หนังสือสื่อความหมาย การรับรู้เรื่องราวผ่านการเล่านิทาน การที่ครูอ่านหนังสือให้ฟังว่าเรื่องเล่ามีการเรียงลำดับเหตุการณ์ มีต้นเรื่อง กลางเรื่อง ปลายเรื่องเป็นต้น

สำหรับเด็กอนุบาล 2 จะเริ่มมีความคุ้นเคยกับตัวอักษร จำคำที่พบบ่อยได้ อ่านคำง่าย ๆ ได้จากความทรงจำ เด็กที่มีความสามารถทางภาษาจะเริ่มสังเกตเทียบเคียงเสียง จับคู่คำกับภาพ และพยายามอ่านโดยเดาคำ พร้อมทั้งดูภาพประกอบการอ่านแบบเล่าเรื่อง

เด็กปฐมวัยที่อยู่ช่วงต่อเนื่อกับ ป.1 ควรได้รับการเตรียมความพร้อมให้คุ้นเคยกับตัวอักษรและคำต่าง ๆ เริ่มอ่านคำง่าย ๆ ที่มีเสียงซ้ำกัน สระง่าย ๆ โดยยังไม่มีตัวสะกด

2. การเรียนรู้ภาษาจากบริบทในสังคม (The socialization model)

เด็ก ๆ เรียนรู้ความหมายของคำต่าง ๆ จากสิ่งแวดล้อมทางสังคม การเรียนรู้ภาษาเกิดจากปฏิสัมพันธ์ของเด็กกับสภาพแวดล้อมทางภาษาและวัฒนธรรม การเรียนรู้ในลักษณะนี้เป็นไปตั้งแต่เด็กแรกเกิดและต่อเนื่องจากวัยเด็กจนถึงวัยผู้ใหญ่ แนวคิดเช่นนี้เรียกว่า การสร้างความรู้แบบมีส่วนร่วม Co-construction ซึ่งหมายถึงกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากความร่วมมือกันระหว่างผู้เรียนกับผู้ให้คำแนะนำซึ่งเกิดขึ้นระหว่างการถ่ายทอดทางสังคมและวัฒนธรรม

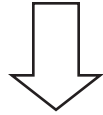
เด็กเล็ก ๆ จะเรียนรู้ทำความเข้าใจภาษาจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่เด็กทำที่บ้าน โรงเรียนและในชุมชน ครอบครัวและชุมชนเป็นส่วนสำคัญในการเรียนรู้ภาษา บุคคลที่ใกล้ชิดเด็กมีส่วนสนับสนุนเป็นอย่างมาก เมื่อเด็กมาโรงเรียน การเรียนรู้ภาษาของเด็กเป็นไปตามวัฒนธรรมของโรงเรียนและประสบการณ์ที่เด็กทำกิจกรรมในชั้นเรียน โดยเฉพาะหนังสือที่เด็กเรียน/หลักสูตร วิธีสอน และการเลือกใช้หนังสือแบบเรียนของโรงเรียนเป็นตัวกำหนดการเรียนรู้ภาษาของเด็ก ครูผู้สอนมีอิทธิพลต่อเด็กอย่างสูง เนื่องจากการเรียนรู้ภาษาเกิดขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในชั้นเรียน ครูและเพื่อนร่วมชั้นจึงมีบทบาทสนับสนุนการเรียนรู้ภาษาของเด็กโดยตรง เด็กแต่ละคนจะแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อน ๆ ระหว่างทำกิจกรรมซึ่งจะช่วยให้เด็กขยายและพัฒนาประสบการณ์ของตนมากขึ้น

3. ลักษณะการเรียนรู้ภาษาเฉพาะตัวบุคคล

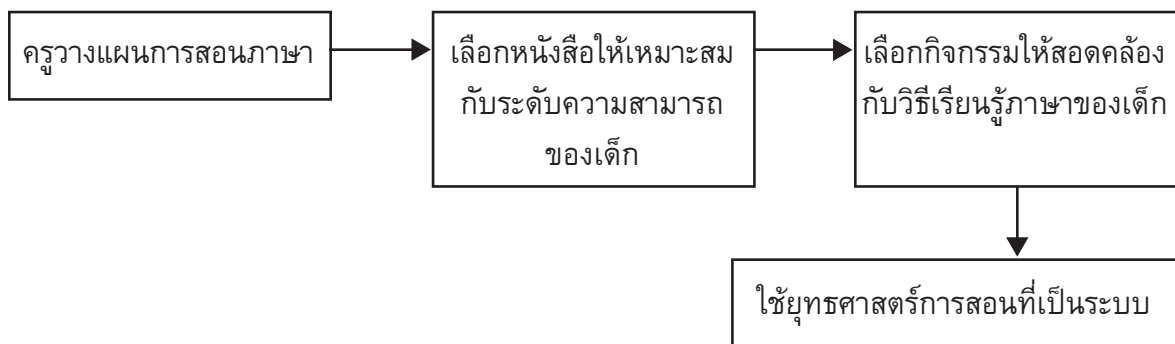
นักเรียนแต่ละคนมีเส้นพัฒนาด้านการเรียนรู้ภาษาที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตนแม้ว่าจะมีการศึกษาและกำหนดความก้าวหน้าหรือจุดพัฒนาของเด็กแต่ละชั้นหรือกลุ่มอายุไว้แล้วก็ตาม แต่ยังคงมีความเบี่ยงเบนและความแตกต่างของเด็กแต่ละคนซึ่งขึ้นอยู่กับประสบการณ์และอัตราความเร็วในการเรียนรู้ของเด็ก เด็กแต่ละคนมีวิธีการเรียนรู้ทำความเข้าใจความหมายของคำและภาษาแตกต่างกัน เด็กมีวิธีเรียนรู้หลายวิธี ยิ่งเด็กเติบโตมากขึ้นเพียงใดระดับผลสัมฤทธิ์ของเด็กยิ่งมีความแตกต่างมากขึ้นเพียงนั้น สิ่งสำคัญคือครูควรศึกษาเด็กด้วยความเอาใจใส่เพื่อจะได้รู้ว่าเด็กแต่ละคนมีพื้นความรู้ทางภาษาในระดับใด เด็กมีความชำนาญเรื่องใด จากนั้นจึงออกแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับประสบการณ์ของเด็ก

ข้อคิดสำคัญ

- วิธีการเรียนรู้ภาษาเป็นไปตามลำดับขั้นของพัฒนาการ
- สังคมและวัฒนธรรมรอบตัวเด็กเป็นตัวกำหนดการเรียนรู้ภาษา
- นักเรียนแต่ละคนมีเส้นทางการพัฒนาของตน และใช้วิธีการหลากหลายในการเรียนรู้ภาษา

ข้อควรปฏิบัติ

แรงจูงใจและการมีส่วนร่วม

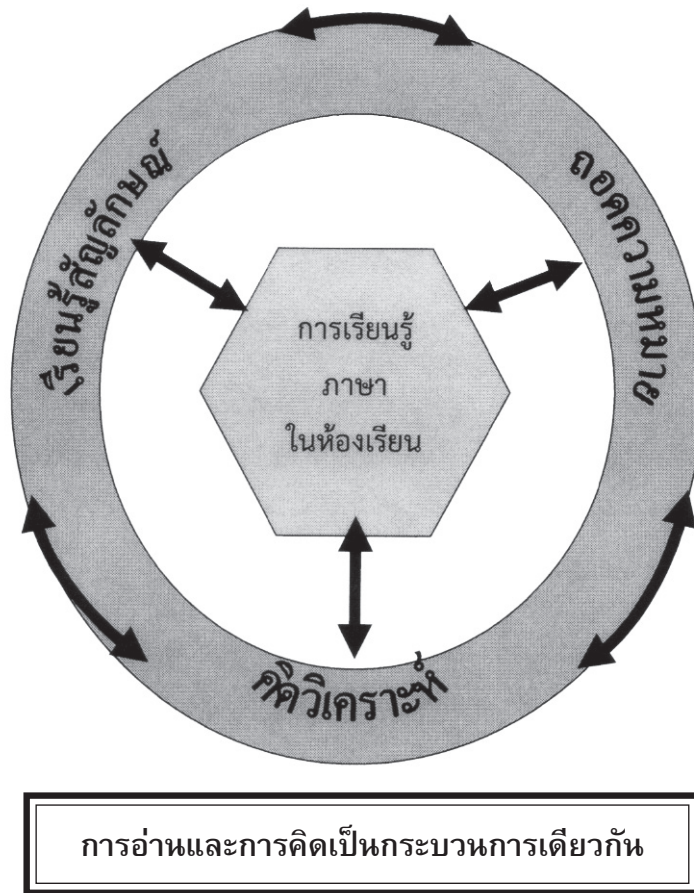
การที่เด็กจะเกิดความสนใจภาษาหรือต้องการพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าประสบความสำเร็จด้านการเรียนรู้ภาษา เด็กจำเป็นต้องมีแรงจูงใจและรู้สึกสนุกกับการเรียน ดังนั้นนอกจากครูจะศึกษาความสนใจของเด็ก ประสพการณ์เดิม นิสัยประจำตัวหรือลักษณะเฉพาะของเด็ก ครูควรจะเป็นต้นแบบที่ดีของผู้รักการอ่าน การเขียน แบ่งปันความรู้สึที่ดีที่ครูได้รับจากการอ่าน ประสพการณ์ที่สนุกสนานจากการอ่าน รวมทั้งกระตุ้นให้เด็กตั้งความคาดหวังที่จะเป็นนักอ่านที่ดี

กรอบแนวคิดการเรียนรู้ภาษา

เด็กเรียนรู้และมีพัฒนาการทางภาษา โดยใช้กรอบแนวคิด 3 ประการ คือ

แผนภาพกรอบแนวคิดในการรับรู้ภาษา
(A Framework for literacy Acquisition)

การเรียนรู้สัญลักษณ์ (Learning the code)

เด็กเรียนรู้ภาษาโดยพัฒนาความสามารถในการรับรู้และแปลความหมายตัวอักษรการเรียนรู้สัญลักษณ์ในระดับพื้นฐาน หมายถึง เรียนรู้การอ่านและเขียนคำ ประโยค และสัญลักษณ์ทั่วไป เช่น เครื่องหมายวรรคตอน ตัวเลข ในระดับก้าวหน้าการเรียนรู้สัญลักษณ์หมายถึง นักเรียนพัฒนาทักษะพื้นฐาน ขยายฐานความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ในการอ่านและการเขียน เรียนรู้การวิเคราะห์และใช้โครงสร้างภาษา ประโยค เนื้อหา รวมทั้งภาษาภาพ เช่น แผนภาพ

การถอดความหมาย (Making Meaning)

เรื่องนี้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและใช้ความรู้ ยุทธวิธี และความตระหนักเพื่อจะทำความเข้าใจตีความหมายของสิ่งที่อ่านเขียน การถอดความหมายเกี่ยวข้องกับความเข้าใจเนื้อหาที่อ่าน ซึ่งมีเป้าหมายต่างกัน และเขียนให้ผู้อ่านที่เฉพาะกลุ่ม

แนวคิดของไวท์ทสกี

การโต้แย้งเป็นกระบวนการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ คือ เปิดโอกาสให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์และโต้แย้งแสดงความคิด การสอนที่มีประสิทธิภาพ คือ กระตุ้นให้เด็กแลกเปลี่ยนความคิดเห็น นอกจากการถามคำถามของครู ครูแลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อนแล้ว การสังเกตโดยมีประสบการณ์ตรงจะช่วยให้เด็กคิดได้เอง **ตัวอย่าง** เด็กที่อาศัยอยู่ริมทะเล เด็กเปรียบเทียบน้ำทะเลต่อน้ำลวดว่าเหมือนกับน้ำที่หายไปในท่อระบายน้ำต่อน้ำฝักบัว เด็กพยายามเข้าใจสิ่งต่าง ๆ สร้างทฤษฎีและหาข้อมูลยืนยันความต่อเนื่องจากประสบการณ์ของตน

เด็กสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งซับซ้อนต่าง ๆ ด้วยตัวเอง แม้ว่าเด็กต้องเรียนรู้ข้อมูลจากผู้ใหญ่และครู เช่น ชื่อสิ่งต่าง ๆ , ตัวอักษร ตัวเลข รูปทรง สี ฯลฯ แต่การเชื่อมโยงและการตีความเป็นเรื่องที่เด็ก ทำเอง ดังนั้นการสังเกตคนอื่นและ การมีต้นแบบที่ดีจึงสำคัญสำหรับเด็กมาก

บทบาทของครู สนับสนุนให้เด็กเกิดความรู้ 3 ประการ คือ

1. ความรู้จากการคิด → ตรรกะ, คณิตศาสตร์
2. ความรู้จากการสำรวจ ทดลอง → สิ่งที่เป็นกายภาพ รูปธรรม
3. ความรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น → ข้อมูลทางสังคม

การสอนที่มีประสิทธิภาพ คือ กระตุ้นให้เด็กคิด, สะท้อน, จัดประสบการณ์ที่มีความหมายและให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ฝึกให้เด็กใคร่ครวญ ถามคำถาม, กระตุ้นให้แลกเปลี่ยนกับเพื่อน **เป้าหมาย**คือให้เด็กตรวจสอบและปรับปรุงทฤษฎีที่เด็กคิดไว้ เด็กไม่เพียงเรียนรู้จากข้อมูลจากผู้ใหญ่ให้ และจากประสบการณ์ แต่เด็กเรียนรู้จากการคิดของเขาเองด้วย เนื่องจากเด็กต้องทำความเข้าใจข้อมูล และประสบการณ์นั่นเอง

เด็กเรียนรู้ภาษาได้อย่างไร

จากงานศึกษาค้นคว้าด้านพัฒนาการทางภาษา ทำให้รู้ว่าเด็กไม่ได้ทำแค่เลียนแบบเวลาเห็นคนอื่นพูด แต่เด็กกำลังสร้างการเรียนรู้ของตนเอง เด็กสร้างทฤษฎีของตนเองเกี่ยวกับภาษา เด็กวิเคราะห์และพยายามทำความเข้าใจ พยายามเรียงคำให้เป็นประโยคที่ถูกตามความเข้าใจของตน ตลอดชีวิตเมื่อแรกเกิดเด็กทารกพยายามฟังเสียงและสื่อสารกับคนอื่น เด็ก 6 เดือนจะเลียนเสียงพูดจนฟังดูเหมือนเด็กเข้าใจและพยายามโต้ตอบพอครบ 1 ขวบ เด็กจะจับคำได้มากขึ้น โดยเฉพาะคำที่ผู้ใหญ่สื่อสารบ่อย ๆ ขึ้นต่อไปเด็กพยายามสร้างโครงสร้างภาษา (Syntax) โดยพูดประธานก่อนคำกริยา หลังจากนั้นจึงเติม กรรม เด็กพยายามขยายวงคำศัพท์ระยะนี้เขาจึงถามชื่อเรียกของสิ่งต่าง ๆ อยู่เสมอ พอเด็กเข้าเรียนอนุบาลก็เริ่มพูดสื่อสารได้พอสมควร เด็กเรียนรู้ภาษาจากการใช้ในชีวิตประจำวัน ดังนั้น การสอนเด็กให้อ่านโดยใช้วิธีเดียวกับการสอนพูดจึงได้ผล

การสอนพูดอย่างมีประสิทธิภาพ

เด็กเรียนรู้การสื่อความหมายก่อน เด็กทารกสื่อความหมายกับคนรอบข้าง บริบทของภาษาในสังคมแวดล้อมทำให้เด็กเข้าใจการสื่อความหมายนั้น เช่น ระหว่างอาบน้ำ, แต่งตัว เด็กทารกฟังเสียงพูดคุยของคนที่อยู่รอบตัว หรือคุยกันในบ้าน ทารกจึงพยายามทำเสียงเลียนสำเนียงพูดแต่ไม่เป็นคำ เมื่อเด็กจับสำเนียงคำบางคำได้และลองเปล่งเสียงออกมา ถ้าผู้ใหญ่สนใจ-ตอบสนองแสดงปฏิสัมพันธ์เชิงบวก เด็กจะพูดซ้ำเกิดความพึงพอใจ เมื่อทารกอายุ 1 ขวบ เด็กจะเปล่งเสียงที่ทำให้คนในครอบครัวสนองตอบตามความต้องการได้ เด็กเปล่งเสียง พร้อมทำสีหน้า ชี้ออกไม้ และท่าทางอื่นประกอบ คนในครอบครัวจะคาดเดาได้ว่าเด็กหมายถึงอะไร ตอนแรกเด็กจะพูดคำหามาคำเดียว ต่อไปจะเติมคำกริยาเป็นการสร้างประโยคสื่อสารแบบใช้ 2 คำ เด็กอาจพูด 2 คำเดียวกัน แต่ความหมายต่างกันขึ้นอยู่กับบริบทขณะที่ใช้ภาษา ดังนั้น เด็กเล็ก ๆ จึงเข้าใจได้ว่าการสื่อความหมายไม่ได้ขึ้นอยู่กับเสียงเปล่งเสียงคำอย่างเดียว แต่เกิดจากการทำความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง

สภาพแวดล้อมที่บ้านในการสอนพูด

เวลาเด็กเล็กพูดผิดถ้าเราพยายามแก้ทุกครั้งเด็กจะไม่อยากพูด หรือถ้าเราเลียนเสียงพูดไม่ชัดของเด็ก เด็กจะไม่สบายใจ ผู้ใหญ่ต้องพูดเป็นภาษาที่ถูกต้อง เมื่อเด็กโตพอจะควบคุมกล้ามเนื้อการออกเสียงแล้วอาการพูดไม่ชัดจะหายไปเอง

การแก้ภาษาให้เด็กทุกครั้งที่เกิดพูดจะสกัดกั้นกระบวนการเรียนรู้ จะสร้างความรู้สึกล้มเหลว ความล้มเหลว และไม่กล้าพูด เวลาเด็กพูดเร็ว ๆ อาจจะสะดุดหรือพูดซ้ำเหมือนติดอ่าง ผู้ใหญ่ต้องไม่ขัดจังหวะ หรือล้อเลียน ให้เด็กเกิดปมด้อย อย่าใส่ใจมากจนเด็กกังวล ให้เวลาเด็กและฟังจนจบ

สิ่งที่ครอบครัวช่วยได้มากที่สุดคือ ฟังเด็กพูดและพยายามทำความเข้าใจสิ่งที่เด็กพยายามสื่อสาร คนในบ้านควรพยายามปรับวิธีพูดให้เด็กเข้าใจง่ายขึ้น เช่น ไม่พูดประโยคยาว ๆ

คนในครอบครัวสอนภาษาเด็กโดยเป็นต้นแบบทางภาษา และพยายามทำความเข้าใจเวลาเด็กเล็ก ๆ ต้องการสื่อสารด้วย ผู้ใหญ่จึงพูดภาษาง่าย ๆ ใช้คำศัพท์ที่เด็กรู้จัก พูดช้า ๆ ชัด ๆ การสอนภาษาที่เป็นธรรมชาติของผู้ใหญ่คือ พูดต่อประโยคที่เด็กพูดให้จบ เช่น ถ้าเด็ก 1 ขวบ เรียก แม่จำ แม่จะตอบว่าหนูอยากให้แม่อุ้มใช่ไหมจะ ถ้าเด็ก 2 ขวบพูดว่า พ่อไป แม่จะตอบว่าไปทำงาน ถ้าเด็กอายุ 3 ขวบพูดว่า “ดูเกศทิพย์ซี่จักรยาน” ผู้ใหญ่จะพูดต่อว่า “เกศทิพย์ซี่จักรยาน 3 ล้อ สีแดง เร็วจี๋เลย” การขยายความภาษาที่เด็กพูดจะช่วยให้เด็กสร้างภาษาได้ซับซ้อนมากขึ้นเรียกว่า **Scaffolding** คือ การสนับสนุนเด็กเหมือนการสร้างนั่งร้านระหว่างก่อสร้าง เมื่ออาคารที่ก่อสร้างเสร็จแล้วจะรื้อนั่งร้านออก ครูจึงควรระวังที่จะเมื่อใดควรสนับสนุนเด็ก และเมื่อใดควรปล่อยให้เด็กคิดเอง

ประสบการณ์ของเด็กมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ภาษาเป็นอย่างมาก เวลาเด็กเล่นนอกบ้านเด็กเล็กจะมีประสบการณ์ของการกลิ้งตัวบนพื้นหญ้า สัมผัสยอดหญ้าแหลม ๆ นุ่ม ๆ นำจี้จี้ เด็กจะรู้สึกได้ถึง ความเรียบหรือขรุขระของถนนขณะที่ขี่สามล้อไปบนถนน เขาจะร้องตะโกนอย่างสนุกสนานเวลานั่งในชิงช้าที่ไกวจนสูง เพียงแค่ประสบการณ์ในสนามเด็กเล่น เด็ก ๆ ก็มีคำศัพท์ที่จะพูดถึงมากมาย ถ้าผู้ใหญ่สนใจรับฟังและช่วยเสริมคำศัพท์ คำพูดต่าง ๆ โดยการพูดคุยซักถาม เด็กจะมีโอกาสพัฒนาภาษาได้ดี

เด็ก ๆ มีประสบการณ์ทางภาษาแตกต่างกัน บางคนอาจมาจากครอบครัวที่พูดภาษาถิ่น บางครั้งพ่อแม่ไม่อยากให้ลูกพูดภาษาถิ่นต้องการฝึกให้พูดภาษากลางซึ่งพ่อแม่ไม่คุ้นชิน ทำให้พูดกับลูกน้อยลง บางครอบครัวไม่มีเวลาดูแลลูกมากจึงไม่ตอบสนองเวลาเด็กพูดคุยซักถาม พ่อแม่บางคนมีนิสัยไม่ช่างพูดทำให้พูดเพียงประโยคสั้น ๆ เด็กเหล่านี้จึงขาดประสบการณ์ตรงทางภาษาและขาดการกระตุ้นที่เหมาะสมจากสิ่งแวดล้อม เวลาเด็กแต่ละคนมาโรงเรียน ครูจึงควรสังเกตเรื่องประสบการณ์ทางภาษาของเด็กด้วย เด็กบางคนต้องใช้เวลาปรับตัวในการพูดคุยมากกว่าเด็กคนอื่น ครูควรทำหน้าที่พี่เลี้ยงให้กำลังใจสนับสนุนให้เด็กมีโอกาสพูดคุยกับเพื่อนและครู รวมทั้งจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กได้พูดคุยและมีประสบการณ์ในการใช้ภาษามากขึ้น

อย่าลืมว่าแม้แต่เด็กที่มาจากสภาพแวดล้อมหรือครอบครัวที่พร้อมในการสนับสนุนให้ลูกมีประสบการณ์ทางภาษา เด็กเหล่านี้ยังจำเป็นต้องเรียนรู้อีกมาก เนื่องจากภาษาที่ใช้ในโรงเรียนอาจเป็นภาษาที่เด็กไม่คุ้นชิน ครูและผู้ใหญ่ในโรงเรียนมักใช้คำที่แตกต่างจากพ่อแม่ ดังนั้นเมื่อเด็กเข้าเรียนชั้นอนุบาลครูควรปล่อยให้เด็กพัฒนาภาษาพูดโดยไม่สกัดกั้นภาษาถิ่นหรือภาษาพื้นบ้านของเด็ก สิ่งที่ครูควรทำคือจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้เด็กมีส่วนร่วมและเรียนรู้จากปฏิสัมพันธ์ของตนกับเพื่อนและครูด้วยความสบายใจ การเรียนรู้ภาษาเขียนหรือภาษาที่ใช้ในหนังสือก็เป็นไปในลักษณะเดียวกัน ในช่วงแรกเด็กอาจจะเป็นเพียงผู้สังเกตการณ์ มองดูเพื่อน ๆ พูดคุยกัน ฟังครูอ่านหนังสือแล้วจึงค่อย ๆ พัฒนามาเป็นการเรียนรู้โดยสมัครใจ ครูและพ่อแม่ควรรับรู้กระบวนการที่เด็กเรียนรู้ภาษาพูด-ภาษาเขียนอย่างเข้าใจและค่อยเป็นค่อยไป รวมทั้งยอมรับเวลาเด็กพูดผิดบ้าง เนื่องจากเด็กกำลังอยู่ในช่วงสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับภาษา สิ่งที่ช่วยเด็กได้ดีที่สุดคือ หนังสือนิทาน หนังสือภาพ และประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน สิ่งเหล่านี้เชื่อมโยงให้เด็กเข้าใจความหมายของภาษาพูดและภาษาเขียน

เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าพัฒนาการด้านการพูด มาก่อนพัฒนาการด้านการเขียน และเป็นพื้นฐานด้านการอ่านและการเขียนของเด็ก ปัจจุบันนี้เราตระหนักถึงความเกี่ยวพันกันของภาษาพูดและภาษาเขียนมากขึ้น เราพบว่าขณะที่เด็กเรียนรู้การพูด เด็กกำลังเรียนเรื่องการอ่านและการเขียนไปพร้อมกัน

เด็ก ๆ เรียนรู้ภาษาเขียนได้อย่างไร?

ครูที่เข้าใจการเรียนรู้วิธีอ่านของเด็ก จะสามารถสอนเด็กให้อ่านได้ดีกว่าครูที่ไม่เข้าใจ อย่างไรก็ตาม ทุกวันนี้ผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่านของเด็กปฐมวัยยังมีความเห็นที่ไม่ตรงกัน ต่างฝ่ายต่างพยายามหาหนทางวิจัยทดลองมาสนับสนุนแนวคิดของตน ประเด็นที่ขัดแย้งกันมาก คือ การให้ความสำคัญกับพยัญชนะ และสระ ในการสอนอ่านเริ่มต้น นักวิชาการบางส่วนเห็นว่าเด็กต้องเรียนรู้พยัญชนะและสระ ก่อนจะเรียนการอ่านพื้นฐานใด ๆ แต่นักวิชาการบางกลุ่มยืนยันว่าการเรียนรู้พยัญชนะและสระเป็นเพียงกลวิธีหนึ่งที่ใช้สำหรับการสอนอ่าน และเด็กสามารถเรียนรู้พยัญชนะและสระไปพร้อมกับการสอนอ่านได้ ซึ่งเป็นวิธีที่ดีที่สุด แนวคิดนี้เป็นที่ยอมรับมากขึ้นในปัจจุบัน

จะเห็นได้ว่าแม้ทั้งสองฝ่ายจะขัดแย้งกันในประเด็นเรื่องการให้หน้าหนักกับการสอนพยัญชนะและสระ แต่ทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องกันเรื่องความสำคัญของการเรียนรู้ความหมายและเสียงพยัญชนะ/สระในการสอนอ่าน นอกจากนี้ทั้งสองฝ่ายยังยอมรับความแตกต่างของเด็กแต่ละคนด้วย ดังนั้นแทนที่เราจะมุ่งหาสูตรสำเร็จในการสอนอ่าน เราควรตั้งเป้าไปที่การสร้างความสำเร็จเกี่ยวกับวิธีที่เด็กเรียนรู้การอ่าน รวมทั้งพัฒนาการด้านภาษาและการเรียนรู้ภาษาของเด็ก จากความเข้าใจนี้เองจะช่วยให้ครูสังเกตเด็กอย่าง

เป็นกระบวนการและรู้ขั้นตอนที่เด็กกำลังทำความเข้าใจตัวหนังสือ ทฤษฎีการเรียนรู้ในปัจจุบันที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง (child-centered) จะช่วยให้ครูตระหนักอยู่ตลอดเวลาว่าเรากำลังสอนเด็กไม่ใช่สอนอ่านเพียงอย่างเดียว การสอนตามความต้องการของเด็กหมายถึงการที่ครูรู้และเข้าใจพัฒนาการของเด็ก รวมทั้งเข้าใจธรรมชาติวิชาที่ตนสอนเป็นอย่างดี ทั้งสองประการนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การสอนที่มีประสิทธิภาพ

กระบวนการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากผู้เรียน (An Active Learning Process)

เมื่อนักวิจัยสังเกตเด็กอย่างใกล้ชิด เขาจะเริ่มต้นจากสมมติฐานที่เป็นคำถามดั้งเดิมคือเด็กเรียนรู้ได้อย่างไร นักวิชาการแนวสร้างการเรียนรู้ด้วยตนเอง (constructivist) เชื่อว่าการเรียนรู้ภาษาของเด็กเกิดจากตัวเด็กเองและสังคมที่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ การเรียนรู้ภาษาไม่ได้เป็นเพียงการท่องจำตามที่ผู้ใหญ่บอก แม้ว่าเด็กจะใช้ข้อมูลและตัวอย่างจากผู้ใหญ่ แต่เด็กต้องสร้างความเข้าใจของตนเองเกี่ยวกับตัวหนังสือ เด็กเรียนรู้กระบวนการอ่านและการเขียน โดยสร้างสมมติฐานของตัวเองและพยายามทดสอบสมมติฐานนั้น ครูจึงควรสนับสนุนให้ความช่วยเหลือเด็กในการสร้างความเข้าใจ โดยจัดประสบการณ์ให้เด็กได้เรียนรู้และทดสอบสมมติฐาน นอกจากนี้ประสบการณ์ในชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับตัวหนังสือยังเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ภาษาของเด็ก ประสบการณ์เหล่านี้ประกอบด้วยการที่ผู้ใหญ่อ่านหนังสือให้ฟัง การเล่นแกล้งทำเป็นอ่าน-เขียนของเด็ก การเลือกขนมโดยดูจากชื่อหน้าซอง การสังเกตชื่อของเด็กเอง เด็ก ๆ จำเป็นต้องได้ยินการออกเสียงพยัญชนะและสระ แต่การเรียนรู้ภาษาต้องใช้ประสบการณ์เกี่ยวกับตัวหนังสือและโอกาสที่จะเชื่อมโยงความคิดทำความเข้าใจและสร้างความหมายเกี่ยวกับตัวหนังสือนั้น การอ่านและการเขียนเป็นกระบวนการสื่อสาร มิได้เป็นเพียงการถอดความหมายเสียงและสัญลักษณ์ต่าง ๆ เท่านั้น กระบวนการอ่านและการเขียนต้องไปด้วยกัน ไม่สามารถแยกกันได้ การอ่านเป็นต้นแบบการเขียน และการเขียนคือการสร้างสิ่งที่สามารถอ่านได้ เปรียบเหมือนการที่เราพยายามทำให้คนอื่นเข้าใจซึ่งหมายถึงทั้งสองฝ่ายเกิดการเรียนรู้ไปพร้อมกันนั่นเอง การเรียนรู้ในลักษณะนี้เป็น การเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสาร และใช้คำรวมเรียกว่า การรู้หนังสือ (Literacy)

ลำดับขั้นการเรียนรู้

เราเคยคิดว่าเด็กเรียนพูดก่อน แล้วจึงเรียนอ่านและเรียนการเขียนเป็นลำดับไป แต่ปัจจุบันนี้เราพบว่า การเรียนรู้ภาษาของเด็กไม่ได้แบ่งเป็นลำดับขั้นที่มีจุดเริ่มต้นแต่ละขั้นอย่างชัดเจน แต่เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องประสมประสานกัน พัฒนาการทางการเรียนรู้ภาษา จึงมีศัพท์เฉพาะเรียกการเริ่มต้นเรียนรู้ภาษาว่า Emergent Literacy หมายถึงความต่อเนื่องค่อยเป็นค่อยไป เหมือนการ งอกงามของเมล็ดพืชที่ค่อยโผล่พ้นพื้นดิน เด็กใช้ความพยายามทุกด้านในการเรียนรู้ภาษาพูดและภาษาเขียนไปพร้อมกัน เด็กที่เติบโตมาในครอบครัวซึ่งเตรียมความพร้อมด้านภาษาให้เด็กเป็นอย่างดี จะได้ฟังผู้ใหญ่อ่านหนังสือให้ฟังและเล่นกับหนังสือภาพก่อนที่เด็กจะพูดได้ (โครงการ **Book Start** ของมูลนิธิหนังสือเพื่อเด็กกำลังณรงค์เรื่องนี้กับครอบครัวไทย) เด็กจึงคุ้นเคยกับภาษาและพยายามเขียนหนังสือเลียนแบบผู้ใหญ่ก่อนที่เด็กจะอ่านหนังสือได้

ตามแนวคิดเรื่องการเรียนรู้ภาษาแบบองค์รวม พฤติกรรมการเตรียมความพร้อมทางภาษาแบบไม่เป็นทางการนี้มีความสำคัญมาก สามารถส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาได้อย่างต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตจริง การเรียนรู้ภาษาในบริบทของสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง โดยไม่แยกการอ่าน-เขียนออกมาเรียนเฉพาะในห้องเรียน จึงเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพและเป็นธรรมชาติ

นักวิชาการบางกลุ่มเชื่อว่าเราควรสอนให้เด็กรู้จักพยัญชนะและสระก่อน บางคนเชื่อว่าเด็กควรเรียนรู้วิธีการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารก่อนที่จะเรียนรู้พยัญชนะและสระ แต่จากการศึกษาเฝ้าดูเด็กอย่างใกล้ชิดพบว่า เด็กไม่ได้สนใจเรื่องลำดับขั้นการเรียนรู้ภาษาเหมือนที่ผู้ใหญ่เป็นกังวล เด็ก ๆ เรียนรู้ไปพร้อมกันทั้ง 2 ประการ คือ ทำความรู้จักตัวอักษรและเสียงของตัวอักษร พร้อมกับเรียนรู้วิธีใช้ตัวอักษรนั้นในการสื่อสาร เด็กแต่ละคนเรียนรู้ภาษาโดยใช้วิธีการที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว เด็กจะมีสมมติฐานของตนเอง ใช้วิธีทดสอบสมมติฐานและทำความเข้าใจหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกัน พ่อแม่และครูจึงควรสนับสนุนเด็กโดยใช้วิธีการที่หลากหลายซึ่งหมายความว่า โรงเรียน ครู และสำนักพิมพ์ไม่ควรใช้รูปแบบตายตัวในการบังคับให้เด็กอ่านและเขียน วิธีที่เหมาะสมคือ ควรสังเกตวิธีเรียนรู้ของเด็กและสนับสนุนความพยายามของเด็ก เช่น พุดคุยตอบคำถามเด็กเกี่ยวกับหนังสือที่เด็กสนใจ จัดหากระดาษดินสออุปกรณ์การเขียนให้เด็กฝึกเล่น คนในครอบครัวอ่าน-เขียน ให้เด็กเห็นเป็นตัวอย่าง ตลอดจนสร้างสิ่งแวดล้อมที่เสริมสร้างพัฒนาการทางภาษา โดยจัดหาหนังสือภาพ-นิทาน และแผ่นภาพ ต่าง ๆ ให้เด็กดู เมื่อเด็กเริ่มเรียนชั้นอนุบาลครูใช้วิธีการเดียวกันนี้สนับสนุนการเรียนรู้ภาษาของเด็กในระยะเริ่มแรก ไม่คาดหวังบังคับกำหนดระยะเวลาที่เด็กจะต้องเรียนรู้ให้ได้ โรงเรียนและบ้านต้องร่วมมือกันสนับสนุนให้กำลังใจเด็กในการเรียนรู้ตามวิธีการของเด็กเอง ด้วยความร่วมมือและสภาพแวดล้อมที่เสริมสร้างพัฒนาการทางภาษา เด็กจะรับรู้ถึงประโยชน์ของการอ่านและการเขียน เป็นการเรียนรู้ในลักษณะที่สอดคล้องกับธรรมชาติของภาษา คือ เน้นที่การสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม พ่อแม่และครูมีหน้าที่เสริมสร้างประสบการณ์ที่ช่วยให้เด็กเกิดความเข้าใจและกระตุ้นให้เด็กตื่นตัว สนใจ สนุกกับการเรียนรู้ ตลอดจนเพิ่มเติมข้อมูลที่เด็กควรรู้ เพื่อช่วยให้เด็กก้าวหน้าขึ้น

พัฒนาการทางการเรียนรู้ภาษา	
วิธีฝึกปฏิบัติที่เหมาะสม	วิธีฝึกปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม
เป้าหมายของการเรียนรู้ภาษาคือ เพื่อเพิ่มความสามารถของเด็กในการสื่อสารโดยผ่านการพูด การฟัง การอ่านและการเขียน พัฒนาความสามารถในการแสวงหาความรู้ผ่านการอ่าน ครูสอนทักษะทางภาษา การรู้จักตัวอักษรและเสียงของตัวอักษร โดยใช้วิธีที่สอดคล้องกับประสบการณ์ในชีวิตของเด็ก และเป็นสิ่งที่มีความหมายต่อเด็ก ครูสนับสนุนพัฒนาการด้านความสามารถในการสะกดคำ โดยเปิดโอกาสให้เด็กทดลองสะกดเอง ไม่เน้นการสะกดตามแบบที่ถูกต้องเพียงอย่างเดียว	สอนการอ่านโดยเน้นที่ทักษะ ครูสอนอ่าน โดยแยกเป็นรายวิชาเฉพาะ ไม่ได้สอดแทรก การส่งเสริมการอ่านไว้ในวิชาอื่น การสอนภาษา ทั้งการเขียนและการสะกดคำ เน้นเฉพาะการทำแบบฝึกหัด เด็กไม่มีโอกาสปรับปรุงผลงานด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาระบบการเขียน เด็กไม่ได้รับการสนับสนุนให้ทดลองสะกดคำตามวิธีของตนเอง ครูตัดสินความถูกต้องโดยยึดการสะกดคำตาม มาตรฐานเพียงอย่างเดียว

สิ่งแวดล้อมทางบ้านและการเรียนรู้ภาษาของเด็ก

ผู้ใหญ่และเด็กที่โตกว่าสามารถช่วยเด็กเล็ก ๆ ในบ้านให้เรียนรู้ภาษาด้วยการทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดี เรื่องรักการอ่าน โดยอ่านหนังสือหรือเขียนหนังสือให้เด็กเล็ก ๆ เห็น เพราะเด็กเล็กทุกคนชอบทำเลียนแบบตามผู้ใหญ่หรือพี่ที่โตกว่า เด็กที่โตกว่าอาจจะอ่านนิทานให้น้องฟัง ทำให้เด็กซึมซับบรรยากาศความสนุกสนานจากการอ่าน ด้วยวิธีนี้เองที่ทำให้เด็กเรียนรู้กระบวนการอ่าน และมีนิสัยรักการอ่าน

เด็กเล็กที่อยู่ในวัยใกล้เคียงกันสามารถเรียนรู้กระบวนการอ่านไปด้วยกันได้ เช่น เด็กอนุบาล 4 ขวบ อ่านหนังสือให้น้องวัย 2 ขวบ ฟังได้ ทั้ง ๆ ที่เขายังอ่านหนังสือไม่ออก แต่เด็ก 4 ขวบจะเล่าเรื่องได้โดยทำเหมือนอ่านหนังสือให้น้องฟัง เขาจะพลิกหน้าหนังสือ ดูภาพสวย ๆ ด้วยกัน น้องเล็ก (2 ขวบ) จะมีความประทับใจว่าหนังสือเป็นแหล่งข้อมูลและความสนุกสนาน พี่อนุบาล 4 ขวบ ก็ได้ฝึกฝนการทำความเข้าใจหนังสือ เขาจะมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวอักษรที่เห็นในหนังสือ เขารู้ว่าตัวหนังสือมีความเกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่องและภาพในหนังสือแม้ว่าเขาจะยังไม่ออก

มีประเด็นสำคัญที่ครอบครัวซึ่งส่งเสริมลูกให้รักการอ่าน อาจทำความเข้าใจไม่ตรงกัน นั่นคือการดูแลโทรทัศน์ของเด็ก ทุกวันนี้นักวิชาการบางกลุ่มต่อต้านการให้เด็กดูโทรทัศน์ ในการพัฒนาการเรียนรู้ภาษาของเด็ก ถ้าผู้ใหญ่เลือกรายการที่เหมาะสมและอยู่กับเด็กในขณะที่ดูโทรทัศน์เพื่อพูดคุยแนะนำอย่างเหมาะสม การดูโทรทัศน์ก็จะช่วยให้เด็กเรียนรู้ภาษาได้เช่นกัน เพราะสื่อจากโทรทัศน์เป็นภาพเคลื่อนไหวที่เร้าความสนใจ เด็กได้เรียนรู้ศัพท์ใหม่ รู้จักคิดและเรียนรู้คำนิยามไปพร้อมกับการรับรู้ข้อมูล ถ้าผู้ใหญ่ใช้สื่อโทรทัศน์ให้ถูกวิธีก็จะสร้างพื้นฐานที่ดีในการเรียนรู้ภาษา ข้อสำคัญอย่าปล่อยให้โทรทัศน์เข้ามาแทนที่ การพูดคุย ปฏิสัมพันธ์ในครอบครัว และการฝึกให้เด็กรู้จักคิด ซึ่งจะเป็นผลเสียต่อเด็กอย่างมาก

ภาษาพูดและภาษาเขียน

เด็กเรียนรู้ภาษาพูดและภาษาเขียนในลักษณะเดียวกัน เวลาเราสอนเด็กพูดเราไม่รับความพยายามที่จะพูดของเด็ก ภาษาพูดของเด็กอาจไม่ถูกต้องสมบูรณ์แบบแต่ผู้ใหญ่ก็พยายามทำความเข้าใจการสื่อสารของเด็ก ทำให้เด็กเกิดกำลังใจอยากจะทำพูดคุยสื่อสารด้วย ลองนึกถึงตัวเราเองที่เป็นผู้ใหญ่อยู่ในขณะนี้ ถ้าเราพูดภาษาอังกฤษกับเจ้าของภาษา สมมติว่าชาวอังกฤษที่เราพูดด้วยคอยแก้ไขการออกเสียงและไวยากรณ์ของเราทุกครั้งที่เราพูดผิด เราคงไม่อยากจะพูดคุยกับเขา สถานการณ์นี้เทียบได้กับการเรียนรู้ภาษาของเด็ก ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน ครูต้องเข้าใจระดับพัฒนาการและความสามารถของเด็ก เด็กไม่ได้เรียนที่จะพูดหรืออ่าน-เขียนเพียงอย่างเดียว ในการเรียนรู้ภาษาเด็กกำลังเรียนรู้ทำความเข้าใจเรื่องอื่น ๆ อีกหลายเรื่องไปพร้อมกัน เช่น เด็กพยายามสร้างกฎเกณฑ์ที่จะเข้าใจภาษา และเชื่อมโยงมองหาความสัมพันธ์ในการรับรู้ประสบการณ์ทางภาษา ผู้ใหญ่ต้องอดทนยอมให้เด็กค้นหาคะบวนการอ่าน-เขียนของตนเอง เหมือนกับที่เราเปิดโอกาสให้เด็กสร้างความเข้าใจในการเรียนรู้ภาษาพูด ผู้ใหญ่มีหน้าที่สนับสนุนให้เด็กเรียนรู้ภาษาในลักษณะที่เป็นธรรมชาติลองนึกย้อนไปถึงตอนที่ท่านสอนลูกพูด ท่านจัดบทเรียนสอนออกเสียงพยัญชนะและสระแล้วจึงฝึกให้เด็กนำตัวอักษรและสระมาประสมกันเพื่อออกเสียงเป็นคำและฝึกประโยคหรือไม่? ท่านอนุญาตให้เด็กพูดเฉพาะคำที่เด็กออกเสียงได้ถูกต้องเท่านั้นใช่หรือไม่? ท่านควบคุมให้เด็กพูดเฉพาะกลุ่มคำที่ท่านกำหนด

เรื่องไว้แล้วหรือไม่ ? หรือจัดกลุ่มให้เด็กที่มีความสามารถในการพูดระดับเดียวกันไว้ด้วยกัน? พ่อแม่ไม่ได้ทำเช่นนั้นแน่ แต่เราสนับสนุนให้กำลังใจเด็กให้เรียนรู้ภาษาในวิธีที่เด็กเลือกเอง เราแสดงความชื่นชมยินดีกับความพยายามของเด็ก เราสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาและช่วยให้เด็กเรียนรู้ผ่านการสังเกตและทดลอง เราเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการพูดคุย ร่วมกิจกรรมและมีปฏิสัมพันธ์กับคนในครอบครัวตามระดับความสามารถของเด็ก การสอนอ่าน-เขียนก็ทำได้ในลักษณะเดียวกัน

ตารางเปรียบเทียบพัฒนาการทางภาษาด้านภาษาพูดและภาษาเขียน

ภาษาพูด	ภาษาเขียน	ความเข้าใจ
1. พูดอ้อแอ้	1. เขียนขีดเขียน	1. สืบรวจสี-เครื่องมือต่าง ๆ
2. พูดเลียนเสียงสำเนียงสูงต่ำ	2. ลากเส้นยึกยือเลียนแบบตัวอักษร	2. จัดกลุ่มรูปแบบต่าง ๆ
3. พูดเสียงที่เป็นภาษาแม่ได้	3. เขียนตัวคล้าย ๆ ตัวอักษร	3. พยายามเชื่อมโยงทำความเข้าใจวัฒนธรรมในบริบทที่เด็กอยู่
4. พูด "คำ" แรกได้ เช่นบ แม่	4. เขียนตัวอักษรตามเสียง (ตามความคิด)	4. เริ่มเข้าใจเป็นบางส่วน
5. พูดสื่อสารเป็นคำสั้น ๆ ยังไม่เป็นประโยค	5. เขียนตัวอักษรง่าย ๆ ได้	5. จัดลำดับให้ง่ายต่อความเข้าใจ เริ่มประสบความสำเร็จบ้าง
6. สร้างรูปประโยคตามลักษณะไวยากรณ์ที่เด็กคิดขึ้นเอง	6. ทดลองสะกดคำเอง	6. พยายามรวบรวมประสบการณ์ที่พบบ่อย ๆ นำมาสร้างเป็นกฎเกณฑ์ ของตนเอง
7. พูดได้ถูกต้องเหมือนผู้ใหญ่	7. สะกดคำได้ถูกต้อง	7. เข้าใจโครงสร้างที่ถูกต้อง

ความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาของเด็ก

ความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของเด็ก ทำให้พ่อแม่และครูสอนเด็กผิด เช่น เวลาเด็กไปโรงเรียนอนุบาลทางโรงเรียนและพ่อแม่อยากให้เด็กทำแบบฝึกหัดเกี่ยวกับตัวอักษรและสระ ครูจะสอนให้เด็กท่องจำตัวอักษรและสระโดยไม่คำนึงถึงความสอดคล้องกับพัฒนาการทางภาษา เด็ก ๆ จะท่องจำโดยไม่มี ความหมายต่อตัวเด็ก ถ้าคุณยังระลึกถึงการเรียนรู้ในวัยเด็ก คุณจะพบว่า การท่องจำตัวอักษรและสระโดยไม่มีการเชื่อมโยงกับสิ่งที่เด็กสนใจหรือมีความหมายต่อเด็กเป็นเรื่องยากสำหรับเด็ก เพราะเด็กเล็ก ๆ เรียนรู้ตัวอักษรและสระได้ดีโดยเรียนจากเพลง นิทาน คำคล้องจอง บทดอกสร้อย ฯลฯ เด็กเรียนรู้ชื่อและเสียงของตัวอักษรโดยเรียนจากชื่อของตัวเอง และคำอื่น ๆ ที่สำคัญสำหรับเด็ก

สิ่งที่พ่อแม่และครูควรให้ความสำคัญ คือ กิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา การส่งเสริมให้เด็กทำความเข้าใจลักษณะสำคัญของภาษาโดยให้เด็กทดลองด้วยตนเอง รวมทั้งส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน เพื่อให้เกิดการสื่อสาร และจัดบริบทในการเรียนที่มีความหมายสำหรับเด็ก

เราต้องไม่ลืมว่าเป้าหมายของการสอนอ่านและเขียน คือ สร้างสรรค์มนุษย์ที่รักการอ่าน เห็นคุณค่าของการอ่านเขียน สามารถอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ใช้เหตุผลวิเคราะห์ข้อมูลทฤษฎีที่ขัดแย้งกัน และเขียนถ่ายทอดความคิดของตัวเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่าการรู้จักตัวอักษรและสระสามารถสะกดคำได้ถูกต้องเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ แต่การรู้หนังสือไม่ได้หมายถึงเฉพาะสิ่งเหล่านี้ การรู้หนังสือตามนัยยะที่แท้จริง คือต้องรู้จักคิดด้วย

การเป็นนักอ่านที่ดี

1. นักอ่านที่ดีต้องรู้จักเลือกหนังสือที่จะอ่านได้ด้วยตนเอง และมีสมาธิในการอ่าน
2. นักอ่านที่ดีมีความสุขและรู้สึกสนุกสนานในการอ่าน รวมทั้งมีวัตถุประสงค์ในการอ่าน คือ ถ้าเด็กสนใจเรื่องใดก็จะค้นหนังสือแนวนั้นมาอ่าน และนำสิ่งที่ตนรู้จากการอ่านมาใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงได้
3. นักอ่านที่ดีมีกลยุทธ์ในการอ่านรู้จักคาดเดาเรื่องที่จะอ่าน อ่านข้ามคำที่ไม่รู้จักแต่เดาความหมายจากบริบทรอบคำนั้น ทำให้คาดเดาความหมายของคำนั้นได้ รู้จักอ่านทบทวนแก้ไขคำผิดด้วยตนเอง และรู้จักถามคำถามเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจน
4. นักอ่านที่ดีสามารถควบคุมตนเอง ใช้กลยุทธ์ในการอ่าน และมีสมาธิต่อเนื่องติดตามทำความเข้าใจเรื่องได้ตลอด

กระบวนการเรียนรู้ภาษาของเด็ก

นักวิจัยทั่วโลกได้ศึกษากระบวนการเรียนรู้ภาษา การอ่านและการเขียนของเด็กซึ่งพบว่าเด็กทั่วโลกมีกระบวนการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาเขียนคล้ายคลึงกัน ซึ่งกระบวนการนี้จะเหมือนกับหลักการเขียนของมนุษย์โบราณ คือ คนในสมัยโบราณใช้สัญลักษณ์แทนสิ่งที่ตนต้องการเขียนสื่อสาร เด็กเล็ก ๆ ใช้วิธีการเดียวกันรวมทั้งใช้เครื่องหมายต่าง ๆ ที่เด็กคุ้นเคย เช่น ป้ายห้ามสูบบุหรี่ ป้ายบริเวณโรงเรียนให้ขับรถช้า ๆ ดังนั้นเด็กจึงเขียนสื่อสารโดยใช้ทั้งสัญลักษณ์และภาพวาด ดังนั้นครูจึงควรทำความเข้าใจการสื่อสารและวิธีคิดของเด็ก จึงจะสอนให้เด็กเรียนรู้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แผนภูมิการเขียนของเด็ก

รูปแบบ	ลักษณะที่พบและสมมติฐาน
1. เขียนขีดเขียน	1. เขียนเส้นโดยแยกไม่ออกว่าเป็นภาพวาดหรือเส้นตัวอักษร
2. วาดภาพ	2. วาดภาพเพื่อเล่าเรื่อง
3. เขียนเส้นซ้ำ ๆ กัน	3. ทำเครื่องหมายเป็นแถว ๆ มีรูปทรงและขนาดเหมือน ๆ กัน อยู่เรียงกัน เหมือนเขียนตัวอักษรเป็นพืดต่อกัน
4. ลอกตัวอักษรจากแบบที่เห็น	4. เขียนเลียนแบบคำที่พบ อาจจะเป็นเส้นบรรทัดหรือไม่เป็นก็ได้
5. รูปแบบตัวอักษรที่ถูกต้องจากความทรงจำ	5. เขียนคำที่คุ้นเคยหรือเป็นคำที่เด็กให้ความสำคัญมากได้ เช่น รัก แม่ พ่อ ชื่อเด็กเอง ฯลฯ
6. รูปแบบคล้ายคลึงกับตัวอักษร	6. เขียนตัวอักษรถูกต้องเป็นบางตัว บางตัวจะเขียนคล้ายเป็นตัวอักษร โดยจะใช้ตัวอักษรที่เด็กรู้จัก มาเขียนเรียงต่อ ๆ กัน เหมือนเขียนเรื่อง
7. หลักการเขียนด้านปริมาณ	7. เด็กให้ความสนใจกับจำนวนของตัวอักษร ซึ่งสะท้อนสมมติฐานเกี่ยวกับจำนวนของตัวอักษรในคำ เช่น เด็กเชื่อว่าของขนาดใหญ่หรือสัตว์ตัวใหญ่ ต้องเขียนด้วยตัวอักษรจำนวนมากกว่าขนาดเล็ก
8. หลักการด้านคุณภาพ : เริ่มต้นเขียนคำโดยสร้างตัวสะกดเอง	8. เด็กให้ความสำคัญกับการเลือกตัวอักษรมาสะกดเป็นคำ
9. ตัวอักษรแทนเสียงของคำ	9. สะท้อนสมมติฐานว่าตัวอักษรแทนเสียงของตัวอักษรนั้น
10. เรียบเรียงคำโดยตัดทอนทำให้ง่ายขึ้น	10. เขียนตัวอักษร 1 ตัว แทนคำ 1 คำ เขียนเฉพาะตัวอักษรแทนเสียงที่ได้ยินบ่อย ๆ ใช้สระบ้างเล็กน้อย
11. สะกดคำตามแบบที่คิดเองก้าวหน้าขึ้น	11. พยายามเชื่อมโยงเสียงและสัญลักษณ์ ใช้สระประกอบคำเริ่มจะอ่านเป็นคำได้บ้าง
12. สะกดคำได้ถูกต้องตามแบบ	12. รู้จักแก้ไขคำที่เขียนผิดด้วยตนเองโดยดูจากต้นแบบที่ถูกต้อง

ภาคผนวก
ความรู้สำหรับครูผู้สอน

- ทำอย่างไรจึงจะสอนภาษาให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ของสมอง

ทำอย่างไรจึงจะสอนภาษาให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ของสมอง

จากประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา รูปแบบในการเรียนรู้ของมนุษย์ปรับเปลี่ยนไปตามบริบทของสังคมโลก เริ่มต้นจากสังคมยุคเกษตรกรรม มนุษย์มีวิถีเรียนรู้ต่างๆ ๑ โดยเรียนรู้จากผู้ชำนาญการที่มีประสบการณ์ ฝึกทักษะจากการเฝ้ามอง สังเกต ฟังและลงมือทำ ต่อมาเมื่อจำนวนประชากรโลกมีมากขึ้น สภาพสังคมเกษตรกรรมเปลี่ยนเป็นอุตสาหกรรมรูปแบบการเรียนรู้ก็เริ่มเปลี่ยนไป เนื่องจากแนวคิดของการผลิตแบบอุตสาหกรรมเข้ามามีอิทธิพลการศึกษาจึงเบนเข็มไปที่การรวมเด็กไว้ในที่เดียวกันและใช้หลักสูตรมาตรฐานเหมือนกัน ลักษณะการเรียนรู้แบบนี้มีต้นเค้ามาจากประเทศรัสเซีย เจ้าสำนักคือ โฮเรซ มันน์ (Horace Mann) ซึ่งเผยแพร่แนวคิดนี้ในช่วงปลายศตวรรษที่ 18 และต้นศตวรรษที่ 19 การเรียนรู้แบบนี้มักจะเรียกว่าเป็น “รูปแบบโรงงาน” โดยเน้นทักษะการควบคุมเช่น การเชื่อฟัง ความมีระเบียบ เคารพผู้มีอำนาจ มาเรียนมอนเตสซอรี (Maria Montessori) วิพากษ์การเรียนรู้แบบนี้ว่าทำให้เด็กรู้สึกต่ำต้อย

ในช่วงปี ค.ศ.1940-1960 มีทฤษฎีการเรียนรู้ที่ได้รับอิทธิพลจากนักจิตวิทยาชื่อ จอห์น วัตสัน และ บี.เอฟ.สกินเนอร์ (John Watson & B.F. Skinner) เป็นแนวพฤติกรรมนิยม ซึ่งควบคุมและปรับพฤติกรรมในลักษณะการให้รางวัลและการลงโทษ ปัจจุบันแนวคิดนี้ล้าสมัยแล้ว เนื่องจากความรู้ด้านประสาทวิทยาที่ก้าวหน้ามากขึ้นจนทำให้เราเข้าใจการทำงานของสมองดีขึ้น นักการศึกษากำลังเชื่อมโยงความรู้อันเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและพฤติกรรมในชั้นเรียนเข้าด้วยกัน เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

อีริค เจนเซน (Eric Jensen) ได้เข้าอบรมการสอนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของสมองในเดือนมิถุนายน 1980 และนำมาทดลองร่วมกับ บ็อบบี้ เดอพอร์ทเทอร์ (Bobbie DePorter) จัดค่ายฝึกอบรม ชื่อ Super Camp ในเมืองซานดิเอโก รัฐแคลิฟอร์เนีย ซึ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะชีวิตและเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้ ความสำเร็จของค่าย Super Camp เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในประเทศสหรัฐอเมริกา นักเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมมีมากกว่า 40,000 คน การติดตามผลการฝึกอบรม พบว่า ผลการเรียนรู้ของนักเรียนดีขึ้น ให้ความร่วมมือกับผู้อื่นสูงขึ้น มีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น แนวคิดหลักในการอบรมมาจากหนังสือของเลสลี ฮาร์ท (Leslie Hart) ชื่อ สมองมนุษย์และการเรียนรู้ (Human Brain, Human Learning) ฮาร์ทให้ข้อเสนอแนะว่า แทนที่เราจะจัดการเรียนการสอนตามแนวสังคมวิทยา จิตวิทยา และการศึกษา ทำไมเราจึงไม่มุ่งประเด็นไปที่ชีววิทยา โดยดูว่าแท้จริงแล้วสมองทำงานอย่างไร เพื่อที่เราจะได้ออกแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการทำงานของสมองให้มากที่สุด คำถามนี้จุดประกายให้เกิดกระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนรู้

เปลี่ยนสมอง เปลี่ยนความคิด

หนังสือ Teaching with the Brain in Mind พิมพ์ครั้งแรกในปี 1998 เนื้อหาหลักคือ การเชื่อมโยงระหว่างงานวิจัยเกี่ยวกับสมองและการสร้างความสำเร็จในห้องเรียน ผลสำเร็จที่เกิดแก่ตัวนักเรียนมีหลักฐานยืนยันได้ชัดเจน การปฏิรูปการเรียนรู้โดยใช้ข้อมูลจากงานวิจัยด้านสมอง ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนหลายประการในโรงเรียน เช่น เวลาเรียน นโยบาย การวัดและประเมินผล กลยุทธ์การสอน การจัดลำดับความสำคัญของงบประมาณ โภชนาการ-อาหารกลางวัน สภาพแวดล้อมในห้องเรียน การใช้เทคโนโลยี ลักษณะอาคารเรียน การสอนศิลปะ และพลศึกษา ฯลฯ อย่างไรก็ตาม องค์ความรู้เรื่องสมองมีความก้าวหน้าเร็วมาก ความรู้พื้นฐานด้านประสาทวิทยาที่เราคุ้นกันไป เช่น เรื่อง ซินแนปส์ (Synapses) และสารสื่อประสาท (Neurotransmitter) กำลังจะเป็นเรื่องล้าหลัง นักวิทยาศาสตร์กำลังค้นคว้าลึกไปกว่านี้ในเรื่องพลังงานและอนุภาคควอนตัม เราจึงควรระมัดระวังว่าการเรียนรู้เรื่องสมองเป็นเรื่องใหม่ ศาสตร์สาขาในด้านนี้เพิ่งจะเริ่มต้นไม่นาน ดังนั้นยังอาจมีความเข้าใจผิดอยู่ ครูอาจจะนำไปใช้ในโรงเรียนได้ไม่ถูกต้อง แต่ทุกอย่างต้องมีการเริ่มต้นทดลองทำการวิจัยในชั้นเรียนที่ครูทดลองใช้ในสถานการณ์จริงสามารถช่วยให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ตามแนวทางการทำงานของสมองได้ชัดเจนมากขึ้น ทั้งนี้ครูควรเริ่มต้นในประเด็น เล็ก ๆ ที่สามารถติดตามผลได้จริง โดยบอกให้เด็กรู้ว่าครูจะทำอะไร เล่าเรื่องสมองให้พ่อแม่-ผู้ปกครองรับรู้ และแลกเปลี่ยนแนวคิดกับเพื่อนครูด้วยกัน รวมทั้ง ขอคำแนะนำและสนับสนุนการทำงานจากผู้บริหารโรงเรียน ทั้งหมดนี้จะทำให้การวิจัยทดลองในชั้นเรียนประสบผลสำเร็จ

ความรู้เรื่องสมองมีการเผยแพร่อย่างกว้างขวางทั้งจากสื่อโทรทัศน์ วารสาร บทความและจากการบรรยายของวิทยากรตลอดจนนักการศึกษา กระแสความตื่นตัวนี้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเป็นอย่างมาก เนื่องจากเด็กที่เข้าโรงเรียนตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงมัธยมศึกษาใช้เวลาอยู่กับครูในโรงเรียนไม่ต่ำกว่า 13,000 ชั่วโมง สมองเด็กเรียนรู้และปรับตัวไปตามอิทธิพลของสภาพแวดล้อมและสังคมในโรงเรียนร่วมกับพัฒนาการทางกาย สติปัญญา และอารมณ์ การจัดการศึกษาของโรงเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ควรตระหนักถึงผลที่จะเกิดกับสมองและการเรียนรู้ของเด็กตลอดชีวิต

ข้อค้นพบใหม่ 10 ประการเกี่ยวกับสมอง

1. สมองมนุษย์สามารถสร้างเซลล์ประสาทใหม่เพิ่มขึ้นได้ เซลล์ประสาทที่สร้างใหม่นี้ทำงานโดยสัมพันธ์กับความทรงจำ เราสามารถปรับกระบวนการทำงานของเซลล์ประสาทได้
2. เราค้นพบว่าความเครียดหรือความกดดันเป็นภาวะไม่คงที่ ภายหลังจากเหตุการณ์ทุกข์ทรมานต่าง ๆ สมองจะมีการตอบสนองโดยยืดระยะเวลาที่เกิดความเครียดนั้น ทำให้เกิดการปรับตัวด้านความเครียดซึ่งส่งผลต่อสุขภาพ การเรียนรู้และพฤติกรรมเสีย
3. เราค้นพบว่าการเยียวยาพฤติกรรมก้าวร้าว การใช้ยาที่ค้นพบใหม่ และการปลูกถ่ายสเต็มเซลล์สามารถนำมาใช้ปรับการทำงานที่บกพร่องของสมองได้ รวมทั้งการเสียหายของสมองที่เกิดจากการติดสุรา อากาศออกซิไดซ์ การเรียนรู้ช้ากว่าปกติ ลมชัก และการบาดเจ็บบริเวณกระดูกสันหลัง
4. เราค้นพบว่า “พฤติกรรมของวัยรุ่น” อาจเป็นผลมาจากปัจจัยการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและซับซ้อนของสมอง ไม่ใช่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของฮอร์โมนแต่เพียงอย่างเดียว

5. เราค้นพบว่า พันธุกรรมไม่ได้คงที่ตายตัวตลอดไป มีหลักฐานหลายประการที่ชี้ชัดว่าเราสามารถปรับแต่งพันธุกรรมได้

6. เรามีหลักฐานที่สนับสนุนว่าภาวะทางอารมณ์ส่งผลโดยตรงต่อสติปัญญา

7. เราได้รับการยืนยันว่าดนตรีส่งผลต่อสติปัญญา

8. เราได้รับการยืนยันว่าโปรแกรมซอฟต์แวร์ที่ใช้ความยืดหยุ่นของสมองในการฝึกฝนระบบการฟังและการมองภาพจะช่วยปรับปรุงสมาธิในการเรียน การฟัง และความสามารถในการอ่าน

9. เราค้นพบว่า การออกกำลังกายช่วยเสริมสร้างมวลสมอง ทำให้มีความจำดี ปรับภาวะอารมณ์และเสริมสร้างเซลล์ใหม่

10. เราค้นพบว่า คนพิการที่ได้รับการผ่าตัดฝังชิพสมองสามารถควบคุมอวัยวะร่างกายที่ทำได้ โดยผ่านทางชิพสมอง ซึ่งหมายความว่าชีวิตของคนพิการจะมีโอกาสมากขึ้น

ในขณะนี้ เรากำลังอยู่ระหว่างการค้นคว้า เรื่องสมองให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น บางครั้งจึงอาจมีการตีความงานวิจัยเกี่ยวกับสมองไปในทางที่ไม่ถูกต้อง นักการศึกษาต้องไม่ด่วนสรุปผลจากงานวิจัย เนื่องจากอาจนำไปสู่ความเข้าใจผิดได้ เช่น ความเชื่อเรื่องผลกระทบของดนตรีโมซาร์ทที่มีต่อสมอง ทำให้เกิดการสรุปว่าดนตรีทุกชนิดทำให้เด็กฉลาด หรือดนตรีทุกประเภทดีสำหรับเด็กทุกคน อีกตัวอย่างหนึ่งคือความเข้าใจว่าการเรียนรู้ใหม่ ๆ จะช่วยสร้างซินแนปส์ใหม่ ดังนั้นยังมีซินแนปส์มากจึงยิ่งดี ซึ่งเรื่องนี้ไม่เป็นความจริง เด็กที่ป่วยอยู่ในภาวะโรค Fragile X มีซินแนปส์มากเกินไป เราจึงควรระมัดระวังไม่ตีความจากงานวิจัยด้านสมองให้มากเกินไปจนความเป็นจริง **วิธีที่ดีที่สุดคือ ให้คุณครูทดลองสอนในชั้นเรียนจริง และออกแบบการเรียนรู้ตามแนวทางการเรียนรู้ของสมอง**

ความรู้เรื่องสมองก้าวหน้าไปเร็วมาก ทำให้มีศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสมองเพิ่มขึ้น เช่น ประสาทวิทยาเชิงสังคม จิตวิทยาเชิงชีว และประสาทวิทยาโภชนาการ เราต้องไม่ลืมว่าในการเปลี่ยนแปลงระยะแรก มักมีความเข้าใจผิดต่าง ๆ เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการด่วนสรุปหรือตีความผิด ดังจะเห็นได้จากในแวดวงการศึกษา เมื่อมีแนวคิดใหม่เกิดขึ้น เช่น รูปแบบการเรียนรู้ (Learning Styles) การเรียนแบบร่วมมือร่วมใจ (Co-operative learning) พหุปัญญา (Multiple intelligences) และการสอนตามความแตกต่างรายบุคคล (Differentiated instruction) มักจะมีความเข้าใจผิด นำไปสู่การปฏิบัติที่ผิดในระยะแรก ความรู้เรื่องสมองก็เช่นเดียวกัน ยิ่งเรามีความเข้าใจธรรมชาติการทำงานของสมองมากขึ้น เราก็สามารถจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการทำงานของสมองได้ดีขึ้น เพราะการเรียนรู้ทุกอย่างเกี่ยวข้องกับการทำงานของสมอง ตัวอย่างเช่น หลักฐานจากการศึกษาคนและสัตว์ พบว่า หากมีการออกกำลังกายอย่างจริงจัง ครั้งละ 30 นาที อย่างน้อย 3 ครั้งต่อสัปดาห์ จะเสริมสร้างด้านอารมณ์ เพิ่มมวลสมองการไหลเวียนโลหิตดีขึ้น เซลล์สมองเพิ่มมากขึ้น และส่งเสริมสติปัญญาให้ดีขึ้น งานวิจัยนี้ให้ข้อเสนอแนะว่าการที่โรงเรียนลดเวลาวิชาพลศึกษาลงเป็นการทำร้ายเด็กอย่างน่าสลดใจ ตัวอย่างอื่นเช่น ผลจากงานวิจัยทางสมองทำให้นักประสาทวิทยาผลิตโปรแกรมคอมพิวเตอร์ชื่อ Fast Forward เพื่อช่วยพัฒนาการเรียนรู้ภาษาของเด็กได้ดี

มาทำความรู้จักกับสมองมหัศจรรย์กันเถอะ

แนวคิดหลัก

- ลักษณะพื้นฐานของสมอง
- สมองเปลี่ยนแปลงได้อย่างไร
- ความร่วมมือและการแข่งขันในสมอง
- สมองเรียนรู้ได้อย่างไร

สมองมนุษย์เป็นสิ่งมหัศจรรย์ มีลักษณะเด่นอยู่ 3 ประการคือ

- ปรับตัวเก่ง สมองจะปรับเปลี่ยนอยู่เสมอ
- บูรณาการ สมองมีโครงสร้างที่ทำให้ทั้งแข่งขันและร่วมมือ
- Sophistication สมองเพิ่มความซับซ้อนมากตามประสบการณ์ที่เพิ่มมากขึ้น

ธรรมชาติของสมอง คือทำงานตลอดเวลา และทำงานโดยมีโครงสร้างที่สอดประสานร่วมมือกันอย่างมากมาย สมองทำงานซับซ้อนมาก แม้จะเป็นกระบวนการที่ดูเหมือนง่าย ๆ เช่น การอ่าน มนุษย์เกิดมาพร้อมกับมีสมอง แต่สมองไม่ได้เป็นแค่อวัยวะของมนุษย์เท่านั้น สมองเป็นศูนย์รวมการรับรู้ประมวลข้อมูล และทำงานตลอดเวลา

เราลองมาทำความรู้จักกับสมองดู ถ้าเปรียบเทียบรูปร่างสมองจะมีรูปร่างเหมือนดอกกะหล่ำ ขนาดใกล้เคียงกับแคนตาลูป ประกอบด้วยน้ำถึงร้อยละ 78 ไขมันร้อยละ 10 และโปรตีนร้อยละ 8 ดูจากภายนอกสมองจะมีรอยพับหรือรอยย่นมากมายซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสมองชั้นนอก (Cerebral Cortex) สมองชั้นนอกมีความหนาเท่ากับเปลือกส้ม ถ้าคลี่สมองส่วนนอกให้เรียบตึงจะมีขนาดเท่ากับหนังสือพิมพ์ 1 หน้า ผิวนอกของสมองจะนิ่มคล้ายเนย

สมองประกอบด้วยใยประสาท (Neurons) และ เซลล์ฟี่เลี้ยง (Glial Cells) เซลล์สมองที่เรารู้จักกันดีคือ Neurons ซึ่งประกอบด้วยตัวเซลล์มีลักษณะเหมือนนิ้วมือกางออกเรียกว่า เดนไดรต์ และมีส่วนเชื่อมต่อที่เป็นสายเดี่ยว เรียกว่า แอกซอน นิวโรนส์ มีรูปร่างแตกต่างกันขึ้นอยู่กับตำแหน่งในสมองและหน้าที่ของนิวโรนนั้น เซลล์ฟี่เลี้ยง (glial cells) ก็มีหลายประเภทเช่นกัน ขึ้นอยู่กับหน้าที่ของเซลล์ เมื่อเร็ว ๆ นี้เองนักวิทยาศาสตร์พบว่า เกลียเซลล์ ไม่ได้เป็นแค่เซลล์ฟี่เลี้ยงที่ช่วยสนับสนุน หรือเป็นแม่บ้าน แต่มีความสำคัญมากในการพัฒนาการทำงานและการเจริญเติบโตของสมอง เรายังไม่ทราบจำนวนที่แท้จริงของ neurons และ glia ในสมองมนุษย์จากการศึกษาทางประสาทวิทยาทำให้คาดคะเนได้ว่าอยู่ที่ประมาณ 30-50 พันล้าน นักวิทยาศาสตร์ที่ค้นคว้าเจาะลึกเรื่องนี้คือ วิลเลียม แชนเคิล (William Shankle) จากมหาวิทยาลัย California-Irvine (Landing, Shankle, Hara, Brannock & Fallon, 2002) งานวิจัยของเขาพบว่าจำนวนเซลล์ในสมองมนุษย์ไม่เท่ากัน โดยมีความแตกต่างกันประมาณร้อยละ 20-40 ซึ่งหมายความว่าแตกต่างกันเป็น พันล้านเซลล์ ไม่ต้องสงสัยเลยว่าทำไมจึงต้องสอนนักเรียนตามความแตกต่างเป็นรายบุคคล!

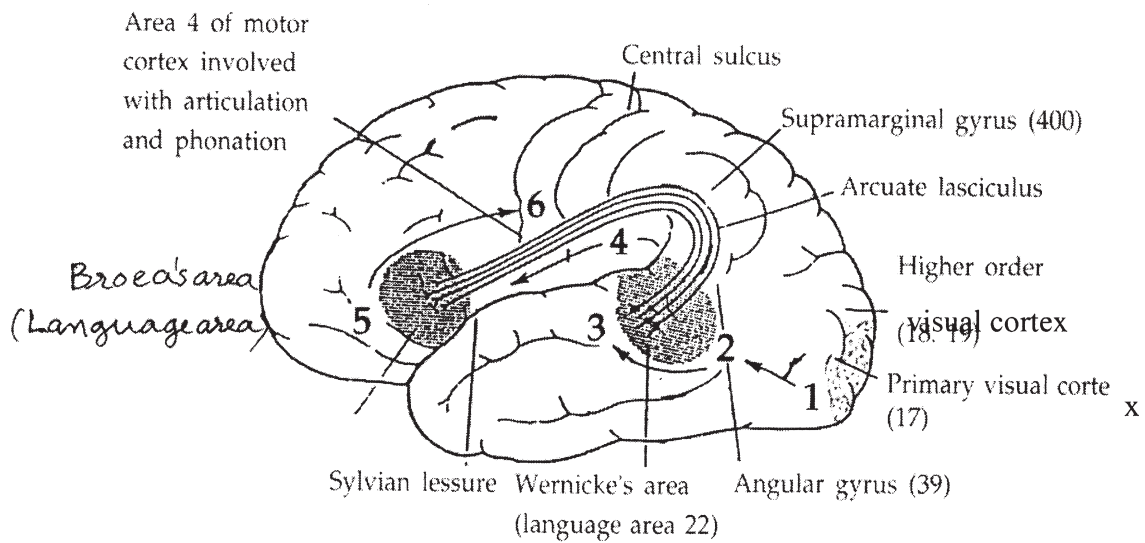
กระบวนการทำงานของสมองที่เกี่ยวข้องกับแบบแผนการเรียนรู้ภาษา

แนวคิดหลัก

1. แบบแผนการเรียนรู้ภาษาของเด็กปฐมวัยเกิดจากการฟังครูอ่าน การดูภาพ การลองพูด ออกเสียง การรับรู้ความหมายสัญลักษณ์ และทำความเข้าใจ ซึ่งเป็นการประสานการทำงานของอวัยวะรับรู้หลายส่วน คือ ตา หู กล้ามเนื้อปาก ลิ้น ขากรรไกร และสมองส่วนที่รับรู้ภาษา และควบคุมการพูด
2. การเรียนรู้ภาษาเป็นไปตามระดับพัฒนาการ คือ เริ่มต้นจากง่ายไปยาก เช่น จากภาพ คำ วลี ประโยค ข้อความ
3. การจัดประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษา ต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ภาษา อย่างหลากหลายมีความหมายสำหรับเด็ก ครอบคลุมการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย

ระบบการทำงานของสมองและการเรียนรู้ภาษา

จากความรู้ด้านประสาทวิทยาในปัจจุบันค้นพบว่า การเรียนรู้ภาษาเป็นกระบวนการที่เกิดจากกลไกการทำงานของสมองด้านการคิด และรับรู้ภาษาซึ่งอยู่ในสมองซีกซ้าย ภาษาและการคิดเกิดขึ้นควบคู่กัน การศึกษาวิจัยด้านประสาทวิทยาสามารถระบุได้ว่า ภาษาอยู่ในสมองซีกซ้าย 5 บริเวณ กล่าวคือ สมองซีกซ้ายแบ่งเป็นส่วนกลางกับส่วนบน ส่วนล่าง **Wernicke's area** (หมายเลข 3) ทำหน้าที่รับและบันทึกสะสมความเข้าใจภาษา (**Speech comprehension**) สมองซีกซ้ายส่วนบน **Broca's area** (หมายเลข 5) ทำหน้าที่คิด และนำภาษาที่เข้าใจแล้วออกไปใช้ (**Speech production**) สำหรับสมองอีก 3 ส่วน ทำหน้าที่รับรู้ภาษาร่วมกับสมอง 2 ส่วนแรก คือ สมองส่วนการรับรู้ความหมาย (หมายเลข 1) การได้ยินเสียง (หมายเลข 2) และสมองที่ควบคุมการพูด (หมายเลข 6) กระบวนการรับรู้ภาษาเกิดขึ้นเมื่อตารับรู้ความหมายหูรับเสียง ก็จะส่งความเข้าใจภาษาไปบันทึกสะสมความเข้าใจไว้ที่ **Wernicke's area** เมื่อต้องการจะสื่อภาษาที่เข้าใจแล้วนำออกไปใช้ สมอง **Broca's area** ก็จะคิดและนำความเข้าใจภาษาจาก **Wernicke's area** ออกไปใช้ หรือพูด โดยสมองส่วน **Moter nerves** ก็จะควบคุมการทำงานของสมอง กล้ามเนื้อ ปาก ลิ้น ขากรรไกร และใบหน้าในการพูด

ภาพจากหนังสือ *How The Special Needs Brain Learns* ของ David A. Sousa

อย่างไรก็ตาม สมอส่วนอื่นก็ทำหน้าที่เรียนรู้ภาษาในลักษณะของท่าทาง การเคลื่อนไหว สัญลักษณ์ ซึ่งเรียกว่าภาษากาย ดังนั้น นักภาษาศาสตร์จึงเปรียบสมอเป็นเครื่องรับภาษา LAD (Language Acquisition Device)

เทคนิคการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอ คือ การกระตุ้นให้สมอ หรือ LAD รับและสะสมความเข้าใจภาษา โดยจัดกิจกรรมที่หลากหลาย สนุกสนาน ไม่ซ้ำซาก ยืดเยื้อ เมื่อเด็กเข้าใจมากจะทำให้เกิดความพร้อมในการพูด และพูดสื่อสารได้ดีเกิดแรงจูงใจที่นำไปสู่ความต้องการอ่านและเขียนเพื่อสื่อสารได้มากขึ้น

สมอเรียนรู้การอ่านได้อย่างไร

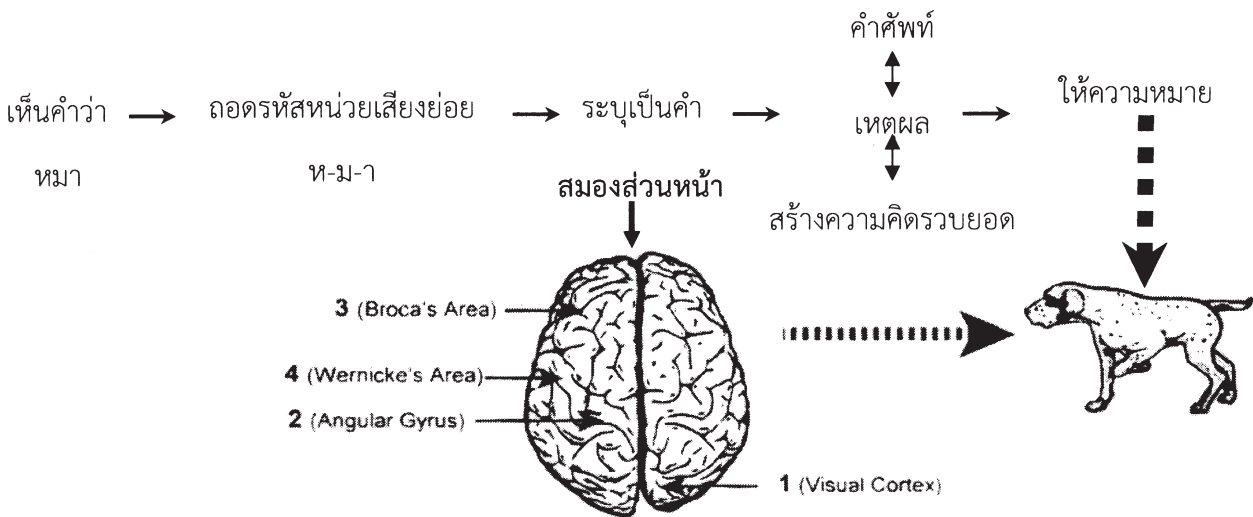
องค์ความรู้ด้านประสาทวิทยา ทำให้เกิดความเข้าใจเรื่องของสมอมากขึ้น นักวิจัยศึกษาการทำงานของสมอโดยใช้วิธีการสแกนภาพของสมอขณะที่สมอเกิดการเรียนรู้ด้านต่างๆ (Brain Imaging Technologies) เราจึงเข้าใจบทบาทหน้าที่ของสมอเซลล์ประสาทชัดเจนขึ้น

สมอมนุษย์ตามธรรมชาติจะคัดเลือกทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต (Survival skills) มาเก็บบันทึกไว้จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการตามธรรมชาติ การพูดสื่อสารของมนุษย์เป็นตัวอย่างของทักษะนี้ เด็กวัยทารกและขวบปีแรกจึงสามารถเรียนรู้ภาษาพูดได้เร็วมากและเรียน ในลักษณะที่เป็นธรรมชาติ แต่การอ่านมีลักษณะต่างออกไป ไม่ได้บันทึกไว้ในรหัสโครงสร้างของสมอ เหมือนภาษาพูดหรือทักษะที่จำเป็นต่อการเอาชีวิตรอดอื่นๆ ดังนั้นเราจึงต้องช่วยให้เด็กรู้วิธีอ่าน

ในการเรียนรู้วิธีอ่าน สมอต้องเชื่อมโยงสัญลักษณ์ที่เป็นรูปธรรมกับเสียงที่เด็กรู้จักในภาษาพูด เด็กรับรู้ภาษาที่เราพูด แบ่งออกเป็นหน่วยเสียงย่อยได้ ในทำนองเดียวกันหน่วยเสียงย่อยนี้ก็สามารถเขียนออกมาเป็นตัวหนังสือได้ สิ่งเหล่านี้เราต้องสอน พ่อแม่ ผู้ปกครองที่เข้าใจจะส่งเสริมให้เด็กมีความพร้อมด้านการอ่านก่อนที่เด็กจะเข้าโรงเรียนแต่เด็กที่ไม่ได้รับการเตรียมความพร้อมมาก่อน ครูจำเป็นต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้เด็กเชื่อมโยงเสียง กับตัวเขียนจนเด็กเกิดความเข้าใจ เด็กจึงจะมีพื้นฐานนำไปสู่การอ่านที่ประสบผลสำเร็จ ถ้าเด็กยังไม่สามารถ ได้ยินเสียง “_อา_” ในคำว่า กา /ดา และรับรู้ความแตกต่างที่ปรากฏในพยัญชนะต้น แสดงว่า เด็กยังไม่พร้อมที่จะอ่าน

เทคนิคการสแกนภาพการทำงานของสมอง ทำให้เห็นภาพกระบวนการทำงานของสมองในการอ่านได้ชัดเจนขึ้น ดังแผนภาพที่ 1: เมื่อเด็กเห็นคำว่า “หมา” สมองจะบันทึกคำนี้ไว้ในส่วนการมองเห็น จากนั้นจึงถอดรหัสโครงสร้างคำว่า “หมา” โดยสมองซีกซ้ายส่วนที่เรียกว่า **angular gyrus** ซึ่งจะแยกคำที่เห็นออกเป็นเสียง หรือ หน่วยเสียงย่อย เช่น หมา ออกเสียงว่า หอ - มอ - อา หมา กระบวนการนี้จะกระตุ้นการทำงานของสมองบริเวณ Broca ที่ช่วยให้เด็กแยกแยะและ ระบุคำนี้ได้ สมองจะเก็บคำศัพท์ ทำความเข้าใจ และสร้างความคิดรวบยอด ขณะเดียวกัน สมองบริเวณ Wernicke จะรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ความหมายและสรุปเป็นความคิดว่า หมา หมายถึง สัตว์มีขนที่เห่าได้ (Shaywitz, 1996) กระบวนการนี้เกิดขึ้นโดยกินเวลาเพียงเสี้ยววินาที

อย่างไรก็ตามครูพึงระลึกไว้เสมอว่า แม้แผนภาพที่ 1 จะแสดงกระบวนการที่สมองเรียนรู้วิธีอ่านโดยปรากฏเป็นแผนผังเส้นตรงและแยกส่วนเห็นชัดเจน แต่ในการทำงานแท้จริงของสมอง กระบวนการนี้เกิดขึ้นในลักษณะคู่ขนาน เป็น 2 ทิศทาง ทั้งรับเข้าและส่งออก เนื่องจากสมองต้องรับรู้หน่วยเสียงย่อยๆ นี้ครั้งละหลายหน่วยในเวลาเดียวกัน การที่สมองรับรู้ข้อมูลเสียงที่หลากหลายและจัดระบบสร้างรูปแบบขึ้นนี้จำเป็นที่ครูต้องจัดกิจกรรมให้เด็กเรียนรู้และฝึกการอ่านให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ของสมอง

แผนภาพที่ 1 แสดงกระบวนการเรียนรู้การอ่านของสมอง

การเรียนรู้การอ่านของสมอง

แผนภาพที่ 1 กระบวนการอ่านคำว่า หมา เริ่มต้นจากการเห็น คำ (1) จากนั้นจึงถอดรหัสเป็นหน่วยเสียงย่อย (2) และวิเคราะห์คำ (3) ขึ้นต่อไปคือ การทำงานของสมองในระดับสูงขึ้นเพื่อให้เหตุผลสร้างความคิดรวบยอดและให้ความหมาย (4) จากนั้นจึงสร้างความคิดสรุปว่าหมายถึง สัตว์มีขนที่เห่าได้ (Sausa,2001, p.184)

ดังนั้นกระบวนการอ่านจึงเริ่มต้นจากการตระหนักรู้หน่วยย่อยของเสียงและการจำได้ว่าตัวหนังสือที่เห็นแทนเสียงของคำใด เด็กนำการรับรู้ทั้ง 2 อย่างนี้มารวมกันเพื่อนำไปสู่การอ่านและการสะกดคำทักษะเหล่านี้มีความจำเป็น แต่ยังไม่เพียงพอที่จะเรียนรู้การอ่าน เด็กควรได้รับการฝึกฝนต่อเนื่องจนเกิดศักยภาพทางภาษา เด็กปฐมวัยต้องได้เห็นตัวหนังสือบ่อย ๆ จนเกิดความคุ้นเคย รู้จักตัวอักษร รู้ลักษณะของสระ

รู้จักคำและวลี เป้าหมายของการอ่านที่สำคัญคือเด็กเกิดความคุ้นเคยกับตัวหนังสือจนสามารถจับกระบวนการหรือรูปแบบของการอ่านได้ และในระดับสูงขึ้นไปคือ เข้าใจความหมายของสิ่งที่ตนอ่าน สำหรับเด็กระดับประถมศึกษาต้องสะท้อนความเข้าใจจากการอ่านได้ เช่น ตอบได้ว่า “ทำไมจึงอ่านหนังสือเล่มนี้” และ “อะไรคือประเด็นที่ผู้แต่งต้องการนำเสนอ”

การตระหนักรู้เรื่องระบบเสียงในภาษา

การตระหนักรู้เรื่องระบบเสียง คือ การรู้ว่าภาษาพูดสามารถแบ่งออกเป็นองค์ประกอบย่อย ๆ เช่น ประโยคแยกเป็นคำ คำแยกเป็นตัวอักษร และหน่วยเสียงย่อยในเด็กปฐมวัย การตระหนักรู้เรื่องระบบเสียงมักเริ่มต้นจากคำคล้องจองและรับรู้ว่าย่อยเป็นคำได้ ระดับที่ซับซ้อนมากที่สุด คือ การทำความเข้าใจว่าคำประกอบด้วยเสียงสระหรือพยัญชนะและเราสามารถนำพยัญชนะเหล่านี้มารวมกันเพื่อสร้างเป็นคำใหม่ วิธีฝึกให้เด็กเกิดความตระหนักรู้เรื่องเสียงและคำในเด็กปฐมวัย ควรควรใช้ช่วงเวลากิจกรรมอ่านให้ฟังโดยเลือกคำกลอน คำคล้องจองและบทดอกสร้อยง่าย ๆ มาอ่านให้เด็กฟัง และสังเกตว่าเด็กรับรู้เสียงและคำได้มากน้อยเพียงใด การตระหนักรู้เรื่องเสียงและคำจะนำไปสู่ความสำเร็จด้านการอ่านต่อไป (Chard and Dickson, 1999)

การตระหนักรู้เรื่องเสียงและคำช่วยเด็กให้เรียนรู้การอ่านได้อย่างไร

เด็กปฐมวัยเมื่อแรกเริ่มหัดอ่าน เด็กจะทำความเข้าใจ 2 เรื่อง คือ เรียนรู้ตัวอักษรหรือพยัญชนะและเข้าใจว่าคำสามารถแยกออกเป็นหน่วยเสียงย่อยซึ่งนำมาจัดเรียงและสร้างคำใหม่ได้ ความรู้เหล่านี้ช่วยให้เด็กเชื่อมโยงตัวอักษรกับเสียงของคำเพื่อที่จะอ่านและทดลองสร้างคำใหม่ ดังนั้น ความสามารถในการตระหนักรู้เรื่องเสียงและคำในเด็กปฐมวัยจึงเป็นตัวทำนายที่ชัดเจนเกี่ยวกับความสำเร็จด้านการอ่านที่จะคงอยู่ตลอดไป (Shankweiler, Crain, Katz, Fowler, Liberman, Brady, Thornton, Lunquist, Dreyer, Felcher, Steubing, Shaywitz, and Shaywitz, 1995) การสอนอ่านโดยให้เด็กสามารถเชื่อมโยงตัวอักษรและเสียง จะช่วยสร้างความเข้มแข็งด้านการตระหนักรู้เรื่องเสียงและคำ ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาทักษะการอ่านในที่สุด (Snow, Burns, and Griffin, 1998)

งานวิจัยชี้ให้เห็นชัดเจนว่า : การอ่านที่ประสบผลสำเร็จเริ่มต้นจากการสร้างความตระหนักรู้เรื่องเสียงและคำ

การค้นพบทางประสาทวิทยาในปัจจุบันพบว่า

- การเรียนรู้เรื่องการอ่านไม่ใช่ความสามารถทางธรรมชาติของสมองมนุษย์
- การเรียนรู้หลักการเกี่ยวกับตัวอักษรหรือพยัญชนะไม่ได้เกิดจากการให้เด็กคุ้นเคยกับตัวอักษรเพียงอย่างเดียวเท่านั้น
- ภาษาพูดและภาษาเขียนมีความแตกต่างกันมาก และจำเป็นต้องฝึกฝนทักษะที่แตกต่างกัน
- ทักษะที่สำคัญที่สุดในระยะเริ่มต้นของการอ่านคือ ความสามารถในการอ่านคำได้ถูกต้องชัดเจนและคล่องแคล่ว
- บริบทไม่ใช่ปัจจัยเบื้องต้นในการเริ่มต้นจดจำ-จำแนกคำ

เด็กนำความรู้ด้านภาษาพูดมาใช้ทำความเข้าใจตัวหนังสือที่เขาเห็นในหนังสือ เด็กจำเป็นต้องเรียนรู้สัญลักษณ์ภาษาเขียนที่แทนคำพูด จนใช้ได้ถูกต้องและคล่องแคล่ว การสอนอ่านควรเริ่มต้นจากการให้เด็กตระหนักรู้เกี่ยวกับเสียงของคำจากนั้นจึงนำไปสู่การอ่านที่มีความหมายและมีสถานการณ์หลากหลาย ซึ่งช่วยให้เด็กเกิดความมั่นใจ และเสริมศักยภาพ ดังนั้น หลักการของภาษาแบบองค์รวม (Whole language) จึงนำมาใช้เสริมภายหลังเป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการด้านการอ่านได้ (Moats, 2000)

วิธีช่วยเหลือเด็กปฐมวัยให้ประสบความสำเร็จในการอ่าน

กระบวนการอ่านเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน สำหรับเด็กปฐมวัยโดยทั่วไปแล้ว การอ่านเป็นทักษะที่เด็กเรียนรู้ได้ยากกว่าทักษะอื่น การที่เด็กปฐมวัยจะมีทักษะการอ่านขึ้นอยู่กับปัจจัยหลัก 2 ประการ คือ **ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม** และ **ปัจจัยทางกายภาพ**

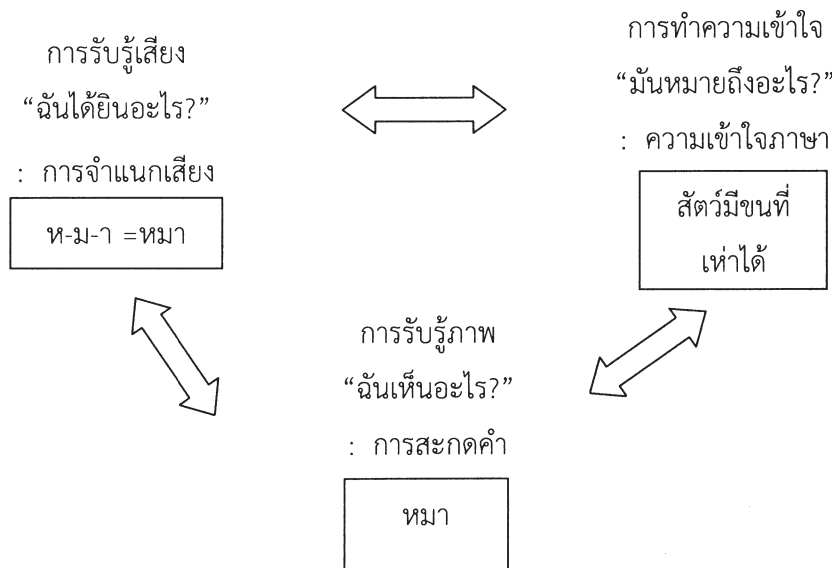
ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย การส่งเสริมให้เด็กคุ้นเคยกับภาษามีการฝึกฝนหรือทำกิจกรรมที่让孩子แยกเสียงของคำได้ กิจกรรมสร้างความคุ้นเคยกับตัวอักษร หัดสังเกตคำ และทำความเข้าใจความหมายในนิทานหรือเรื่องเล่าที่ครูอ่านให้ฟัง

ปัจจัยทางกายภาพ คือ ความพร้อมของอวัยวะในการพูด การฟัง ความสมบูรณ์ของสายตา และความสามารถทางสติปัญญา

แผนภาพที่ 2 ซึ่งเป็นการค้นพบทางประสาทวิทยาแสดงให้เห็นว่าเด็กปฐมวัยจะมีทักษะการอ่านที่ดีได้ต่อไป จำเป็นต้องมีการทำงานของระบบประสาทที่สัมพันธ์กัน 3 ประการ คือ การรับรู้ข้อมูลทางสายตาหรือระบบรับรู้ภาพ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการสะกดคำ (Orthography) การจดจำ-จำแนกเสียงอ่าน (Phonology) และการเข้าใจความหมายของคำ หรือความเข้าใจภาษา (Semantics) ในการอ่านคำว่า “หมา” ระบบรับรู้ภาพจะดึงสัญลักษณ์มารวมกัน จากนั้นกระบวนการถอดรหัสความหมายจะกระตุ้นระบบรับรู้เสียงซึ่งเด็กจะจำสัญลักษณ์ของตัวอักษรที่แทนคำว่า “หมา” ได้

สมองส่วนอื่น ซึ่งรวมถึงสมองส่วนหน้า (Frontal Lobe) จะค้นหาความจำระยะยาวเพื่อทำความเข้าใจความหมาย ถ้าการทำงานทุกระบบถูกต้อง ภาพในสมองจะปรากฏรูปสัตว์มีขนที่เห็นได้ (Patterson and Lambon Ralph, 1999)

แผนภาพที่ 2 แสดงระบบการเรียนรู้การอ่าน

แนวคิดหลัก

เด็กปฐมวัยจะอ่านได้ต้องเกิดความร่วมมือในการทำงานสัมพันธ์กันทั้ง 3 ระบบ คือ การรับรู้ภาพ เพื่อสังเกตคำ การฟังเพื่อจำแนกเสียงของคำ และการรับรู้ความหมาย เพื่อทำความเข้าใจ

สมองเรียนรู้เรื่องการเขียนได้อย่างไร

หลังจากเด็กเรียนรู้เรื่องการอ่านแล้ว เมื่อเด็กสนใจที่จะเขียน สมองเริ่มต้นเรียนรู้งานใหม่ที่ท้าทายมากขึ้น เนื่องจากเด็กปฐมวัยต้องเรียนรู้วิธีควบคุมกล้ามเนื้อนิ้วมือ ซึ่งเป็นกล้ามเนื้อเล็กให้เขียนสัญลักษณ์ที่เป็นนามธรรมคือตัวหนังสือ ซึ่งใช้แทนเสียงพูดในภาษาเดิมนักวิจัยเชื่อว่าสมองที่รับผิดชอบการทำงานด้านการพูดและการเขียนอยู่ในสมองซีกซ้ายบริเวณเดียวกันงานวิจัยภาพการทำงานของสมองชี้ให้เห็นว่าแม้กระบวนการพูดและการเขียนจะสัมพันธ์กัน แต่ทั้งสองกระบวนการทำงานแยกกัน ในบางครั้งการทำงานยังปรากฏอยู่ในสมองต่างซีกกันด้วย (Baynes, Eliassen, Lutsep, and Gazzaniga, 1998) ข้อค้นพบจากงานวิจัยเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่า ภาษาพูดและภาษาเขียนพัฒนาแตกต่างกัน เราจึงไม่แปลกใจเลยเมื่อหวนกลับไปในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ เราพบว่ามนุษย์พัฒนาภาษาพูดมานานเกินกว่าหมื่นปี แต่เพิ่งพัฒนาด้านภาษาเขียนเพียงประมาณ 3,000 กว่าปีเท่านั้น ด้วยเหตุนี้สมองจึงมีโปรแกรมรับรู้และพัฒนาภาษาพูดได้ง่ายโดยธรรมชาติ แต่สำหรับการพัฒนาการเขียนเราจำเป็นต้องสอนให้เด็กเกิดการเรียนรู้

การเรียนรู้วิธีเขียน

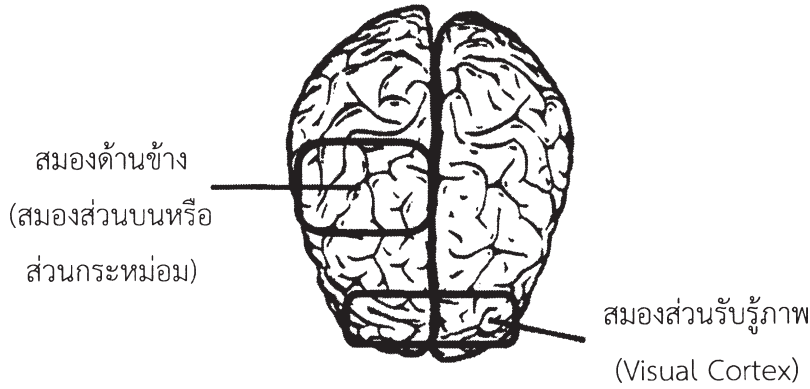
การเขียนของเด็กปฐมวัยเกิดจากการทำงานประสานสัมพันธ์ของเครือข่ายเซลล์ประสาทหลายระบบ เริ่มต้นจากเด็กต้องมีสมาธิ มีความตั้งใจ มีความพร้อมด้านความสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อเล็ก ความทรงจำ การรับรู้ภาพ ภาษา และความคิดในระดับสูงขึ้น ขณะที่เด็กกำลังเขียนตัวหนังสือ กลไกการตอบสนองการรับรู้ภาพจะตรวจสอบผลที่ปรากฏคือตัวหนังสือ และปรับทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็กให้เหมาะสม ปรับการประสานสัมพันธ์ระหว่างสายตากับมือ ในขณะที่เดียวกันระบบควบคุมการเคลื่อนไหวของร่างกายจะกำหนดตำแหน่งและการเคลื่อนไหวของนิ้วมือ การจับดินสอและจังหวะการลากเส้นให้เป็นตัวอักษร

ระบบการรับรู้ด้านสติปัญญา จะทำงานเกี่ยวกับความทรงจำระยะยาวเพื่อจับคู่ตัวอักษรที่กำลังเขียนให้สอดคล้องกับเสียงของคำตามที่เด็กต้องการเขียน จะเห็นได้ว่าการที่เด็กปฐมวัยจะเขียนหนังสือได้จำเป็นต้องมีความพร้อมหลายด้านคือ การจดจำภาพซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของตัวอักษร การจำคำได้ทั้งคำ และรู้จักกฎของการสะกดคำ ดังนั้นการถ่ายทอดจากเสียงมาเป็นตัวอักษรจึงเป็นวงจรต่อเนื่อง

จากแผนภาพที่ 3 ซึ่งแสดงผลจากงานวิจัยด้านการทำงานของสมองระหว่างที่เด็กเขียนหนังสือ พบว่าสมองที่ทำงานมากที่สุด คือ สมองบนหรือส่วนกระหม่อม (Parietal Lobe) ซึ่งทำงานในส่วนที่ควบคุมการเคลื่อนไหว (motor cortex) และสมองส่วนหลัง (Occipital lobe) ซึ่งรับรู้ภาพ (Wing, 2000) ในขณะเดียวกันสมองซีกซ้ายซึ่งเป็นบริเวณที่เกี่ยวข้องกับภาษาพูดก็ทำงานด้วยการเขียนสัมพันธ์กับการพูดโดยตรง เนื่องจากขณะที่เราเขียนสมองของเรานึกคำที่จะเขียนไปด้วย

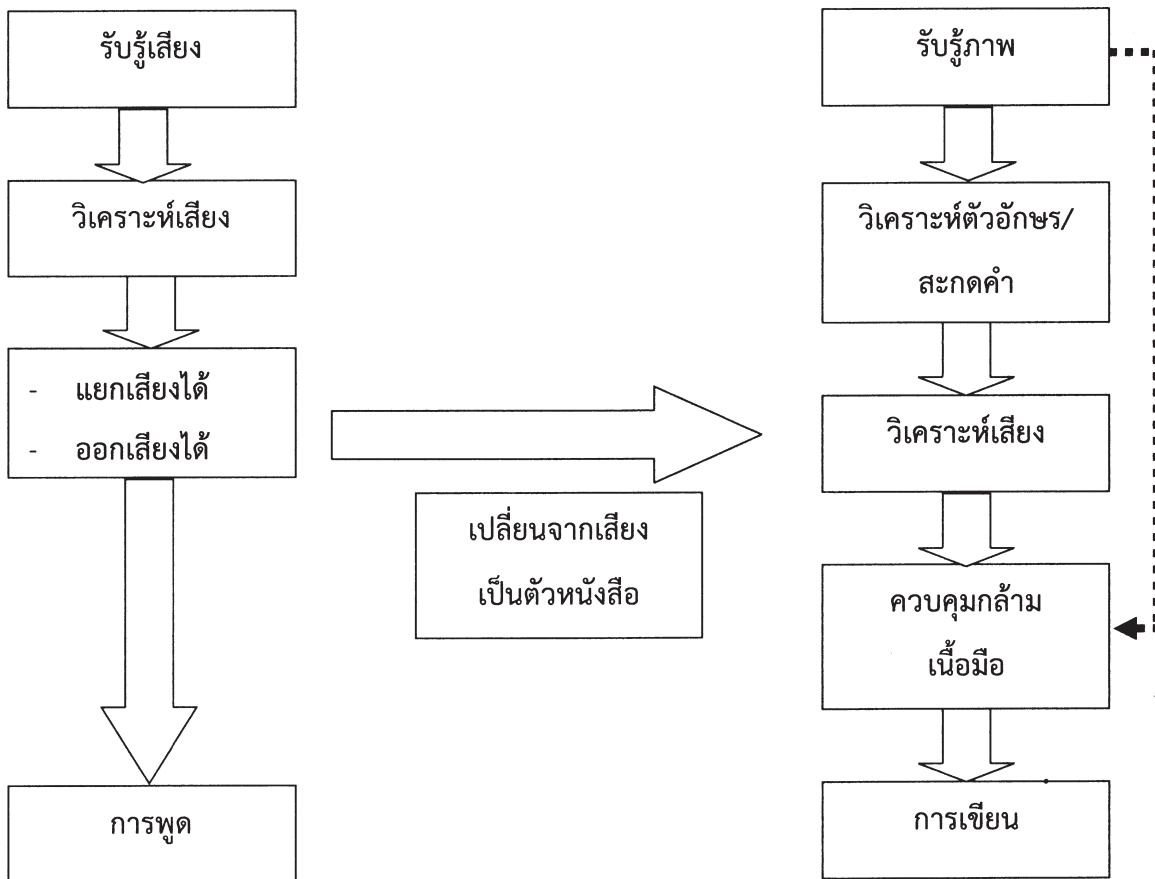
หลังจากที่ Alan Wing (2000) สแกนภาพการทำงานของสมองระหว่างที่เด็กเขียนไปหลาย ๆ ครั้ง แล้ว เขารวบรวมผลการวิจัยสมองนำมาจัดเป็นแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายการทำงานของ เซลล์สมองซึ่งรับผิดชอบทั้งด้านการพูดและการเขียน ดังนี้

บริเวณของสมองส่วนหน้า (Front of Brain)

แผนภาพที่ 3 สำหรับเด็กที่ถนัดมือขวา บริเวณที่ทำงานด้านการเขียนจะอยู่ในสมองด้านข้างซีกซ้าย สำหรับเด็กที่ถนัดมือซ้าย สมองด้านข้างซีกขวาจะทำงาน แต่ไม่ว่าเด็กจะถนัดขวาหรือถนัดซ้าย ส่วนที่รับรู้ภาพ จะทำงานเหมือนกัน

แผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง การพูดและการเขียน เด็กที่เป็นผู้เขียนจะได้ยินคำ และเปลี่ยนจากเสียงคำที่ได้ยินไปสู่ตัวหนังสือที่ถูกต้อง เส้นลูกศรแสดงการควบคุมกล้ามเนื้อ ขณะที่ระบบรับรู้ภาพทำงานเพื่อให้การเขียนถูกต้อง

แนวคิดหลัก

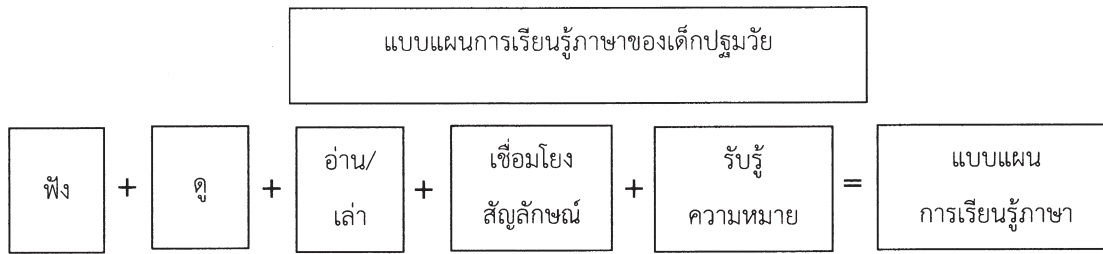
ความสามารถในการเขียนของเด็กปฐมวัย จำเป็นต้องใช้ระบบการทำงานของเซลล์ประสาทที่สัมพันธ์กันหลายด้าน เช่น ทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษา ตลอดจนการทำงานของสมองที่เกี่ยวข้องกับสติปัญญา การเขียนให้ถูกต้องเด็กต้องมีอารมณ์มั่นคง มีความคิดรวบยอดของการเรียงตัวอักษรและคำ มีความเข้าใจกฎเกณฑ์การอ่านออกเสียง การสะกด ไวยากรณ์และโครงสร้างประโยค การรับรู้ภาพและเว้นระยะตัวอักษร ให้เหมาะสมระหว่างเขียน

ครูปฐมวัยพึงระลึกไว้เสมอว่า สมองไม่ได้คัดเลือกทักษะการเขียนไว้เป็นทักษะเพื่อการมีชีวิตรอด ดังนั้นสมองจึงไม่มี “ศูนย์การเขียน” ซึ่งต่างจากภาษาพูดที่มีโปรแกรมฝังในสมอง สำหรับเด็กปฐมวัยการเขียนจำเป็นต้องใช้การทำงานของเครือข่ายเซลล์ประสาทหลายส่วน และแต่ละเครือข่ายจำเป็นต้องเรียนรู้ทักษะใหม่ ดังนั้นครูจึงต้องสอนให้เด็กรู้วิธีเขียนซึ่งไม่มีโปรแกรมอยู่ในโครงสร้างสมอง ถ้าครูปฐมวัยและพ่อแม่ผู้ปกครองเข้าใจการทำงานของระบบสมองเด็กปฐมวัยที่ต้องทำงานอย่างซับซ้อน เราจะเห็นใจเด็กและไม่เร่งรัดให้เด็กอ่าน-เขียนโดยขาดการเตรียมความพร้อมและการฝึกทักษะ เด็กปฐมวัยควรมีเวลาฝึกฝนทักษะการควบคุมกล้ามเนื้อนิ้วมือผ่านการเล่นและทำกิจกรรมต่าง ๆ จนเด็กมีกล้ามเนื้อนิ้วมือที่พร้อมจะเขียนตัวอักษรที่มีเส้นโค้งต่าง ๆ ได้ กิจกรรมเหล่านี้ ครูสามารถฝึกฝนโดยบูรณาการอยู่ในกิจกรรมประจำวันของเด็ก

แบบแผนการเรียนรู้ภาษา

1. แบบแผนการเรียนรู้ภาษาของเด็กปฐมวัยจึงสอดคล้องกับกระบวนการทำงานของสมอง คือเริ่มต้นจาก หู รับรู้เสียง โดยการฟังครูอ่าน สายตามองเห็นภาพประกอบ และการฝึกทดลองพูดออกเสียงตามครู เด็กจะประมวลการรับรู้ผ่านประสาทสัมผัสเหล่านี้ นำมาเป็นข้อมูลเชื่อมโยงใยประสาท เพื่อสร้างเป็นแบบแผนการรับรู้ความหมาย การเชื่อมโยงสัญลักษณ์และทำความเข้าใจข้อมูลที่ได้รับ ซึ่งเป็นการประสานทำงานของอวัยวะรับรู้หลายส่วน คือ ตา หู กล้ามเนื้อปาก ลิ้น ขากรรไกร และสมองส่วนที่รับรู้ภาษา และควบคุมการพูด

2. การเรียนรู้ภาษาเป็นไปตามระดับพัฒนาการ คือ เริ่มต้นจากง่ายไปยาก เช่น จากคำ → กลุ่มคำ (วลี) → ประโยค → ข้อความ การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาจะทำให้เด็กปฐมวัยมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ภาษา นำไปสู่นิสัยรักการอ่าน

พัฒนาการทางภาษาในระดับปฐมวัย

ภาษา หมายถึง ระบบสัญลักษณ์ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสาร ถ่ายทอด แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด ความรู้สึก และประสบการณ์ระหว่างกลุ่มคนที่ใช้ภาษาเดียวกัน รวมทั้งเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ สำหรับเด็กปฐมวัย ภาษาช่วยส่งเสริมทั้งพัฒนาการทางสติปัญญาและพัฒนาการทางสังคม ทักษะสำคัญทางภาษามี 4 ประการ คือ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียน ในระดับปฐมวัยภาษาแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ภาษาพูด (Oral Language) หมายถึง การพูดและการฟัง ภาษาเขียน (Written Language) หมายถึง การอ่านและการเขียน

สำหรับการรู้หนังสือ (Literacy) ในภาษาเขียนไม่ได้หมายถึงการอ่านและการเขียนเพียงเท่านั้น แต่หมายถึง **ความเข้าใจในการใช้ภาษาเขียน** ครูปฐมวัยจะไม่สอนวิธีอ่านแก่เด็ก สิ่งสำคัญคือครูจัดประสบการณ์ให้เด็กมีโอกาสรับรู้ภาษาเขียนให้มากขึ้น กระบวนการนี้เริ่มต้นตั้งแต่ก่อนเด็กเข้าเรียนชั้นอนุบาล พ่อแม่ที่นำหนังสือภาพมาอ่านให้ลูกฟัง ชี้ภาพตุ๊กตา แล้วบอกลูกว่า “นี่คือตุ๊กตานะจ๊ะ” ในลักษณะนี้พ่อแม่กำลังสอนการรู้หนังสือ (Literacy) แก่เด็ก เนื่องจากเด็กเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับหนังสือ เด็กมีความเข้าใจว่าหนังสือให้ข้อมูลและหนังสือแต่ละหน้าให้ข้อมูลต่างกัน ในตอนแรกเด็กรับรู้ข้อมูลว่าภาพตุ๊กตา มีคำว่าตุ๊กตาแทนภาพต่อไปเมื่อเด็กเห็นคำนี้อีกเด็กจะอ่านได้ นี่คือการเข้าใจในการใช้ภาษาเขียน ซึ่งนำไปสู่การรู้หนังสือเด็กเล็ก ๆ รู้หนังสือจากสภาพแวดล้อมในชีวิตประจำวันก่อนที่เด็กจะมาโรงเรียน

องค์ประกอบของการรู้หนังสือ (Component of Literacy) ในเด็กปฐมวัย

องค์ประกอบสำคัญของการรู้หนังสือในเด็กปฐมวัย คือ แรงจูงใจ เด็กต้องมีความประทับใจด้านบวกเกี่ยวกับการอ่านและการเขียน พ่อแม่และครูควรจัดประสบการณ์ให้เด็กรับรู้ความสนุกสนานจากการอ่านและการเขียน บรรยากาศที่เด็กมีความสุขจากการทำกิจกรรมด้านการอ่านและการเขียนร่วมกับพ่อแม่-ครูและเพื่อน ๆ จะทำให้เด็กรักการอ่านและการเขียน ดังนั้นครูปฐมวัยจึงไม่ควรมุ่งเน้น กระบวนการสอนอ่านและเขียน บทบาทของครูคือเปิดโอกาสให้เด็กคุ้นเคยกับหนังสือ ภาษาเขียนในรูปแบบต่าง โดยครูมีหน้าที่เสริมสร้าง “ความมอกงามและพัฒนาการ” ซึ่งจะนำไปสู่ทักษะที่สำคัญด้านการอ่าน-เขียนของเด็กปฐมวัยต่อไป

ในการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา ครูจึงควรคำนึงถึงการพัฒนาทักษะทั้ง 4 ด้านควบคู่กัน ดังนี้

1. แนวทางการส่งเสริมทักษะการฟัง

พัฒนาการด้านการฟังเป็นพัฒนาการอันดับแรก เด็กจะฟังและจดจำจากนั้นจึงสื่อกออกมาโดยเลียนแบบสิ่งที่ได้ฟังเป็นภาษาพูดของเด็ก ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนาไปสู่การเรียนรู้และการอ่าน

เด็กอายุ 4 ปี ฟังเรื่องได้นานขึ้นแต่ยังชอบให้ผู้ใหญ่อ่านให้ฟังแบบสองต่อสองอยู่ อาจเลือกหนังสือมาให้ผู้ใหญ่อ่านให้ฟัง เริ่มตีความหมายเรื่องที่ฟัง เช่น ถามคำถามหรือต่อเรื่องได้ ชอบฟังเรื่องซ้ำ ๆ สามารถปฏิบัติตามคำสั่งง่าย ๆ ได้และสามารถจำแนกความแตกต่างของเสียงได้

เด็กอายุ 5 ปี ตั้งใจฟังนานขึ้น ชอบฟังนิทาน เพลง และคำคล้องจอง สามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้มากขึ้น สามารถเข้าใจคำพูดข้อความยาว ๆ ได้

เด็กอายุ 6 ปี ฟังเรื่องราวที่เกี่ยวกับปรากฏการณ์รอบตัวอย่างเข้าใจ

การส่งเสริมทักษะการฟังของเด็ก ครูสามารถใช้สื่อและกิจกรรมหลากหลาย เช่น หนังสือนิทาน การขีดหุ่น คำคล้องจอง บทร้อยกรอง เพลง ดนตรีและจังหวะ การแยกเสียง เกมทายปัญหา เกมกระชิบ เกมการปฏิบัติตามคำสั่ง การพูดคุยเตรียมการไปศึกษานอกสถานที่ เพื่อฝึกการแยกเสียงต่าง ๆ ฯลฯ โดยจัดเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนรู้ประจำวัน หรืออาจจัดแยกเป็นกิจกรรมอิสระในบางครั้งก็ได้

2. แนวทางการส่งเสริมทักษะการพูด

การพูดเป็นทักษะทางภาษาที่สำคัญซึ่งใช้ในการสื่อสารและถ่ายทอดความรู้และความคิดเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจ พัฒนาการทางการพูดของเด็กอายุ 4-6 ปี มีดังนี้

เด็กอายุ 4 ปี เริ่มมีคำถามที่มีเหตุผลมากขึ้น เรียนรู้คำศัพท์ใหม่ได้เร็วและนำไปใช้แสดงความคิดท่าทางและความรู้สึก เชื่อมคำได้มากขึ้นรู้จักนำกฎไวยากรณ์ไปใช้ บางทีพูดคนเดียว คุยกับเพื่อนในฝัน ชอบทดสอบภาษาและใช้คำถาม “ทำไม”

เด็กอายุ 5 ปี สามารถใช้ประโยคยาว ที่มีคำ 6-8 คำได้ใช้ภาษาได้ถูกกาลเทศะมากขึ้น ชอบพูดมาก ชอบใช้ประโยค “เพราะว่า” รู้คำศัพท์กว้างขึ้น สามารถใช้คำพูดเปรียบเทียบวัตถุ 2 สิ่งได้

เด็กอายุ 6 ปี ชอบสนทนากับเพื่อนหรือผู้ใหญ่มากกว่าการเล่นสิ่งของ

ครูปฐมวัยสามารถส่งเสริมการพูดของเด็ก โดยใช้คำถามปลายเปิดหรือพูดคุยเกี่ยวกับนิทาน โดยใช้หนังสือนิทานแบบไม่มีคำบรรยาย เพื่อให้เด็กพูดแต่งเรื่องเอง รวมทั้งการสนทนาที่พ่อแม่และครูใช้ระหว่างทำกิจกรรมกับเด็ก ให้เด็กเล่าความรู้สึกและประสบการณ์ สอนเด็กให้รู้คำศัพท์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน และสภาพแวดล้อม รู้ความหมายของคำ จนกระทั่งพูดประโยคง่าย ๆ ได้ เมื่อเด็กเข้าใจมากขึ้นจึงจัดกิจกรรมสนทนาและเล่าเรื่องเรียงลำดับเหตุการณ์ว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร โดยเริ่มจากกิจกรรมง่าย ๆ ไปสู่กิจกรรมที่ซับซ้อนขึ้นตามวัยของเด็ก กิจกรรมที่ใช้ในการฝึกทักษะการพูดจะมีลักษณะเช่นเดียวกับกิจกรรมฝึกทักษะการฟัง

แนวทางการส่งเสริมทักษะการอ่าน

การอ่าน หมายถึง กระบวนการทางสมองในการค้นหาความหมายของตัวอักษร เครื่องหมาย หรือสัญลักษณ์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ การอ่านจึงเป็นเครื่องมือสำคัญของการศึกษาเป็นทักษะทางภาษาที่ต้องได้รับการฝึกฝน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กปฐมวัย เพื่อเป็นแนวทางในการใช้ภาษาและพัฒนาการอ่านในห้วงยามต่อไป

พัฒนาการทางการอ่านในเด็กปฐมวัย มีลักษณะดังนี้

1. **ขั้นแรกเริ่มการอ่าน** เป็นขั้นตอนสำคัญในการเรียนอ่านของเด็กแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ

1.1 ก่อนการอ่าน (Early Emergent) เด็กเรียนรู้การอ่านโดยใช้หนังสือเป็นแนวทางในการอ่าน โดยการจำเรื่องราว รูปภาพในแต่ละบท การเปิดหนังสือจากซ้ายไปขวา

1.2 ระยะแรกเริ่มอ่าน (Emergent Reading) เด็กเริ่มเรียนรู้ในการแยกแยะเรื่องราวโคลงกลอน และร้องเพลง เริ่มเรียนรู้ในการอ่านและตอบสนองต่อเรื่องราวในหนังสือ

2. **ขั้นเริ่มต้นอ่าน (Early Reading)** เด็กเริ่มต้นอ่าน ต้องการสื่อและหนังสือหลากหลายในการสนับสนุนทักษะการอ่านอย่างมีระบบ การเรียนรู้เรื่องราวในหนังสือและเรื่องราวในชีวิตประจำวัน เรียนรู้และเข้าใจถ้อยคำที่เป็นประโยคว่าเป็นประเด็นสำคัญหรือเรื่องที่สำคัญ สามารถโยงภาพเข้ากับคำหรือตัวหนังสือ และเริ่มใส่ใจกับการออกเสียงตามคำ

3. **ขั้นการอ่านแคล่วคล่อง (Fluency Reading)** เด็กจะเรียนอ่านและเพิ่มพูนคำศัพท์ จึงต้องการเวลาในการอ่านอย่างอิสระ ฝึกหัดและจัดระบบด้วยตนเอง เด็กอาจจะไม่มั่นใจแต่พยายามที่จะจำคำ สังเกต และใช้ตัวบ่งชี้ เช่น ภาพ การออกเสียงเริ่มพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

พัฒนาการทางการอ่านของเด็กปฐมวัยเป็นไปตามลำดับอายุเริ่มจากการดูและจดจำรูปภาพ การเชื่อมโยงภาพเข้ากับคำและการอ่านคำศัพท์

กิจกรรมที่ส่งเสริมการอ่านของเด็กปฐมวัย

ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็กปฐมวัย ครูผู้สอนควรจัดทั้งกิจกรรมการอ่านและสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการอ่านควบคู่กัน เช่น จัดหามุมหรือสถานที่สงบสบาย มีเบาะและหมอนสำหรับให้เด็กอ่านหนังสือ โดยคัดเลือกหนังสือที่เหมาะสมวัย และความสนใจของเด็ก การอ่านหนังสือให้เด็กฟังโดยเลือกหนังสือที่มีลักษณะการใช้คำซ้ำ ประโยคง่าย และดำเนินเรื่องสนุกสนาน จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับหนังสือช่วยให้เด็กรู้จักคำ เข้าใจความหมาย สามารถอ่านคำจากประสบการณ์และจากสิ่งแวดล้อม ตลอดจนจัดกิจกรรมเสริม เช่น การเล่นเกมจับคู่ภาพที่มีลักษณะเหมือนกันหรือแตกต่างกัน การจับคู่ภาพกับคำ การจัดลำดับรูปภาพ การใช้แผ่นป้ายนิเทศเพื่อการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม การใช้ตรายางรูปตัวอักษรและตัวเลข ฯลฯ กิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูจัดมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความคุ้นเคยในการรับรู้ตัวอักษรและคำ

แนวทางการส่งเสริมทักษะการเขียน

การเขียนของเด็กปฐมวัย หมายถึง การขีดเขียนถ่ายทอดความคิดอย่างมีความหมาย โดยเด็กสามารถบอกได้ว่าสิ่งที่เขียนคืออะไร พัฒนาการทางการเขียนของเด็กอายุ 4-5 ปี มีลักษณะดังนี้

เด็กอายุ 4 ปี จดจำอักษรบางตัวได้ จำชื่อตัวเองได้ อาจเขียนชื่อตัวเองได้หรือเขียนได้เป็นบางตัว ขอบวาดและระบายสี การวาดรูปคนแค่เพียงเส้นตรงแนวตั้ง และร่างแบบหยาบ ๆ แต่วาดรูปวงกลมและสี่เหลี่ยมได้ และสามารถเขียนเส้นตามรอยประได้

เด็กอายุ 5 ปี เขียนชื่อตัวเองได้ การเขียนพยัญชนะตัวเลขอาจเขียนไม่เรียงลำดับและบางที่เขียนกลับหัว สามารถเขียนตัวเลขได้แต่ตัวไม่เท่ากัน จับดินสอหรือปากกาได้ดีขึ้น ขอบวาดและระบายสี สามารถวาดภาพที่ยากขึ้นได้ และภาพมีความสมบูรณ์มากขึ้น ขอบเขียนแบบ สามารถวาดรูปสี่เหลี่ยมและวงกลมเข้าด้วยกัน ขอบถามถึงตัวสะกดของคำ

ซูลส์บาย (Morrow. 1993 : 241 ; citing Sulzby. 1985. Reading Research Quarterly) กล่าวว่าเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการเขียน ดังนี้

1. การเขียนโดยผ่านการวาดรูป (Writing via drawing) เด็กใช้การวาดรูปเป็นพื้นฐานของการเขียนเพื่อใช้ในการสื่อสาร
2. การเขียนโดยผ่านการขีดเขียน (Writing via scribbling) เด็กมักขีด ๆ เขียน ๆ เป็นลักษณะการขีดเขียนจากซ้ายไปขวา เด็กจะเคลื่อนดินสอเหมือนที่ผู้ใหญ่ทำ
3. การเขียนโดยผ่านการทำตัวอักษรเหมือนแบบ (Writing via letter-like forms) เด็กสามารถเขียนเหมือนตัวอักษรจริงแต่ไม่สมบูรณ์
4. การเขียนโดยผ่านการคัดลอกจากหนังสือ (Writing via reproducing will-learned units or letter strings) เด็กจะเขียนคัดลอกตัวอักษรเป็นชื่อตนเอง
5. การเขียนโดยผ่านการคิดแบบของตนเองขึ้น (Writing via invented spelling) เด็กส่วนใหญ่จะไม่ว่าการสะกดจริงทำอย่างไร ในการเขียนคำ ๆ หนึ่ง ตัวอักษรจะเป็นตัวแทนของคำนั้น และจะมีบางคำเกินมาซึ่งไม่เกี่ยวข้องกัน
6. การเขียนโดยผ่านการสะกดตามแบบ (Writing via conventional spelling) เด็กจะเขียนเหมือนการเขียนของผู้ใหญ่

แนวคิดหลัก

พัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยเป็นไปตามลำดับโดยเริ่มจากการวาดรูปเพื่อสื่อความคิดพัฒนามาสู่การขีด ๆ เขียน ๆ การคิดแบบการเขียนของตัวเอง การคัดลอกตัวอักษรจากแบบ การเขียนโดยการคิดสะกดขึ้นเองจนกระทั่งสามารถเขียนสะกดได้อย่างถูกต้อง

แนวทางการส่งเสริมการเขียนของเด็กปฐมวัย ควรเริ่มต้นจากการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมด้านการฝึกใช้กล้ามเนื้อเล็ก ได้แก่ ร้อยลูกปัด ผูกเชือกและรูตชิป การฝึกความเข้าใจเรื่องซ้าย-ขวา การทำงานศิลปะ เช่นวาดภาพ การใช้นิ้วเขียนภาพ (Finger Painting) ปะเศษกระดาษเป็นตัวอักษร ปั้นดินน้ำมันเป็นรูปร่างตัวอักษร เขียนตัวอักษรในทราย น้ำ อากาศ เป็นต้น

พ่อแม่และครูควรเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก โดยการอ่านเรื่องราวที่หลากหลายให้เด็กฟัง จัดสิ่งแวดล้อมและกิจกรรมที่สนุกสนานโดยมีอุปกรณ์หลากหลายในการเขียน สนับสนุนการเขียนทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม คอยให้ความช่วยเหลือในการเขียน เปิดโอกาสให้เด็กให้ความหมายสิ่งที่เขียนและเขียนคำจากต้นแบบ รวมทั้งหาโอกาสที่เหมาะสมในการสอนเขียน

การพัฒนาภาษาตามแนวคิดที่เด็กเป็นผู้คิดและลงมือปฏิบัติ (Active Learning)

การจัดการเรียนรู้โดยเด็กเป็นผู้คิดและลงมือปฏิบัติ (Active Learning) มีลักษณะสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาสังคม และการทำงานของสมอง มีองค์ประกอบและกระบวนการดังนี้

องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้โดยเด็กเป็นผู้คิดและลงมือปฏิบัติ (Active Learning)

1. มีสื่อวัสดุที่น่าสนใจ (Appealing Materials) จะทำให้เด็กมีความตื่นต่อนอยากรเรียน สื่อสำหรับเด็กปฐมวัยไม่จำเป็นต้องเป็นของที่มีราคาแพงแต่เด็กเห็นแล้วอยากทดลองฝึก โดยครูเลือกพิจารณาสื่อในห้องเรียนที่เหมาะสมกับหน่วยการเรียนรู้

2. เด็กมีโอกาสได้ลงมือปฏิบัติ (Opportunity For manipulation) หมายถึงมีอุปกรณ์เพียงพอ เด็กได้ลงมือจับต้อง-หยิบใช้สื่อด้วยตนเอง โรงเรียนหลายแห่งมีสื่อครบเพียงพอ แต่เด็กไม่สามารถจับต้องได้ ทำให้เด็กขาดการเรียนรู้ ครูมักกังวลว่าเด็กจะทำสปรก หรือจะเกิดอันตรายกับเด็ก นั่นคือ ทำให้เด็กหมดโอกาสในการฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง

3. มีตัวเลือกสำหรับเด็ก (Choice for Children) ควรจะมีตัวเลือกที่หลากหลาย ยิ่งเด็กมีการลองผิดลองถูกมากเท่าใด ก็จะทำให้เรียนรู้มากเท่านั้น

4. โอกาสในการใช้ภาษาของเด็ก (Language for Children) ในการเรียนรู้บางครั้งจะมาจาก การคิด แต่การพูดก็ทำให้เกิดการเรียนรู้ ครูควรฝึกเด็ก ๆ ให้มั่นใจในการสื่อสารและหาวิธีการให้เด็กได้มีโอกาสพูด เช่น ทำกิจกรรมกลุ่ม เพราะการเข้ากลุ่มจะเกิดการพูดคุย ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้ที่ได้ผล นั่นคือ การที่เด็ก มีประสบการณ์เพิ่มขึ้น เด็กจะเกิดการเปลี่ยนแปลงสามารถสื่อสารได้ดีขึ้น

5. การสนับสนุนของผู้ใหญ่ (Adult Support) ครูเป็นบุคคลสำคัญที่จะช่วยกระตุ้นและต่อยอด การสร้างความรู้ให้เด็ก ครูส่วนใหญ่กลัวว่าถ้าให้เด็กทำงานร่วมกัน จะก่อให้เกิดเสียงดัง แท้จริงแล้วเด็กจะมีความสงบและสนใจการทำงานถ้างานนั้นน่าสนใจ ในการเรียนรู้เด็กต้องการการสนับสนุนจากผู้ใหญ่เพื่อต่อยอด การเรียนรู้ เช่น นักกีฬาที่เก่งจริง ๆ จะมีผู้ควบคุมการฝึก 1 คน และช่วยขยายขอบเขตของสมรรถภาพให้นักกีฬาเก่งขึ้น นี่คือตัวอย่างที่ผู้ใหญ่ที่มีความรู้มากกว่าช่วยให้เด็กได้รับความรู้มากขึ้น และถ้าเราวิเคราะห์ เด็กรายบุคคลจะเห็นว่าเด็กแต่ละคนจะเก่งคนละอย่าง

ทั้ง 5 ประการที่กล่าวมา ครูต้องเข้าใจและนึกถึงเสมอว่าจะทำอย่างไรให้เด็กเกิดการเรียนรู้ เพราะ “Active Learning” เป็นการเรียนรู้ด้วยตัวเด็กเอง การที่ครูช่วยเพิ่มการเรียนรู้ให้เด็กจึงเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ครูจะต้องศึกษาและเลือกนำมาใช้ให้เหมาะสม

การเป็นครูที่ดีไม่ใช่เป็นการสอนเด็กให้มาก แต่ควรจะคิดว่าจะให้เวลาเด็กคิดและเล่นให้มากขึ้น ได้อย่างไร เด็กแต่ละคนมีจุดเริ่มต้นที่แตกต่างกัน จึงมีความสามารถต่างกันรวมทั้งมีความต้องการที่แตกต่าง กันด้วย หน้าทีของครูคือ “**ทำเต็มที่ที่จะเพิ่มความรู้ให้เด็ก ๆ แต่ละคนที่ต่างกันได้ ซึ่งครูต้องเป็นนักสังเกตที่ดี**”

แนวคิดหลัก

การจัดการเรียนรู้โดยเด็กเป็นผู้ปฏิบัติ

(1) เด็กมีโอกาสที่ได้เลือกกิจกรรมที่หลากหลาย

(2) อุปกรณ์ที่นำมาใช้ในการสอนน่าสนใจ เด็ก ๆ อยากจับต้องจริง ๆ และอยากใช้อย่างสนุก นั่นคือ ได้ใช้ทุกแง่มุม

(3) เด็กได้มีโอกาสซักถาม พูดคุยเรียนจากกลุ่ม

(4) ครูทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่ชัดเจน

เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning

1. การจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ เช่น ในบางห้องเรียนครูนำแบ่งโต๊ะสีตามาให้เด็กปั้น ทำให้เด็ก ๆ ตื่นเต้น จุดสำคัญคือ การให้เด็กมีโอกาสเลือกสีและเลือกกิจกรรมตามความสนใจ เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข ครูต้องศึกษาว่าควรจัดห้องเรียนอย่างไร เนื้อที่เท่าใด จัดอุปกรณ์อะไรบ้างให้เด็ก

2. การตั้งคำถาม การตั้งคำถามเพื่อให้เด็ก คิดแก้ปัญหาได้เอง โดยครูจะนั่งอยู่ใกล้ ๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือเมื่อจำเป็น แต่ในขณะที่ครูให้ความช่วยเหลือ ครูจะต้องระวังว่าสิ่งที่ครูทำอยู่นั้นเป็นการต้อยอดการเรียนรู้ หรือเข้าไปรบกวนเด็ก ๆ ถ้าเด็กรู้สึกรบกวน เด็กจะหยุดการคิด การเรียนรู้ของเด็กจะลดลง และการตั้งคำถามควรให้ตรงกับประเด็นที่เด็กสนใจ และเป็นคำถามที่ไม่ง่ายเกินไปจนทำให้เด็กรู้สึกว่าคุณไม่สนใจและไม่จริงใจ

3. การสังเกตและการเรียนรู้เด็ก ครูควรจะนั่งอยู่กับเด็ก “ในระดับสายตา” ของเด็กเพื่อจะได้ทราบว่าเด็กรู้สึกอย่างไร เข้าใจมากน้อยแค่ไหน และจะได้รู้ว่าเด็กแต่ละคนมีศักยภาพอย่างไรในการเรียนรู้

4. การช่วยเหลือและการเอื้อประโยชน์ ครูไม่ควรใช้การพูดเพื่อสอนอย่างเดียวแต่ควรแสดงออกในด้านอื่นบ้าง เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้เอง ครูควรฟังในสิ่งที่เด็กพูดให้มากและต้องไม่ปฏิเสธการแสดงออกของเด็ก โดยครูไม่ตัดสินว่าอะไรถูกหรือผิด เพราะจะทำให้เด็กหยุดคิด บางครั้งครูอาจนำเด็กบางคนเข้ามาเพื่อช่วยหาคำตอบแก่เด็กอีกคนเพื่อการเรียนรู้ของเด็กทั้ง 2 คน

เทคนิคการช่วยเหลือแบบนั่งร้าน (Scaffolding)

โดยปกติการก่อสร้างแต่ละชั้นตอนช่างก่อสร้างจะนำนั่งร้านไปตั้งเป็นฐาน เมื่อการก่อสร้างก้าวหน้าขึ้นนั่งร้านก็ค่อย ๆ ขยายสูงตามขึ้นไป เปรียบเทียบกับ การขยายกรอบของการเรียนรู้ จะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทีละน้อย ตามลำดับชั้น ครูจะต้องวางฐานที่ละชั้นเมื่อเด็กมีฐานการเรียนรู้ครบจึงนำนั่งร้านออก เช่นเดียวกับการก่อสร้าง

ตามธรรมชาติเด็กมีการเรียนรู้อยู่แล้ว แต่ถ้าผู้ใหญ่ช่วยเอื้อการเรียนรู้ให้เด็กเพิ่มขึ้น เด็กก็จะมีฐานที่มั่นคง ครูไม่จำเป็นต้องอยู่ด้วยกับเด็กตลอดเวลา ครูอาจจะสังเกตเด็กอยู่ห่าง ๆ เหมือนนั่งร้านที่เวลาไม่จำเป็นจะนำไปเก็บไว้

บทบาทของครูคือ สนับสนุนให้เด็กดูแลตนเอง แก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง แต่การแก้ปัญหานั้นต้องมีการต้อยอดเสมอ ถ้าเกิดเหตุการณ์ขึ้นครูควรเข้ามาช่วยเหลือเด็กเพื่อให้เด็กมีการเรียนรู้เพิ่มขึ้น แล้วครูจึงถอยออกมาหน้าที่ของครู คือ ต้องการให้เด็กมีความเชื่อมั่นมากที่สุดและมีความสามารถด้วยสิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้เมื่อครูเชื่อว่าเด็กสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และครูเปิดโอกาสให้เด็กมีการต้อยอดฐานความรู้อย่างเป็นระบบ

ครูควรมีตารางเล็ก ๆ สำหรับจัดบันทึกพฤติกรรมของเด็กแต่ละคน

ตัวอย่างตาราง

วันที่	ชื่อ	ทักษะ การอยู่ ในสังคม	ทักษะ ทาง คณิตศาสตร์	ทักษะ ทาง ภาษา	ทักษะ ทาง กายภาพ	ฯลฯ

*การเก็บข้อมูลของเด็กอย่างต่อเนื่องสักระยะหนึ่งจะช่วยให้คุณรู้ว่าเด็กเป็นอย่างไร

การบันทึก จะช่วยให้คุณรู้ปัญหาในการสอนประจำวัน และนำมาปรับใช้ในวันต่อไป นอกจากนี้ยังช่วยให้เห็นความก้าวหน้าของเด็กในแต่ละวัน การบันทึกเกี่ยวกับเด็กจะช่วยให้คุณรู้ว่าการต่อยอดการเรียนรู้ในเรื่องใดให้เด็กบ้าง

ภาคผนวก
ความรู้สำหรับครูผู้สอน

- การสอนภาษาสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้หนังสือเล่มใหญ่

การสอนภาษาสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้หนังสือเล่มใหญ่ (Big Book)

แนวคิดพื้นฐาน

การส่งเสริมศักยภาพและการรู้หนังสือ (Literacy) สำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งช่วยเสริมสร้างนิสัยรักการอ่านโดยใช้หนังสือเล่มใหญ่ (Big Books) มีแนวคิดพื้นฐานจากแนวทางการสอนภาษาโดยวิธีธรรมชาติแบบองค์รวม (Whole Language and Natural Approach) โดยใช้หนังสือเล่มใหญ่และเล่มเล็ก (Big Books & Small Books) เป็นสื่อสำคัญ ผูกกับแนวทางการเรียนรู้ภาษาที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ของสมอง (Brain Based Learning) ส่งผลให้เด็กเรียนรู้ภาษาอย่างมีความสุข มีความกระตือรือร้นและมั่นใจในการเริ่มต้นหัดอ่านหนังสือ เด็กได้เฝ้ามอง สังเกต ฟัง ซึมซับรับรู้ภาษาผ่านเรื่องราวที่เด็กสนใจอยากติดตามจนปลูกฝังเป็นนิสัยรักการอ่าน และมีเจตคติที่ดีต่อการอ่าน

หลักการสำคัญ

การส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาและนิสัยรักการอ่านสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้หนังสือเล่มใหญ่มีหลักการสำคัญ 3 ประการ คือ

1. **แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการทางภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย** คือ การสนับสนุนความพร้อมทางภาษาโดยใช้หนังสือเล่มใหญ่เป็นสื่อช่วยให้เด็กคุ้นเคยกับตัวหนังสือและหนังสือภาพ รู้จักความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือ การใช้หนังสือสื่อความหมาย การรับรู้เรื่องราวผ่านการเล่านิทาน รู้จักคิดเรียงลำดับเหตุการณ์ และคาดคะเนเหตุการณ์ สังเกตเทียบเคียงเสียง จับคู่คำกับภาพ พยายามอ่านโดยสังเกตคำและภาพประกอบ รู้ทิศทางในการถือหนังสือ รู้ส่วนประกอบของหนังสือ รู้ทิศทางในการอ่าน รู้จักตัวอักษรตัวแรกและตัวสุดท้ายของคำ รู้รูปร่างและทิศทางตัวอักษร รู้จักคำและลำดับตัวอักษรในคำตลอดจนรู้จักเครื่องหมายวรรคตอน เด็กปฐมวัยจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานเหล่านี้ก่อนจึงจะอ่านหนังสือได้ สิ่งเหล่านี้ถ้าเริ่มต้นในชั้น ป.1 จะช้าเกินไป
2. **การสนับสนุนด้านสภาพแวดล้อมและสังคมรอบตัวเด็ก** เนื่องจากเด็กเรียนรู้ความหมายของคำต่าง ๆ จากสิ่งแวดล้อมทางสังคม การเรียนรู้ภาษาเกิดจากปฏิสัมพันธ์ของเด็กกับสภาพแวดล้อมทางภาษาและวัฒนธรรมซึ่งเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในชีวิตประจำวัน โดยการถ่ายทอดผ่านกิจกรรมทางสังคมและวัฒนธรรม ทั้งที่บ้านและโรงเรียน การให้ผู้ปกครอง ผู้ใหญ่รอบตัวเด็กหรือแม่แต่พี่ที่โตกว่ามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการอ่าน และเป็นตัวอย่างที่ดีด้านนิสัยรักการอ่าน จะทำให้เด็กซึมซับความสุขจากการอ่านหนังสือ เกิดความภาคภูมิใจในการอ่านหนังสือออก ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดด้านจิตวิทยาในการเสริมสร้างนิสัยรักการอ่าน
3. **ลักษณะเฉพาะในการเรียนรู้ภาษาของเด็กแต่ละคน** เด็กแต่ละคนมีความสนใจต่างกันและมีลักษณะเฉพาะในการเรียนรู้ภาษา ดังนั้น การส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยเรียนรู้ภาษา จึงต้องใช้เทคนิควิธีที่หลากหลาย ตอบสนองลักษณะเฉพาะของเด็ก

กิจกรรมการสอนภาษาโดยใช้หนังสือเล่มใหญ่ มีกิจกรรมหลักและเทคนิคสำคัญดังนี้

กิจกรรมหลัก

(1) **กิจกรรมการอ่านร่วมกัน (Shared Reading)** เป็นการอ่านร่วมกันระหว่างครูกับเด็กกลุ่มใหญ่ ทั้งชั้น โดยใช้หนังสือเล่มใหญ่ จะใช้เวลาสอนประมาณ 5-7 วัน มีกระบวนการสอนที่เด็กได้ฝึกสังเกตภาพ เสียงและคำอย่างเป็นลำดับ สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการทางภาษา สำหรับเด็กปฐมวัย

(2) **กิจกรรมการสื่อภาษา** เป็นกิจกรรมที่เด็กสื่อความหมายของสิ่งที่อ่าน โดยทำเป็นกิจกรรมเดี่ยว หรือกลุ่มย่อย เช่น วาดภาพ แสดงละคร ฯลฯ

(3) **กิจกรรมการอ่านแบบชี้แนะ (Guided reading)** เป็นการอ่านร่วมกันระหว่างครูกับเด็กเป็นกลุ่มย่อยประมาณ 4-6 คน โดยเพิ่มการใช้หนังสือเล่มเล็กที่เป็นที่คุ้นเคยกับหนังสือเล่มใหญ่ ในช่วงกิจกรรมนี้ครูฝึกเด็กปฐมวัยให้สังเกตตัวอักษร หัดฟังและมองคำ-ประโยค เพื่อนำไปสู่การอ่านอิสระในโอกาสต่อไป ในการอ่านแบบชี้แนะ ครูจะรวบรวมหนังสือเล่มเล็กที่มีแก่นเรื่อง (Theme) ใกล้เคียงหรือเกี่ยวข้องกับหนังสือเล่มใหญ่ หรือเป็นชุดหนังสือที่มีระดับความยากง่ายใกล้เคียงกัน นำมาฝึกเมื่อเด็กเริ่มมีความสามารถในระดับแรกเริ่มอ่าน (Emergent Reading) ซึ่งมักเป็นเด็กระดับอนุบาลปีที่ 2 (5 ขวบขึ้นไป) และจัดกลุ่มเด็กที่มีความสามารถใกล้เคียงกัน เรียนรู้หนังสือเล่มเล็กชุดเดียวกัน ดังนั้นในแต่ละห้องจึงมีหนังสือเล่มเล็กที่ใช้ในกิจกรรมการอ่านแบบชี้แนะ ชุดละประมาณ 5-10 เล่ม สำหรับกลุ่มย่อย

(4) **กิจกรรมการอ่านอิสระ (Independence Reading)** เด็กมีโอกาสเลือกอ่านหนังสือตามความสนใจ เด็กอ่านเงียบ ๆ คนเดียวหรือเป็นกลุ่มย่อย ครูช่วยบันทึกสิ่งที่อ่านและให้เด็กเล่าเรื่อง หรือพูดคุยเรื่องที่อ่านให้เพื่อนฟัง

(5) **กิจกรรมการเล่นเกมภาษา** เป็นเกมที่เกี่ยวข้องกับภาษาในลักษณะต่าง ๆ เล่นได้ทั้งกิจกรรมเดี่ยวและกลุ่มย่อย

(6) **กิจกรรมการอ่านข้อความในสิ่งแวดล้อมตามโอกาส** เป็นการนำเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน มาเขียนพร้อมกันกับเด็ก เพื่อไว้ใช้อ่านด้วยกันในห้องเรียน

(7) **กิจกรรมการอ่านหนังสือที่บ้าน (Home Reading)** เป็นการนำหนังสือเล่มเล็กคู่กับหนังสือเล่มใหญ่ให้เด็กนำกลับไปอ่านให้ผู้ปกครองฟังที่บ้าน มักนำไปอ่านในวันสุดท้ายของสัปดาห์ เมื่อเด็กเริ่มอ่านหนังสือเล่มใหญ่ได้ ระหว่างสัปดาห์ครูให้เด็กยืมหนังสือที่เด็กชอบไปอ่านที่บ้านทุกวัน

เทคนิคสำคัญในการสอนอ่านโดยใช้หนังสือเล่มใหญ่ มีดังนี้

1) **การชี้ตัวหนังสือ (Track Print)** ช่วย让孩子เข้าใจทิศทางการอ่าน ครูอาจเลือกชี้คำซ้ำ คำที่เด็กคุ้นเคย หรือประโยคสำคัญบางประโยค

2) **การฝึกให้คิดคาดคะเนเนื้อหาล่วงหน้าจากประสบการณ์ (Think Along)** ในขณะที่ครูอ่าน โดยครูใช้คำถามกระตุ้นการคิด

3) **การเติมคำศัพท์ลงในช่องว่าง (Cloze Activity)** ทั้งเติมด้วยปากเปล่า (Oral Cloze) และเติมด้วยการเขียน (Written Cloze) โดยครูจะพูดส่วนต้นของประโยคที่เคยอ่านให้เด็กฟังจากหนังสือแล้วหยุด เปิดโอกาสให้เด็กหาคำที่มีความหมายเหมาะสมมาเติมให้ประโยคสมบูรณ์ หรือเลือกเขียนประโยคลงบนกระดานดำและลบออกหนึ่งคำ กระตุ้นให้เด็กหาคำมาเติมในประโยคให้สมบูรณ์ เป็นการฝึกให้เด็กคาดคะเนคำจากสิ่งที่อ่าน โดยอาศัยสิ่งชี้แนะที่มี

4) การพิจารณาลักษณะของตัวหนังสือในข้อความ (Examining text features) การพิจารณาข้อความ ดูคำเริ่มต้น ดูคำซ้ำ ๆ ดูตัวหนังสือ ดูการใช้เครื่องหมายวรรคตอนและอื่น ๆ จะช่วยให้เด็กรู้ถึงความสัมพันธ์ทางภาษาของสิ่งชี้แนะ (cue) ซึ่งช่วยในการคาดคะเนและตรวจสอบการคาดคะเนสิ่งที่อ่าน

5) การชี้คำขณะอ่าน (Pointing) เพื่อให้เด็กเห็นความสัมพันธ์ของเสียงและรูปตัวอักษรของคำที่ปรากฏเป็นภาษาเขียน และการอ่านจากซ้ายไปขวา

6) การปิดคำด้วยกระดาษแล้วเลื่อนให้เห็นตัวอักษร (Sliding masking) เพื่อเน้นให้เด็กมองตัวอักษรในคำ

7) การอ่านข้อความซ้ำ (Revisiting text) เมื่อครูอ่านหนังสือให้เด็กฟังและพบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับความหมายของสิ่งที่อ่าน ครูก็จะอ่านข้อความนั้นซ้ำ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กเข้าใจเรื่องมากขึ้น โดยการสังเกตลักษณะต่าง ๆ ของข้อความ เช่น คำซ้ำ คำที่เริ่มต้น ตัวอักษร เครื่องหมายวรรคตอน ฯลฯ ซึ่งช่วยในการคาดคะเนความหมายให้ชัดเจน

ลักษณะของหนังสือเล่มใหญ่ (Big Book) และหนังสือเล่มเล็ก (Small Book)

หนังสือเล่มใหญ่ที่ใช้ในการสอนอ่านสำหรับเด็กปฐมวัย มีดังนี้

1. ขนาดรูปเล่ม ของเล่มใหญ่ คือกว้าง 15 นิ้ว สูง 21 นิ้ว (โดยประมาณ) หนังสือเล่มเล็กกว้าง 8.5 นิ้ว สูง 11.5 นิ้ว (โดยประมาณ)

2. เนื้อเรื่อง เป็นเรื่องที่เด็กชอบ สนใจ สนุกสนาน มีการผูกเรื่องให้เด็กคิดคาดคะเนทายเหตุการณ์ และสอดแทรกการเรียนรู้ที่ไม่ใช้วิธีสั่งสอนโดยตรง แต่เน้นความสนุก ตื่นเต้น และให้เด็กคิดได้ด้วยตนเอง

3. ภาษาที่ใช้ ใช้ภาษาที่ง่าย คำซ้ำ คำคุ้นเคย ประโยคสั้น ข้อความง่าย ๆ ตัวหนังสือพิมพ์ด้วยตัวอักษรที่มาตรฐาน เว้นช่องไฟถูกต้อง และพิมพ์แยกจากภาพประกอบ

4. ระยะเวลาการใช้หนังสือเล่มใหญ่ หนังสือเล่มใหญ่ 1 เล่ม ครูใช้เทคนิคการสอนสำคัญจนถึงขั้นอ่านทบทวน เป็นเวลา 6 วัน เมื่อเด็กอ่านได้แล้วในวันที่ 7 จึงแจกหนังสือเล่มเล็กให้เด็กกลับไปอ่านกับผู้ปกครองหรือที่บ้าน

ลักษณะการสอนโดยใช้หนังสือเล่มใหญ่จึงเป็นการประสมประสาน กิจกรรมการอ่านหลายลักษณะ เช่น อ่านร่วมกัน อ่านให้ฟัง อ่านแบบชี้แนะ อ่านกับเพื่อน อ่านอิสระ พร้อมทั้งบูรณาการทักษะภาษา คือ การอ่าน การเขียน และการพูด-การฟังพร้อมกัน โดยครูใช้หนังสือเล่มใหญ่เป็นแกนจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามหน่วยการเรียนรู้ สัปดาห์ละ 1 หน่วย

การประเมินผลตามแนวการสอนภาษาโดยใช้หนังสือเล่มใหญ่

เป้าหมายการสอนภาษาโดยใช้หนังสือเล่มใหญ่ มุ่งให้เด็กมีความมั่นใจ และมีเจตคติที่ดีต่อการอ่านและการเขียนหนังสือ โดยสังเกตจากระดับการอ่านของเด็ก คือ ระดับแรกเริ่มอ่าน (Emergent reading) และระดับเริ่มอ่านได้ (early reading)

ดังนั้นการประเมินผลการสอนภาษาโดยใช้หนังสือเล่มใหญ่ จึงใช้วิธีการประเมินผลตามพัฒนาการด้านการอ่านดังนี้

ขั้นที่ 1 การอ่านขั้นแรกเริ่ม (Emergent Reading)

เด็กจะดูหนังสือเรื่องที่ชอบ พูดย่อความในหนังสือด้วยภาษาของตน ทำท่าทางเหมือนอ่านหนังสือ โดยไม่สนใจข้อความตามลำดับของเรื่อง จับใจความและตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อเรื่องโดยการใช้ประสบการณ์เดิมของตน อ่านเรื่องสั้น ๆ ที่บอกให้ผู้ใหญ่บันทึกให้อ่านและเขียนตัวขีดเขียนรวมทั้งอ่านและพยายามคัดลอกหรือเขียนทับตัวอักษรของผู้ใหญ่

ขั้นที่ 2 การอ่านขั้นแรกเริ่มในระยะก้าวหน้า(Advanced Emergent Reading)

เด็กจะกวาดตามองข้อความตามบรรทัด ดูข้อความที่มีตัวหนังสือตัวใหญ่ ตรวจสอบความถูกต้อง โดยการเดาจากประสบการณ์เดิมและจากการชี้แนะ อ่านข้อความที่มีตัวอักษรและคำที่เห็นอยู่เป็นประจำ และหาคำที่มีตัวอักษรที่คล้ายคลึงกันโดยการตรวจสอบจากจุดเริ่มต้นของประโยค

ขั้นที่ 3 การอ่านในระยะที่กำลังจะก้าวไปสู่การอ่านขั้นต้น (Emergent to Early Reading)

เด็กจะรู้จักคำที่อยู่ในชีวิตประจำวันเมื่อเห็นคำนั้นในบริบทหรือสิ่งแวดล้อม รู้จักการคาดเดาคำใหม่โดยดูรูปประโยคและความหมาย กวาดสายตาถูกทิศทางเมื่อมองข้อความที่คุ้นเคย ชี้และบอกชื่อของตัวอักษรส่วนใหญ่ได้ พิจารณาตัวอักษรบางตัวและบอกว่าเป็นตัวอะไร พยายามคัดลอกและตกแต่งรูปร่างของตัวอักษร และจำคำบางคำที่มีพยัญชนะต้นเหมือนกันได้

ขั้นที่ 4 การอ่านขั้นต้น (Early Reading)

เด็กจะชี้หรือกวาดตามองจุดเริ่มต้นและจุดจบของคำบางคำ ใช้เสียงพยัญชนะต้นที่รู้จักในการคาดเดาและตรวจสอบคำที่อ่าน บอกข้อสังเกตที่แสดงให้รู้ว่าคำ ๆ เดียวกันสามารถผสมกับคำอื่นกลายเป็นคำใหม่ได้คัดลอกหรือเขียนสื่อความหมายโดยใช้ภาษาง่าย ๆ ของตนเอง ใช้รูปประโยคที่ถูกต้องและกลับมาอ่านข้อความของตนได้ รวมถึงชี้หรือกวาดตามองจุดเริ่มต้นและจุดลงท้ายของประโยค

ขั้นที่ 5 การอ่านขั้นต้นในระยะก้าวหน้า (Advanced Early Reading)

เด็กคาดเดาข้อความจากสิ่งชี้แนะ โดยดูตัวพยัญชนะตัวแรกของคำประกอบกับความรู้เดิมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างรูปตัวอักษรกับเสียงตัวอักษร จำและตรวจสอบตัวอักษรที่สัมพันธ์กับเสียงของคำ ตรวจสอบคำที่อ่านด้วยการชี้ตัวอักษรในคำพร้อม ๆ กับการออกเสียงไปด้วย ใช้รูปและเสียงตัวอักษรเป็นหลักในการสะกดคำใหม่ที่ไม่รู้จัก หรือคำที่ไม่แน่ใจ

1. แบบตรวจสอบรายการสำหรับประเมินพัฒนาการเกี่ยวกับการรู้หนังสือในระยาระดับต้น
 ชื่อนักเรียน.....
 วันที่สังเกต.....

พัฒนาการทางภาษา	พบสม่ำเสมอ	พบเป็นบางครั้ง	ไม่พบเลย
● ออกเสียงพยัญชนะได้			
● พูดประโยคที่มี 1 คำ			
● พูดประโยคที่มี 2 คำ			
● ระบุเสียงที่คุ้นเคยได้			
● จำแนกเสียงที่คล้ายคลึงได้			
● เข้าใจภาษาที่คนอื่นพูดด้วย			
● ทำตามคำแนะนำได้			
● พูดสื่อสารกับคนอื่นได้อย่างอิสระ			
● ออกเสียงคำได้ถูกต้อง			
● รู้จักคำศัพท์ในระดับที่เหมาะสมกับวุฒิภาวะ			
● พูดประโยคที่สมบูรณ์ได้			
● ใช้ประโยคที่มีโครงสร้างภาษาหลากหลาย			
● พูดสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้			

หมายเหตุ รายการในแบบตรวจสอบรายการสอดคล้องกับลำดับขั้นตอนของพัฒนาการทางภาษา
 จากแรกเกิดถึง 6 ขวบ

ทัศนคติด้านการอ่านและพฤติกรรม ที่แสดงนิสัยรักการอ่าน	พบสม่ำเสมอ	พบเป็นบางครั้ง	ไม่พบเลย
● หยิบหนังสือมาอ่านเอง			
● ขอให้ครูอ่านหนังสือให้ฟัง			
● ฟังอย่างตั้งใจเมื่อครูอ่านหนังสือให้ฟัง			
● ถามคำถามและพูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ เรื่องที่ครูอ่านให้ฟัง			

ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับหนังสือ	พบสม่ำเสมอ	พบเป็นบางครั้ง	ไม่พบเลย
● รู้ว่าหนังสือมีไว้สำหรับอ่าน			
● ระบุส่วนต่าง ๆ ของหนังสือได้ เช่น ด้านหน้า ด้านหลัง ด้านบน และด้านล่าง			
● พลิกหน้าหนังสือได้ถูกต้อง			
● รู้ความแตกต่างระหว่างตัวหนังสือและภาพวาด			
● รู้ว่าภาพในหนังสือแต่ละหน้าจะสัมพันธ์กับตัวหนังสือ			
● รู้ว่าจะเริ่มอ่านจากส่วนใดในหน้าหนังสือ			
● รู้ชื่อเรื่องหนังสือ			
● รู้ชื่อผู้แต่ง			
● รู้ชื่อผู้วาดภาพประกอบ			

ความเข้าใจเนื้อเรื่อง	พบสม่ำเสมอ	พบเป็นบางครั้ง	ไม่พบเลย
● เล่าเรื่องที่คุ้นเคยย้อนกลับได้ โดยใช้รูปภาพในหนังสือช่วยในการเล่าเรื่อง			
● เล่าเรื่องย้อนกลับได้โดยไม่ใช้รูปภาพช่วย			
● เล่าเรื่องย้อนกลับได้โดยใช้น้ำเสียงเหมือนการอ่าน			
● เล่าเรื่องโดยมีองค์ประกอบของเรื่อง - ฉาก / เหตุการณ์ (เริ่มต้นเรื่อง เวลา สถานที่ ตัวละคร) - แก่นเรื่อง (ปัญหาหรือเป้าหมายของตัวละครหลัก) - การลำดับเนื้อเรื่อง (เหตุการณ์ที่นำไปสู่การแก้ปัญหาของตัวละครหลัก หรือการที่ตัวละครหลักบรรลุเป้าหมายที่ตั้งใจ) - ผลที่ปรากฏ (การแก้ปัญหา การบรรลุเป้าหมาย การสิ้นสุดเรื่อง)			

ความเข้าใจเนื้อเรื่อง	พบสม่ำเสมอ	พบเป็นบางครั้ง	ไม่พบเลย
● ตอบสนองต่อเรื่องที้อ่านโดยตั้งคำถามหรือแสดงความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที้อ่าน			
● มีส่วนร่วมในการอ่านโดยอ่านตามหรืออ่านพร้อมครู เมื่อครูอ่านเรื่องให้ฟัง			
● เมื่ออ่านร่วมกัน สามารถเติมคำในนิทานที่สอดคล้องกับบริบทได้			

ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือ	พบสม่ำเสมอ	พบเป็นบางครั้ง	ไม่พบเลย
● รู้ว่าต้องอ่านตัวหนังสือจากซ้ายไปขวา			
● รู้ว่าภาษาพูด นำไปเขียนเป็นตัวหนังสือเพื่อให้อ่านได้			
● รู้จักตัวอักษรและชื่อตัวอักษรที่ปรากฏในหน้าหนังสือได้			
● รู้จักคำและชื่อคำที่ปรากฏในหน้าหนังสือได้			
● รู้จักสังเกตตัวหนังสือหรือข้อความในสภาพแวดล้อมและสามารถอ่านป้ายสัญลักษณ์และเครื่องหมายบางอย่างได้			
● จำคำบางคำที่เคยเห็นในหนังสือได้			
● ระบุชื่อพยัญชนะได้			
● จับคู่เสียงและตัวพยัญชนะได้			
● ถามคำถามเกี่ยวกับชื่อพยัญชนะ คำ และเสียงอ่าน			
● พยายามอ่านโดยทำทำอ่านจากภาพ			
● พยายามอ่านโดยทำทำอ่านจากตัวหนังสือ			
● เริ่มต้นใช้บริบทของเรื่อง รูปประโยค และโครงสร้างภาษาเพื่อคาดคะเนคำ			

ความเข้าใจเนื้อเรื่อง	พบสม่ำเสมอ	พบเป็นบางครั้ง	ไม่พบเลย
● สนใจสำรวจอุปกรณ์ที่ใช้เขียนด้วยตัวเอง			
● พยายามเขียนเพื่อสื่อสารความหมาย โดยไม่คำนึงถึงการเขียนที่ถูกต้อง			
● บอกเนื้อเรื่องหรือประโยคที่ต้องการให้ครูเขียนได้			
● คัดลอกตัวหนังสือหรือคำ			
● เขียนตัวอักษรได้คล้ายคลึงกับตัวพยัญชนะ			
● เขียนจากซ้ายไปขวา			

กาเครื่องหมาย ✓ หนัารายการ ที่ตรงกับการเขียนของเด็ก	พบสม่ำเสมอ	พบเป็นบางครั้ง	ไม่พบเลย
● ใช้ภาพวาดแทนการเขียนและการวาด			
● แสดงความแตกต่างระหว่างภาพวาดและการเขียน			
● เขียนขีดเขียน			
● ใช้รูปแบบคล้ายตัวอักษรในการเขียน			
● ใช้ตัวอักษรที่รู้จักนำมาเขียนเรียงกันเป็นบรรทัด			
● ใช้การสะกดคำที่คิดขึ้นเองในการเขียน			
● ใช้การสะกดคำที่ถูกต้องในการเขียน			

การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการสอนภาษาโดยใช้หนังสือเล่มใหญ่

การจัดสภาพแวดล้อมทั้งในและนอกห้องเรียนให้สอดคล้องกับกิจกรรมหลักและเทคนิคสำคัญของการสอนภาษาโดยใช้หนังสือเล่มใหญ่ ครูควรเตรียมพื้นที่ให้เหมาะสมกับกิจกรรมและสื่อที่ใช้ เช่น มีพื้นที่ว่างสำหรับเด็กทั้งชั้นนั่งฟังครูอ่านร่วมกัน มีชั้นวางหนังสือเล่มใหญ่ที่มีขนาดสูงพอเหมาะกับสายตาของเด็ก และเคลื่อนย้ายได้สะดวก จัดบริเวณสำหรับเด็กอ่านอิสระได้ทั้งอ่านเดี่ยว เป็นคู่ และกลุ่มย่อย มีป้ายนิเทศที่เด็กสามารถฝึกอ่านข้อความตามสิ่งแวดลอมทั้งในและนอกห้องเรียน รวมทั้งมีหนังสือสำหรับเด็กอย่างพอเพียง

1. กิจกรรมการอ่านร่วมกัน

1.1 บริเวณที่เด็กนั่งฟังหนังสือเล่มใหญ่ทั้งห้องกลุ่มใหญ่

1.2 ชั้นที่วางหนังสือเล่มใหญ่

1.3 กระเป๋าหนังสือสำหรับเสียบบัตรคำ

2. กิจกรรมการสื่อภาษา

2.1 อุปกรณ์ต่าง ๆ ใกล้ตัวที่เด็กสามารถนำมาเล่นบทบาทสมมติ

2.2 ป้ายนิเทศ ติดผลงานของเด็ก

3. กิจกรรมการอ่านแบบชี้แนะ

3.1 หนังสือเล่มเล็กคู่กับหนังสือเล่มใหญ่

3.2 หนังสือเล่มเล็กที่ตรงกับระดับความสามารถของเด็ก ควรมี 5 – 10 เล่มต่อนิทาน 1 เรื่อง เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กพัฒนาศักยภาพในการอ่านเป็นรายบุคคล เนื่องจากเป็นชุดหนังสือที่จัดทำตามระดับขั้นของพัฒนาการด้านการอ่าน

4. กิจกรรมการอ่านอิสระ

จัดวางหนังสือในมุมหนังสือที่มีเนื้อเรื่องสอดคล้องหรือใกล้เคียงกับหนังสือเล่มใหญ่มีจำนวนพอเพียง

5. กิจกรรมการเล่นเกมภาษาเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือ (Literacy)

5.1 กิจกรรมเดี่ยว เป็นเกมที่เล่นคนเดียว เช่น

5.2 กิจกรรมกลุ่มย่อย เป็นเกมที่สามารเล่นได้ 3 – 4 คน เช่น ลูกเต๋าภาษา เกมภาษาซ้อน เด็กพูดและเล่าเรื่องเพิ่มเติม

6. กิจกรรมการอ่านข้อความในสิ่งแวดล้อมตามโอกาส

6.1 ป้ายนิเทศ วัน เดือน ปี สภาพอากาศ

6.2 ปฏิทิน

6.3 ข่าวประจำวัน ซึ่งเด็กในห้องช่วยกันเล่าเป็นข่าวและเหตุการณ์ของห้อง ครูเขียนข้อความตามที่ได้กเล่า และเด็กช่วยกันวาดภาพประกอบ หรือครูหารูปภาพประกอบ

6.4 ชื่อก็เด็ก เด็กเรียนรู้ตัวหนังสือได้เร็วมาจากชื่อของตนและเพื่อน ๆ

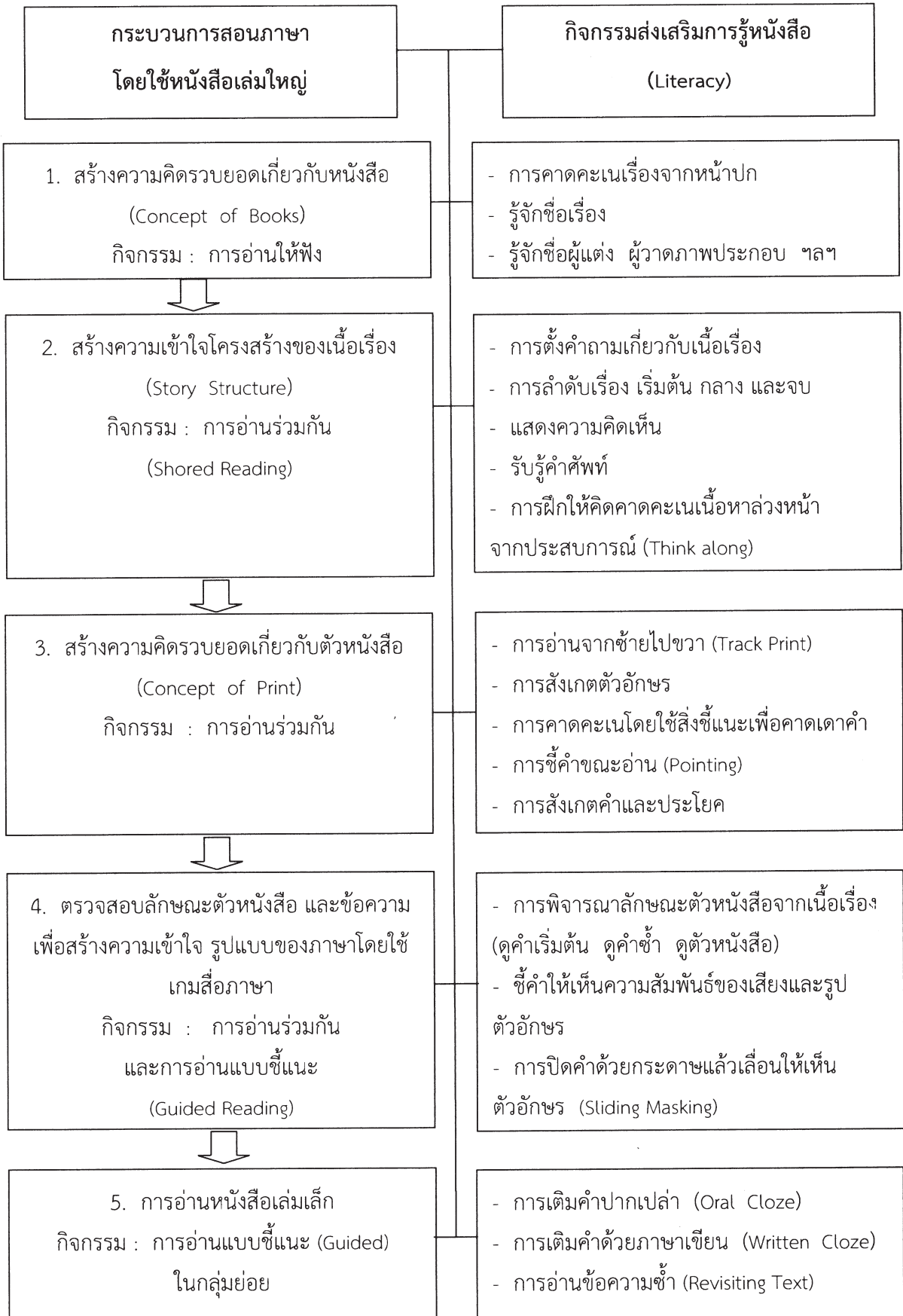
นิทานที่ครูให้เด็กยืมไปอ่านที่บ้าน มี 2 ลักษณะ คือ นิทานตามความสนใจของเด็ก และหนังสือที่ตรงกับระดับความสามารถในการอ่านของเด็ก (Reading Level Kit) เด็กจะยืมหนังสือกลับบ้านในตอนเย็น เพื่อนำไปอ่านกับผู้ปกครอง และนำมาเล่าในตอนเช้า หรือช่วงกิจกรรมกลุ่มย่อยที่เป็นการอ่านแบบชี้แนะ (guided reading) กับครู

กระบวนการสอนภาษาโดยใช้หนังสือเล่มใหญ่

การสอนภาษาโดยใช้หนังสือเล่มใหญ่ มีกระบวนการสอนที่สอดคล้องกับพัฒนาการด้านการรู้หนังสือ (Literacy) ของเด็กปฐมวัย เริ่มต้นจากการสร้างความคิดรวบยอดเกี่ยวกับหนังสือ สร้างความเข้าใจโครงสร้างของเรื่อง การลำดับเรื่อง การสร้างความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือ การตรวจสอบลักษณะตัวหนังสือ เพื่อสร้างความเข้าใจรูปแบบของภาษาโดยใช้เกมสื่อภาษา และการอ่านหนังสือเล่มเล็ก เพื่อทบทวนข้อความซ้ำ

อย่างไรก็ตามกระบวนการและขั้นตอนการสอนภาษาเพื่อให้เด็กปฐมวัยรู้หนังสือโดยใช้หนังสือเล่มใหญ่ และเล่มเล็ก เป็นเพียงแนวทางพัฒนาการรู้หนังสือของเด็กปฐมวัย เมื่อครูผู้สอนมีความชำนาญและเข้าใจกระบวนการมากขึ้น สามารถเพิ่มเติมและดัดแปลงวิธีการให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ภาษาของเด็กในห้องได้ จุดมุ่งหมายสำคัญที่สุดคือ เด็กปฐมวัยของเรามีความสุข สนุกสนานในการอ่านหนังสือ และสนใจเรียนรู้ภาษา มีเจตคติที่ดีต่อการอ่านและการเขียน ซึ่งครูผู้สอนสามารถสังเกตจากพฤติกรรมและพัฒนาการด้านการรู้หนังสือของเด็กปฐมวัย ในแต่ละระดับ

แผนภูมิกระบวนการสอนภาษาโดยใช้หนังสือเล่มใหญ่

ขั้นตอนการสอน และแนวทางการสอนภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย

วันที่ 1

1. ครูให้เด็กดูปกหนังสือก่อน ถามเด็กว่า “หนูเห็นอะไรบ้าง” และจดสิ่งที่เด็กบอกไว้บนกระดานดำ หรือกระดานชาร์ตแผ่นใหญ่ โดยเขียนตัวอักษรตัวแรกของชื่อเด็กไว้ข้างหลังคำตอบของ แต่ละคน

แนวทางการสอนภาษาสำหรับเด็กอนุบาล

ตัวอักษรตัวแรกที่เด็กอยากรู้จัก และอยากเขียน - อ่าน คือ ตัวอักษรเป็นชื่อของเด็กเอง ดังนั้น การที่ครูเขียนตัวอักษรตัวแรกของชื่อเด็กไว้ติดกับคำตอบของเด็ก จะกระตุ้นให้เด็ก มีประสบการณ์ว่าความคิดของคนเราจดบันทึกไว้ได้เป็นตัวอักษร เด็กจะมองเห็นคำที่แทนความคิด ซึ่งเป็นคำตอบที่เขาบอกปรากฏบนกระดานดำหรือกระดานชาร์ต การที่ครูบันทึกความคิดของเด็กไว้ โดยการเขียนจะทำให้เด็กทบทวน และตรวจสอบความคิดนั้นในภายหลังได้อีก

2. คุยกับเด็กและแนะนำให้เด็กรู้ว่าหนังสือมีลักษณะอย่างไร ซึ่งให้เด็กดูชื่อผู้แต่ง ผู้วาดภาพประกอบ หรือแม้แต่ชื่อสำนักพิมพ์ ลิขสิทธิ์ และคำอุทิศ

แนวทางการสอนภาษาสำหรับเด็กอนุบาล

การพูดคุยกันของครูและเด็ก เกี่ยวกับปกหนังสือจะกระตุ้นความรู้เบื้องต้นของเด็ก ครูจะ ค่อย ๆ สร้างรูปแบบของการสังเกตปกหนังสือ ซึ่งต่อไปเด็กจะจดจำและหัดสังเกตด้วยตนเองเมื่อเขา โตขึ้นและเริ่มอ่านหนังสือเอง

3. ครูถามคำถามที่สอง คือ “หนูคิดว่านิทานเรื่องนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร” “ครูเขียนคำตอบหรือ ความเห็นของเด็กลงบนกระดาน โดยมีพยัญชนะตัวแรกของชื่อเด็กกำกับอยู่ข้าง ๆ

แนวทางการสอนภาษาสำหรับเด็กอนุบาล

คำถามที่สองนี้จะกระตุ้นความรู้เดิมของเด็ก ครูเป็นผู้ช่วยเด็กรวบรวมความรู้และข้อมูล จากตัวเด็กแต่ละคน ครูเป็นผู้ชี้ให้เด็กเห็นว่าเด็กแต่ละคนมีความรู้เดิมอยู่ การอ่านเป็นความร่วมมือกัน ระหว่างผู้แต่งหนังสือและผู้อ่าน ต้องอาศัยการตีความหรือแปลความด้วยกัน ครูจะเป็นผู้กระตุ้นและ ส่งเสริมให้เด็กกล้าคาดคะเนโดยไม่กลัวว่าจะทายหรือเดาผิด

4. เมื่อเด็กเริ่มคุ้นกับหนังสือ และกิจวัตรในการอ่านหนังสือให้ถามเด็กว่า “มีคำถามอะไรบ้างที่หนูคิดว่า จะหาคำตอบได้ในนิทานเล่มนี้” และจดบันทึกความคิดของเด็กไว้

แนวคิดการสอนภาษาสำหรับเด็กอนุบาล

การคาดคะเนของเด็กจะขยายวงกว้างขึ้นไปถึงเนื้อเรื่องของนิทาน การที่ครูกระตุ้นให้เด็ก คาดคะเนว่าจะมีอะไรอยู่ในนิทาน จะทำให้เด็กรู้สึกตื่นเต้น สนุกสนาน และจะเกิดความมั่นใจ เนื่องจาก รู้สึกคุ้นเคยกับหนังสือ เด็กมีภาพคร่าว ๆ ของเนื้อเรื่องที่ตนเองคิดอยู่ในใจ

ขั้นตอนนี้อ่อนช้าจะกินเวลา แต่ก็คุ้มค่าเพราะเป็นขั้นตอนสำคัญ คือ เป็นการสร้างนิสัยของ การคาดคะเน และค้นหาคำตอบซึ่งเป็นหัวใจของการอ่าน

ข้อสังเกต

ขอให้ครูนำกระดาษชาร์ท ที่จดความคิดของเด็กไปติดไว้ให้เด็กเห็น ระหว่างที่เด็กอ่านหนังสือ ในวันต่อๆ มา เด็กจะได้ทบทวนเห็นว่า การคาดคะเนและความเห็นของเด็กจะได้รับการยืนยันความถูกต้อง ซึ่งเป็นการสร้างความมั่นใจที่ดียิ่ง

วันที่ 2

1. วันที่สอง เป็นวันที่ ครูเริ่มต้นอ่านหนังสือเล่มใหญ่ให้กลุ่มฟัง เวลาอ่านครูควรจะทำอย่าง กระตือรือร้น ใช้น้ำเสียง สนุกสนาน ออกท่าทางได้เต็มที่ เน้นน้ำเสียงตรงเนื้อเรื่องที่จะให้เด็กคาดเดาเรื่อง ต่อไป เน้นเสียงตรงคำซ้ำ คำกลอนและคำที่มีเสียงแปลก ๆ

แนวคิดการสอนภาษาสำหรับเด็กอนุบาล

ระหว่างที่ครูอ่านออกเสียงช่วงนี้ ต้องอ่านรวดเดียวจบเรื่อง เพราะเป็นการฝึกให้เด็กฟังนิทาน ทั้งเรื่องให้จบในคราวเดียว โดยไม่มีการถามสอดแทรก เนื่องจากต้องการให้เด็กรับรู้โครงเรื่องและมีสมาธิ ในการคาดเดาเรื่องได้ทันที

2. หลังจากครูอ่านเรื่องให้เด็กฟังจบแล้ว ให้ครูและนักเรียนย้อนกลับมาดูสิ่งที่นักเรียน ให้ข้อเสนอแนะ หรือคาดคะเนไว้ตั้งแต่ต้น ซึ่งจดไว้บนกระดานหรือกระดาษปรีฟ ครูจะช่วยเด็กหาข้อความที่เป็นของเด็ก ซึ่งครูเขียนพยัญชนะตัวแรกที่ตรงกับชื่อเด็กและครูกับเด็กช่วยกันอ่าน

แนวคิดการสอนภาษาสำหรับเด็กอนุบาล

ช่วยกันสังเกตว่ามีแนวคิดของใครบ้างที่ตรงกับเรื่องในหนังสือครูต้องชมเชยยกย่องให้กำลังใจ

3. เปิดโอกาสให้เวลาเด็กสำรวจหนังสือเพื่อจะได้ให้เด็กแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือมากขึ้น

แนวทางการสอนภาษาสำหรับเด็กอนุบาล

ครูปฏิบัติตามกระบวนการเดิมกับเด็กกลุ่มอื่นๆ ต้องเวียนให้ครบทุกกลุ่ม อย่าเว้นถึงแม้ว่าเด็กกลุ่มอื่นจะได้ยินครูกับเด็กคนอื่นๆ คู่กันแล้ว การฟังจะช่วยให้เด็กๆ ซาบซึ้งกับโครงสร้างของเนื้อเรื่องซึ่งจะเป็นสิ่งที่มาก่อนตัวหนังสือ

วันที่ 3

1. ครูอ่านหนังสือเล่มใหญ่กับนักเรียนทีละกลุ่มอีกครั้งหนึ่ง แต่คราวนี้บอกเด็กๆ ว่าครูต้องการให้เด็กตั้งคำถาม และคิดวิจารณ์ทุกหน้า ขณะที่ครูอ่านครูจะหยุดฟังความคิดเห็นและฟังคำถามเด็ก ๆ ไปทีละหน้า พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้เด็กมีเวลาดูภาพประกอบมากขึ้น และรอให้เด็กพูดคุยกัยคำถาม

แนวทางการสอนภาษาสำหรับเด็กอนุบาล

ภาษาเป็นเรื่องของสังคม สื่อสาร ต้องมีการตั้งคำถาม อธิบาย แสดงความคิดเห็น รับฟังและสื่อความเข้าใจในการกระทำและการพูดของผู้อื่น ขณะเดียวกันก็สร้างกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกันอย่างแท้จริงด้วย ยิ่งเด็กๆ พูดคุยถึงหนังสือเล่มที่อ่านมากเพียงใดก็ยิ่งต้องใช้คำศัพท์จากหนังสือมากขึ้นด้วย จะทำให้เด็กเกิดความเข้าใจคำศัพท์ที่ใช้หนังสือ การที่เด็กตั้งคำถามเกี่ยวกับข้อมูล หรือเหตุการณ์ในหนังสือจะเป็นการช่วยให้เด็กเข้าใจความคิดของตนชัดเจนขึ้น พร้อมทั้งเข้าใจแนวคิดและภาษา ของผู้เขียนหนังสือด้วยในช่วงเวลาที่ครูอ่านนิทานด้วยเสียงสูงต่ำน่าสนุกสนาน จะเป็นการสร้างสิ่งที่มีความหมายให้เด็กจดจำโครงสร้างเรื่องเด็กที่ได้รับฟังนิทานและดูรูปภาพบ่อยๆ จะค่อยๆ ซึมซับรับเอาคำศัพท์นั้นไปใช้ในการเขียนของเขา

2. เมื่อเด็กๆ ตั้งคำถาม ครูไม่ควรตอบทันที แต่ให้ถามเด็กคนอื่นๆ ในกลุ่มให้ช่วยกันหาคำตอบเด็กๆ จะพบว่าความคิด บางอย่างของเขา ที่คิดเกี่ยวกับนิทานเรื่องนั้นอาจแตกต่างจากความคิดของเด็ก คนอื่นๆ ในกลุ่ม การที่ครูให้ทุกคนช่วยกันหาคำตอบจะช่วยให้เด็กเข้าใจความคิดของเด็กคนอื่นๆ เปรียบเทียบกับความคิดของตนเอง

แนวคิดการสอนภาษาสำหรับเด็กอนุบาล

กระบวนการหรือขั้นตอนนี้เป็นส่วนที่สำคัญมากในการสร้างประสบการณ์ด้านการอ่าน กระบวนการนี้มีชื่อว่า “การวิเคราะห์เชิงอัตนัยแบบมีส่วนร่วม” (Intersubjective analysis) การอภิปรายรายกลุ่มจะทำให้เด็กได้ทำงานร่วมกัน เข้าใจเนื้อหาพร้อมกันซึ่งเกิดจากเด็กทุกคนรู้จักคำและแนวคิดจากเรื่องเดียวกันทุกคนพูดเป็นภาษาเดียวกัน กระบวนการนี้มีประโยชน์มากสำหรับเด็กที่อยู่ในพื้นที่รับภาษา คือ ใช้ภาษาถิ่นนอกเหนือจากภาษากลางเพราะการที่เด็กเข้าใจเนื้อหาพร้อมกัน เด็กจะใช้คำและวลีจากหนังสือนั้นมาพูดกันในกลุ่ม ในขณะที่พูดเด็กจะปรับสำเนียงและการเรียงเรียงคำให้ถูกต้อง โดยมีครูและเพื่อนๆ เป็นแบบอย่าง ทั้งนี้การอ่านจะเป็นเรื่องสนุกสนาน ไม่มีการบังคับ หรือเสียดื้อเย้ยหยัน

3. ส่วนที่เป็นการอภิปรายที่ละหน้า ครูต้องไม่ใจร้อน หรือรีบเร่ง หากมีเด็กคนใดแสดงความคิดเห็นและเด็กคนอื่นๆ ไม่เห็นด้วย ครูควรย้อนกลับมาที่หน้าหนังสือนั้น อ่านตัวหนังสืออีกครั้งหนึ่ง และให้เด็กฟังทบทวนใหม่เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนครูต้องเปิดใจกว้างที่จะรับฟังความคิดเห็นหลากหลายของเด็ก สนุกสนานกับแนวคิดของเด็กๆ

แนวคิดการสอนภาษาสำหรับเด็กอนุบาล

ในการอภิปรายร่วมกัน เด็กๆ จะได้รับประสบการณ์ว่าตัวหนังสือที่พิมพ์ไว้ในหนังสือ จะอยู่คงที่ ไม่ว่าจะอ่านทบทวนกี่ครั้งก็ตาม ตัวหนังสือจะไม่เปลี่ยนไปตามการอ่าน เด็กๆ สามารถย้อนกลับมาอ่านทบทวนได้ หากไม่เข้าใจเรื่อง และการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกันเป็นเรื่องธรรมดา ทำให้เด็กเชื่อมโยงสิ่งที่เกิดขึ้นในเนื้อเรื่องกับชีวิตประจำวันได้ หลักการสำคัญคือ การเรียนรู้เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างถ้อยคำภาษาของผู้แต่งเรื่องกับความรู้เดิมของเด็ก

4. ในขณะที่ครูอ่านเรื่องไปที่ละหน้า ขอให้ครูคอยสังเกตเด็กและรับฟังข้อคิดเห็นของเด็กอยู่เสมอในการสังเกตให้ดูประเด็น ต่อไปนี้

1. เด็กๆ เข้าใจเนื้อเรื่องมากเพียงใด
2. เด็กๆ แสดงความคิดเห็นของตนได้ชัดเจนเพียงใด
3. เด็กจำคำในแต่ละหน้าได้กี่คำ
4. เด็ก ๆ ดีความภาพประกอบอย่างไร
5. เด็ก ๆ มีความเต็มใจที่จะร่วมอภิปรายมากน้อยเพียงใด
6. เด็กนำประสบการณ์เดิมมาใช้อภิปรายเรื่องได้มากน้อยเพียงใด

ครูดำเนินกิจกรรมทั้ง 4 ขั้นตอนกับเด็กกลุ่มอื่น จนครบทุกกลุ่ม ในขณะที่ครูอยู่กับเด็กกลุ่มต่อไปในกลุ่มที่หนึ่งซึ่งเรียนรู้กับครูแล้ว วาดภาพสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่อง หรือให้เด็กลงเขียนสิ่งที่เด็กจำได้โดยใช้ภาษาหรือตัวสะกดตามที่เด็กคิดเอง เด็กอนุบาลจะเขียนในลักษณะของเขาเองโดยใช้รูปภาพ และตัวหนังสือที่สะกดเอง มักจะเป็นคำที่ไม่ถูกต้อง แต่การที่ครูให้เด็กเขียนถ่ายทอดประสบการณ์ที่เด็กจำได้จากเนื้อเรื่อง จะเป็นการฝึกเขียนที่เด็กได้ความรู้ว่า คนเราสามารถบันทึกความคิดออกมาเป็นภาษาเขียนได้

วันที่ 4

1. ครูบอกเด็กๆว่าจะอ่านหนังสือเล่มใหญ่ด้วยกันซ้ำอีกครั้งหนึ่ง โดยครูจะอ่านรวดเดียวจบไม่หยุดพัก และเชิญชวนให้เด็กๆ ร่วมอ่านด้วยหากเด็กจำเนื้อเรื่องตอนไหนได้

แนวคิดการสอนภาษาสำหรับเด็กอนุบาล

การทำกิจกรรมนี้ จะเปิดโอกาสให้เด็กเกิดความมั่นใจในการเป็นนักอ่านที่ประสบความสำเร็จได้ ไม่มีเด็กคนใดล้มเหลว ถ้าเด็กอ่านผิด ก็จะแก้ไขด้วยตนเองโดยไม่เสียหน้า (เพราะอ่านพร้อมๆกันทุกคน) ลักษณะเช่นนี้ เรียกว่า **การอ่านร่วมกัน** จุดประสงค์ของการฝึกอ่านร่วมกัน คือ ส่งเสริมความรู้สึกสนุกสนานในการอ่าน และเสริมสร้างประสบการณ์ในการอ่านที่ดีพร้อมกันนี้อาจมีเด็กบางคนจำคำหรือวลีซ้ำๆได้เร็วกว่าเด็กคนอื่น เพราะเด็กแต่ละคนมีพัฒนาการต่างกัน ดังนั้นจึงเรียนรู้ได้ช้าเร็วต่างกัน ด้วยสิ่งสำคัญที่สุดจึงอยู่ที่ความรู้สึกของเด็ก **เด็กทุกคนรู้สึกสนุกสนานในการอ่านร่วมกัน** เด็กจะสนใจฟังเสียงอ่านของครู พร้อมทั้งตั้งใจดูหนังสือตามไปด้วย ในขณะที่เดียวกันเด็กจะมีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง รู้สึกว่าประสบความสำเร็จในการอ่านเป็นนักอ่านที่มีความสามารถคนหนึ่ง

2. บ่อยครั้งที่เด็กจะอ่านพร้อมๆกับครู หรือบางครั้งอ่านล่วงหน้าครู ขอให้คุณครูถามเด็ก “หนูรู้ได้อย่างไรว่าคำต่อไปอ่านว่าอะไร” การถามเช่นนี้เพื่อจะได้รู้ว่าเด็กๆ ใช้อะไรเป็นตัวสังเกตการ อ่าน ต่อไปนี้ คือคำถามและข้อสังเกตของครูว่าเด็กเรียนรู้การอ่านได้อย่างไร

1. เด็กบางคนเดาเรื่องได้ ดังนั้นจึงรู้ว่าข้อความต่อไปจะเป็นอะไร
2. เด็กบางคนสังเกตตัวอักษร และสังเกตลักษณะของตัวหนังสือด้วย
3. เด็กบางคนจำคำได้โดยสังเกตอักษร หรือพยัญชนะต้นของคำนั้น

การที่ครูตั้งคำถามว่าเด็กจะใช้อะไรเป็นข้อสังเกต จะทำให้ครูค้นพบวิธีการเรียนรู้ ของเด็กและในขณะที่เดียวกันเด็กคนอื่นๆ จะฟังและสังเกตตามไปด้วย ด้วยวิธีการนี้เด็กจะได้เรียนรู้ กลยุทธ์จากเพื่อนๆ และพัฒนาเป็นการสร้างยุทธวิธีของตนเอง เป็นการรู้ วิธีเรียนรู้ของ (meta cognition)

3. หลังจากครูเปิดโอกาสให้เด็กๆ อธิบายว่า เด็กๆ ใช้อะไรเป็นข้อสังเกตในการจดจำเรื่อง หรือ คาดว่าจะเกิดอะไรขึ้นต่อไปได้แล้ว ทั้งครูและเด็กก็อ่านออกเสียงด้วยกันอีกครั้งหนึ่ง การที่ครูกระตุ้นนักเรียนเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วม และสนุกสนานกับนิทานในขณะที่เดียวกันก็เป็นการฝึกฝนวิธีสังเกต และคาดการณ์เพิ่มเติมขึ้นเรื่อยๆ

เมื่อเด็ก ๆ อ่านเรื่องพร้อมกันซ้ำเป็นครั้งที่สอง ขอให้คุณครูถามเด็กว่าจำวลี หรือประโยคใดได้บ้าง ครูเขียนวลีหรือประโยคนั้นๆ ตามที่เด็กบอก ขณะเขียนให้อ่านคำที่เขียนไปที่ละคำ จากนั้นจึงขอให้เด็กคนใดคนหนึ่งอ่านออกเสียงพร้อมครู(พยายามเลือกเด็กที่คาดว่าจำประโยคนั้นได้) และขอให้เด็กทั้งห้องอ่านออกเสียงวลี หรือประโยคนั้นในครั้งที่สอง ขณะที่อ่านให้ครูใช้นิ้วหรือไม้ชี้ไปที่คำแต่ละคำที่อ่านเว้นจังหวะ ระวังคำให้ชัดเจน

แนวคิดการสอนภาษาสำหรับเด็กอนุบาล

ในช่วงนี้ครูกำลังฝึกเด็กให้ครู ระหว่าง สายตา คือ การมองคำ และเสียงพูด คือ การอ่าน เด็กบางคนในระยะนี้ยังไม่ค่อยแน่ใจ ว่าเสียงและคำที่ตนอ่านนั้นเป็นคำเดียวกันหรือไม่ เทคนิคการฝึก คือ ให้ครูใช้ไม้ชี้วงรอบคำที่เด็กอ่านทีละคำ และให้เด็กหัดสังเกตจังหวะที่เว้นไว้ระหว่างคำ เด็กต้องการการฝึกฝน ในเรื่องนี้มากพอสมควร

ขั้นตอนต่อไป คือ ครูต้องทำแบบประโยคโดยเขียนตัวอักษรให้มีขนาดใหญ่ และติดไว้ตรงที่เด็กมองเห็นได้ง่าย เพื่อเด็กจะได้ใช้เป็นตัวอย่างเมื่อต้องการจะเขียนเรื่องของตน

วันที่ 5

1. อ่านออกเสียงหนังสือเล่มใหญ่พร้อมกันอีกครั้งหนึ่ง เด็กเล็ก ๆ จะไม่เบื่อหน่ายการอ่านหนังสือซ้ำ ๆ ครูอาจรู้สึกเบื่อแต่เด็ก ๆ จะชอบ ในวัยขนาดนี้เด็กจะประทับใจว่าเขาประสบความสำเร็จในการเป็นนักอ่าน เด็ก ๆ ชื่นชมตนเองที่รู้สึกว่าเขาอ่านหนังสือออก เป็นประสบการณ์ที่น่ายินดีสำหรับเด็กเล็ก เขาดีใจที่รู้เรื่องในนิทาน คาดเดาได้ว่าตอนจบจะเป็นอย่างไร ที่พิเศษสุดคือเขาทายถูกทุกครั้ง

ระหว่างการอ่านช่วงนี้ ขอให้คุณครูเริ่มฝึกการเติมคำด้วยปากเปล่า (Oral Cloze) เมื่อครูอ่านมาถึงตอนใดที่ครูคิดว่าเด็กสามารถจำได้ขอให้คุณครูหยุด และปล่อยให้เด็กเติมคำในช่องว่างด้วยปากเปล่า

แนวคิดการสอนภาษาสำหรับเด็กอนุบาล

การฝึกให้เด็กเติมคำที่ขาดหายไปด้วยปากเปล่านั้นเด็กบางคนจะเติมคำจากความทรงจำ แต่บางคนสามารถจับจุดได้โดยสังเกตการชี้นิ้ว หรือใช้ไม้ชี้ที่ครูชี้ได้คำนั้น (การที่ครูใช้ไม้ชี้คำจะทำให้เด็กรับรู้ความจริงว่านิทานมาจากตัวหนังสือ ไม่ได้มาจากภาพวาด) แต่คุณครูต้องระลึกไว้เสมอว่า ก่อนที่เด็กจะเติมคำได้ เด็กและครูต้องใช้เวลาอ่านหนังสือด้วยกันพอสมควร จนแน่ใจว่าเด็กจะจำวลีหรือคำที่ขาดหายไปได้ การอ่านพร้อมกันทั้งห้องจะช่วยให้เด็กที่ยังอ่านไม่ได้เกิดกำลังใจเพราะมีกลุ่มช่วยสนับสนุนอยู่ไม่ทำให้เด็กรู้สึกล้มเหลว (ครูจึงควรทำกิจกรรมนี้พร้อมกันทั้งห้อง อย่างชี้ให้เด็กตอบเป็นรายคน) การเติมคำที่ขาดหายไปด้วยปากเปล่า จะส่งเสริมให้เด็กคุ้นเคยกับประโยคที่ถูกต้อง

2. ในช่วงนี้ให้คุณครูฝึกยุทธวิธีของการเริ่มต้นใหม่ ถ้าคำที่เด็กเติมเป็นคำที่ไม่สอดคล้องกับประโยคฟังแล้วไม่เข้าใจเด็กจะหยุดทันที เขาจะเกิดความไม่แน่ใจ เด็ก ๆ ควรได้รับคำแนะนำให้รู้จักทบทวนประโยคใหม่ เพราะถ้าอ่านแล้วคนฟังไม่เข้าใจแสดงว่าต้องมีพูดอะไรผิดปกติ

แนวคิดการสอนภาษาสำหรับเด็กอนุบาล

ลักษณะนี้เป็นธรรมชาติของการเรียนรู้ของเด็กเล็ก เมื่อเด็กเล็ก ๆ หัดพูดเด็กเรียนรู้ว่า เวลาคนเราพูด คำพูดหรือประโยคนั้นต้องถูกต้อง มีความหมาย คนอื่นจึงจะเข้าใจสิ่งที่เขาพูด โดยวิธีนี้เด็กจะเรียนรู้การตรวจสอบความหมายของคำ/วลี/ประโยค ถ้าเด็กอ่านออกเสียงไปด้วยกันกับครูแล้วครูหยุดให้เด็กเติมคำ หากคำที่เขาเติมไม่สื่อความหมาย เด็กจะย้อนไปทบทวนจุดที่เป็นปัญหา การฝึกของครู ในช่วงนี้เด็กจะใช้ยุทธวิธีต่างกัน บางคนเริ่มต้นทบทวนจากความจำ จากนั้นจึงจะตรวจสอบคำแต่ละคำ นิสัยทบทวนการอ่านนี้เป็นนิสัยสำคัญที่ครูควรฝึกให้เด็ก สำหรับเป็นเครื่องมือในการฝึกอ่านของเด็กด้วยตนเองในอนาคต

3. ขึ้นต่อไปหรืออาจจะเป็นวันต่อไป ขอให้คุณครูนำประโยคหนึ่ง หรือสองประโยคจากหนังสือไปติดบนกระดานโดยเว้นคำไว้ 1 คำแล้วขีดเส้นใต้คำที่เว้นไว้ ลักษณะนี้เรียกว่าเป็นการเติมคำที่ขาดหายไปโดยใช้ภาษาเขียน (Written Cloze) ครูใช้กิจกรรมนี้ภายหลังจากที่ทำกิจกรรมเติมคำปากเปล่า ครูใช้นิ้วหรือไม้ชี้ชี้คำที่อ่านในประโยคนั้นไปที่ละคำ ครูใช้คำถามว่า “ใครคิดออกว่าคำที่หายไปคือคำอะไร” หรือ “เราจะเติมคำในประโยคนี้อย่างไรที่จะทำให้อ่านแล้วเข้าใจ” เมื่อเด็กคาดเดาคำนั้นน่าจะจะเป็นอะไรแล้วให้คุณครูเขียนคำนั้นบนเส้นที่เว้นไว้ คำที่เด็กคาดเดาอาจจะมาจากหนังสือหรือจากประสบการณ์ส่วนตัวก็ได้ เมื่อเขียนเติมคำแล้วครูจะอ่านประโยคนั้นซ้ำอีกครั้งหนึ่งโดยใช้คำที่เด็กคาดเดา จากนั้นจึงถามเด็ก ๆ ว่าใช้ประโยคแบบนี้เข้าใจไหม และกระตุ้นให้เด็ก ๆ อ่านประโยคที่เขาเติมแล้วนั้นด้วยตนเอง เพื่อตรวจสอบการคาดเดาของเขา ครูถามเด็กคนอื่น ๆ อีกว่าคาดเดาอะไรได้อีกหรือไม่ จะเติมคำอะไรในประโยคนี้ได้อีก จากนั้นจึงอ่านทบทวนโดยใช้กระบวนการเติม

แนวทางการสอนภาษาสำหรับเด็กอนุบาล

เนื่องจากกิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมสำคัญ ครูควรใช้เวลาทำกิจกรรมช้าจนกว่าเด็กจะเกิดความรู้สึกว่าการเทคนิคนี้เป็นสิ่งที่เกิดประโยชน์ การตรวจสอบความหมายและของคำและประโยคเป็นยุทธวิธีที่สำคัญที่สุด และการอ่านทบทวนเป็นวิธีที่ดีที่จะตรวจสอบความหมายของประโยค ในช่วงกิจกรรมนี้ครูจะเป็นผู้พิสูจน์ให้เด็กรู้สึกว่าเป็นเด็ก ๆ ได้รู้อะไรบ้าง เขารู้จักตัวอักษรมากน้อยแค่ไหน

การเติมคำที่ขาดหายไปทั้งโดยปากเปล่าและโดยตัวหนังสือ เป็นเทคนิคที่นักอ่านที่ดีควรทำการเติมคำ ที่ให้ประโยคมีความหมาย โดยคาดคะเนว่าน่าจะเป็นคำอะไร จากนั้นจึงอ่านทบทวนเพื่อให้มั่นใจในสิ่งที่คาดคะเนนั้น เด็กไม่ได้อ่านตัวอักษรทุกตัว หรือคำทุกคำในทุกประโยค เด็ก ๆ เพียงแต่ใช้ข้อมูล ที่เป็นตัวหนังสือเท่าที่จำเป็นมาผนวกกับความรู้และประสบการณ์เติม เพื่อทำให้ตัวหนังสือมีความหมาย ด้วยวิธีนี้เองที่เด็ก ๆ จะสื่อสารความหมายและความเข้าใจกับผู้ประพันธ์ในเรื่องการฝึกหัดเติมคำโดยปากเปล่าหรือโดยตัวหนังสือจะช่วยให้เด็กเกิดนิสัยในการฝึกอ่านแม้จะไม่รู้จักคำ ๆ นั้น แต่เด็กจะกล้าทดลองอ่านไปจนจบประโยค พยายามหาข้อมูล และทำความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น หนังสือเล่มใหญ่จะช่วยดึงดูดความสนใจของเด็กให้เกิดความคุ้นเคยกับภาษา รู้จักวิธีการคาดคะเน คาดเดาคำที่เห็น ตลอดจนเข้าใจรูปแบบของประโยคภาษาไทย ภาษาที่ใช้ในหนังสือเล่มใหญ่จะเป็นถ้อยคำที่เหมาะสมกับระดับความรู้ความเข้าใจของเด็ก เด็กส่วนมากเมื่อมาโรงเรียนมักจะรู้จักสัญญาณสัญลักษณ์ และวลี ที่เขารู้จักรอบตัวเขา เด็กที่รู้รูปประโยคในภาษาพูดมากพอสมควรเขาจึงมีพื้นฐานพอที่จะคาดเดาข้อความที่เป็นภาษาเขียนในหนังสือได้

หนังสือที่เลือกมาให้เด็กต้องเป็นหนังสือที่สนุกสนานเข้าใจให้เด็กติดตาม และคาดเดาเรื่องใช้คำที่น่าสนใจ มีแนวคิดที่สนุกสนาน เด็กจะจำเรื่องราวได้ดีถ้าการดำเนินเรื่องนับไวมีลักษณะเป็นละคร ถ้าประโยคนั้นมีความหมายน่าจดจำเด็ก ๆ จะเติมคำได้ง่าย (จับคู่ระหว่างตา/เสียง) เวลาอ่าน

วันที่ 6

ในช่วงนี้ครูจะนำนักเรียนอ่านบททวนเรื่องทั้งหมดอีกครั้งหนึ่ง และฝึกการเติมคำให้เรื่องสมบูรณ์ ฝึกการสังเกตเสียงที่เป็นคำอ่าน คู่กับคำที่ปรากฏในหนังสือ ครูอาจใช้วิธีติดกระดาษปิดตัวอักษร/คำหรือวลี เพื่อให้เด็กเดาอย่างมีวิจารณญาณว่าสิ่งที่ปิดไว้คืออะไร (กระดาษที่ใช้ควรเป็นกระดาษโน้ตแบบมีกาวสำเร็จรูป ติดด้านบนสามารถปิดและดึงออกได้ง่าย)

การปิดคำไว้นี้จะทำให้การอ่านเป็นเรื่องสนุกเหมือนการเล่นทายอะไรเอ่ย ขณะที่ครูและเด็กอ่านออกเสียงพร้อมกันครูจะกระตุ้นให้เด็กทายว่าคำที่อยู่ใต้กระดาษโน้ตคืออะไร เมื่อทายแล้วให้เด็กคนใดคนหนึ่งมาเปิดกระดาษโน้ตดูว่าถูกต้องหรือไม่ อย่าลืมเตือนเด็กให้อ่านทวนประโยคซ้ำอีกครั้งหนึ่งว่าเป็นประโยคที่มีความหมายหรือไม่ และอ่านประโยคถัดไปเพื่อให้แน่ใจว่าประโยคนั้นถูกต้องการฝึกเด็ก

เป็นภาษาไทยหรือเปล่า เป็นเรื่องของการใช้ภาษา การที่ครูแนะนำให้เด็กรู้จักตัวอักษรที่เป็นชื่อของเด็ก และการอ่านออกเสียงตัวอักษรเป็นการให้เด็กรู้จักการสังเกตรูปร่างตัวอักษร

การพัฒนาความสามารถในการอ่านของเด็กแต่ละคนจะไม่เท่ากัน เด็กบางคนพอมมาถึงขั้นนี้ อาจจับหลักการอ่านได้โดยสังเกตจากตัวหนังสือ พยายามแกะอ่านทีละตัว เด็กบางคนอาจจะอ่านจากความทรงจำโดยไม่สนใจคำหรือกลุ่มคำ เด็กบางคนต้องฝึกอ่านออกเสียงซ้ำหลาย ๆ ครั้งก่อนที่จะใช้กลยุทธ์การสังเกตตัวอักษร เด็กหลายคนก็อ่านปนเปกันทั้งจากความทรงจำและจากการสังเกตคำและใช้ทั้งกลยุทธ์ ความเข้าใจทางภาษา การใช้ภาษา และการสังเกตตัวอักษรไปพร้อมกัน

เด็กที่อ่านจากความทรงจำจะอ่านเร็วและเลียนแบบแสดงท่าทาง เหมือนที่ครูอ่าน ถ้าเด็กเริ่มให้ความสนใจกับคำแต่ละคำและใช้ข้อมูลจากตัวอักษรที่ปรากฏในแต่ละหน้าเขาจะเริ่มคิดใคร่ครวญและจะอ่านช้าลง เด็กจะมองหาตัวอักษรตัวแรกของคำ และตัวอักษรที่มารวมกันเป็นคำ เพื่อหาความหมาย เด็กจะมีลักษณะลึกลับใจ หยุดเป็นระยะ ลักษณะเช่นนี้ถือเป็นสัญญาณของความก้าวหน้าแสดงถึงความพยายามของเด็กที่จะใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อจะอ่านและทำความเข้าใจกับเรื่องที่อ่าน ครูควรใช้เวลาสำหรับให้เด็กมีโอกาสเรียนรู้ ตัวอักษร รูปร่างและชื่อของตัวอักษรโดยใช้เรื่องจากตัวหนังสือเล่มใหญ่ที่เด็กรู้จักแล้ว

การที่ครูช่วยเด็กให้รู้จักรูปร่างและชื่อของตัวอักษรตัวแรกที่เป็นชื่อของเด็กจะช่วยให้เด็กเชื่อมโยงตัวอักษรนั้นกับตัวอักษรอื่นเวลาสอนเด็กเรื่องตัวอักษรครูต้องฝึกเด็กเพียงเรื่องเดียว คือการสังเกตตัวอักษร โดยไม่เห็นความหมายของคำ ไม่เช่นนั้นก็จะสับสนเพราะเด็กจะกังวลหลายทาง การรู้ความหมายของคำจะอยู่ที่การอ่านหนังสือเล่มใหญ่พร้อมกัน ควรฝึกให้เด็กใช้กลยุทธ์หลากหลายทั้ง 3 วิธี ไม่ควรยึดติดกับวิธีใดวิธีหนึ่ง

วิธีฝึกให้เด็กคุ้นเคยกับตัวอักษร ครูสามารถใช้วิธีง่าย ๆ เช่น ให้เด็กหาตัว ก. ในหน้านั้นโดยชี้ที่ตัว ก. ทุกตัว ใช้นิ้วลากตามรอยตัวอักษร หรืออ่านคำที่ขึ้นต้นด้วย ก ครูอ่านคำที่มีตัว ก. ซึ่งเป็นคำจากหนังสือเล่มใหญ่ และให้เด็กช่วยกันหาคำนั้นให้เจอ ครูชี้คำที่เด็กหาถูก อ่านให้ฟัง และถามว่ามีใครเห็นตัวอักษร ก. ในคำนั้นบ้าง ลองให้เด็กสัก 1 คนมาชี้คำ/อ่านคำ และชี้ที่ตัว ก เด็กจะอ่านคำซ้ำและบอกว่าตัวอักษรนั้นขึ้นต้นด้วยตัว ก.

การฝึกวิธีนี้เป็นการเชื่อมโยงให้เด็กสังเกตเนื้อเรื่องควบคู่ไปกับการสังเกต ตัวอักษรและเสียงของคำ เด็กจะเชื่อมโยงชื่อตัวอักษรกับรูปร่างลักษณะของตัวอักษรในขณะเดียวกันก็เชื่อมโยงเสียงอ่านของคำในเนื้อเรื่องกับรูปคำที่เด็กเห็นซึ่งตีพิมพ์อยู่ในเนื้อเรื่อง การเชื่อมโยงพื้นฐานง่าย ๆ แบบธรรมชาตินี้เป็นเครื่องมือที่ทำให้เด็กรู้สึกว่าเป็นนักอ่านที่เก่ง เด็กจะรู้สึกว่าประสบความสำเร็จมีทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน

ครูควรดูแลเรื่องการจัดกลุ่มให้เด็ก โดยกลุ่มนั้นควรมีลักษณะยืดหยุ่น เน้นความสามารถของเด็กเป็นรายบุคคล และจัดให้เด็กที่มีความสามารถใกล้เคียงกันอยู่ด้วยกัน รวมทั้งเลือกเด็กที่มีลักษณะการเรียนรู้คล้ายกันไว้ในกลุ่มเดียวกัน เพราะจากการส่งเสริมให้เด็กรักการอ่าน และเรียนรู้ภาษาโดยวิธีธรรมชาติ เราพบว่าเด็กแต่ละคนมีลักษณะการเรียนรู้ไม่เหมือนกัน เช่นเด็กบางคนจะชอบสังเกตตัวอักษร/ คำกับเสียงอ่านขณะที่เด็กบางคนไม่สนใจเรื่องของคำหรือหนังสือ แต่ชอบฟังนิทานอย่างเดียว เด็กบางคนอาจจะกล้าหาญพอที่จะลองเขียน หรือคิดค้นสะกดคำเอง ขณะที่บางคนไม่กล้าลองเขียน เมื่อครูจัดเด็กให้เรียนรู้เป็นกลุ่มร่วมกับเพื่อน ๆ ขอให้สร้างความรู้สึกว่าเด็กจะอบอุ่นเป็นมิตรอยู่ในกลุ่มเพื่อน การทำงานและเรียนรู้เป็นกลุ่มจะขจัดความรู้สึกที่ต้องแข่งขันกันเป็นหนึ่งในห้อง ครูมีบทบาทคือกระตุ้นให้เด็กเกิดความรู้สึกกล้าที่จะทดลองเรียนรู้ สิ่งต่าง ๆ โดยไม่กลัวความล้มเหลวเพราะมีครูเป็นผู้ให้กำลังใจ

การเรียนรู้โดยใช้หนังสือ เล่มใหญ่ครูสามารถจัดกิจกรรมให้เด็กมีประสบการณ์หลากหลาย นอกจากการอ่านหรือเรียนรู้ภาษาโดยแนะนำให้เด็กเข้าใจแนวคิดการดำเนินเรื่องของหนังสือทั้งเล่ม เช่น “เริ่มเรื่อง” และ “จบเรื่อง” หน้าปก หลังปก ตอนบน ตอนล่าง ข้างขวา ข้างซ้าย ภาพวาด ตัวพิมพ์ ตัวอักษร ช่องว่าง เว้นวรรค คำ ประโยค เครื่องหมายต่าง ๆ สิ่ง เหล่านี้ครูจัดกิจกรรมช่วยให้เด็กเรียนรู้ได้โดยใช้แถบประโยคจากหนังสือเล่มใหญ่ ครูดึงประโยคออกพิมพ์หรือเขียนเป็นแถบ ประโยค และจัดทำให้เพียงพอกับเด็กทุกคน วิธีฝึกคือเล่นเกมจับคู่ ครูแจกกระดาษให้เด็กทุกคน บนกระดาษจะมีประโยคที่คัดลอกมาจากหนังสือเล่มใหญ่ โดยวันที่วางไว้สำหรับวางแถบประโยคที่มีข้อความเหมือนกัน ครูนำแถบประโยคที่มีข้อความเหมือนบนกระดาษของเด็ก มาวางไว้อีก 2-3 ประโยคคละกันและให้เด็กเลือกข้อความเหมือนกันมาวางเรียงบนกระดาษของตนเอง กิจกรรมนี้จะให้เด็กทำได้หรือทำเป็นคู่ก็ได้

เมื่อครูฝึกให้เด็กเรียนรู้จากหนังสือเล่มใหญ่แล้ว ครูจะเพิ่มประสบการณ์ให้เด็ก โดยนำหนังสืออื่น ๆ มาอ่านให้เด็กฟัง โดยเลือกหนังสือนิทานที่เด็กชอบ และใช้การพูดคุยและเรียนรู้ร่วมกันทั้งชั้น หนังสือเหล่านี้คุณครูจะไว้รวมกันโดยวางบนโต๊ะหรือจัดมุมหนังสือให้เด็ก ๆ นำไปอ่านเพื่อความสนุกสนานบันเทิง

เมื่อเด็กเริ่มรู้จักชื่อตัวอักษร รูปร่าง และจับความสัมพันธ์ระหว่างตัวอักษร และเสียงอ่านได้ถูกต้องแล้ว ในระยะนี้เด็กจะเริ่มค้นจดจำคำบางคำได้ หรือคาดคะเนคำได้ใกล้เคียง ดังนั้นการเลือกหนังสือให้เหมาะสมจึงเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดที่จะช่วยกระตุ้นให้เด็กอยากเรียนรู้ และเรียนด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน หนังสือที่ครูเลือกควรเป็นหนังสือที่ใช้ภาษาสละสลวย ดำเนินเนื้อเรื่องจับใจและมีภาพประกอบที่น่าสนใจ

วันที่ 7

เมื่อเด็ก ๆ เรียนรู้จากหนังสือเล่มใหญ่จนจบเล่มและเข้าใจดีแล้ว ครูจึงแจกหนังสือเล่มเล็กให้เด็กทุกคน ๆ ละ 1 เล่ม หนังสือเล่มเล็กนี้จะเหมือนกับหนังสือเล่มใหญ่ทุกประการ ขณะที่ครูอ่านหนังสือเล่มใหญ่ เด็ก ๆ จะอ่านหนังสือเล่มเล็กของตนพร้อมกับครู จากนั้นจึงจับคู่อ่านให้เพื่อนฟัง วิธีนี้เด็กจะเกิดความคุ้นเคยกับหนังสือเล่มเล็ก เด็ก ๆ จะใช้หนังสือเล่มเล็กนี้เป็นแหล่งข้อมูลในการหัดเขียนและวาดภาพประกอบเรื่อง

เมื่อครูแจกหนังสือเล่มเล็กให้เด็ก เด็กจะเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจและมั่นใจในการเรียนรู้ เพราะแสดงว่าครูมีความเชื่อมั่นในตัวเด็ก ครูเชื่อว่าเด็กอ่านได้ด้วยตนเองและภูมิใจในความสำเร็จของ เด็ก ๆ ช่วงเวลานี้คือช่วงเวลาแห่งความมหัศจรรย์ สำหรับเด็ก เด็กจะอ่านหนังสือเล่มเล็กอย่างขยันขันแข็ง โดยอ่านให้ตัวเองฟังก่อน จากนั้นจะอ่านกับเพื่อน และอ่านให้ผู้ที่สนใจฟัง เด็กพอใจที่จะอ่าน เพราะรู้สึกว่าเขาเป็นคนพิเศษและชื่นชอบคำยกย่องที่ผู้ใหญ่ชมเชยเขาบางโรงเรียนอนุญาตให้เด็กยืมหนังสือกลับบ้านได้ เพื่อไปอ่านให้ครอบครัวฟัง บางครั้งครูอาจให้เด็กมาอ่านกับครูตามลำพังก่อนจะนำหนังสือไปบ้าน เพื่อจะได้แน่ใจว่าเด็กอ่านเองได้โดยไม่เคอะเขิน

ถ้าครูมีเครื่องบันทึกเทป ครูและเด็ก ๆ อาจจะช่วยกันบันทึกเสียงอ่านของหนังสือ โดยแบ่งเป็นตอน ๆ เพื่อให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วมในการอ่านและบันทึกเสียงลงเทป ด้วยเหตุนี้เองการบันทึกเทปนี้จึงเป็นตัวแทนภาพรวมความสำเร็จของกลุ่ม

ถ้าโรงเรียนใดไม่มีเครื่องบันทึกเทปสำหรับใช้ในชั้นอนุบาล ครูอนุบาลควรประสานขอความร่วมมือกับครูและนักเรียนชั้นประถมศึกษา ซึ่งอาจเป็นเด็กระดับประถมศึกษาปีที่ 5-6 ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 สามารถช่วยเลือกนักเรียนที่อ่านหนังสือบันทึกเสียงลงเทป รวมทั้งทำเสียงประกอบเพื่อช่วยให้น้อง ๆ ชั้นอนุบาลสนุกสนาน ในโอกาสที่ครูอนุบาลและเด็ก ๆ ชั้นอนุบาลจะช่วยกันคิดหาวิธีขอบคุณพี่ ๆ ชั้นประถมศึกษา โดยอาจทำเป็นจดหมายขอบคุณ ภาพวาดแสดงความขอบคุณ ภาพปะติดหรือช่วยกันแต่งกลอนคำคล้องจองขอบคุณ

เด็ก ๆ ชั้นอนุบาลจะใช้หนังสือเล่มใหญ่เป็นแหล่งเรียนรู้ โดยค้นหาคำ หรือวลีที่รู้จัก แล้วนำไปแต่งเป็นเรื่องของตนเอง นอกจากนี้หนังสือเล่มใหญ่บางเล่มยังทำเป็นบทละครสั้น ๆ โดยใช้บทสนทนาที่นำมาจากหนังสือ และให้เด็ก ๆ ช่วยกันทำหุ่นที่เป็นตัวละครในเรื่อง โดยเด็ก ๆ วาดภาพตัวละครเอง ระบายสี ตัด และนำมาตกแต่งเป็นหุ่นมือ หุ่นถุงกระดาษ ฯลฯ พร้อมทั้งแสดงเป็นละครหุ่น

ภาคผนวก
ความรู้สำหรับครูผู้สอน

- เทคนิคการส่งเสริมกระบวนการคิดโดยใช้หนังสือเล่มใหญ่

สำหรับคุณครูปฐมวัยที่ใช้กระบวนการส่งเสริมการรู้หนังสือ (Literacy) โดยใช้หนังสือเล่มใหญ่ เมื่อเด็กเริ่มคุ้นเคยกับตัวหนังสือและการอ่าน-เขียนแล้ว ในขั้นต่อไปครูอาจส่งเสริมกระบวนการคิดโดยใช้หนังสือเล่มใหญ่ที่มีลักษณะเหมาะสมกับการคิดของเด็ก ซึ่งเป็นเรื่องที่เด็กคาดเดาเหตุการณ์ได้ (Predictable Books) หรือเป็นนิทานพื้นบ้าน นิทานคำกลอน โดยมีเทคนิคการสอนดังนี้

เทคนิคการส่งเสริมกระบวนการคิดโดยใช้หนังสือเล่มใหญ่

วิธีเริ่มต้นกิจกรรมการเรียนรู้

การเริ่มต้นเรียนรู้หนังสือเล่มใหญ่ใช้หลักการเดียวกันกับการฝึกกีฬา หรือฝึกร้องเพลง คือ มีการเตรียมพร้อมอบอุ่นร่างกาย ในการเรียนรู้ภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย ก็เช่นเดียวกัน เราใช้วิธีเตรียมพร้อม โดยให้เด็กทั้งชั้นร้องเพลง ท่องคำคล้องจอง บทกลอน หรืออาชยานโดยเลือกเพียงอย่างใดอย่างหนึ่ง ครูร้องเพลงหรือท่องคำคล้องจองให้เด็กฟัง 1 เทียบก่อน จากนั้นจึงให้เด็กท่องตามหรือร้องตาม เด็ก ๆ จะสนุกสนานและเริ่มพร้อมที่จะเรียนรู้ภาษาโดยวิธีธรรมชาติ หากครูให้เด็กท่องหรือร้องเพลงพร้อมทั้งทำท่าทางประกอบด้วยเด็กจะสนุกสนานมากยิ่งขึ้น

เพลงหรือคำคล้องจองที่คุณครูให้เด็กฝึกเพื่อเตรียมความพร้อมนี้ ขอให้คุณครูสังเกตดูจะพบว่ามีเพลงบางเพลงหรือคำคล้องจองบางบทที่เด็ก ๆ ชอบเป็นพิเศษ ครูจะเปิดโอกาสให้เด็กท่องหรือร้องเพลงที่เขาชอบได้บ่อยครั้ง โดยครูเลือกเพลงหรือคำคล้องจองที่เด็กชอบเป็นพิเศษและมีเนื้อร้องสั้น ๆ นำมาเขียนบนกระดาษชาร์ทเพื่อที่เด็ก จะได้เห็นว่าเพลงที่เขาร้องหรือคำคล้องจองที่เด็ก ๆ ท่อง เวลาเขียนเป็นตัวหนังสือจะมีลักษณะเช่นใด เนื้อเพลงนี้คุณครูใช้สำหรับกิจกรรมเสริมประสบการณ์ โดยอ่านพร้อมกันและใช้นิ้วหรือไม้ชี้ ชี้ไปได้ตัวหนังสือที่ครูอ่านทีละตัว การที่ครูทำเช่นนี้จะช่วยให้เด็ก “จับคู่” คำที่เด็กรู้จักจากการท่องคำคล้องจองหรือจากการร้องเพลงกับคำที่เป็นตัวพิมพ์ ขณะที่เด็กอ่านออกเสียงพร้อมกันเด็กจะเรียนรู้เป็นกลุ่ม หากคำใดอ่านไม่ได้ก็จะอ่านตามไปกับเพื่อน ๆ ทำให้เด็กแต่ละคนสามารถปรับปรุง และแก้ไขการอ่านด้วยตัวเอง เป็นการเรียนรู้ร่วมกัน

บางครั้งครูอาจนำคำคล้องจองที่เป็นข้อความสั้น ๆ มาติดบนป้ายนิเทศ หรือกระดาษชาร์ท โดยไม่ต้องอ่านให้เด็กฟัง เพื่อฝึกให้เด็กเกิดการแสวงหาใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองแบบลองผิด ลองถูก เด็ก ๆ จะชอบมาก เพราะครูเปิดโอกาสให้ทดลองอ่านเอง เด็กจะเดาคำคล้องจองบางคำได้ และจะรู้สึกว่าการอ่านประสบความสำเร็จ

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยหนังสือเล่มใหญ่ ครูต้องเตรียมอุปกรณ์และสื่อการสอนให้พร้อม เพื่อให้เด็กมีประสบการณ์ที่ดี และรู้สึกประทับใจ มีความสนุกสนาน ดังนั้น ครูควรเก็บหนังสือเล่มใหญ่ไว้ก่อนจนกว่าจะพร้อมนำเสนอ เวลาจัดกิจกรรมจึงนำมาอ่านพร้อมกันทีละเล่ม เวลาจัดกิจกรรมหลังจากอ่านพร้อมกันแล้ว ช่วงที่ครูฝึกประสบการณ์ทางภาษาแก่เด็กครูจะแบ่งกลุ่มให้เด็กทำกิจกรรมส่งเสริมประสบการณ์ทางภาษา เช่น ระบายสี ลอกข้อความจากหนังสือ ทำหุ่นมือ บันทึกลงเสียง เขียนเรื่อง และอ่านจากหนังสือเล่มเล็ก ขณะที่เด็กแต่ละกลุ่มเลือกทำกิจกรรมกลุ่มอยู่นั้น ครูจะอ่านหนังสือเล่มใหญ่กับเด็กกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ในกรณีนี้เด็กบางคนที่ทำกิจกรรมกลุ่มอื่นอยู่อาจจะเงี่ยหูฟัง ครูอ่าน ซึ่งเป็นการดีที่เด็กให้ความสนใจ แต่ความสนใจนี้จะคงอยู่ไม่นาน เพราะในไม่ช้าเด็กจะหันไปสนใจงานในกลุ่มของตนต่อ เด็กบางคนก็สนใจฟังต่อ ครูไม่ต้องกังวลปล่อยให้เขาฟังไปเรื่อย ๆ จนถึงเวลาครูไปเข้ากลุ่มของเขา

การจัดกลุ่ม

ลักษณะจัดกลุ่มจะเป็นแบบไม่ถาวร ในช่วงแรกกลุ่มจะกระจัดกระจาย เพราะครูจะใช้เวลาช่วงต้นนี้สำรวจดูว่าเด็กแต่ละคนมีวิธีเรียนรู้ภาษาอย่างไรบ้าง ในช่วง 2-3 สัปดาห์แรก ครูต้องให้เวลาสังเกตลักษณะการเรียนรู้ของเด็กทุกคน และสลับเปลี่ยนให้เด็กแต่ละคนได้หมุนเวียนไปอยู่หลาย ๆ กลุ่ม ในระหว่างที่ครูพยายามจัดกลุ่มเด็กอยู่นี้ สิ่งสำคัญที่พึงระลึกถึงคือพัฒนาการทางภาษาของเด็กแต่ละคนไม่เท่ากัน บางคนมีพัฒนาการเร็ว รับประทานอาหารได้ดี บางคนต้องใช้เวลาเรียนรู้มากกว่าคนอื่น ครูต้องถ่วงถ่วงให้เด็กก่อนที่จะจัดเด็กเข้ากลุ่มให้ตรงกับระดับความสามารถของเด็ก แต่กลุ่มควรมีลักษณะยืดหยุ่นไม่ใช่ตายตัวตลอด โดยขึ้นอยู่กับความชอบ ความสนใจและความถนัดของเด็กในการทำกิจกรรมแต่ละประเภท รวมทั้งต้องเอื้อต่อความรู้สึกรักของเด็กด้วย ในกรณีที่เด็กบางคนมีเพื่อนรักเป็นพิเศษ และอยากอยู่กลุ่มเดียวกัน ครูควรอนุโลมได้บ้าง แต่ประเด็นสำคัญคือ กิจกรรมที่ครูต้องการให้ทุกคนเรียนรู้ร่วมกัน หรือเรื่องที่ได้แก่จำเป็นที่ต้องรู้ ครูควรจัดไว้ช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ที่เรียนรู้พร้อมกันทั้งห้อง

กิจกรรมเสริมประสบการณ์ทางภาษาในชั้นเรียนอนุบาลจะเป็นไปโดยธรรมชาติเป็นประจำตลอดวันอยู่แล้ว โดยเด็กจะฟัง พูด อ่าน เขียนไปพร้อมกัน การอ่านและเขียนของเด็กอนุบาล คือ ลักษณะการทำทำอ่าน การชี้อ่านคำต่าง ๆ ที่ติดไว้ในห้อง การเลียนแบบการอ่านของผู้ใหญ่ ฯลฯ การเขียน คือ การทำทำเขียน วาดภาพประกอบกับ การเขียนสัญลักษณ์ตัวอักษรบางตัว เป็นต้น **ไม่ได้หมายถึง การให้เด็กอนุบาลนั่งคัด-เขียนตามแบบ** กิจกรรมการเรียนรู้ภาษาจากหนังสือเล่มใหญ่ เป็นกิจกรรมเสริมประสบการณ์ทางภาษา ที่ทำให้เด็กคุ้นเคยกับตัวหนังสือ และรู้ว่าตัวหนังสือเป็นเครื่องมือสื่อสาร ถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ เกิดความประทับใจที่ดีต่อการอ่านและการฟังนิทานเป็นประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดความสุข สนุกสนาน ส่งผลให้เด็กรักการอ่าน รักการเขียนถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ ให้ผู้อื่นรับรู้ ซึ่งเป็นคุณสมบัติสำคัญที่ครูอนุบาลถือเป็นหน้าที่ที่ควรปลูกฝังแก่เด็กปฐมวัยของไทยทุกคน

ดังนั้นครูควรจัดช่วงเวลาสอดแทรกกิจกรรมการเรียนรู้จากหนังสือเล่มใหญ่ไว้ในกิจกรรมประจำวัน โดยจัดเวลาให้เป็นกิจวัตรประจำ เพราะเด็กจะชอบให้การดำเนินกิจกรรมในชีวิตประจำวันของตนเป็นไปอย่างสม่ำเสมอเป็นระเบียบ เด็ก ๆ จะไม่ค่อยชอบการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตมากนักเขาอยากได้ความมั่นคงทางจิตใจ เด็กจะสบายใจที่รู้ว่าแต่ละวันต้องทำอะไรบ้าง และจำทำอะไรก่อน-หลัง

ในการเรียนรู้กิจกรรมเสริมประสบการณ์ทางภาษาจากหนังสือเล่มใหญ่ ครูและนักเรียนจะร่วมกันกำหนดข้อตกลงในการทำกิจกรรม และเขียนเป็นข้อตกลงร่วมกันโดยใช้ถ้อยคำสั้น ๆ มีรูปภาพประกอบ เด็กทุกคนจะพยายามทำตามข้อตกลง เพราะเด็กต้องการทำในสิ่งที่ถูกต้อง นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมเสริมที่เป็นประโยชน์คือ บริการอ่านออกเสียง (พี่สอนน้อง) โดยให้พี่ชั้นประถมศึกษา หรือมัธยมขยายโอกาสมาอ่านหนังสือให้น้องอนุบาลฟัง และกำหนดเวลาสำหรับช่วงพี่สอนน้องไว้ในกิจกรรมประจำวันเป็นตารางที่แน่นอน บริการอ่านออกเสียงแบบพี่สอนน้องนี้เป็นประโยชน์แก่ทั้งสองฝ่าย เนื่องจากพี่ ๆ ได้ทบทวนการอ่าน ฝึกการเล่านิทาน หรือแสดงละครย่อย ฝึกฝนการอ่านบทกลอน และฝึกความมีน้ำใจโดยรับฟังเรื่องที่น้อง ๆ อ่านให้ฟัง

พ่อแม่ผู้ปกครองมีส่วนช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ภาษาโดยวิถีธรรมชาติได้อย่างมาก ทั้งนี้ครูควรปรบมุนิเทศชี้แจงผู้ปกครองว่า เด็กเรียนรู้การอ่านโดยวิถีธรรมชาติได้เช่นเดียวกับการเรียนรู้เรื่องการพูดเมื่อเด็กเริ่มหัดพูด พ่อแม่เป็นครูคนแรกที่สอนให้เด็กพูด เวลาเด็กพูดผิดเราก็ยอมรับความผิดพลาดของเด็กได้ เช่นเดียวกับ การอ่าน ในระยะแรก ๆ เด็กยอมอ่านไม่ได้ด้วยตนเอง แต่จะอ่านจากความจำ โดยจำเนื้อเรื่อง จำความหมาย ของคำต่าง ๆ จากนั้นเด็กจึงเริ่มจำรูปประโยค จำตัวพิมพ์/ตัวหนังสือ และในไม่ช้าเด็กจะจับวิธีการเรียนรู้ การอ่านได้เขาจะค่อย ๆ เปลี่ยนจากการอ่านด้วยความจำ เป็นการฝึกอ่านคำอย่างช้า ๆ กระบวนการเหล่านี้ คือ การเรียนรู้แบบธรรมชาติ ซึ่งพ่อแม่ผู้ปกครองที่เข้าใจ จะช่วยให้กำลังใจ เสริมความเชื่อมั่น และสนับสนุน ให้เด็กเรียนรู้ และมีพัฒนาการทางภาษาที่ถูกต้อง

หนังสืออีกประเภทหนึ่งที่ครูควรนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาโดยวิถีธรรมชาติ คือ หนังสือนิทาน พื้นบ้าน หรือนิทานคำกลอน หนังสือลักษณะนี้มักเป็นหนังสือที่ง่ายส่วนมากจะเป็นหนังสือนิทานพื้นบ้าน และคำกลอนที่เด็กรู้จักกันดี หนังสือประเภทนี้ใช้สำหรับ เล่าเรื่องไม่ได้ ฝึกการอ่านข้อความในเรื่องจะซ้ำ ๆ กัน เป็นรูปแบบประโยคประเภทเดียวกัน เด็ก ๆ จะคาดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้าในหนังสือได้ง่าย จากการวิเคราะห์ รูปแบบของนิทานพื้นบ้านพบว่า การที่เด็ก ๆ จำเรื่องราวของนิทานหรือเทพนิยายพื้นบ้านได้ เพราะมีลักษณะ ร่วมดังต่อไปนี้

1. จังหวะของถ้อยคำในนิทานมีลักษณะที่จดจำได้ง่าย
2. เนื้อเรื่องแต่งเป็นคำกลอน หรือคำคล้องจอง
3. ใช้คำซ้ำ
4. รูปแบบเนื้อเรื่องซ้ำ

การสอนหนังสือนิทานพื้นบ้าน หรือนิทานคำกลอนโดยสอดแทรกกระบวนการคิดมีวิธีการคล้ายคลึงกับ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากหนังสือเล่มใหญ่

วันที่ 1

ครูแนะนำ หนังสือนิทานโดยให้เด็กดูปกก่อน พร้อมทั้งถามว่า “เด็ก ๆ เห็นอะไรบ้าง” จากนั้นครูจด คำพูดเด็กแต่ละคนไว้ข้าง ๆ ตัวอักษรที่เป็นตัวแรกของชื่อเด็ก โดยจดไว้บนกระดานหรือกระดานชาร์ทก็ได้ คำถามที่สองคือถามว่า “เด็ก ๆ คิดว่าเรื่องที่เราจะอ่านต่อไปนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร” ในช่วงนี้ครูต้องให้เวลา เด็กคาดคะเนว่าจะเกิดอะไรขึ้นบ้างในนิทานเรื่องนี้ ครูจะบันทึกคำตอบของเด็กไว้เป็นข้อมูลของการสังเกต เบื้องต้น

จากนั้นคุณครูจึงอ่านนิทานรวดเดียวจบ โดยใช้เทคนิคการอ่านที่ประกอบไปด้วยน้ำเสียงหลากหลาย ลีลาให้เด็ก ๆ เกิดจินตนาการและความสนุกสนาน หลังจากอ่านจบเรื่องแล้วให้ช่วยกันตรวจสอบดูว่าการ คาดคะเนของเด็ก ๆ ไกล่เคียงกับความจริงมากน้อยเพียงใด ครูกระตุ้นให้เด็กค้นหาคำตอบของแต่ละคนซึ่ง เขียนไว้ข้างอักษรที่เป็นพยัญชนะตัวแรกของชื่อเด็ก ช่วยกันอ่านและตัดสินใจว่าคำตอบของใครบ้างที่ใกล้เคียง กับในเรื่อง

วันที่ 2

ครูอ่านนิทานอีกครั้งหนึ่ง หยุดเพื่อรับฟังคำถามและข้อคิดเห็นของเด็กที่ละหน้าจากนั้นจึงอ่านซ้ำอีกครั้งหนึ่ง พร้อมทั้งเชิญชวนให้เด็ก ๆ มีส่วนร่วมในการคาดคะเนและคิดว่าคำต่อไปที่ครูจะอ่านคืออะไร ทำยที่สุดอ่านเรื่องเป็นครั้งที่สามและหยุดตรงส่วนที่เป็นคำซ้ำ หรือรูปประโยคซ้ำ ๆ เพื่อให้เด็กมีส่วนร่วมในการเติมคำหรือข้อความที่ขาดหายไปด้วยปากเปล่า

วันที่ 3

ใช้การเรียนรู้แบบเติมคำ หรือข้อความที่ขาดหายไปซึ่งเป็นตัวเขียน โดยนำประโยคจากหนังสือนิทาน 2-3 ประโยคไปเขียนบนกระดาน และเว้นคำใดคำหนึ่งไว้ 1 คำ ต่อ 1 ประโยค ครูอ่านออกเสียงประโยคนั้น พอมาถึงคำที่เว้นให้ถามเด็กว่าเป็น คำอะไรเอ๋ย และให้เด็กทวนประโยคเพื่อที่จะเดาว่าคำนั้นน่าจะเป็นคำอะไร ลองให้เด็กออกมาที่กระดานอ่านประโยคและชี้ไปที่ละคำขณะที่อ่าน พร้อมทั้งอ่านคำที่เว้นไว้ด้วย ครูกระตุ้นให้เด็ก ๆ ช่วยกันคิดว่าคำที่หายไปน่าจะเป็นคำอะไร และลองเลือกคำมาเติมที่คิดว่าเข้ากันได้กับข้อความในประโยคนั้นลองคิดหลาย ๆ คำหากเด็กเริ่มคุ้นเคยกับคำและจำคำบางคำได้แล้ว ครูอาจเล่นเกมโดยขีดเส้นใต้คำที่เว้นไว้ครบตามจำนวนตัวอักษรโดยเว้นเฉพาะตัวอักษรบางตัว เช่น ึ่ง_ย (ผึ่งน้อย) การเล่นเกมเช่นนี้ ครูอาจเปิดโอกาสให้เด็กแต่ละกลุ่มเป็นผู้เลือกเว้นคำไว้ โดยให้เด็กบอกครูก่อนว่าจะเว้นคำไหนสำหรับให้เพื่อนทาย หรืออาจเว้นประโยคจากหนังสือเล่มอื่น ๆ ที่เด็กสนใจอ่านเอง และนำมาให้เพื่อนทายว่าข้อความในประโยคนั้นน่าจะเป็นอะไร โดยเดาจากบริบทของหนังสือเล่มนั้น พร้อมทั้งให้ทุกคนช่วยกันอ่าน

วันที่ 4

ครูนำหนังสือนิทานพื้นบ้าน หรือนิทานคำกลอนฉบับที่เป็นเล่มเล็กมาให้เด็กอ่าน หนังสือเล่มเล็กนี้เด็กจะมีคนละ 1 เล่ม สำหรับไว้อ่านเองในห้อง หรือนำกลับไปอ่านพร้อมผู้ปกครองที่บ้าน เด็กจะมีโอกาสดูภาพวาดอย่างใกล้ชิด และสังเกตคำบางคำที่เขารู้จัก ในช่วงนี้ครูจะชวนให้เด็กอ่านหนังสือเล่มเล็กของตนไปพร้อมกับคุณครู (คุณครูอ่านหนังสือเล่มใหญ่) ครูควรแนะนำให้เด็กใช้นิ้วชี้ตามคำที่อ่านซึ่งจะทำให้อ่านตามครูได้ง่ายขึ้น ช่วงเวลาที่เด็กกำลังอ่านหนังสือเล่มเล็กพร้อมครูนี้ เป็นโอกาสอันดีที่ครูจะสังเกตว่าเด็กคนใดจับคู่ คำที่อ่านกับคำในหนังสือได้ถูกต้อง การที่เด็กจะเรียนรู้และสังเกตคำที่อ่านออกเสียงและคำที่เป็นตัวพิมพ์ โดยจับคู่หรือชี้คำได้ถูกต้องนั้น เป็นสิ่งที่ค่อยเป็นค่อยไป คุณครูต้องไม่ใจร้อน และพึงระลึกอยู่เสมอว่าพัฒนาการของเด็กอนุบาล แม้จะมีอายุเท่ากันแต่ความพร้อมจะต่างกัน เด็กบางคนจะรู้จักสังเกตคำที่ตนอ่าน ในขณะที่เด็กอีกหลาย ๆ คนยังอ่านตามครูแบบท่องจำ โดยไม่สนใจตัวหนังสือ เด็กที่อ่านแบบท่องจำนั้นแสดงว่าเด็กยังขาดพัฒนาการด้านภาษาโดยเฉพาะ การอ่านเด็กต้องการเวลาในการฝึกฝนและสังเกตคำมากกว่าเพื่อน ๆ ครูควรใช้เวลาเล่านิทาน อ่านนิทาน เล่นเกมค้นหาคำกับเด็กกลุ่มนี้ให้มากขึ้น และควรปรึกษาผู้ปกครองให้ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านแก่เด็ก โดยอ่านนิทานก่อนนอนให้ฟัง ชื่อนิทานนิทานภาพให้ และอ่านหนังสือเพื่อให้เด็กคุ้นเคยกับภาษาหนังสือ เด็กกลุ่มที่ไม่ได้รับการเตรียมความพร้อมจำเป็นต้องใช้เวลามากกว่าปกติ

วันที่ 5

วันแห่งความภาคภูมิใจ เมื่อครูและเด็กร่วมกันทำกิจกรรมครบ 4 วันแล้ว ในวันสุดท้ายของสัปดาห์จะเป็นวันที่ครูเปิดโอกาสให้เด็กแสดงความสามารถอย่างเต็มที่ โดยครูและเด็กจะอ่านออกเสียงพร้อม ๆ กัน แต่ครูจะหยุดตรงช่วงที่มีข้อความ หรือคำซ้ำ ๆ กันและเลือกเด็กที่ครูรู้ว่าอ่านได้ตรงข้อความที่ครูเว้นไว้ และเลือกเด็กคนอื่นให้อ่านซ้ำข้อความเดิม หรือข้อความที่คล้าย ๆ กัน พร้อมทั้งให้เพื่อน ๆ อ่านตาม ช่วงเวลานี้เป็นช่วงเวลาที่เด็กทุกคนจะได้แสดงความสามารถ รวมทั้งเป็นการประเมินผลการเรียนรู้ของตน ในขณะที่เดียวกันก็เป็นโอกาสอันดีที่ครูจะได้ยกย่อง ชมเชยเด็กและเพื่อน ๆ ก็จะได้ชื่นชมซึ่งกันและกันด้วย

การสอดแทรกกระบวนการคิดในการสอนประสบการณ์ทางภาษา

การสอดแทรกกระบวนการคิดโดยใช้หนังสือนิทานพื้นบ้าน หรือนิทานคำกลอนนั้น ครูต้องเลือกหนังสือที่มีลักษณะเนื้อเรื่องดังนี้

1. เนื้อเรื่องแสดงความสัมพันธ์แบบเป็นเหตุผล
2. เนื้อเรื่องแสดงถึงการแก้ปัญหา
3. เนื้อเรื่องแสดงลำดับความต่อเนื่องของเหตุการณ์

ครูควรสอดแทรกกระบวนการคิดภายหลังจากที่เด็กคุ้นเคยกับการอ่านหนังสือพอสมควร คือ เมื่อครูอ่านหนังสือนิทานต่าง ๆ ตามขั้นตอนจนผ่านไปประมาณ 10-12 เรื่องเด็กจะเริ่มจับรูปแบบของนิทานเรื่องเล่าต่าง ๆ ได้พร้อมทั้งแสดงความรู้สึกชอบหรือประทับใจเรื่องราวบางประเภท เป็นพิเศษ ครูควรให้เด็กเป็นผู้เลือกหนังสือมาให้ครูอ่าน

ขณะที่ครูอ่านหนังสือให้เด็กฟัง ครูพยายามชี้แนะให้เด็กสังเกตเรื่องและทายหรือคาดเดาว่าเหตุการณ์ต่อไปจะเป็นอย่างไร การที่ครูชี้ชวนให้เด็กคาดเดาเหตุการณ์ จะเป็นการฝึกให้เด็กได้ใช้ความคิด และเหตุผล โดยตั้งอยู่บนสมมติฐานที่เป็นไปได้ ซึ่งเด็กจะใช้ประสบการณ์นี้ในการเรียนรู้หนังสือ และฝึกการเขียนเรื่องของตนเองต่อไป

ความสัมพันธ์ของเหตุและผล

เมื่อคุณครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากหนังสือเล่มใหญ่ ควรชี้จุดที่เป็นความต่อเนื่องเป็นเหตุผลซึ่งกันและกัน โดยครูใช้คำถามให้เด็กคิดว่าอะไรเป็น สาเหตุของเหตุการณ์นั้น และอะไรเป็นผลที่เกิดจากเหตุการณ์นั้น ครูอาจทำกรอบสี่เหลี่ยมเพื่อสมมติว่าเป็นกล่อง 2 ใบ เขียนไว้บนกระดาน (หรืออาจใช้กระดาษชาร์ทวาดเป็นกรอบ 2 รูปก็ได้) ในกรอบใบหนึ่งเขียนคำว่า สาเหตุ และอธิบายให้เด็กฟังว่า สาเหตุหมายถึงสิ่งทำให้เกิดเหตุการณ์นั้น และผลที่เกิดหรือผลลัพธ์ คือ สิ่งที่เกิดขึ้นสรุปใจความสั้น ๆ เพียง 2-3 คำ เพื่อเป็นเครื่องเตือนความจำเด็ก

ครูจะเชื่อมโยงให้เด็กเห็นว่าคำว่า สาเหตุ นั้น เด็ก ๆ เคยรู้จักในรูปของคำ เพราะว่าครูอาจจัดกิจกรรมโดยให้เด็กสังเกตว่าขณะที่เด็กเรียนรู้เนื้อเรื่องของนิทานนั้น เด็ก ๆ ได้ยินคำว่า **เพราะว่า** บ่อยครั้งแค่ไหน ในช่วงนี้ครูอาจแนะนำให้เด็กรู้จักคำ **เพราะว่า** เด็กบางคนอาจอยากลองเขียนคำ ครูสนับสนุนได้โดยหาอุปกรณ์ส่งเสริมการเขียนให้การช่วยกันศึกษาเรียนรู้เรื่องเหตุ-ผล ใช้เวลาของกิจกรรมในวงกลม หรือกิจกรรม

เสริมประสบการณ์พร้อมกันได้ทั้งชั้น นอกจากนี้ควรนำนิทานมาอ่านให้เด็กช่วยกันคิดว่าเหตุการณ์ใดเป็นสาเหตุ และเหตุการณ์ใดเป็นผลที่เกิดขึ้น โดยเน้นที่โครงเรื่องเป็นสำคัญทำกรอบสี่เหลี่ยมไว้เป็นกล่องสำหรับเป็นที่สังเกต 2 ใบ ใบหนึ่งใส่เหตุการณ์ที่เป็นสาเหตุ ใบหนึ่งใส่เหตุการณ์ที่เป็นผล (ครูเขียนตามที่เด็กช่วยกันบอกและแบ่งเหตุการณ์เป็น 2 กลุ่ม)

ขั้นต่อไป ครูถามเด็ก ๆ ให้ลองคิดว่าเคยฟังนิทานเรื่องใดบ้าง ที่มีเนื้อเรื่องแสดงถึงความเป็นเหตุผล และนักเรียนนำวิธีคิดนี้ไปใช้กับเรื่องใดอย่างไร ลองให้เด็กเล่าหรือยกตัวอย่างจากเรื่องที่แสดงถึงความเป็นเหตุผล ดังกล่าว ถ้านิทานที่เด็กยกมานั้น มีอยู่ในห้องเรียนครูก็สามารถนำนิทานเหล่านั้นมาอ่านให้เด็กฟังได้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์มาก

กิจกรรมที่ครูจัดเพื่อส่งเสริมกระบวนการคิด นอกเหนือจากการให้เด็กสังเกตโครงเรื่องที่เป็นเหตุ-ผล แล้วลองฝึกให้เด็กเขียนเรื่องเอง (เด็กแต่งเรื่องปากเปล่า เล่าให้ครูเขียน) โดยเน้นจุดที่ว่าเด็ก ๆ จะถ่ายทอด เหตุการณ์ที่เป็นเหตุผลให้คนอ่านเข้าใจได้อย่างไรกิจกรรมที่น่าสนใจ คือ การเชิญวิทยากรมาคุยกับเด็กว่า วิทยากรท่านนั้น เช่น คุณครูใหญ่ สมาชิกในชุมชนที่เชิญมานั้น ได้รับตำแหน่งนั้นเพราะ **สาเหตุใด** : ทำไม จึงได้เป็นครูใหญ่ ทำไมจึงได้เป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ

เด็กวัยนี้ชอบใช้คำถาม “ทำไม” ครูควรใช้จิตวิทยาที่ตรงกับพัฒนาการของเด็กวัยนี้ ซึ่งมีความสนใจ ใฝ่รู้เหตุการณ์รอบตัวมากที่สุด โดยครูเลือกเหตุการณ์ที่เป็นผลมาให้เด็กดู (อาจใช้ภาพประกอบข้อความ) แล้วถามเด็กว่าเหตุการณ์นี้จะมีสาเหตุมาจากอะไรยกตัวอย่างเช่น ครูวาดภาพแจกันแตกบนกระดาน หรือนำภาพแจกันแตกมาให้เด็กดูถามเด็กให้ลองคาดเดาเหตุการณ์ว่าอะไรเป็นสาเหตุของแจกันแตก จากนั้นวาดภาพ โต๊ะสำหรับวางแจกันและมีแมวอยู่ข้าง ๆ (ใช้รูปภาพแทนก็ได้) และถามสาเหตุที่แจกันแตกอีกครั้งหนึ่งเขียน คำว่า **สาเหตุ** และ**ผล** ไว้ข้างคำที่เป็นคำสำคัญ

เด็กบางคนอาจชอบวาดภาพที่เป็นสาเหตุ/ผล คู่กัน ครูอาจถามหรือเสนอแนะเหตุการณ์ที่เป็น ชีวิตประจำวันของเด็ก หรือเป็นสถานการณ์ที่เด็กคุ้นเคย เช่น

- ☺ จะเกิดอะไรขึ้นถ้าเด็กลืมนำเอาข้าวกลางวันมาทาน
- ☺ จะเกิดอะไรขึ้นถ้าฝนตกตอนโรงเรียนเลิก เวลาที่เด็ก ๆ จะกลับบ้าน
- ☺ จะเกิดอะไรขึ้นถ้าทำหนังสือตกลงไปในโคลนริมถนน

ครูอาจให้เด็กลองทำรายงาน (ปากเปล่า) เล่าให้เพื่อนฟังโดยให้คำถามกลับไปถามผู้ปกครองที่บ้านว่า มีอะไรบ้างที่เด็ก ๆ เคยทำแล้วผู้ปกครองรู้สึกมีความสุขมาก

กรณีตัวอย่างประการหนึ่ง คือ ก่อนที่เด็กจะเข้ามาในห้องตอนเช้า ให้คุณครูลองคว้าเก้าอี้ที่เด็ก ทำกิจกรรมแล้วลองถามเด็กให้เด็กจินตนาการว่ามีเหตุการณ์อะไรแปลกประหลาดที่สุดที่ทำให้เก้าอี้คว่ำ อาจจะเป็นไดโนเสาร์ ตัวตลก น้ำท่วมตอนกลางคืน กองทัพมดยักษ์ ฯลฯ แบ่งเด็กเป็นกลุ่มให้ลองแต่งเรื่อง ตามจินตนาการสร้างสรรค์ให้สนุกที่สุด (เด็กวาดภาพเป็นกลุ่มแล้วมานำเสนอ)

โครงเรื่องที่เป็นปัญหาและวิธีแก้ไข

เด็กอนุบาลเริ่มรู้จักสิ่งที่เป็นปัญหา หรือเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาพอสมควร ครูอาจทดสอบความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาของเด็กโดยให้เด็กคิดย้อนไปว่าเมื่อ 2 วันที่ผ่านมาเด็กมีปัญหาอะไรบ้าง ลองให้เด็กพูดคุยกันเกี่ยวกับปัญหาของตนและวิธีแก้ปัญหของเด็กครูวาดรูปกล่องบนกระดาน 2 กล่อง แบ่งเป็นกล่องใส่ปัญหา และกล่องใส่ วิธีแก้ไข ครูจะจดตามคำแนะนำของเด็ก โดยช่วยกันคิดวิเคราะห์ก่อนว่าอะไรคือ ปัญหา และพิจารณาวิธีแก้ไขซึ่งน่าจะเป็นทางแก้ที่ได้ผล

ลองถามเด็กว่าเคยฟังเรื่องหรือนิทานที่ตัวเอกของเรื่องมีปัญหาหรือไม่ ให้เด็กที่จำได้เล่าให้เพื่อน ๆ ฟังและครูสามารถเสริมประสบการณ์โดยนำหนังสือที่มีเนื้อเรื่องเป็นปัญหามาให้เด็กวิเคราะห์ปัญหา และวิเคราะห์การแก้ไขของตัวละคร เด็กระดับอนุบาลสามารถคิดวิเคราะห์และจำแนกได้พอสมควร ครูและผู้ปกครองหากได้ฝึกฝนเด็กอย่างสม่ำเสมอจะทำให้เด็กเกิดความชำนาญ แต่มีได้หมายความว่ากระทำในสิ่งที่เกิดความสามารถและพัฒนาการของเด็กวัยนี้ แต่เป็นการจัดกิจกรรมที่เด็กได้สนุกสนานและใช้กระบวนการคิดโดยใช้นิทาน และเรื่องเล่าที่เด็กชอบเป็นสื่อการสอนหลัก

กิจกรรมในวันต่อมา คือ ครูให้เด็กช่วยกันคิดว่าโรงเรียนของเรามีปัญหาอะไรบ้าง และให้เวลาเด็กกลับไปคิด 1 วัน เมื่อเด็กกลับมาแล้วให้เด็กพูดคุยกับเพื่อนถามว่าอะไรคือปัญหาสำคัญที่สุดในโรงเรียน แล้วนำมาบอกให้ครูเขียนบนกระดาน และให้กลุ่มช่วยกันคิดว่าปัญหาใดน่าจะเป็นปัญหาเร่งด่วนที่สุด เลือกมาเพียง 2 ปัญหามาพูดคุยหาวิธีแก้ไขที่เป็นไปได้ (หากเด็กยังไม่คุ้นเคยกับโรงเรียนมากพอ อาจเลือกปัญหาของห้องเรียนแทนได้) เมื่อเด็ก ๆ คุยกันและหาทางแก้ไขที่น่าจะเป็นไปได้มากที่สุดแล้ว จึงนำเสนอเป็นทางแก้ของห้องเรียนนั้น ครูอาจให้เด็กจดบันทึกเองโดยวาดเป็นภาพ

การฝึกให้เด็กคิดแก้ปัญหาด้วยตนเองนี้ต้องฝึกอย่างสม่ำเสมอ วิธีฝึกที่เด็กรู้สึกสนุกสนาน คือฝึกจากหนังสือนิทานหรือเรื่องเล่าสำหรับเด็ก โดยครูถามคำถามให้เด็กรู้จักจำแนกว่าตัวละครในเรื่องมีปัญหาอย่างไร และใช้วิธีการใดแก้ไขปัญหา ในขณะที่เดียวกันก็ให้เด็กนึกเทียบเคียงปัญหานั้นกับประสบการณ์ของเด็กเอง โดยวิธีนี้ครูจะเป็นผู้สร้างบรรยากาศของการแลกเปลี่ยนปัญหาและประสบการณ์ในวัยเยาว์ของเด็ก ทำให้เด็กรู้สึกผ่อนคลายเกิดความไว้วางใจที่จะเล่าปัญหาความยุ่งยากของตนให้ครูและเพื่อนรับฟัง รวมทั้งเห็นแนวทางในการแก้ปัญหาที่หลากหลาย และรู้จักคำศัพท์เพิ่มเติมมากขึ้น

การเรียงลำดับเหตุการณ์

รูปแบบการเขียนและการพูดที่เด็ก ๆ คุ้นเคยมากที่สุด คือ การใช้คำว่า “และ” เชื่อมประโยค เวลาพูดคุยเด็กจะพูดอย่างเรียงลำดับโดยเอาเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาเรียงร้อยเข้าด้วยกัน ใช้คำ “และ” เชื่อมประโยค เด็ก ๆ จะชอบหนังสือนิทานสำหรับเด็กที่สิ่งต่าง ๆ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างเรียงลำดับ เพราะเด็กจะทายได้ว่าต่อไปจะเกิดอะไรขึ้น นอกจากนี้รูปแบบนี้ยังจำได้ง่าย ความเรียบง่าย คาดเดาได้ทำให้เด็ก ๆ ชื่นชอบนิทานลักษณะนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเนื้อเรื่องมีลักษณะเป็นคำคล้องจองจะทำให้จำง่ายยิ่งขึ้น

วิธีฝึกให้เด็กสังเกตการณ์เรียงลำดับเหตุการณ์นี้ ครูใช้วิธีฝึกโดยตั้งคำถาม เช่น ให้เด็กเล่าว่า เด็ก ๆ ทำอะไรในตอนเช้า หลังจากแต่งชุดนักเรียนเสร็จแล้ว และก่อนที่จะออกจากบ้าน การกำหนดกรอบเวลาเป็นช่วงสั้น ๆ นี้ทำให้เด็กทบทวนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และสามารถจัดกิจกรรมให้เรียงลำดับเหตุการณ์ก่อน-หลังได้ ครูเขียนกิจกรรมที่เด็กบอกไว้บนกระดาน และถามคำถามอื่นอีกที่มีลักษณะการเรียงลำดับที่คล้ายคลึงกัน ให้เด็กสังเกตคำตอบของเพื่อน ๆ เพื่อเปรียบเทียบความคล้ายคลึงกัน เด็กบางคนอาจมีหน้าที่ให้อาหารสัตว์เลี้ยงก่อนไปโรงเรียน เด็กบางคนอาจช่วยแต่งตัวให้น้องที่เล็กกว่า หรือป้อนข้าวน้อง การที่เด็กเปรียบเทียบเหตุการณ์จัดกิจกรรมเรียงลำดับตามเวลา ก่อน-หลัง ที่เหตุการณ์นั้นเกิด จะทำให้เด็กเข้าใจเรื่องการลำดับเหตุการณ์มากขึ้น

วันต่อมาครูอาจฝึกให้เด็กทำรายการ โดยใช้คำถามกระตุ้นว่าเด็ก ๆ เคยเห็นผู้ใหญ่เขียนหรือจดรายการอะไรบ้าง เด็กบางคนอาจนึกออกว่าเคยเห็นคุณแม่จดรายการของที่จะซื้อ รายการของที่จะต้องนำไปเวลาปิกนิกในวันหยุด รายการ “สิ่งที่ต้องทำ” ซึ่งเป็นรายการที่ผู้ใหญ่จดไว้กินลิ้ม หรือรายการแขกที่จะเชิญมาในงานต่าง ๆ ครูเล่าให้เด็กฟังว่าการจดรายการหรือเรียงลำดับเหตุการณ์เป็นสิ่งที่มีความหมาย ในหนังสือนิทานก็ใช้การเรียงลำดับเหตุการณ์เหมือนกัน โดยจะมีตอนขึ้นต้นเรื่อง และตอนจบ ครูควรใช้คำแสดงลำดับเหตุการณ์นี้เพื่อทบทวนความจำของเด็ก เช่น ถามเด็กว่าจำได้ไหมว่าเกิดเหตุการณ์อะไรตอนเริ่มต้นเรื่อง และตอนจบจบอย่างไร คำที่เด็กควรรู้จักคือ คำว่า **ตอนเริ่มต้น ตอนต่อไป และตอนจบ**

(นิทานพื้นบ้านสำหรับเด็กมักจะมีเหตุการณ์หลัก 3 เหตุการณ์ คือ ในช่วงเริ่มต้น ระหว่างดำเนินเรื่อง และตอนจบเพราะเด็กเล็ก ๆ จะจำเหตุการณ์ได้ไม่มาก โดยมากจะจำได้ไม่เกิน 3 เหตุการณ์) ครูควรเขียนคำแสดงลำดับเหตุการณ์ทั้ง 3 คำนี้ไว้บนกระดาน เมื่อเด็กพูดถึงคำใดก็จะได้มองเห็นคำนั้นด้วย ครูควรจัดหาหนังสือนิทาน หรือเรื่องเล่าสำหรับเด็กที่มีเหตุการณ์เกิดขึ้นเรียงลำดับมาอ่านให้เด็กฟัง และให้เด็กสังเกตว่าตอนเริ่มต้นเรื่องมีเหตุการณ์อะไรบ้าง ต่อไปเกิดอะไรขึ้น และตอนจบเป็นอย่างไร นอกจากหนังสือนิทานแล้วยังมีหนังสือประเภทอื่นที่แสดงถึงการเรียงลำดับ เช่น หนังสือสอนพยัญชนะ ก-ฮ เรียงลำดับวัน เรียงลำดับเดือน เรียงลำดับเล็ก-ใหญ่ ฯลฯ การที่ครูนำหนังสือเรียงลำดับต่าง ๆ มาให้เด็กดูจะเป็นการเพิ่มประสบการณ์ให้เด็กทำให้เด็กรู้ว่าการเรียงลำดับมีหลายอย่าง

หนังสือที่เหมาะสมจะให้เด็กเรียนรู้เรื่องการเรียงลำดับเหตุการณ์ ควรเป็นหนังสือที่มีข้อความซ้ำ เหตุการณ์เดิม และเพิ่มเหตุการณ์ใหม่บางส่วน เช่น นิทานเรื่องยายกะตา ปลูกถั่วปลูกงาให้หลานเฝ้า เป็นต้น กิจกรรมปรุงอาหารสำหรับเด็กอนุบาลที่เป็นการทำกับข้าว หรือขนมง่าย ๆ ก็นำมาใช้สอนเรื่องการเรียงลำดับได้ ทำให้เด็กได้ทั้งความรู้ และสนุกสนาน

กิจกรรมขั้นต่อไปที่ฝึกให้เด็กเรียงลำดับอย่างสนุกสนาน คือ ให้เด็กคิดทบทวนว่าเด็ก ๆ มีวันไหนที่ชอบมากที่สุด ปล่อยให้เด็กคิดและจับคู่ผลัดกันเล่าให้เพื่อนฟังว่า วันที่เด็ก ๆ ชอบที่สุดนั้นเป็นวันอะไร และเด็ก ๆ ทำอะไรบ้างในวันนั้น ครูจดบันทึกรายการสิ่งที่เด็กทำลงบนกระดานแต่อาจจดให้เพียง 2-3 คน เขียนชื่อเด็กไว้ใต้รายการ เด็ก ๆ จะได้จำได้ว่ารายการของตนอยู่ตรงไหน

การจดบันทึกรายการกิจกรรมของเด็กนี้ไม่จำเป็นจ้องบันทึกพร้อมกันทั้งห้องทุกคนแต่ให้เด็กผลัดกันบอกวันละ 2-3 คน เด็กที่บอกคุณครูแล้ว และคุณครูจดรายการไว้บนกระดานสามารถลอกข้อความกิจกรรมลงในกระดาษเพื่อนำไปให้คุณพ่อ คุณแม่ หรือผู้ปกครองดู เป็นการสื่อสารความต้องการที่ดีวิธีหนึ่ง นอกจากนี้ครูอาจเชิญผู้ปกครอง หรือบุคลากรในโรงเรียนที่สนใจจะมาพูดคุยกับเด็ก มาเล่าให้เด็กฟังถึงวันพิเศษของตน และสิ่งที่ทำในวันพิเศษนั้น

หนังสือสำหรับเด็กอาจมีรูปแบบหลายอย่าง แต่ที่พบเห็นมากที่สุด คือ 3 รูปแบบที่กล่าวมาแล้ว คือ หนังสือที่มีเนื้อเรื่องแสดงความสัมพันธ์แบบเป็นเหตุผล แสดงถึงปัญหาและการแก้ปัญหา แสดงลำดับความต่อเนื่องของเหตุการณ์ สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่เด็กเล็ก ๆ เข้าใจได้ไม่ยาก สามารถจัดกิจกรรมฝึกฝนได้ง่าย และเป็นประโยชน์สำหรับการสื่อสารของเด็ก

บทสรุป

การสอนโดยใช้หนังสือเล่มใหญ่ และหนังสือนิทานพื้นบ้านที่มีเหตุการณ์แบบคาดคะเนจะทำให้เด็กเกิดความมั่นใจ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง เด็ก ๆ อยากจะเรียนรู้เพราะรู้ว่าตนเองเรียนได้ เด็ก ๆ อยากจะอ่านเพราะเชื่อว่าตนเองอ่านออก และการอ่านหนังสือนิทานโดยครูใช้ขั้นตอนและกิจกรรมดังกล่าวข้างต้นก็สามารถช่วยให้เด็กอ่านได้จริง ๆ

นอกจากนี้เด็กยังได้เรียนรู้ตัวหนังสือ ได้เห็นและฟังประโยคที่ถูกต้องพร้อมทั้งอ่านออกเสียงตาม ได้มีโอกาสคาดเดาสิ่งที่เกิดขึ้น และเกิดความมั่นใจเพราะทายถูก สามารถแก้ไขปรับปรุงตนเองได้ กล้าเสี่ยง กล้าคาดคะเน และพร้อมที่จะหัดอ่านหนังสือเล่มใหม่ ๆ โดยไม่ลังเล ความมั่นใจและภาคภูมิใจนี้จะช่วยเสริมสร้างรากฐานแห่งความเชื่อมั่นในตนเองและการรักการอ่าน ช่วยให้เด็กพร้อมที่จะเรียนรู้ ยินดีให้ความร่วมมือ และสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริงขึ้นในห้องเรียนปฐมวัย ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญที่สุดของการเรียนรู้ในระดับสูงขึ้นไป ขอให้คุณครูปฐมวัยทุกคน มีความเชื่อมั่นในลูกศิษย์ตัวน้อย ๆ ของท่าน และภาคภูมิใจในภารกิจของคุณครูปฐมวัย ซึ่งเป็นภารกิจสำคัญที่สุดที่จะสร้างเด็กไทยให้มีคุณสมบัติที่ดี คือ นิยรักการอ่าน และคิดวิเคราะห์ด้วยตนเองได้

หนังสือเล่มใหญ่ สามารถนำไปจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยได้หลายอย่าง เช่น ส่งเสริมภาษา ส่งเสริมการคิด ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน จากการทดลองใช้ในโรงเรียนสำหรับการสอนหนังสือเล่มใหญ่ 1 เล่ม จะใช้เวลา 5 วัน หรือ 7 วัน อยู่ที่วัยและความพร้อมของเด็ก เมื่อเราจะเริ่มสอน เด็ก 4 ขวบจะใช้เวลา 7 วัน เด็ก 5 ขวบจะใช้เวลา 5 วัน ซึ่งอธิบายไว้ในคู่มือการใช้หนังสือเล่มใหญ่ ดังนั้นจึงจะนำเสนอแผนการจัดประสบการณ์การสอนภาษาโดยใช้หนังสือเล่มใหญ่ใน 1 วัน ที่นำไปจัดประสบการณ์ใน 6 กิจกรรม หลักของการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัย ดังนี้

(ตัวอย่าง)

กำหนดการจัดประสบการณ์รายสัปดาห์

สัปดาห์	สาระการเรียนรู้	จุดประสงค์	พัฒนาการตามวัย
5 - 6 โรงเรียน ของเรา	สาระที่ควรเรียนรู้ - โรงเรียนของฉันมีชื่อ ทุกคนมีชื่อ - บุคคลต่างๆในโรงเรียน - ครู - นักเรียน - ภารโรง - แม่ครัว - พี่เลี้ยง - หน้าที่ของแต่ละคนในโรงเรียน - โรงเรียนเป็นสถานที่ที่เด็ก ๆ มาทำกิจกรรมร่วมกันและทำให้ได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ มากมายในโรงเรียน - การทักทายเมื่อเวลาพบกัน	1. สังเกตและจำแนกความเหมือน ความต่าง ตามลักษณะรูปร่าง (ไม่เกิน 5 คู่) 2. เคลื่อนไหวส่วนต่างๆของร่างกายตามจังหวะ และทิศทางและระดับที่แตกต่าง 3. พัฒนากล้ามเนื้อเล็กและประสาทประสัมพันธ์ 4. เดินสลับเท้าขึ้นลงบันได 5. ปฏิบัติตนในการเข้าแถวได้ 6. มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน 7. ปฏิบัติตามคำสั่งง่ายๆได้ 8. รู้จักชื่อโรงเรียน 9. รู้จักชื่อบุคคลต่างๆในโรงเรียน 10. บอกหน้าที่ของแต่ละคนในโรงเรียน 11. บอกความสำคัญของโรงเรียนได้	พัฒนาการด้านร่างกาย 1. เคลื่อนไหวส่วนต่างๆของร่างกายได้ 2. เดินสลับเท้าขึ้นลงบันได 3. พัฒนากล้ามเนื้อเล็กและประสาทสัมพันธ์ 4. เคลื่อนไหวส่วนต่างๆของร่างกายได้ 5. เดินสลับเท้าขึ้นลงบันได 6. พัฒนากล้ามเนื้อเล็กและประสาทสัมพันธ์ พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ 1. บอกความรู้สึกและความต้องการได้ 2. มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง

สัปดาห์	สาระการเรียนรู้	จุดประสงค์	พัฒนาการตามวัย
5-6 โรงเรียน ของเรา	ประสบการณ์สำคัญ 1. การสังเกต การจำแนก และการเปรียบเทียบ 2. การเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ตามจังหวะ ทิศทางและระดับที่แตกต่าง 3. การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก และประสาทสัมผัส 4. การเดินสลับเท้าขึ้นลง บันได 5. การปฏิบัติตนในการ เข้าแถวได้ 6. การอธิบายเกี่ยวกับ สิ่งของเหตุการณ์และ ความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ 7. การฟังเรื่องราวนิทาน คำคล้องจอง คำกลอน 8. การอ่านในหลายรูปแบบ ผ่านประสบการณ์ที่สื่อ ความหมายต่อเด็ก อ่านภาพ หรือสัญลักษณ์จากนิทาน/ เรื่องราวที่สนใจ		พัฒนาการด้านสังคม 1. ปฏิบัติตนในการเข้าแถว 2. มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน พัฒนาการด้านสติปัญญา 1. รู้จักชื่อโรงเรียนของตน 2. รู้จักบุคคลต่าง ๆ ในโรงเรียน 3. บอกหน้าที่ของแต่ละคน ในโรงเรียน 4. บอกความสำคัญของ โรงเรียน พัฒนาการด้าน การรู้หนังสือ 1. เปิดและทำท่าทางอ่าน หนังสือ 2. อ่านภาพ / สัญลักษณ์จาก นิทาน / เกมการศึกษา 3. สนทนา / โต้ตอบ / เล่าเรื่อง ด้วยประโยคสั้น ๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจ 4. เข้าใจสิ่งที่ฟังและ ตอบสนองได้ 5. ชีต เขียนเส้นต่าง ๆ ทั้งที่มีความหมายและ ไม่มีความหมาย

ระดมความคิด

กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านการรู้หนังสือ	พัฒนาการด้านการรู้หนังสือ
1. การสอนภาษาสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้หนังสือเล่มใหญ่	1. เปิดและทำท่าทางอ่านหนังสือ
2. การเล่นเกมทบทวนสมมติ สถานการณ์จากหนังสือเล่มใหญ่	2. อ่านภาพสัญลักษณ์จากนิทานหรือเกมการศึกษา
3. การทำที่คาดศีรษะและเขียนชื่อตัวละครจากนิทาน	3. สนทนาโต้ตอบ เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้น ๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจ
4. การสำรวจบริเวณโรงเรียนและสถานที่ต่าง ๆ ในโรงเรียน	4. ชีต เขียน เส้นต่าง ๆ ทั้งที่มีความหมายและไม่มี ความหมาย
5. กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การอ่านแบบชี้แนะและอ่านอิสระ	5. เข้าใจสิ่งที่ฟังและตอบสนองได้
6. เกมเรียงลำดับเหตุการณ์เรื่องราวจากนิทาน	
7. เกมภาพตัดต่อหมีน้อยจะไปโรงเรียน	
8. เกมจับคู่ภาพกับสัญลักษณ์ตัวละครจากนิทาน	

เกมการศึกษา - เกมภาพตัดต่อหมีน้อยจะไปโรงเรียน - เกมเรียงลำดับเหตุการณ์เรื่องราวจากนิทาน - เกมจับคู่ภาพเหมือนดอกไม้ในโรงเรียน - เกมเรียงลำดับเหตุการณ์การแต่งตัว - เกมจับคู่ภาพกับสัญลักษณ์ตัวละครจากนิทาน	กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ - การเคลื่อนไหวโดยใช้บริเวณพื้นที่และทิศทาง - การเคลื่อนไหวตามสัญญาณ - การเคลื่อนไหวด้วยส่วนต่างๆของร่างกาย - การเคลื่อนไหวประกอบเพลงสวัสดี	กิจกรรมสร้างสรรค์ - การปั้นดินน้ำมัน - การวาดภาพด้วยสีเทียน - การวาดภาพด้วยสีน้ำ - การวาดภาพด้วยนิ้ว จากกาวและรอยทรายสี - การทำที่คาดศีรษะ - การพิมพ์ภาพจากวัสดุที่เก็บมา
	โรงเรียนของเรา	
กิจกรรมเสรี - มุมบ้าน, มุมดนตรี - มุมหนังสือ - มุมสร้างสรรค์, - มุมบล็อก, มุมหม้อ - มุมเกมการศึกษา - มุมธรรมชาติ - มุมเขียนอิสระ	กิจกรรมกลางแจ้ง - การเล่นอิสระในสนามเด็กเล่น - เล่นอิสระที่บ่อน้ำ – บ่อทราย - การจัดแถวตอน - การสำรวจดอกไม้สถานที่รอบ ๆ โรงเรียน - เกมวิ่งผลัดลูกบอล	กิจกรรมเสริมประสบการณ์ - การส่งเสริมความพร้อมในการอ่านโดยใช้หนังสือเล่มใหญ่ - การศึกษานอกสถานที่ - การเชิญวิทยากรบุคคลในโรงเรียน - การเล่นเกมบทบาทสมมติ - การทดลองปฏิบัติจริง

**แผนการจัดประสบการณ์ การสอนภาษาระดับปฐมวัย โดยใช้หนังสือเล่มใหญ่
สาระการเรียนรู้ เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก
หน่วย โรงเรียนของเรา**

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. รู้จักชื่อโรงเรียน
2. เคลื่อนไหวส่วนต่างๆของร่างกายได้
3. ปฏิบัติตนในการเข้าแถวได้
4. มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง
5. สังเกตและจำแนกความเหมือน ความต่างตามลักษณะและรูปร่างไม่เกิน 5 คู่
6. มีพัฒนาการความสามารถด้านภาษา ฟัง พูด อ่าน เขียน

2. สาระการเรียนรู้

สาระที่ควรเรียนรู้

โรงเรียนคือสถานที่ให้ความรู้ เป็นสถานที่ใหม่สำหรับนักเรียนที่ยังไม่คุ้นเคยโรงเรียนมีคุณครูใจดีมากมาย และมีเพื่อนที่แสนดี

ประสบการณ์สำคัญ

1. รู้จักชื่อโรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ – วิทยาลัยวิทยา)
2. การเคลื่อนไหวร่างกาย
3. ความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง
4. การเข้าแถว
5. การพัฒนาความสามารถด้านความพร้อมในการอ่าน การพูด การฟัง การเขียน
6. การสังเกตและการจำแนกความเหมือนความต่างตามลักษณะรูปร่าง

3. กิจกรรมการเรียนรู้

3.1 กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

1. ครูทักทายเด็กด้วยคำว่า “สวัสดีค่ะ” และร่วมร้องเพลง “สวัสดี” 2. เมื่อร้องเพลงได้แล้วช่วยกันคิดท่าทางประกอบเพลง และร่วมกันเคลื่อนไหว เช่น ไปข้างหน้า ไปข้างหลัง
2. เมื่อได้ยินสัญญาณหยุดให้หันหน้าจับคู่แล้วกล่าว คำว่า “สวัสดีครับ “ สวัสดีค่ะ”
3. เคลื่อนไหวซ้ำในข้อ 2 ไป 2 – 3 รอบ ให้นักเรียนนั่งพักเพื่อผ่อนคลาย

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ในวันที่ 2 ถึงวันที่ 5 ครูสามารถเปลี่ยนกิจกรรมไปทุกวัน ตามประสบการณ์สำคัญที่จะให้เกิด คือ **การเคลื่อนไหวอยู่กับที่** เช่น ตบมือ ทำท่าทางประกอบเพลง **การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่** เช่น การเคลื่อนที่ไปข้างหน้า – ข้างหลัง, ซ้าย, ขวา ฯลฯ การเคลื่อนที่ตามคำบรรยาย, การเคลื่อนที่ตามผู้นำ การเคลื่อนไหวพร้อมวัสดุอุปกรณ์ เช่น การเคลื่อนที่พร้อมอุปกรณ์ในห้องเรียนที่เราชอบไปรอบๆ ห้องในลักษณะต่าง ๆ เช่น ทักทายกับเพื่อนเป็นคู่ เป็นกลุ่ม ฯลฯ

3.2 กิจกรรมเสริมประสบการณ์

ครูนำหนังสือเล่มใหญ่ เรื่อง “หมिन้อยจะไปโรงเรียน” มาให้เด็ก ดูหน้าปกหนังสือภาพ ถามเด็กว่า “หนูเห็นอะไรบ้าง” และ “หนูคิดว่าเรื่องที่เราจะอ่านต่อไปนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร” ครูให้เวลากับเด็กในการคาดคะเนว่าจะเกิดอะไรขึ้นบ้าง ครูจดบันทึกคำตอบของเด็ก ไว้คู่กับอักษรตัวแรกของชื่อเด็กในกระดาษหรือที่ครูเตรียมไว้ และให้เด็กคาดคะเนชื่อเรื่องหนังสือเล่มนี้”

ครูเริ่มอ่านหนังสือไปที่ละหน้า เวลาอ่านครูควรอ่านอย่างกระตือรือร้น ใช้น้ำเสียงลีลาสนุกสนาน เป็นน้ำเสียงที่จะทำให้เด็กคาดเดาเรื่องต่อไป หรือเน้นเสียงตรงคำซ้ำ เช่น ประโยคว่า “สวัสดิ์ครับคุณแม่หมिन้อยจะไปโรงเรียน” ครูจะหยุดที่คำว่าหมिन้อย

อ่านหนังสือจบเรื่องแล้ว ครูและเด็กย้อนกลับมาดูสิ่งที่เด็กได้เสนอแนะหรือคาดคะเนไว้ตั้งแต่ต้น ครูกับเด็กช่วยกันอ่าน และช่วยกันตั้งชื่อหนังสือเรื่องนี้ แล้วครูอ่านชื่อเรื่องหนังสือ ชื่อผู้แต่งและผู้วาดภาพ ให้เด็กฟัง เด็กจะรู้ว่าหนังสือมีผู้สร้างขึ้นมา

กิจกรรมเสริมประสบการณ์

การอ่านในวันที่ 2–7 นี้จะเป็นการอ่านในแต่ละวันซึ่งไม่เหมือนกัน (ศึกษาจากคู่มือการใช้หนังสือเล่มใหญ่) การอ่านหนังสือเล่มใหญ่ ก่อนจะอ่านหนังสือ สามารถทำกิจกรรมมาให้เด็กก่อนอ่านหรือทำกิจกรรมต่อเนื่องหลังจากอ่านแล้วก็ได้ เช่น ก่อนการอ่านหนังสือ ทบทวนโดยแจกบัตรภาพรูปสัตว์ต่าง ๆ ในเล่มและบัตรคำตัวอักษร โดยครูชี้รูปภาพให้เด็กยกภาพและบัตรคำคู่กันหรือเมื่ออ่านจบแล้วแจกบัตรคำและบัตรภาพให้เด็กหรือให้เด็กอาสาสมัครออกมาเลือก และให้เรียงลำดับรูปไปไหนมาก่อน เป็นต้น การจัดกิจกรรมเลือกให้สอดคล้องกับหน่วยการจัดประสบการณ์เด็กจะใช้หนังสือเล่มใหญ่เป็นแหล่งเรียนรู้ เช่น ในการนำไปแต่งหนังสือของตนซึ่งจะเป็นพื้นฐานของการเขียนต่อไป เช่น วาดภาพ ทำจดหมายขอบคุณ ฯลฯ

3.3 กิจกรรมกลางแจ้ง

1. สนทนาต่อเนื่องจากหนังสือโรงเรียนของเราชื่ออะไร
2. เราจะไปหน้าโรงเรียนเพื่อดูชื่อของโรงเรียน
3. วิธีที่จะเดินไปหน้าโรงเรียนให้สะดวก โดยการเข้าแถวตอน 2 แถว แยกชาย – หญิง และ เรียงลำดับสูง – ต่ำ แล้วจับคู่กันเดินไปหน้าโรงเรียน
4. ครูอ่านชื่อโรงเรียนพร้อมชื่ออักษรชื่อโรงเรียน เด็กอ่านตามครู
5. ครูอ่านซ้ำอีก 2 – 3 ครั้ง โดยให้เด็กอ่านพร้อมกันกับครู ลักษณะเป็นการอ่านร่วมกัน
6. ครูและเด็กกลับห้องเรียน ขณะเดินกลับให้เด็กสังเกตสิ่งแวดล้อมรอบตัวด้วย

กิจกรรมกลางแจ้ง

- วันที่ 2 ให้เด็กสำรวจรอบ ๆ บริเวณโรงเรียนแล้วมาเล่นที่สนามเด็กเล่น
- วันที่ 3 ให้เด็กไปสำรวจดอกไม้ในบริเวณโรงเรียน แล้วนำมาวาดภาพที่พื้นทราย
- วันที่ 4 เด็กเล่นอิสระที่บ่อน้ำ- บ่อทราย
- วันที่ 5 พาเด็กเล่นเกมวิ่งผลัดลูกบอล แล้วเล่นเครื่องเล่นสนามอย่างอิสระ

3.4 กิจกรรมสร้างสรรค์

1. เด็กเลือกกิจกรรมตามความสมัครใจตามฐานที่ครูเตรียมไว้ให้ เช่น
 - ☺ วาดภาพด้วยสีเทียน
 - ☺ วาดภาพด้วยสีน้ำ
 - ☺ การปั้นดินน้ำมัน
 - ☺ วาดภาพด้วยนิ้วจากกาวและโรยทรายสี
2. สำหรับเด็กที่เลือกสีน้ำ ครูสาธิตการวาดภาพด้วยสีน้ำ เช่น การใช้ฟู่กัน การล้างฟู่กัน เพราะหน่วยโรงเรียนจะสอนประมาณสัปดาห์ที่ 5 เด็กๆจะยังใช้สีน้ำและฟู่กันไม่คล่อง
3. การวาดภาพด้วยนิ้วจากกาวและโรยทรายสี เป็นกิจกรรมใหม่ ครูจะต้องสาธิตการใช้กาว ภาชนะที่ใส่กาวควรทำความสะอาด การโรยทรายสีจากภาชนะที่ครูเตรียมไว้ให้และการนำภาชนะไปตากให้กาวแห้ง

กิจกรรมสร้างสรรค์

กิจกรรมสร้างสรรค์ควรจัดให้เด็กเลือก 4 ชิ้น ครูจะต้องดูแลและเสนอแนะในหนึ่งสัปดาห์ ควรให้เด็กเลือกทำให้ครบทุกฐาน ถ้าเด็กไม่เลือก ไม่ควรบังคับ การทำกิจกรรมสร้างสรรค์ต้องให้อิสระในการเลือกตามความสนใจหรือความต้องการ

3.5 กิจกรรมเสรี

นักเรียนเลือกทำกิจกรรมเสรีตามมุมประสบการณ์ตามความสนใจ เช่น

- มุมบ้าน
- มุมบล็อก
- มุมดนตรี
- มุมเขียนอิสระ
- มุมหนังสือ
- มุมเกมการศึกษา
- มุมสร้างสรรค์
- ฯลฯ

ในการเลือกเข้ามุมประสบการณ์ แต่ละมุมควรเชิญชวนและแนะนำให้เด็กกระจายให้ครบทุกมุม

กิจกรรมเสรี

กิจกรรมเสรีเด็กเลือกเล่นตามมุมประสบการณ์ตามความสนใจ ซึ่งในห้องเรียนจะจัดมุมประสบการณ์ไว้หลายมุม แต่ละมุมจะมีสื่ออุปกรณ์ เช่น

- มุมบ้าน มีสิ่งที่เด็กใช้ในบ้านเป็นอุปกรณ์จริง เช่น จาน ปิ่นโต แก้ว ช้อน ฯลฯ
- มุมบล็อก มีทั้งบล็อกใหญ่ และบล็อกเล็กรูปทรงต่าง ๆ ฯลฯ
- มุมดนตรี มีกลองสองหน้า กลองยาว เครื่องเคาะจังหวะ ระนาด ปี่ แคน ฯลฯ
- มุมเขียน มีสีเทียน , กระดาษ, ดินสอแท่งใหญ่
- มุมหนังสือ มีอุปกรณ์ เช่น หนังสือนิทานที่เกี่ยวกับโรงเรียน หรือที่เกี่ยวข้องกับ ตัวเด็ก เช่น กุ้งกิ้งไปโรงเรียน คุณพ่อแปร่งฟัน อีเล้งเค้งโค้ง น้องหมีขี้เป็นนะ ควรมีหนังสือให้พอกับเด็กได้เลือกตามความต้องการ
- มุมเกมการศึกษา มีเกมจับคู่ความเหมือน – ความต่าง, เกมภาพตัดต่อเกมเรียงลำดับเหตุการณ์ ฯลฯ
- มุมสร้างสรรค์ มีพลาสติกรูปทรงอิสระ , อักษรสร้างสรรค์

เกมการศึกษา

เกมจับคู่ภาพเหมือนของใช้ในห้องเรียน และเกมที่เคยเล่นมาแล้ว มีขั้นตอนการจัดประสบการณ์ ดังนี้

1. แนะนำวิธีเล่น
2. ให้นักเรียนเล่นเกมใหม่และสลับกับเกมที่เคยเล่นมาแล้ว
3. เล่นเสร็จแล้วเก็บของเข้าที่

เกมการศึกษา

เกมการศึกษาในแต่ละวันจะต้องมีเกมใหม่วันละ 1 เกม ครูสาธิตเกมใหม่และให้เด็กเลือกเกมที่ครูเคยสาธิตหรือเด็กเคยเล่นแล้วมาเล่นอีกครั้ง และรู้จักการเก็บเข้าที่ให้เรียบร้อย รู้จักการรอคอย รู้จักใจเขาใจเรา รู้จักเอื้อเฟื้อแบ่งปัน เกมทั้ง 5 วันไม่ควรซ้ำกัน เช่น เกมจับคู่ , เกมภาพตัดต่อ , เกมเรียงลำดับเหตุการณ์ เกมมิติสัมพันธ์, เกมอนุกรม ฯลฯ เป็นต้น เลือกให้เหมาะสมในแต่ละหน่วย ภาพตัดต่อสัปดาห์นี้เป็นภาพในนิทานหมिन้อยจะไปโรงเรียน ส่วนเกมอื่นอาจเชื่อมโยงหรือแตกต่างก็ได้

กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านการรู้หนังสือ

กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมหลักในการสอนภาษานำมาเสริมในช่วงบ่ายเมื่อเด็กตื่นนอนและเล่นเกมการศึกษาแล้ว

- คือ
1. กิจกรรมการอ่านแบบชี้แนะ
 2. กิจกรรมการเล่นเกมภาษา
 3. กิจกรรมการอ่านอิสระ
 4. กิจกรรมการอ่านหนังสือที่บ้าน
- ทั้ง 4 กิจกรรมนี้ มีรายละเอียดในคู่มือ

ขั้นสรุป

สนทนาและสรุปร่วมกัน “วันนี้เราทำอะไรบ้าง ” และปฏิบัติทบทวน

1. การกล่าวคำสวัสดิ์
2. ชื่อโรงเรียนของเรา
3. การไปศึกษานอกสถานที่
4. การเล่นเกมของเล่น ฯลฯ

4. สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. หนังสือเล่มใหญ่ เรื่อง หมีน้อยจะไปโรงเรียน
2. เพลงสวัสดี
3. เครื่องเคาะจังหวะ
4. บริเวณโรงเรียนด้านหน้าโรงเรียน
5. กระดาษวาดภาพ
6. สีเทียน, สีน้ำ
7. สื่อประจํามุมประสบการณ์
8. เกมการศึกษา เกมจับคู่ภาพเหมือน ของใช้ในโรงเรียนและภาพผลไม้

5. การวัดและประเมินพัฒนาการ

1. การสังเกตพฤติกรรม
2. การตอบคำถามและแสดงความคิดเห็น
3. ผลงานนักเรียน

6. เครื่องมือที่ใช้วัด

1. แบบบันทึกการสังเกตความสนใจในการร่วมกิจกรรม
2. แบบบันทึกการตอบคำถามและแสดงความคิดเห็น
3. แบบประเมินผลงาน
4. แบบประเมินพัฒนาการทางภาษา

การวัดและประเมินพัฒนาการ

ตัวอย่างแบบประเมินพัฒนาการทางภาษาโดยใช้หนังสือเล่มใหญ่

1. เข้าใจสิ่งที่ฟังและตอบสนองได้ถูกต้อง

ระดับ 3	เมื่อฟังนิทานหรือมีผู้พูดด้วย สามารถพูดโต้ตอบ หรือตอบคำถามในการสนทนา เรื่องราวกับผู้อื่นได้เข้าใจถูกต้องได้ด้วยตนเองทันทีที่พูดจบหรือทันทีที่ได้ฟัง
ระดับ 2	เมื่อฟังนิทานหรือมีผู้พูดด้วย สามารถพูดโต้ตอบหรือตอบคำถามในการสนทนา เรื่องราวกับผู้อื่นได้ด้วยตนเองแต่ต้องกระตุ้นเตือนหรือต้องพูดหรือถามซ้ำ
ระดับ 1	เมื่อฟังนิทานหรือมีผู้พูดด้วย ยังไม่สามารถพูดโต้ตอบหรือตอบคำถามให้ผู้อื่น เข้าใจได้

2. สนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ

ระดับ 3	ร่วมสนทนา โต้ตอบ ตอบคำถามเป็นประโยคสั้น ๆ ได้
ระดับ 2	ร่วมสนทนา โต้ตอบ ตอบคำถามเป็นคำ หรือวลี
ระดับ 1	ไม่ร่วมสนทนา ไม่โต้ตอบ

3. อ่านภาพหรือสัญลักษณ์จากหนังสือนิทานหรือเรื่องราวที่สนใจ

ระดับ 3	อ่านนิทาน อ่านป้าย อ่านสัญลักษณ์ที่ตนสนใจหรือนิทานให้เพื่อนฟัง
ระดับ 2	อ่านนิทาน อ่านป้าย และสัญลักษณ์ที่ตนสนใจแต่ต้องกระตุ้นเตือนหรือชี้แนะ
ระดับ 1	ไม่ร่วมในการอ่าน ไม่สนใจหยิบหนังสือ

4. ขีด เขียน เส้นต่าง ๆ ทั้งที่มีความหมายและไม่มีความหมาย

ระดับ 3	ขีดเขียนเส้นต่าง ๆ เป็นลักษณะการขีดเขียนจากซ้ายไปขวาสามารถเล่าถึงสิ่งที่ขีดเขียนได้
ระดับ 2	ขีดเขียนเส้นต่าง ๆ เป็นลักษณะรวม ๆ แยกเส้นไม่ได้สามารถเล่าถึงสิ่งที่ขีดเขียนได้ เมื่อมีการกระตุ้น ชักถาม
ระดับ 1	ขีดเขียนในลักษณะขีดเขียนไม่มีความหมาย และไม่สามารถเล่าได้

5. ชี้และบอกชื่อของตัวอักษรจากชื่อตนเองและจากชื่อนิทาน

ระดับ 3	ชี้และบอกชื่อของตัวอักษร ตัวแรกจากชื่อตนเองและจากชื่อนิทานที่ตนเองตั้งชื่อเรื่องได้
ระดับ 2	ชี้หรือบอกชื่อของตัวอักษรตัวแรกจากชื่อตัวเอง หรือจากชื่อนิทานอย่างใดอย่างหนึ่ง
ระดับ 1	ชี้บอกตัวอักษรไม่ได้ บอกชื่อเรื่องนิทานไม่ได้

6. เขียนภาพตามความคิดและจินตนาการ

ระดับ 3	เขียนภาพตามความคิดและจินตนาการของตนเองและบอกความหมายของสิ่งที่วาดได้
ระดับ 2	เขียนภาพตามความคิดและจินตนาการของตนเอง แต่บอกความหมายสิ่งที่วาดไม่ได้ต้องชี้หน้า
ระดับ 1	ขีดเขียนภาพเป็นเส้นต่าง ๆ แต่บอกความหมาย สิ่งที่ขีดเขียนไม่ได้

7. บอกชื่อโรงเรียนของตนเอง

ระดับ 3	พูดชื่อโรงเรียนกับผู้อื่นได้
ระดับ 2	พูดชื่อโรงเรียนกับผู้อื่นได้ เมื่อได้รับการกระตุ้นหรือใช้คำถาม
ระดับ 1	ไม่สามารถบอกชื่อโรงเรียนได้

8. การปฏิบัติตนในการทำตามคำสั่งหรือคำตอบได้

ระดับ 3	ทำตามคำสั่งหรือคำบอกที่มีลักษณะเป็นขั้นตอนต่อเนื่องได้ เช่น การเข้าแถว
ระดับ 2	ทำตามคำสั่งหรือคำบอกที่มีลักษณะเป็นขั้นตอนได้ต้องมีการซักถามหรือชี้แนะ
ระดับ 1	ทำตามคำสั่งไม่ได้ ต้องบอกทุกขั้นตอน

แบบตรวจสอบรายการสำหรับประเมินพัฒนาการเกี่ยวกับการรู้หนังสือ
 ชื่อนักเรียน.....
 วันที่สังเกต.....

พัฒนาการทางภาษา ฟัง พูด อ่าน เขียน	พบสม่ำเสมอ	พบเป็นบางครั้ง	ไม่พบเลย
1. พูดสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้			
2. ฟังอย่างตั้งใจเมื่อครูอ่านหนังสือให้ฟัง			
3. ถามคำถามและพูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ เรื่องที่ครูอ่านให้ฟัง			
4. พลิกหน้าหนังสือได้ถูกต้อง			
5. รู้ชื่อเรื่องหนังสือ			
6. มีส่วนร่วมในการอ่านโดยอ่านตามหรืออ่าน พร้อมครู เมื่อครูอ่านให้ฟัง			
7. หยิบหนังสือมาอ่านเอง			
8. รู้ว่าต้องอ่านหนังสือจากซ้ายไปขวา			
9. ใช้ภาพวาดแทนการเขียนและการวาด			
10. พยายามเขียนเพื่อสื่อสารความหมาย โดยไม่คำนึงถึงการเขียนที่ถูกต้อง			

เพลงสวัสดี

(คณะอาจารย์จิตรลดา)

สวัสดีวันนี้พบกัน สุขใจพลันฉันได้พบเธอ
โอ ลั่น ลั่น ลา ลั่น ล้า ลั่น ลา (ซ้ำ)

เพลงมาโรงเรียน

(ล้วน ควันธรรม)

มาโรงเรียนมีเพื่อนมากมาย เหงจะตายอยู่บ้านคนเดียว
ที่โรงเรียนมีเพื่อนครูเกรียว อยู่บ้านคนเดียวมาโรงเรียนดีกว่า

บรรณานุกรม

- นฤมล เนียมหอม. (2540). การศึกษาสภาพและปัญหาการสอนภาษาแบบธรรมชาติในโรงเรียน
อนุบาล กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา
ปฐมวัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตยา ประพฤติกิจ. (2539). การพัฒนาเด็กปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- เบญจา แสงมลิ. (2545). การพัฒนาเด็กปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- บุษบง ตันติวงศ์. (2536). วัตกรรมการสอนภาษาแบบธรรมชาติในการอ่านเขียนของเด็กปฐมวัย.
ใน แรมสมร อยู่สถาพร (บรรณาธิการ), เทคนิคและวิธีการสอนในระดับประถมศึกษา
ชุดเสริมประสิทธิภาพครู. หน้า 141 – 152. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ภัทรดา พันธุ์สีดา. (2551). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบ SPARPS เพื่อเสริมสร้างทักษะ
ทางภาษาของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วรนาท รักสกุลไทย และนฤมล เนียมหอม. (2549). การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย
ด้านภาษา. ใน พัชรี ผลโยธิน และคณะ (คณะกรรมการผลิต), ประมวลสาระชุดวิชา
การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 7 – 11, หน้า [10-1] – [10-50].
- นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิชาการ, กรม. (2547). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ
3-5 ปี). กรุงเทพมหานคร: อรุณลาดพร้าว.
- วิชาการ, กรม. (2546). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. กรุงเทพมหานคร:
อรุณลาดพร้าว
- วิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนัก. (2551). การจัดการศึกษาปฐมวัยตามหลักสูตรและการเรียนรู้
ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตร
แห่งประเทศไทย.
- วิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนัก. (2552). คู่มือส่งเสริมการรู้หนังสือ (Literacy)
สำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้หนังสือเล่มใหญ่ (Big Book). นครสวรรค์: ริมปิงการพิมพ์.
- สุภัทรา คงเรือง. (2539). ผลการใช้กิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
ที่มีต่อความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือของเด็กวัยอนุบาล. วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

- อารี สัตถ์หจวี. (2535). **นวัตกรรมปฐมวัยศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สมาคมเพื่อการศึกษาเด็ก.
- อารี สัตถ์หจวี. (2550). **สอนภาษาไทยแนวสมดุภาษา**. กรุงเทพมหานคร: สมาคมเพื่อการศึกษาเด็ก.
- Eggleton, J. and Windsor, J. (1999). **Sails Teacher's Resource Book**. Singapore: Pearson Education Asia.
- Jensen, Eric. (1998). **Teaching with the Brain in Mind**. Virginia: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Marzono, R. J. and Paynter, D. E. (1994). **New Approaches to Literacy**. Washington: American Psychological Association.
- Sausa, D. A. (2001). **How the Special Needs Brain Learns**. (2nd ed.). California: Corwin Press.
- Sowers, J. (2000). **Language arts in early education**. New York: Delma Thomson Learning.

**แนวทางการใช้สื่อเสริมหลักสูตร
คณิตศาสตร์**

แนวทางการใช้สื่อเสริมหลักสูตรคณิตศาสตร์ (Mathematics Curriculum Support)

แนวคิดการพัฒนาความสามารถพื้นฐานด้านการคิดและคณิตศาสตร์ระดับปฐมวัย

การพัฒนาความสามารถพื้นฐานด้านการคิดและคณิตศาสตร์ระดับปฐมวัย ครูผู้สอนสามารถใช้กิจกรรมตามข้อเสนอแนะสำหรับครูที่อยู่ท้ายเล่มหนังสือชุดการอ่านตามระดับความสามารถซึ่งบูรณาการทักษะการคิดไว้ทุกเล่มโดยเน้นทักษะพื้นฐาน 3 ประการ คือ

1. การอธิบายและให้เหตุผลประกอบ
2. การคาดคะเนโดยใช้ข้อมูลแวดล้อมจากเรื่องราวที่อ่าน
3. การเรียงลำดับเหตุการณ์ และจับประเด็นหลักที่หนังสือต้องการสื่อสาร

สำหรับทักษะพื้นฐานคณิตศาสตร์ มีอยู่ในชุดการอ่านทุกเล่ม โดยมีทักษะพื้นฐานคณิตศาสตร์ร่วมกัน คือ

1. การสังเกต
2. การจำแนก
3. การเปรียบเทียบ
4. การจัดกลุ่ม

หนังสือในชุดการอ่านตามระดับความสามารถระดับปฐมวัยที่ส่งเสริมทักษะคณิตศาสตร์โดยตรง ได้แก่

1. รถไฟ	สอนเรื่อง	ทิศทาง
2. ลูกกระต่ายแสนซน	สอนเรื่อง	เวลา, การลำดับเหตุการณ์
3. รongเท้า	สอนเรื่อง	จำนวน
4. อะไรอยู่ในน้ำ	สอนเรื่อง	จำนวน
5. ไข่เจียว 7 สี	สอนเรื่อง	สี, การทดลอง
6. แมวขี้เซา	สอนเรื่อง	น้ำหนัก (หนัก-เบา)
7. ยีราฟกับกระรอก	สอนเรื่อง	สูง – ต่ำ
8. โลกของเรา	สอนเรื่อง	แนวคิด เรื่องแผนที่
9. เวลารอบโลก	สอนเรื่อง	เวลา
10. ล่องลำโขง	สอนเรื่อง	ระยะทาง-ทิศทาง การเคลื่อนที่

ลักษณะของชุดสื่อเสริมหลักสูตรคณิตศาสตร์ (Mathematics Curriculum Support) ระดับประถมศึกษาปีที่ 1-3

สื่อเสริมหลักสูตรคณิตศาสตร์ (Mathematics Curriculum Support) ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 จัดทำสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ แผนการจัดการเรียนรู้แต่ละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนั้นครูผู้สอนสามารถใช้สื่อเสริมหลักสูตรคณิตศาสตร์เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมที่ให้นักเรียนทำระหว่างแบ่งกลุ่มย่อยนักเรียน กลุ่มย่อยพบครู กิจกรรมจับคู่ หรือกิจกรรมเดี่ยว-อิสระได้ ทำให้มีสื่อเสริมหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยที่น่าสนใจ และเกิดประสิทธิผลในการเรียนคณิตศาสตร์มากขึ้น

สำหรับภาคเรียนที่ 1 มีหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 6 หน่วย ดังนี้

1. จำนวนธรรมชาติ
2. เวลา ชั่ง วัด
3. สารพัดเรขาคณิต
4. พีชิตแบบรูป
5. การบริหารจำนวน
6. ชวนใช้เรื่องเงิน

ชุดสื่อเสริมหลักสูตรคณิตศาสตร์ (Mathematics Curriculum Support) จะประกอบด้วย ฝั่งความคิด ซึ่งแสดงสาระการเรียนรู้และตัวชี้วัด เนื้อหาในสื่อเสริมหลักสูตรคณิตศาสตร์ (Mathematics Curriculum Support) มีลักษณะบูรณาการโดยตั้งเป็นเรื่องราวสอดแทรกแนวคิดด้านอนุรักษสิ่งแวดล้อม เรื่องราวของท้องถิ่น การท่องเที่ยว วัฒนธรรม ประเพณี สังคมศึกษา เศรษฐกิจพอเพียง และคุณธรรม โดยใช้คณิตศาสตร์เป็นแกนเดินเรื่อง สำหรับภาคเรียนที่ 1 มีจำนวน 18 เล่ม ประกอบด้วย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 6 เล่ม คือ

1. บวกลบกับโลมา
2. โรงเรียนของเรา
3. เฮฮาเรขาคณิต
4. กบช่างคิด
5. ตามล่าหาจำนวน
6. เฟลิดเฟลินกับเงินทอง

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 6 เล่ม คือ

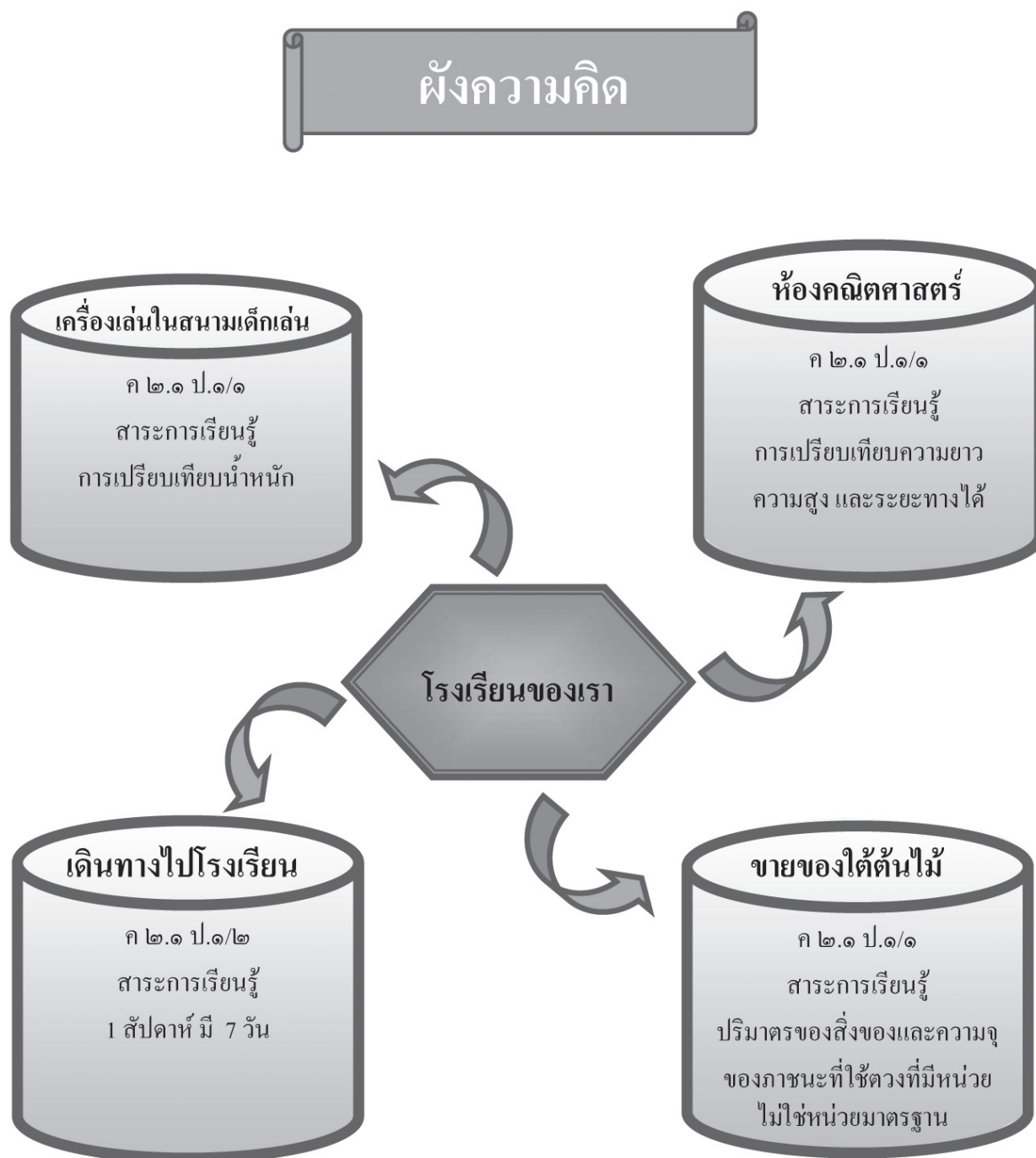
1. ฝึ่งน้อยแสนขยัน
2. ไปเที่ยวทะเล
3. น่องอบอุ่นสนุกกับเรขาคณิต
4. กระจต่ายรักเรียน
5. สนุกคิด พิชิตปัญญา
6. หนูน้อยช่างประหยัด

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 6 เล่ม คือ

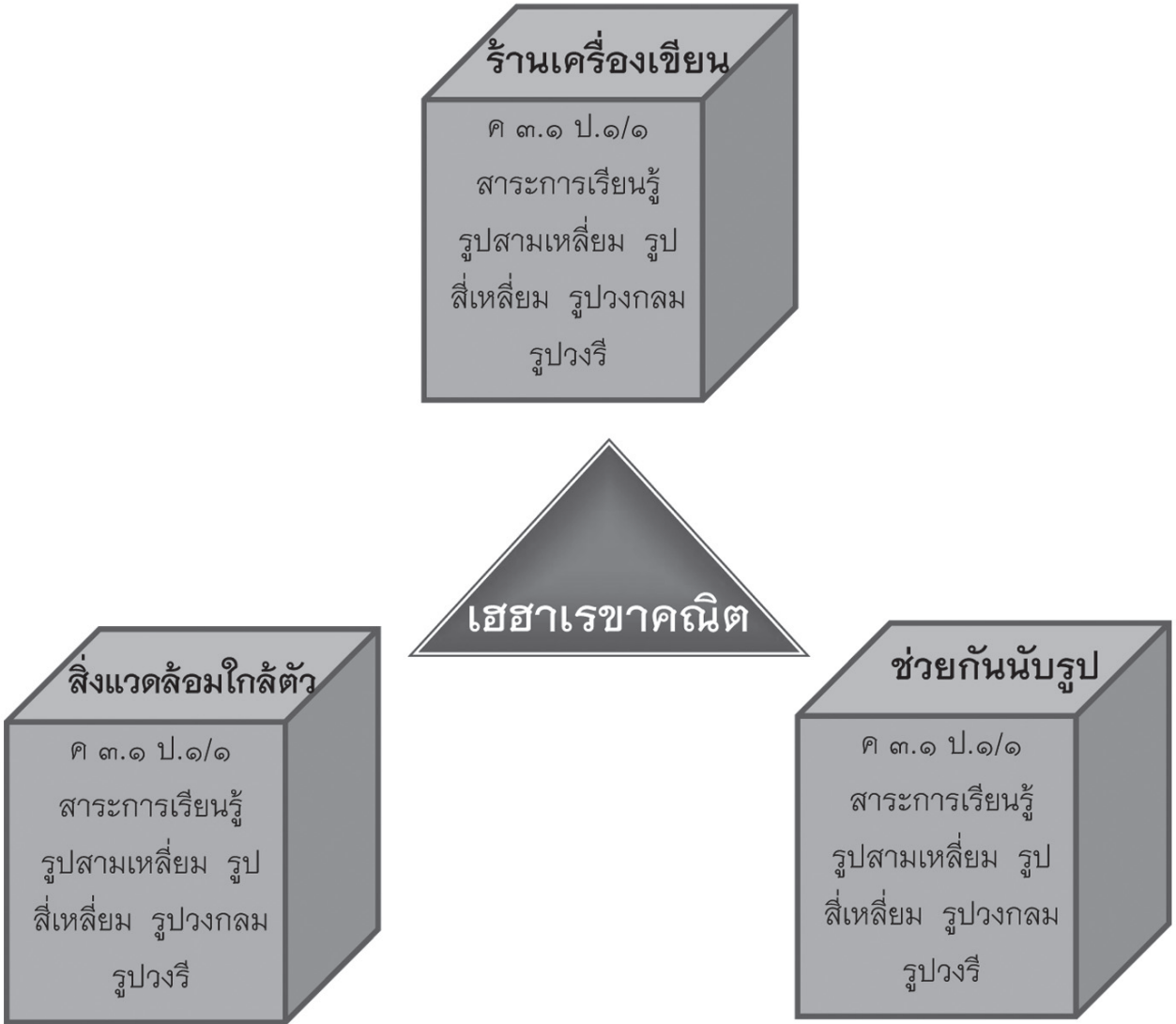
1. ตะลุยท่องเที่ยว
2. สวนยางพาราของลุงมั่ง
3. ท่องเที่ยวไปกับเรขาคณิต
4. ช.ช้าง ช่างสังเกต
5. หลินปิงชวนคิด
6. ใช้จ่ายอย่างประหยัด

ผังความคิด

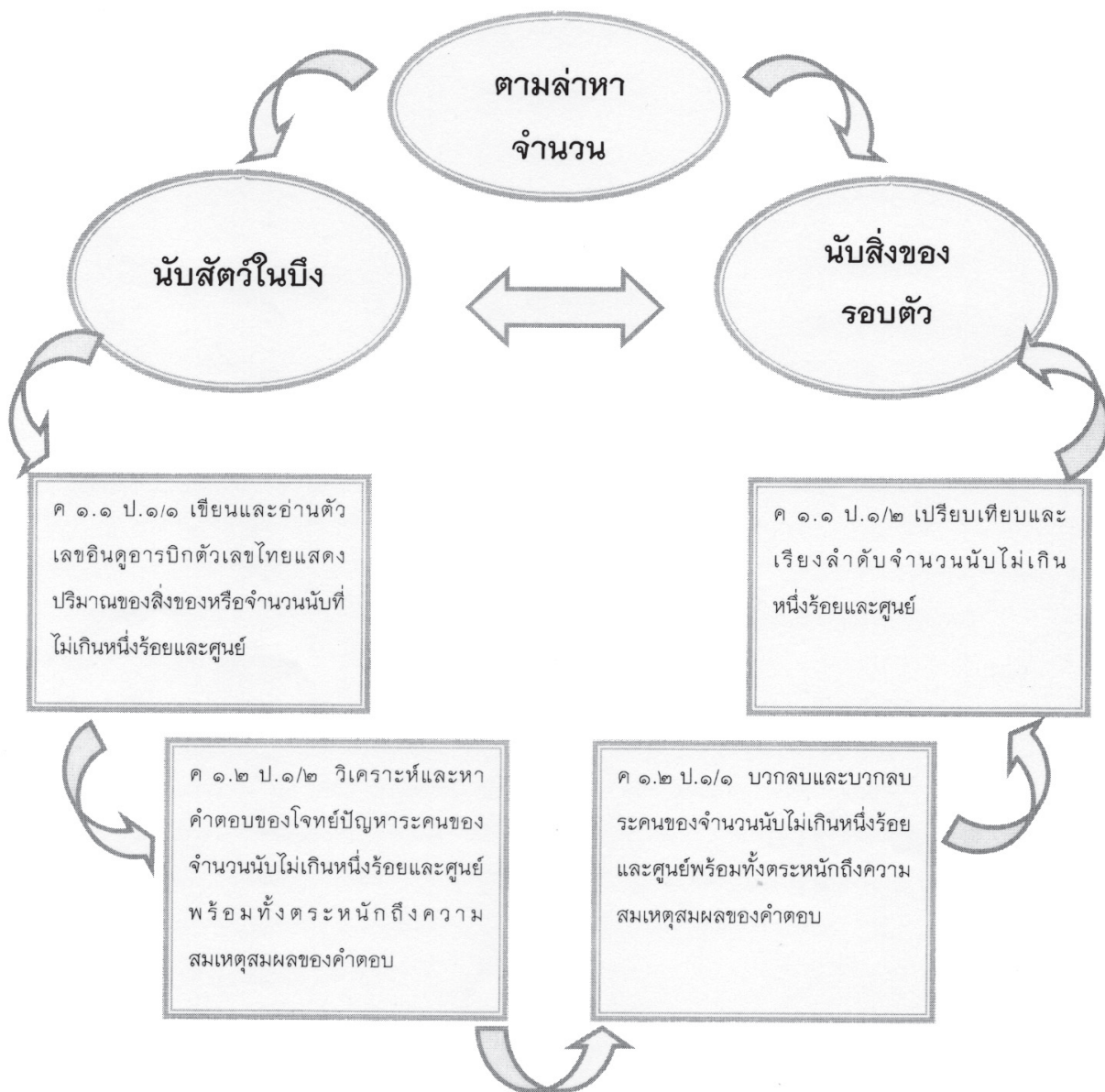
ผังความคิด

ผังความคิด

ผังความคิด

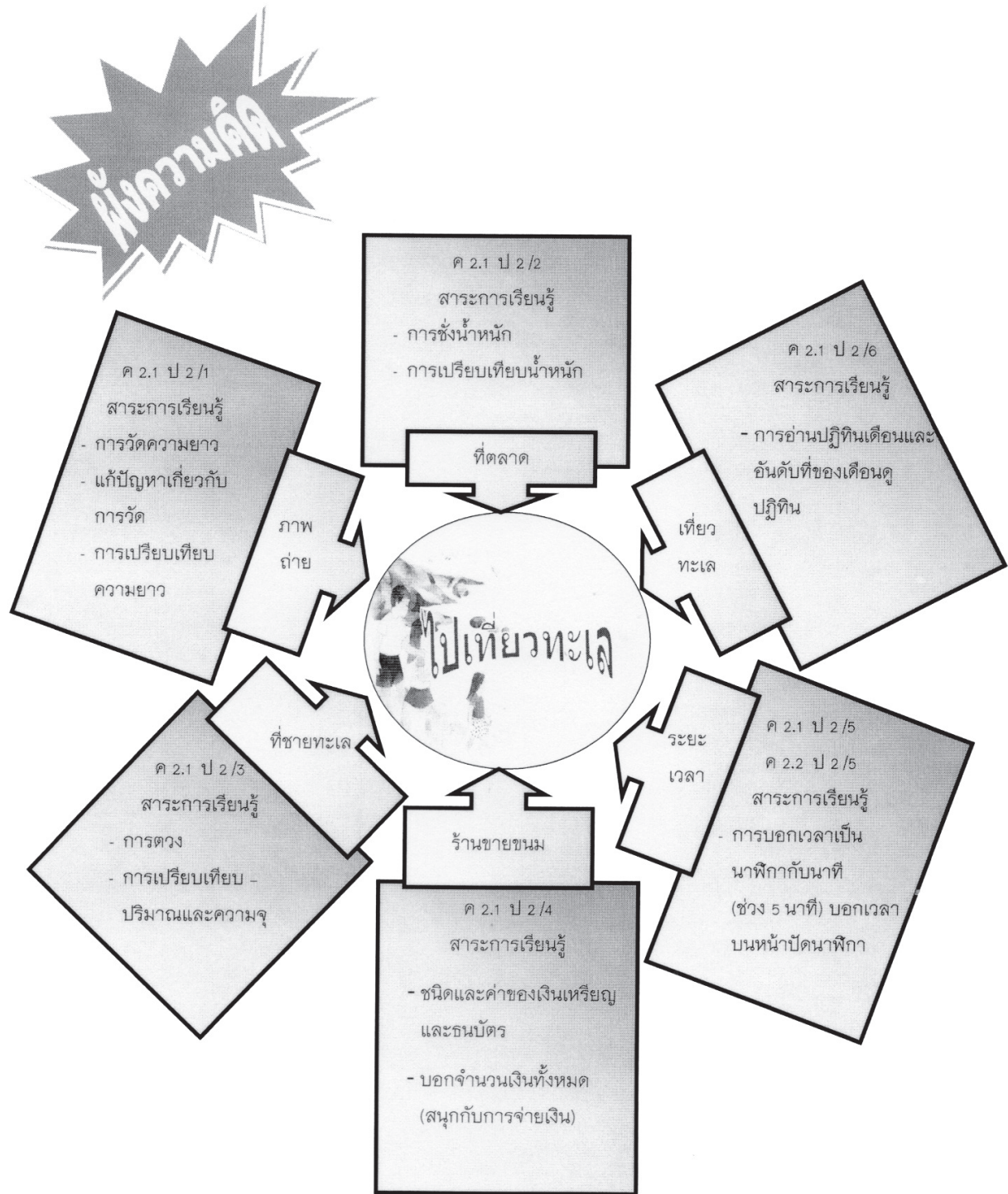

แผนผังความคิด

ผังความคิด

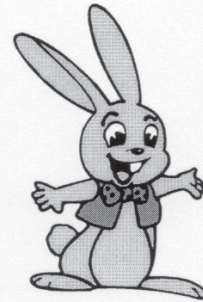

ผังความคิด

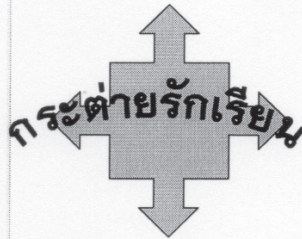
แบบรูปของจำนวน ที่นับเพิ่ม

- เรียนรู้ทีละ 5
- เพิ่มค่าทีละ 10
- สิบ สิบ คือ 100
- กระจายน้อยคอยนับเพิ่ม

แบบรูปที่มีความสัมพันธ์กัน ในลักษณะอื่น

- เป็นรูปเป็นร่างที่หลากหลาย

แบบรูปของจำนวน ที่นับลด

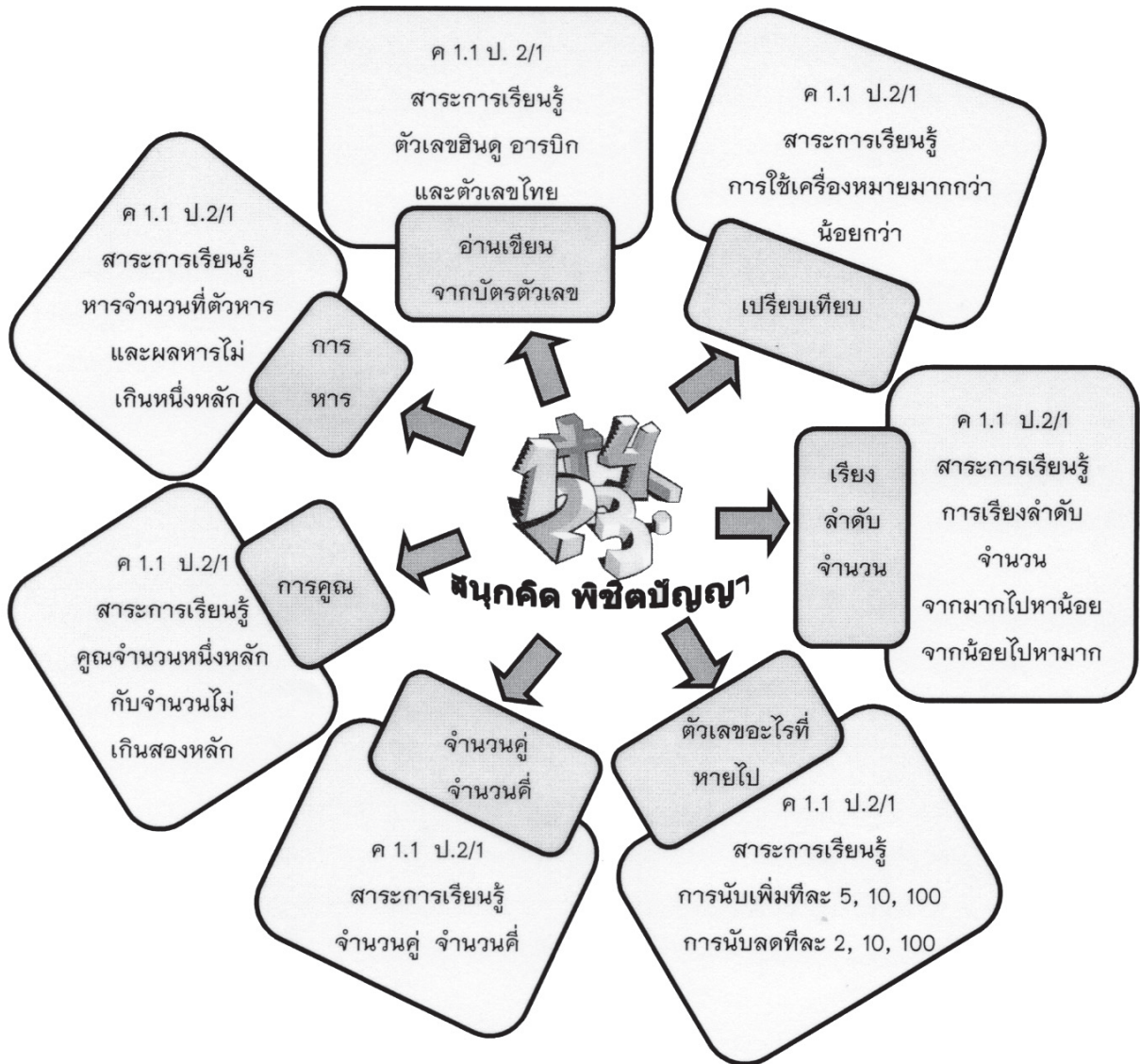
- ฟิลดทีละ 2
- น่องลดทีละ 10
- เพื่อนหยิบทีละ 100
- กระจายน้อยคอยนับลด

แบบรูปที่มีความสัมพันธ์กัน

ในลักษณะของขนาด รูปร่าง และสี

- สัมพันธ์ที่ขนาด
- สัมพันธ์ที่รูปร่าง
- สัมพันธ์ที่สี
- สัมพันธ์ที่รูปร่างและสี

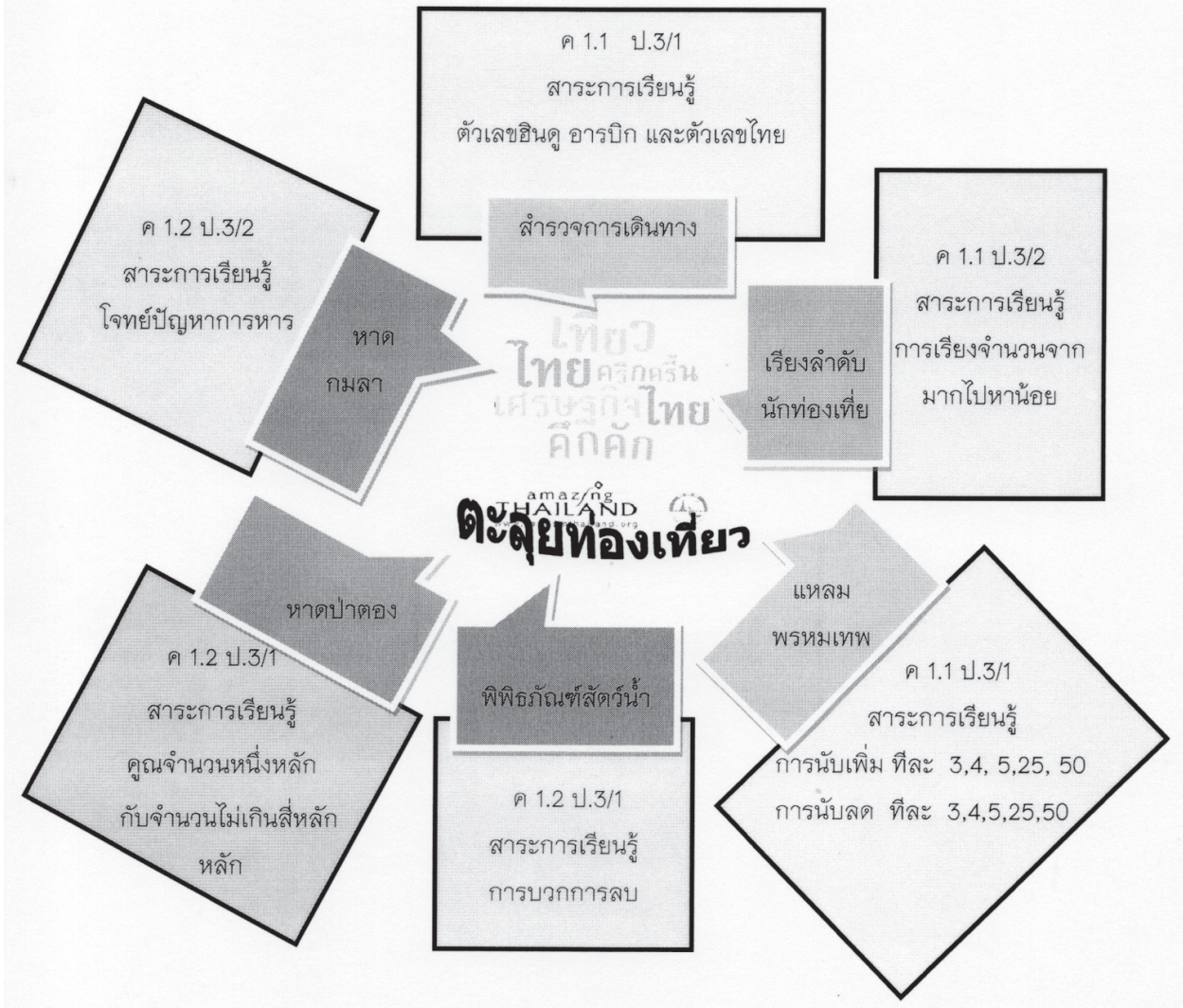
ผังความคิด

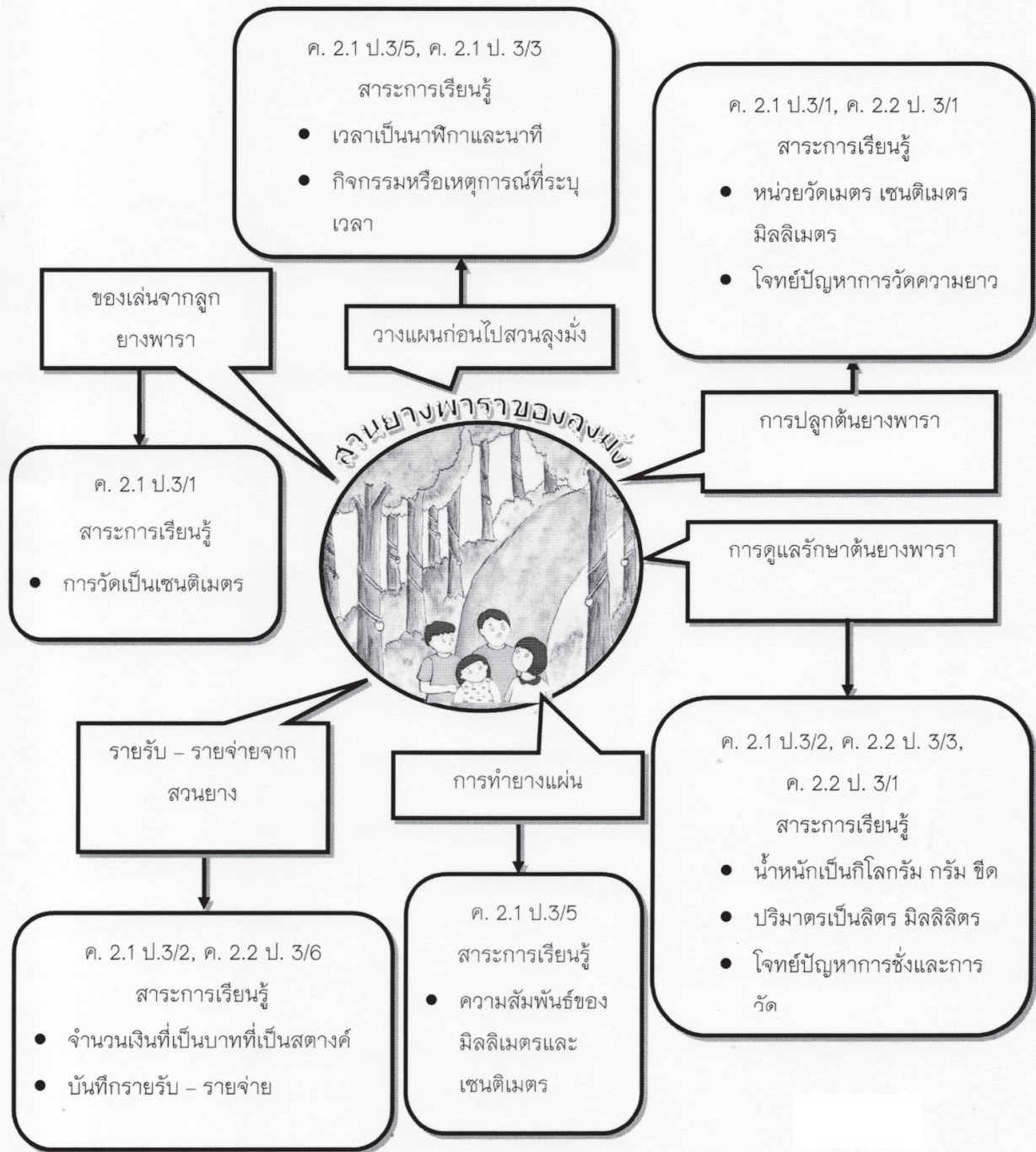
ผังความคิด

ฟังความคิด

ฟังความคิด

ฟังความคิด

ตัวชี้วัด ค 3.1 ป.3/3
สาระการเรียนรู้
จุดแสดงตำแหน่ง

แผนผังแนะนำสถานที่ในงานวันเด็ก

สิ่งแวดล้อมรอบตัว

ตัวชี้วัด ค 3.2 ป.3/2
สาระการเรียนรู้
รูปร่างลักษณะต่าง ๆ ที่มี
อยู่ในสิ่งแวดล้อมรอบตัว

ท่องเที่ยวไปกับเรขาคณิต

ฐาน 4
ความสัมพันธ์ของ
รูป 2 มิติ กับ 3 มิติ

ฐานความรู้จากนิทรรศการ

ฐาน 3
แกนสมมาตร

ตัวชี้วัด ค 3.1 ป.3/1
สาระการเรียนรู้
รูปร่างลักษณะ 2 มิติ
ที่เป็นส่วนประกอบ
ของสิ่งของที่เป็นรูป
เรขาคณิต 3 มิติ

ฐาน 1
จุด เส้นตรง รังสี
ส่วนของเส้นตรง มุม
แทนสัญลักษณ์

ฐาน 2
เรขาคณิต 2 มิติ

ตัวชี้วัด ค 3.1 ป.3/2
สาระการเรียนรู้
รูปร่างลักษณะสองมิติ
ที่มีแกนสมมาตรจาก
รูปที่กำหนดให้

ตัวชี้วัด ค 3.1 ป.3/3
สาระการเรียนรู้
จุด เส้นตรง รังสี ส่วน
ของเส้นตรง และเขียน
สัญลักษณ์ได้

ตัวชี้วัด ค 3.2 ป.3/1
สาระการเรียนรู้
รูปร่างลักษณะ 2 มิติ
ที่กำหนดให้ใน
แบบต่าง ๆ

๒ ผังความคิด

แบบรูปของจำนวน
ที่นับเพิ่ม

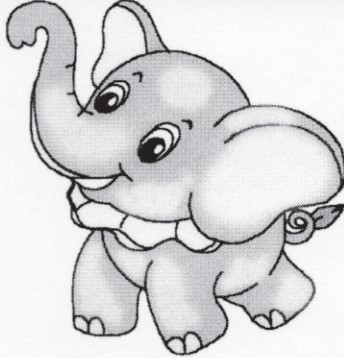
- ทำให้ครบ
- พบคำตอบ
- ชอบสังเกต

แบบรูปที่มี

ความสัมพันธ์กัน

- รูปร่างและขนาด
- วาดระบายสี
- มีความสัมพันธ์
- ฉันชอบแบบรูป

๒. ช้าง ช้างสังเกต

แบบรูปของจำนวน
ที่นับลด

- เขตนับลด
- จุดจำนวน
- ควรลองทำ
- จำรูปแบบ

แบบรูปซ้ำ

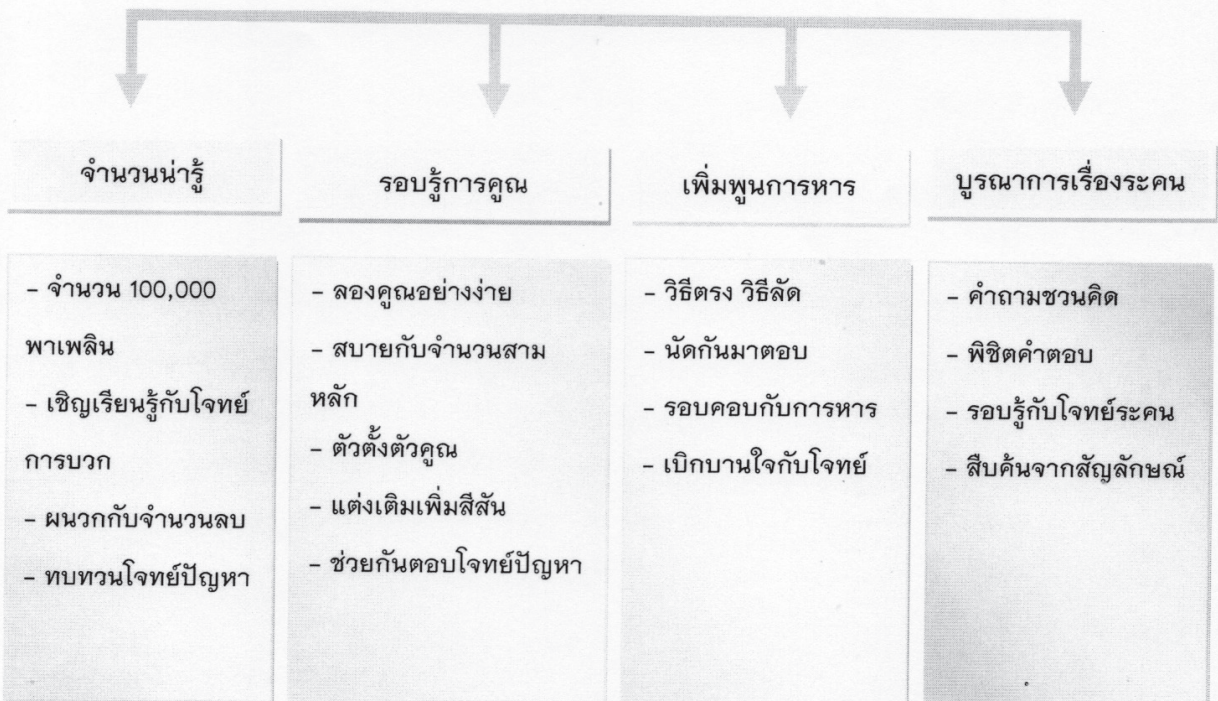
- ชุดจำนวนมหัศจรรย์
- ย้ำคำตอบ
- ชอบความคิด
- พิสูจน์แบบรูป

ฟังความคิด

มาเรียนเรื่องบริหารจำนวน
กับหลินปิงกันเถอะ

หลินปิงชวนคิด

ผังความคิด

แนวทางการประเมินความสามารถด้านคณิตศาสตร์

การประเมินความสามารถด้านคณิตศาสตร์ โดยใช้แบบบันทึกความสามารถของนักเรียนรายบุคคล เป็นการบันทึกความก้าวหน้าต่อเนื่อง แบ่งเป็น 2 ช่วง คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 และประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ในแบบบันทึกความสามารถของนักเรียนที่เริ่มเข้าเรียนชั้น ป.1 ครูจะสำรวจความรู้พื้นฐานด้านตัวเลข 1 – 100 โดยให้นักเรียนนับปากเปล่า (นับเป็นบางช่วงไม่ต้องนับจนครบ 1 – 100) ตอบคำถาม หรือชี้ตัวเลขที่ครูอ่านจากโปสเตอร์ เพื่อบันทึกความสามารถพื้นฐานคณิตศาสตร์ จากนั้นจึงสอนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้คละชั้นตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สื่อเสริมหลักสูตรคณิตศาสตร์เป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมประเมินผล พร้อมทั้งตรวจสอบและบันทึกความก้าวหน้าของนักเรียนลงในตาราง ซึ่งสมุดเล่มนี้จะส่งต่อจากชั้น ป.1 ไปถึงชั้น ป.3 ทำให้ครูแต่ละคนมีข้อมูลนักเรียนรายบุคคลและทราบความก้าวหน้าของนักเรียนสามารถออกแบบการเรียนรู้เพื่อพัฒนาหรือซ่อมเสริมได้ถูกต้อง

แบบบันทึกความสามารถของนักเรียนรายบุคคลมีลักษณะ ดังนี้

แบบบันทึกความสามารถของนักเรียนรายบุคคล
โครงการพัฒนาคุณภาพในโรงเรียนขนาดเล็ก
โดยใช้ชุดการอ่านตามระดับความสามารถ
และสื่อเสริมหลักสูตรคณิตศาสตร์
ระดับประถมศึกษา

โรงเรียน..... สพป.
 อำเภอ..... จังหวัด.....
 เด็กชาย/เด็กหญิง..... นามสกุล.....

ประถมศึกษาปีที่ 2

อายุ การ อ่าน	ระดับ หนังสือ ที่อ่าน	ชื่อหนังสือ	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน
8 ปี	1	อุบาสกสร้างถนน				
	2	ช้างน้อย				
	3	หมาป่าผู้ใจบุญ				
	4	มดยอดกตัญญู				
	5	สระ ไอ ไอ				
	6	แม่มดจอมชน				
	7	เลขคู่เลขคี่				
	8	หมู่บ้านแสนสุข				
	9	ลูกเปิดเป็นหวัด				
	10	นกกระจาบ				
	11	เต่ากับปูม้า				
	12	สัตว์เลี้ยงบ้านลุงชัย				
	13	กริยาพาเพลิน				
	14	การใช้บรรณและบัน				
	15	คิดเล่น ๆ เป็นคำ ๆ				
	16	ฝึกสมอง ลองปัญญา				
	17	ลูกไก่ไม่เชื่อพ่อ				
	18	วันหยุดสุดแสนสนุก				
	19	กระต่ายอยากมีเพื่อน				
	20	ฉันเป็นแม่ ก.กา				
	21	สระแปลงกาย				
	22	อย่าแข่งฉันนะ				
	23	เสียงอะไรเอ๋ย				
	24	ฉันคืออะไร				
	25	นางฟ้าใจดี				

ประถมศึกษาปีที่ 3

อายุ การ อ่าน	ระดับ หนังสือ ที่อ่าน	ชื่อหนังสือ	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน	วันที่ ประเมิน
9 ปี	1	ครองแครงเที่ยวป่า				
	2	ชีวิตปีกและป้อง				
	3	คำราชาศัพท์กับหนูยิ้ม				
	4	เที่ยวไปกับพญาวานร				
	5	สัตว์ป่าพาสุข				
	6	ข้าวเหนียวกับข้าวเจ้า				
	7	เที่ยวตลาดน้ำ				
	8	เพชรพลอยไปวัด				
	9	เพื่อนรักสี่ขา				
	10	การพจนานุกรมของปูน้อย				

คณะทำงาน

ที่ปรึกษา

1. ดร.ชินภัทร	ภูมิรัตน์	เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. นายสมเกียรติ	ชอบผล	รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. นายเสน่ห์	ชาวโต	รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. นายกมล	รอดคล้าย	รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. นายชัยพฤกษ์	เสรีรักษ์	ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ
6. นางเบญจลักษณ์	น้ำฟ้า	ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ
7. นางสาววีณา	อัครธรรม	ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
8. นายสมเดช	สีแสง	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1
9. ดร.รังสรรค์	วิบูลย์อุปถัมภ์	Education Officer องค์การยูนิเซฟประเทศไทย

ผู้รับผิดชอบโครงการ และบรรณาธิการ

นางนิรมล	ตุ้จินดา	หัวหน้ากลุ่มพัฒนาและส่งเสริมการนิเทศ สำนักวิชาการ และมาตรฐานการศึกษา

คณะทำงานระดับเขตพื้นที่

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1

1. นายสมเดช	สีแสง	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1
2. นางจรรยา	เรืองมัลย์	ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1
3. นายวันชาติ	เข้มเกตุ	ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1
4. นายบุญส่ง	เฟื่องผล	ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์
5. นายเสน่ห์	มูลเงิน	ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ วิวรณส์สุขวิทยา)
6. นางสมทรง	ยอดนิล	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแหลมยาง
7. นางวิลาวัลย์	พวงจันทร์	ครู คศ.2 โรงเรียนบ้านแหลมยาง
8. นางจรรยา	เนียมณรงค์	ครู คศ.3 โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์
9. นางโสภาคย์	พละวุฒิโท	ครู คศ.3 โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์
10. นางวันเพ็ญ	เหี่ยมไต้	ครู คศ.3 โรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ วิวรณส์สุขวิทยา)

11. นางปราจีนบุรี	แดงทิพย์	ครู คศ.3 โรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ วิวรณัฐวิทยา)
12. นางมาลี	กาละศรี	ครู คศ.3 โรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ วิวรณัฐวิทยา)
13. นางรัชนก	แสงขำ	ครู คศ.2 โรงเรียนอนุบาลโกรกพระ
14. นางสุภาพร	ไชยแก้วเมร์	ครู คศ.2 โรงเรียนอนุบาลโกรกพระ
15. นายวิทยา	ดีพร้อม	ครูโรงเรียนวิสุทธิศึกษา
16. นางไพฑูรย์	อนันต์นาวี	ข้าราชการบำนาญ
17. นางพิสมัย	สุวรรณวารี	ข้าราชการบำนาญ
18. นายวรนาถ	สุวรรณวารี	ข้าราชการบำนาญ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชนบทบุรี เขต 1

1. นางโสพิศ กฤษณะไกรวุฒิ ศึกษาในเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชนบทบุรี เขต 1
2. นางสาวอิง สรวายสุวรรณ ครู คศ.3 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

1. นายเพ็ชรรัตน์ นิมพันธ์ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง
2. นางจารุณี ปานแดง ศึกษาในเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง
3. นายเขต บุญมี ศึกษาในเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง
4. นางประทุมทิพย์ จุลปานนท์ ศึกษาในเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง
5. นางวันเพ็ญ จันท์ทอง ครูโรงเรียนวัดทองกลาง
6. นางนิตยา จันทร ครูโรงเรียนพวงทองอุปถัมภ์
7. นางชะเอม ปรากฎผล ครูโรงเรียนวัดหลักแก้ว
8. นางรจนา จันท์ทอง ครูโรงเรียนวัดบ้านป่า
9. นางสาวสายิน ศัพท์เสวี ครูโรงเรียนวัดราชสุภณา
10. นางวิชดา คงคา ครูโรงเรียนวัดราชสุภณา
11. นางสุจิตรา วงศ์วิเศษ ครูโรงเรียนอนุบาลวัดอ่างทอง
12. นายชำนาญ ม่วงวิเศษ ครูโรงเรียนวัดศาลาดิน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1

1. นางสาววิไล คชศิลา ศึกษาในเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1
2. นางอำภร นันตา ครูโรงเรียนประถมฐานบินกำแพงแสน
3. นางบรรจง แสงนภาวรรณ ครูโรงเรียนวัดดอนยายหอม
4. นางอนุกุล เขียวคล้าย ครูโรงเรียนวัดวังน้ำเขียว
5. นางสาววิราภรณ์ ชมภูแก้ว ครูโรงเรียนอนุบาลนครปฐม
6. นางสาวมณีพันธ์ ฐูปแท้ ครูโรงเรียนวัดท่าเสา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี

1. นายทวีศักดิ์	นุ้มฤทธิ์	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี
2. นายนิกุล	จิตรบรรพต	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี
3. นายบุญญ์วัชร	เขี้ยวระยับ	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี
4. นางสิร์รานี	วสุภัทร หัวหน้ากลุ่มนิเทศ	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี
5. นางประมวล	ศรีสุธรรมศักดิ์	ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี
6. นางเบ็ญจมาศ	อินทร์ฤทธิ์	ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี
7. นางรัตนา	สีหบุตร	ครูโรงเรียนวัดโบสถ์
8. นางสาวทัยมน	แก้วโมกุล	คณะทำงาน
9. นางสาวมัลลิกา	กลิ่นประยงค์	คณะทำงาน
10. นางสาวกนกรัตน์	สิมทะราช	คณะทำงาน
11. นางสาวฐาปะนีย์	สามัคคี	คณะทำงาน
12. นางสาวเกตุกัญญา	ธำรงสิริภาคย์	คณะทำงาน
13. นางสาวชลลดา	นาคใหญ่	คณะทำงาน
14. นางสาวณัฐวดี	เอกเลิศ	คณะทำงาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

1. นางสาวศศิธร	วงษ์เมตตา	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก
2. นางวาสิรินทร์	รัตนมาลี	ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก
3. นายบัญญัติ	รัตนมาลี	ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก
4. นางวรางคณา	เพชรใหม่	ครู โรงเรียนชุมชนวัดอำภาศิริวงศ์
5. นางบัวเรศ	พูลศรี	ครู โรงเรียนอนุบาลนครนายก
6. นางศิริพร	พันธุ์ศิริ	ครู โรงเรียนอนุบาลนครนายก
7. นางดวงชีวัน	ภาวโน	ครู โรงเรียนวัดสันตยาราม
8. นางลักขณา	พรหมินทร์	ครู โรงเรียนวัดท่าด่าน
9. นางสาววิไลวรรณ	คำนันทน์	ครู โรงเรียนวันท่าด่าน
10. นายจุลชัย	ฤกษ์มังกร	ครู โรงเรียนอนุบาลบ้านนา
11. นางปรานอม	ฤกษ์มังกร	ครู โรงเรียนวัดศรีสุวรรณ์
12. นางบุญศิริ	เตียรัตน์	ครู โรงเรียนวัดโพธิ์แทน
13. เด็กหญิงนิพาดา	สุคะประเสริฐ	นักเรียนโรงเรียนวัดโพธิ์แทน
14. เด็กหญิงกาญจนา	คล้ายดิ่ง	นักเรียนโรงเรียนวัดโพธิ์แทน
15. เด็กหญิงจริยาภรณ์	รักคุณ	นักเรียนโรงเรียนวัดโพธิ์แทน
16. เด็กหญิงอาริสา	ฤกษ์ใหญ่	นักเรียนโรงเรียนวัดโพธิ์แทน
17. เด็กหญิงวิภาภรณ์	เสนอใจ	นักเรียนโรงเรียนวัดโพธิ์แทน
18. เด็กหญิงจันทร์จิรา	เสนอใจ	นักเรียนโรงเรียนวัดโพธิ์แทน

คณะกรรมการสื่อเสริมหลักสูตรคณิตศาสตร์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1

คณะกรรมการอำนวยการ

1. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1		ประธานกรรมการ
2. รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1		รองประธานกรรมการ
3. หัวหน้ากลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา		รองประธานกรรมการ
4. ผู้อำนวยการกลุ่มทุกกลุ่มใน สพป. ลำพูน เขต 1		กรรมการ
5. หัวหน้ากลุ่มงานในกลุ่มนิเทศฯ สพป. ลำพูน เขต 1		กรรมการ
6. นายเจตนา เมืองมูล	หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรฯ	กรรมการและเลขานุการ
7. นางนงคราญ ปัญญาสิทธิ์	ศึกษานิเทศก์	กรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ
8. นางสีดาวรรณ อยู่สุข	ธุรการชำนาญการ	กรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการดำเนินงาน

1. นางรัชณี สมบุตร	ศึกษานิเทศก์	ประธานกรรมการ
2. นายเจตนา เมืองมูล	ศึกษานิเทศก์	รองประธานกรรมการ
3. นายวิทยา ปิ่นกันทา	ศึกษานิเทศก์	กรรมการ
4. นายสมชาย มาติะพาน	ศึกษานิเทศก์	กรรมการ
5. นางนิตยา เนตรศักดิ์เกษม	ครูโรงเรียนอนุบาลลำพูน	กรรมการ
6. นางสาวจากรุวรรณ อินทร์จันทร์	ครูโรงเรียนบ้านร่องเรือ	กรรมการ
7. นางญาตา กล้าณรงค์	ครูโรงเรียนตำบลริมปิง	กรรมการ
8. นางอารีรัตน์ ละม่อม	ครูโรงเรียนวัดสันป่าสัก	กรรมการ
9. นางไพวรรณ ชัยสุริยะ	ครูโรงเรียนบ้านศรีย้อย	กรรมการ
10. นายสุรศักดิ์ ไบสุพันธ์	ครูโรงเรียนวัดสันคะยอม	กรรมการ
11. นางสาวพลอยรัตน์ รัตนพงศ์	ครูโรงเรียนวัดน้ำพุ	กรรมการ
12. นางนงคราญ ปัญญาสิทธิ์	ศึกษานิเทศก์	กรรมการและเลขานุการ
13. นางสีดาวรรณ อยู่สุข	ธุรการชำนาญการ	กรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ
14. นางสาวกนกวรรณ วนาศิริ	ครูอัตราจ้างโรงเรียนบ้านป่าซาง	กรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ
15. นายสุวรรณฉัตร ขาวสัก	ครูอัตราจ้างโรงเรียนวัดทุ่งยาว	กรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

**สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3
ที่ปรึกษา**

นายวิมล จันทร์แก้ว
นายอดุลย์ เงินศรี
นางอัมพรพิสุทธ์ เทวพงษ์

ผอ.สพป.สุราษฎร์ธานี เขต 3
รอง ผอ.สพป.สุราษฎร์ธานี เขต 3
รอง ผอ.สพป.สุราษฎร์ธานี เขต 3

คณะผู้จัดทำ

นางกรรณิการ์ ปานนุช
นางเนาวรัตน์ มณีวรรณ
นางรัตนาภรณ์ เกื้อเดช
นางทัศนีย์ จันทนา
นายพิษณุพงศ์ เชาวเหม
นายสุชาติ แซ่ม
นางสาวบุญญา วิสัยวิทย์

ศึกษานิเทศก์ สพป.สุราษฎร์ธานี เขต 3
ครู โรงเรียนบ้านนาควน สพป.สุราษฎร์ธานี เขต 3
ครูโรงเรียนบ่อพระ สพป.สุราษฎร์ธานี เขต 3
ครูโรงเรียนวัดบ้านส้อง สพป.สุราษฎร์ธานี เขต 3
ครูโรงเรียนบ้านพรุแสง สพป.สุราษฎร์ธานี เขต 3
ครูโรงเรียนวัดบ้านส้อง สพป.สุราษฎร์ธานี เขต 3
ครูโรงเรียนบ้านส้อง สพป.สุราษฎร์ธานี เขต 3

คณะบรรณาธิการกิจ

นางกรรณิการ์ ปานนุช
นางสาวสารีย์ นุ่มนวล
นายพิษณุพงศ์ เชาวเหม

ศึกษานิเทศก์ สพป.สุราษฎร์ธานี เขต 3
ศึกษานิเทศก์ สพป.สุราษฎร์ธานี เขต 3
ครูโรงเรียนบ้านพรุแสง สพป.สุราษฎร์ธานี เขต 3

พิมพ์/รูปเล่ม/ออกแบบ

1. นางมยุรี ละอองแก้ว นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
2. นายสุราษฎร์ ทองเจริญ นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
3. นางสาวพรทิพย์ ดินดี เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
4. นางเบญจา สุวรรณเกตุรา นักวิชาการศึกษาชำนาญการ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1
5. นางสาวอังศณา ไหมทอง เจ้าหน้าที่ Resource Center
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1
6. นางสาวนฤมล มีนาภา เจ้าหน้าที่ Resource Center
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1

unicef
unite for children

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

